
ZPRÁVA O VÝVOJI FINANČNÍHO TRHU V ROCE 2017

červen 2018

OBSAH

Shrnutí vývoje v roce 2017.....	3
1 Makroekonomická situace a vnější vztahy	6
1.1 Makroekonomická situace	6
1.2 Měnová politika a devizový trh	8
2 Umístění prostředků na finančním trhu	11
3 Struktura úspor domácností.....	13
4 Institucionální pohled na finanční trh	14
4.1 Počty subjektů na finančním trhu	14
4.2 Garanční schémata.....	16
4.3 Finanční arbitř	17
4.4 Hospodaření a počet zaměstnanců finančních institucí.....	18
5 Úvěrové instituce a ostatní poskytovatelé financování aktiv.....	20
5.1 Hlavní vývojové tendence bankovního sektoru	20
5.2 Aktiva bankovního sektoru a kvalita úvěrového portfolia	22
5.3 Hospodářské výsledky a rentabilita bankovního sektoru.....	25
5.4 Vývoj úrokových sazeb.....	27
5.5 Vklady a úvěry klientů bank	28
5.6 Hypoteční trh	30
5.7 Stavební spořitelny.....	33
5.8 Družstevní záložny.....	37
5.9 Nebankovní poskytovatelé financování	38
5.10 Zadluženost domácností	40
6 Kapitálový trh	43
6.1 Shrnutí vývoje na světových kapitálových trzích.....	43
6.2 Regulovaný a mimoburzovní trh v ČR	43
6.3 Obchodníci s cennými papíry a správa aktiv	47
6.4 Investiční fondy	50
7 Pojišťovnictví	52
7.1 Vývoj neživotního a životního pojištění	53
7.2 Hospodaření pojišťoven	54
7.3 Zprostředkování pojištění	55
8 Penzijní systém.....	56
8.1 Penzijní společnosti.....	56
8.2 Penzijní připojištění a doplňkové penzijní spoření.....	57
9 Aktivity MF a legislativa v oblasti finančního trhu.....	64
9.1 Aktivity na evropské úrovni.....	64
9.2 Aktivity na globální úrovni.....	70
9.3 Evropská legislativa v oblasti finančního trhu	72
9.4 Domácí legislativa v oblasti finančního trhu	79
9.5 Nelegislativní aktivity MF v oblasti finančního trhu	82
Seznam tabulek.....	84
Seznam grafů.....	85
Seznam boxů	85
Seznam schémat	85
Seznam zkratk	86
Příloha 1: Legislativa finančního trhu.....	89
P1.1 Průřezové předpisy v oblasti finančního trhu	89
P1.2 Legislativa v oblasti kapitálového trhu	90
P1.3 Legislativa v oblasti bankovníctví, stavebního spoření a družstevních záložen	94
P1.4 Legislativa platebního styku a tržní infrastruktury.....	96
P1.5 Legislativa v oblasti pojišťovnictví a soukromých penzijních systémů	97
Příloha 2: Doplňující tabulky	99

Data uvedená v této zprávě byla z uvedených pramenů stažena v dubnu a květnu 2018.

SHRNUTÍ VÝVOJE V ROCE 2017

Makroekonomická situace	Hrubý domácí produkt pokračoval čtvrtým rokem v nepřetržitém růstu a jeho tempo meziročně dokonce zrychlilo na 4,4 %, tedy o celé 2 p.b. více než činil průměr v EU. Hlavními prorůstovými faktory byly spotřeba domácností, zahraniční poptávka a investiční aktivita. Z hlediska cenového vývoje došlo k návratu tempa růstu průměrné výše spotřebitelských cen blíže k dvouprocentnímu inflačnímu cíli, a to na hodnotu 2,4 %. Míra nezaměstnanosti činila 2,9 % a byla tak nejnižší v celé EU, navíc hluboko pod unijním průměrem (7,6 %).
Měnová politika a devizový trh	V první polovině roku 2017 došlo ze strany ČNB k ukončení jednostranného kurzového závazku. Tento nástroj ČNB využívala od listopadu 2013 a objem devizových intervencí za celé období dosáhl 75,9 mld. EUR (tj. cca 2,05 bil. Kč). Ve druhé polovině roku pak došlo, poprvé od roku 2008, ke dvěma zvýšením měnověpolitických sazeb. Dvoutýdenní reposazba ke konci roku činila 0,5 % p.a.
Umístění prostředků na finančním trhu	Celkový objem prostředků umístěných na finančním trhu vzrostl o 9,7 % na hodnotu 6,13 bil. Kč, což představuje nejvyšší relativní i absolutní meziroční nárůst od roku 2012. V absolutním vyjádření zaznamenaly největší zvýšení opět vklady u úvěrových institucí (o 319,7 mld. Kč), které nadále zůstaly nejvýznamnější položkou s podílem 68,4 %. Stejně jako v předchozích pěti letech se v relativním vyjádření nejvíce meziročně zvýšil objem prostředků umístěných v investičních fondech (o 15,5 %).
Struktura úspor domácností	Celkové úspory domácností umístěné v rámci produktů zprostředkovatelského finančního trhu vzrostly o 7,7 % a dosáhly 3,49 bil. Kč. Od roku 2012 vykazovaly každoročně největší meziroční absolutní nárůst netermínované vklady, které spolu s investičními fondy v posledních šesti letech nejvýrazněji navýšily svůj podíl na celkových úsporách domácností (na 50,3 %, resp. 12,4 %). Naopak zastoupení úspor v termínovaných vkladech a stavebním spoření setrvale klesalo. Růst obliby kapitálového trhu ilustruje mírná změna alokace úspor domácností do bankovních produktů (ze 71,8 % v roce 2012 na 67,8 % v roce 2017).
Zadlužení domácností	Zadlužení domácností meziročně vzrostlo o 7 % na téměř 1,6 bil. Kč. Dlouhodobě nejvýznamnější podíl zaujímají úvěry na bydlení (na konci roku 2017 více než 72 %). Navzdory růstu zůstává zadlužení tuzemských domácností vztahované k HDP ve srovnání se zbytkem EU stále relativně nízké (31,3 % HDP).
Subjekty finančního trhu	V počtech subjektů finančního trhu došlo jen k mírným změnám, které neměly zásadní vliv na jeho celkovou strukturu. V dominantním sektoru úvěrových institucí obdržela povolení k provozování činnosti Banka CREDITAS a. s. a tři pobočky zahraničních bank, z toho jedna z jiného než členského státu EU (Industrial and Commercial Bank of China Limited, Prague Branch). ČNB zahájila od 1. čtvrtletí 2017 proces tzv. přelicencování nebankovních poskytovatelů spotřebitelských úvěrů, jehož výsledkem by měl být výrazně nižší počet subjektů. Finanční arbitř rozšířil svoji působnost o oblast sporů z neplatebních účtů a vkladních knížek.
Bankovní sektor	Bankovní sektor opět zaznamenal v řadě ukazatelů pozitivní vývoj, a potvrdil tak svou stabilitu – celkový kapitálový poměr (19,3 %) se udržel vysoko nad regulačním minimem a od začátku roku 2012 vzrostl o 4 p.b. Naopak podíl úvěrů v selhání klesl na nejnižší hodnotu (4 %) za 8 let. Celkový objem aktiv bankovního sektoru včetně stavebních spořitelů vzrostl o více než šestinu a dosáhl rekordních 7,07 bil. Kč. Hospodářský výsledek sektoru před zdaněním se mírně zvýšil (o 3,3 %) a také vykázal rekordní hodnotu, a to 90,8 mld. Kč.
Úrokové sazby	Zvýšení měnověpolitické sazby ČNB na 0,5 % se podstatněji neprojevilo v nárůstu průměrných tržních úrokových sazeb u klientských vkladů i úvěrů, a tyto sazby tak i nadále vykazovaly dlouhodobě nízké hodnoty. V případě vkladů přetrvávalo nižší průměrné úročení u nefinančních podniků (pokles na 0 %) ve srovnání s vklady domácností (pokles na 0,4 %). Průměrné úročení úvěrů domácnostem pokleslo na 4,1 %, naopak u nefinančních podniků se nezměnilo (2,6 %).

Vklady a úvěry

Objem klientských bankovních vkladů významně vzrostl o 10,7 % na 4,2 bil. Kč. Klientské bankovní úvěry také rostly, ale nižším tempem (o 4,6 %), a na konci roku dosáhly objemu 3,1 bil. Kč. Ve střednědobém pohledu (od konce roku 2012) pak klientské vklady vzrostly o 33 % a úvěry o 31 %. Poměr klientských vkladů ke klientským úvěrům bankovní sektor od konce roku 2009 udržoval nad úrovní 120 %.

Hypoteční trh

Hypoteční trh opět vykázal vysokou aktivitu, i když v případě některých agregátních indikátorů došlo k mírnému meziročnímu poklesu. Objem nově poskytnutých hypotečních úvěrů (vč. refinancovaných i refixovaných) při zahrnutí bytových a nebytových nemovitosti byl pouze o 1,5 % nižší než v rekordním roce 2016 a dosáhl 413,2 mld. Kč. Nové úvěry na bytové nemovitosti naopak meziročně vzrostly téměř o 4 %. Celková dlužná částka hypotečních úvěrů opět vzrostla, a to bezmála o 8 % na téměř 1,5 bil. Kč. Nejčastější fixace úrokové sazby u nově poskytnutých hypotečních úvěrů byla i nadále v rozmezí 1 až 5 let a týkala se 52 % úvěrů. Obyvatelstvo, jako již tradičně dominantní kategorie příjemců hypotečních úvěrů, navýšilo své zadlužení prostřednictvím hypotečních úvěrů na bytové nemovitosti o 9,7 % na téměř 1,04 bil. Kč.

Stavební spořitelny

V sektoru stavebních spořitelek bylo uzavřeno 370 tisíc nových smluv, což bylo méně než v roce 2016 a také výrazně pod dlouhodobým průměrem. Tento pokles zesílil dosavadní nepřetržitý úbytek celkového počtu smluv trvajících od roku 2003 a stavební spořitelny na konci roku 2017 spravovaly 3,2 milionu smluv. Klesající trend pokračoval již pátým rokem také u celkové naspořené částky, která ke konci roku 2017 činila 358,9 mld. Kč. Snížil se i objem vyplacené státní podpory, a to na 3,9 mld. Kč. Z hlediska celkových poskytnutých úvěrů sektorem stavebního spoření došlo po šestiletém období poklesu ke změně trendu, když jejich objem vzrostl o 2,1 % na 245,7 mld. Kč. Nové úvěry, které činily 55,3 mld. Kč (meziroční nárůst o 15,6 %), byly z více než 99 % tvořeny překlenovacími úvěry. Trend vývoje vkladů a úvěrů v sektoru se také promítl do zvýšení ukazatele podílu úvěrů k naspořené částce, a to o 2,1 p.b. na 68,5 %, což byla nejvyšší zaznamenaná hodnota v historii stavebního spoření v ČR.

Družstevní záložny

V sektoru spořitelních a úvěrních družstev působilo během roku 10 subjektů. Transformace největší družstevní záložny na banku vedla k meziročnímu snížení bilanční sumy sektoru o 40,2 % na 30,8 mld. Kč. Vklady meziročně poklesly o 35 % na 19,0 mld. Kč a objem úvěrů o 33,8 % na 14,9 mld. Kč. Po očištění dat o hodnoty transformované družstevní záložny však celý sektor vykazoval od roku 2012 velmi mírný, avšak stabilní růst. Podíl úvěrů v selhání na celkových pohledávkách sektoru meziročně vzrostl o 0,9 p.b. na 20,3 %. Celkový kapitálový poměr se však zlepšil o 2,8 p.b. na 19 %.

Nebankovní poskytovatelé financování

Sektor nebankovních poskytovatelů vykázal druhý rok po sobě růst rozvahy o více než 5 %, což však byla nižší dynamika než v bankovním sektoru. Dlouhodobě však tento sektor odpovídá méně než 10 % bilance bankovního sektoru.

Regulovaný a mimoburzovní trh

Hlavní český akciový index PX během roku vzrostl o 17,0 % a na jeho konci uzavřel na úrovni 1 078 bodů, tedy nejvyšší hodnotě od roku 2011. Objem burzovních obchodů opět klesl (o 15,6 % na 148,5 mld. Kč), naopak k výraznému růstu došlo u objemu mimoburzovních obchodů (o 33,5 % na 550,4 mld. Kč), a to mj. i z důvodu spekulací souvisejících s ukončením jednostranného kurzového závazku.

Obchodníci s cennými papíry a správa aktiv

V sektoru obchodníků s cennými papíry (OCP) vzrostl meziročně objem obchodů o 144,2 % na 195,7 bil. Kč, tj. na dlouhodobě nejvyšší hodnotu. Za tímto vývojem stál především nárůst u bankovních OCP, a to především u obchodů na vlastní účet (o 176,6 % na 85,2 bil. Kč), v menší míře pak u obchodů pro zákazníky (o téměř 300 % na 17,7 bil. Kč). Hlavním hybatelem byly i zde spekulace v souvislosti s ukončením jednostranného kurzového závazku. Na nejvyšší hodnotu za posledních 6 let vzrostl objem zákaznického majetku (na 4,6 bil. Kč) i objem obhospodařovaných prostředků (na 846 mld. Kč). Z hlediska struktury alokace tvořily nejvýznamnější část dluhové cenné papíry a cenné papíry kolektivního investování. Vzrostl i objem majetku svěřený správcům aktiv, a to o 7,0 % na celkových 1,38 bil. Kč.

Investiční fondy

Objem prostředků ve fondech kolektivního investování vzrostl o 12,4 %. Ke konci roku 2017 v nich bylo umístěno 483,5 mld. Kč, z toho 280,2 mld. Kč v domácích a 203,3 mld. Kč v zahraničních fondech. V absolutním vyjádření nejvíce rostly prostředky ve smíšených, akciových, nemovitostních podílových fondech a fondech fondů. Naopak pokles vykázaly fondy peněžního trhu, strukturované a nejvíce dluhopisové. Největší podíl na spravovaných prostředcích (64 %) představovaly smíšené a dluhopisové fondy. Také fondy kvalifikovaných investorů zaznamenaly růst obhospodařovaných prostředků, a to o 28,8 % na 107,6 mld. Kč.

Pojišťovny

Pojistnému sektoru se podařilo otočit dvouletý sestupný trend v hrubém předepsaném pojistném, které meziročně vzrostlo o 2,5 % a dosáhlo téměř 151 mld. Kč. Na tomto vývoji se podílelo neživotní pojištění růstem o 6,4 % na 93,3 mld. Kč. Naopak životní pojištění svým poklesem o 3,4 % na 57,6 mld. Kč pokračovalo v sestupném trendu, který začal již v roce 2013. Mírný nárůst celkového škodního průběhu v neživotním pojištění o 7 % spolu s omezenými možnostmi zhodnocení investic se promítl do meziročního poklesu zisku před zdaněním o 19,9 % na 10,6 mld. Kč.

Penzijní připojištění a doplňkové penzijní spoření

Prostředky v transformovaných a účastnických fondech ve III. penzijním pilíři vzrostly o 8,5 % a dosáhly 413,9 mld. Kč. Počet účastníků poklesl o 69 tisíc na 4,47 milionu osob, což představuje nejmenší snížení od poreformního roku 2013, který odstartoval soustavný odliv osob zapojených do III. penzijního pilíře. Průměrný měsíční účastnický příspěvek se v rámci penzijního připojištění zvýšil na 624 Kč a v případě doplňkového penzijního spoření na 776 Kč. Podíl účastníků s příspěvkem zaměstnavatele vzrostl na 20,9 % a došlo i ke zvýšení průměrného měsíčního příspěvku zaměstnavatele, a to jak u transformovaných fondů (na 837 Kč), tak u účastnických fondů (na 885 Kč). Celková přímá státní podpora vyplacená účastníkům III. penzijního pilíře mírně vzrostla na 6,9 mld. Kč.

Legislativa finančního trhu

V roce 2017 byl přijat nový zákon o platebním styku, novela zákona o podnikání na kapitálovém trhu a novela zákona o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla. Na evropské úrovni zůstalo prioritním tématem snižování rizik v bankovním sektoru EU, kdy celý rok probíhalo vyjednávání znění předmětných pěti legislativních návrhů publikovaných v listopadu 2016. V červnu 2017 byl předložen návrh nařízení o celoevropském osobním penzijním produktu a v září 2017 návrh revize Evropského systému finančního dohledu. Během roku byla rovněž publikována důležitá nařízení v oblasti rozvoje kapitálové trhu týkající se sekuritizace a prospektu.

1 MAKROEKONOMICKÁ SITUACE A VNĚJŠÍ VZTAHY

1.1 Makroekonomická situace

Ekonomický růst ČR měřený meziroční změnou reálného hrubého domácího produktu zrychlil v roce 2017 na 4,4 %. Výkonnost české ekonomiky tak převyšovala průměr EU o 2 p.b. Hlavní prorůstový faktor tvořila spotřeba domácností, která byla podpořena především vývojem na trhu práce, dále zahraniční poptávka a v 2. pololetí i investiční aktivita. Také u sledovaných států světa došlo až na výjimky ke zvýšení tempa růstu HDP (tabulka 1.1). Nejvýznamnější ekonomiky, tj. USA, EU a Čína realizovaly i vyšší meziroční růst než v roce 2016. Státy regionu střední Evropy zaznamenaly výrazný pozitivní vývoj, když ze sledovaných zemí největší růst vykázaly Polsko, ČR a Maďarsko.

Tabulka 1.1: Meziroční růst reálného HDP

Sledované ekonomiky (%)	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Meziroční změna (p.b.)
USA	2,2	1,7	2,6	2,9	1,5	2,3	0,8
Evropská unie (28)	-0,4	0,3	1,8	2,3	2,0	2,4	0,4
Eurozóna (19)	-0,9	-0,2	1,3	2,1	1,8	2,4	0,6
Čína	7,9	7,8	7,3	6,9	6,7	6,9	0,2
Japonsko	1,5	2,0	0,4	1,4	0,9	1,7	0,8
Německo	0,5	0,5	1,9	1,7	1,9	2,2	0,3
Spojené království	1,5	2,1	3,1	2,3	1,9	1,8	-0,1
Rusko	3,7	1,8	0,7	-2,8	-0,2	1,5	1,7
Polsko	1,6	1,4	3,3	3,8	3,0	4,6	1,6
Rakousko	0,7	0,0	0,8	1,1	1,5	2,9	1,4
Česká republika	-0,8	-0,5	2,7	5,3	2,6	4,4	1,8
Maďarsko	-1,6	2,1	4,2	3,4	2,2	4,0	1,8
Slovensko	1,7	1,5	2,8	3,9	3,3	3,4	0,1

Pramen: Eurostat, MMF, OECD, IMF, NBS China, MF

Pozn.: Řazeno dle nominální výše HDP v roce 2017.

Situace na tuzemském trhu práce odráží již dlouhodobě trvající růst ekonomiky (tabulka 1.2). Od roku 2013 docházelo k pozvolnému poklesu obecné míry nezaměstnanosti až na hodnotu 2,9 % za rok 2017. Počet dlouhodobě nezaměstnaných činil ve 4. čtvrtletí 2017 jen 40 tis. osob. Sílicí tlak na trhu práce se tak nejen odrážel v dynamickém růstu mezd, ale začal tvořit určitou překážku pro další růst ekonomiky. Z hlediska mezinárodního srovnání pak ČR vykázala nejnižší míru nezaměstnanosti v EU, hluboko pod samotným průměrem EU ve výši 7,6 %.

Tabulka 1.2: Základní makroekonomické a fiskální ukazatele ČR

Ukazatele	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Hrubý domácí produkt (změna, %, stálé ceny)	-0,8	-0,5	2,7	5,3	2,6	4,4
z toho tvorba hrubého kapitálu (p.b.)	-1,1	-1,3	2,1	3,4	-0,6	1,2
z toho konečná spotřeba (p.b.)	-1,0	0,8	1,1	2,2	2,1	2,2
z toho čisté vývozy (p.b.)	1,3	0,1	-0,5	-0,2	1,2	1,0
Míra nezaměstnanosti ¹ (průměr období, %)	7,0	7,0	6,1	5,1	4,0	2,9
Saldo sektoru vládních institucí (% HDP)	-3,9	-1,2	-2,1	-0,6	0,7	1,6
Dluh sektoru vládních institucí (% HDP)	44,5	44,9	42,2	40,0	36,8	34,6

Pramen: ČSÚ, MF, MPSV

¹ Měřeno metodou výběrového šetření pracovních sil.

Hospodaření sektoru vládních institucí v roce 2017 dosáhlo rekordního přebytku ve výši 1,6 % HDP (tabulka 1.2). Zlepšení významnou měrou určovaly příjmy sektoru vládních institucí, kdy daňové příjmy včetně příspěvků na sociální zabezpečení vzrostly o 7,7 %. Rekordní přebytek hospodaření se odrazil i ve výši celkového zadlužení, které meziročně pokleslo o 2,2 p.b. na 34,6 % HDP.

I u ukazatelů vnějších vztahů (tabulka 1.3) dosáhla ČR v roce 2017 přebytku běžného účtu platební bilance ve výši 1,1 % HDP. Saldo zboží a služeb již čtvrtým rokem převyšovalo schodek prvotních a druhotných důchodů. Tento schodek byl ovlivněn především důchody z přímých zahraničních investic ve formě dividend a reinvestovaného zisku. Kapitálový účet, který je ovlivňován dotacemi a odvody prostředků ve vztahu k rozpočtu EU, skončil v roce 2017 na hodnotě 0,9 % HDP. Finanční účet byl pak od roku 2012 do roku 2017 v přebytku, kdy ke konci roku 2017 činil 2,3 % HDP.

Tabulka 1.3: Základní ukazatele vnějších vztahů ČR

Ukazatele	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Běžný účet (mld. Kč)	-63,3	-21,8	7,9	11,3	74,2	54,2
z toho bilance zboží a služeb (mld. Kč)	201,4	237,3	275,6	266,1	353,3	362,9
z toho bilance prvot. a druh. důchodů (mld. Kč)	-264,7	-259,1	-267,7	-254,8	-279,1	-308,8
Kapitálový účet (mld. Kč)	53,0	82,4	32,3	101,9	53,5	46,5
Finanční účet (mld. Kč)	11,7	68,3	63,6	175,3	116,9	117,1
Poměr běžného účtu k HDP (% , běžné ceny)	-1,6	-0,5	0,2	0,2	1,6	1,1
Poměr kapitálového účtu k HDP (% , běžné ceny)	1,3	2,0	0,7	2,2	1,1	0,9
Poměr finančního účtu k HDP (% , běžné ceny)	0,3	1,7	1,5	3,8	2,4	2,3

Pramen: ČNB, MF

Cenová hladina, měřená harmonizovaným indexem spotřebitelských cen, se v roce 2017 zvýšila o 2,4 %, tedy nejvíce za posledních pět let. Nejrychleji rostoucím segmentem byly potraviny, ceny bydlení, energií a dopravy. Na tento vývoj reagovala centrální banka, když v 1. pololetí upustila od jednostranného kurzového závazku a ve 2. pololetí přistoupila ke dvěma zvýšením měnověpolitických sazeb (viz kapitola 1.2). V mezinárodním srovnání (tabulka 1.4) se pak roční průměr vývoje spotřebitelských cen ČR nacházel nad hodnotami EU i eurozóny, které činily 1,7 %, resp. 1,5 %.

Tabulka 1.4: Indexy spotřebitelských cen sledovaných ekonomik

Průměr (%)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
USA	2,1	1,5	1,6	0,1	1,3	2,1
Evropská unie (28)	2,6	1,5	0,5	0,0	0,3	1,7
Eurozóna (19)	2,5	1,3	0,4	0,0	0,2	1,5
Čína	2,6	2,6	2,0	1,4	2,0	1,6
Japonsko	-0,1	0,3	2,8	0,8	-0,1	0,5
Německo	2,0	1,5	0,9	0,2	0,5	1,7
Spojené království	2,8	2,6	1,5	0,0	0,7	2,7
Rusko	5,1	6,8	7,8	15,5	7,0	3,7
Polsko	3,6	1,0	0,1	-0,9	-0,7	2,1
Rakousko	2,5	2,0	1,6	0,9	0,9	2,1
Česká republika	3,5	1,4	0,4	0,3	0,6	2,4
Maďarsko	5,7	1,7	-0,2	-0,1	0,4	2,3
Slovensko	3,6	1,4	-0,1	-0,3	-0,5	1,3

Pramen: OECD

Výnosy státních dluhopisů, které odrážejí vnímání komplexní situace, rizikovosti a dalších faktorů daných ekonomik investory, téměř ve všech případech zaznamenaly drobný růst (tabulka 1.5). Průměrné výnosy desetiletých českých státních dluhopisů vzrostly na 1,0 % p.a. a v roce 2017 zaznamenaly zvýšenou volatilitu v souvislosti s očekáváním a faktickým ukončením jednostranného kurzového závazku. S ohledem na historický vývoj se však výnosy českých státních dluhopisů stále drží na relativně nízké úrovni. Tradičně pak nejnižší průměrné výnosy desetiletých státních dluhopisů vykázalo Japonsko a Německo. Ze zemí Visegrádské čtyřky

došlo k mírnému meziročnímu poklesu průměrných sazeb u maďarských desetiletých státních dluhopisů, a to na 3,1 % p.a. Růst naopak vykazaly výnosy průměrných desetiletých slovenských státních dluhopisů na 0,9 % p.a. a desetiletých polských státních dluhopisů na 3,4 % p.a.

Tabulka 1.5: Výnosy desetiletých státních dluhopisů

Průměr (% p.a.)	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Meziroční změna (b.b.)
USA	1,8	2,3	2,5	2,1	1,8	2,3	49
Eurozóna	2,2	2,0	1,4	0,6	0,2	0,4	25
Čína	3,5	3,9	4,2	3,4	2,9	3,6	70
Japonsko	0,9	0,7	0,6	0,4	0,0	0,1	10
Německo	1,6	1,6	1,2	0,5	0,1	0,4	23
Spojené království	1,9	2,3	2,5	1,8	1,2	1,2	-2
Rusko	8,0	7,2	9,4	11,4	9,0	7,8	-114
Polsko	5,0	4,1	3,5	2,7	3,1	3,4	40
Rakousko	2,4	2,0	1,5	0,7	0,4	0,6	20
Česká republika	2,8	2,1	1,6	0,7	0,5	1,0	53
Maďarsko	8,0	6,0	4,9	3,5	3,2	3,1	-17
Slovensko	3,0	2,7	1,9	0,9	0,7	0,9	30

Pramen: Thomson Reuters, ECB, výpočty MF

Pozn.: Data představují průměry z měsíčních uzavíracích hodnot nabídkových generických desetiletých výnosů státních dluhopisů. Desetileté dluhopisy eurozóny představují údaje z výnosové křivky státních dluhopisů s ratingem AAA.

1.2 Měnová politika a devizový trh

V roce 2017 došlo v případě měnové politiky ČR k řadě změn. Tou nejvýznamnější bylo v 1. pololetí roku 2017 (konkrétně 6. 4. 2017) ukončení jednostranného kurzového závazku. Tento nástroj využívala ČNB 41 měsíců k uvolnění měnových podmínek jako svůj další nástroj měnové politiky. Objem devizových intervencí, resp. uzavřených obchodů centrální banky za účelem udržení kurzového závazku, činil 75,9 mld. EUR (tj. cca 2 049 mld. Kč). Ve 2. pololetí pak došlo ke dvěma zvýšením měnověpolitických sazeb, a to poprvé od roku 2008. Nejprve byla v srpnu zvýšena repo sazba z 0,05 % na 0,25 % a lombardní sazba z 0,25 % na 0,50 %. Další změna nastala v listopadu, kdy byla repo sazba zvýšena na 0,50 % a lombardní sazba na 1,00 % (tabulka 1.6). Tyto změny se následně promítly do mezibankovních úrokových sazeb (viz kapitola 5).

Měnová politika centrálních bank ve světě nebyla oproti předchozím rokům tak uvolněná. V roce 2017 proto docházelo k postupné normalizaci. V případě americké centrální banky (Fed) došlo ke třem zvýšením měnověpolitické sazby celkem o 0,75 p.b., a to v březnu, červnu a prosinci. Fed ke zvýšení sazeb přistoupil opakovaně z důvodu zvýšení odhadů růstu americké ekonomiky a pozitivního vývoje nezaměstnanosti. Ke konci roku 2017 se tak klíčová úroková sazba pohybovala v intervalu 1,25-1,50 %. Obdobně ke zvýšení úrokových sazeb přistoupila i centrální banka Spojeného království (BoE). Ta v listopadu 2017 zvýšila hlavní úrokovou sazbu o 0,25 p.b. na úroveň 0,5 %, a to při zachování programu nákupu firemních dluhopisů v objemu 10 mld. GBP a státních dluhopisů v objemu 435 mld. GBP.

Evropská centrální banka (ECB) své klíčové úrokové sazby v průběhu roku 2017 nezměnila. Provedla však změny v programu nákupů cenných papírů (tzv. Asset purchase programme), který ECB od dubna 2017 snížila o 20 mld. EUR, tj. na 60 mld. EUR. V 2. pololetí pak ECB oznámila prodloužení a další úpravu parametrů tohoto programu. Program byl prodloužen o nejméně 9 měsíců, přičemž měsíční objem nákupů aktiv od ledna 2018 činí 30 mld. EUR. Japonská centrální banka (BoJ) pokračovala ve svém programu kvalitativního a kvantitativního uvolňování (tzv. Qualitative and Quantitative Easing) za účelem dosažení inflačního cíle ve výši 2 % a udržení výnosů desetiletých státních dluhopisů v blízkosti nuly. Klíčová sazba BoJ se v průběhu roku 2017 nezměnila a činila -0,1 %. Čínská centrální banka (PBC) nezměnila výši své hlavní úrokové sazby a ponechala ji ve výši 4,35 %. PBC však zvyšovala celou řadu úrokových sazeb s kratší splatností (tj. repo sazbu a střednědobou zápůjční facilitu). Dále pak PBC využívala spíše nástroje zaměřené na ovlivnění měnového kurzu, administrativní a regulatorní opatření na kapitálovém trhu apod.

Ruská centrální banka (CBR) reagovala na zlepšující se stav ekonomiky, stabilnější vývoj rublu a nižší než cílovou inflaci snížením všech měnověpolitických úrokových sazeb. Hlavní úroková sazba CBR, vztahující se k instrumentům repo a depo aukcí a měnových swapů, se šestkrát snížila z původních 10 % na 7,75 % ke konci roku 2017.

V zemích Visegrádské čtyřky, tedy v ČR, Slovensku, Polsku a Maďarsku došlo k odlišnému vývoji měnové politiky. ČNB jako jediná přistoupila ke zvýšení sazeb (viz výše), ostatní centrální banky v regionu (včetně ECB pro Slovensko) hlavní měnověpolitické sazby nezměnily. V případě polské centrální banky (NBP) tak stále byla hlavní měnověpolitická sazba ve výši 1,5 %. Od roku 2018 však bude NBP nově úročit minimální rezervy sazbou ve výši 0,5 % p.a. Obdobně ke změně nepřistoupila Maďarská centrální banka (MNB), která svou hlavní měnověpolitickou sazbu ponechala na úrovni 0,9 %. V rámci roku snížila limit objemu peněz, který si u ní obchodní banky mohly uložit, ze 750 mld. HUF na 500 mld. HUF. Nově pak MNB představila tzv. Interest-rate-swap facilitu, která obchodním bankám umožní od roku 2018 vyměnit variabilně úročené platby za fixně úročené platby, a také program cílený na nákup hypotečních zástavních listů se splatností delší než 3 roky.

Tabulka 1.6: Hlavní měnověpolitické úrokové sazby centrálních bank²

K 31. 12. (% p.a.)		2012	2013	2014	2015	2016	2017
USA	Fed	0,00 - 0,25	0,00 - 0,25	0,00 - 0,25	0,25 - 0,50	0,50-0,75	1,25-1,50
Eurozóna	ECB	0,75	0,25	0,05	0,05	0,00	0,00
Čína	PBC	6,00	6,00	5,60	4,35	4,35	4,35
Japonsko	BoJ	0,00	0,00	0,00	0,00	-0,10	-0,10
Spojené království	BoE	0,50	0,50	0,50	0,50	0,25	0,50
Rusko	CBR	5,25	5,50	17,00	11,00	10,00	7,75
Polsko	NBP	4,25	2,50	2,00	1,50	1,50	1,50
Česká republika	ČNB	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05	0,50
Maďarsko	MNB	5,75	3,00	2,10	1,35	0,90	0,90

Pramen: Fed, ECB, PBC, BoJ, BoE, CBR, NBP, ČNB, MNB

Vývoj měnových kurzů české koruny vůči zahraničním měnám (vybrané měny užívané v mezinárodním obchodu ČR nebo v regionu, tabulka 1.7) byl významně ovlivněn nejen ukončením jednostranného kurzového závazku ČNB, ale i dalšími faktory. V drtivé většině došlo k posílení v řádu několika procent. V případě měnového kurzu vůči euru došlo k posílení koruny na průměrných 26,3 CZK/EUR v roce 2017 (z průměrných 27,0 CZK/EUR v roce 2016). V průběhu roku 2017 se pak měnový kurz pohyboval na víceméně stejných hodnotách jako v roce 2013, tj. na hodnotách před zavedením jednostranného kurzového závazku, a vykazoval trend posilující koruny.

Americký dolar, který vůči euru v průběhu roku 2017 kontinuálně oslaboval, způsobil posílení měnového páru na průměrnou hodnotu 23,4 CZK/USD. Z hlediska vývoje samotného kurzu amerického dolaru vůči koruně pak lze pozorovat trend posilující koruny právě od okamžiku ukončení jednostranného kurzového závazku vůči euru. K dalšímu výraznému posílení české koruny došlo vůči čínskému renminbi (o 6 % na průměrných 3,5 CZK/CNY), japonskému jenu (o 7,4 % na 20,8 CZK/100 JPY) a britské libře (o 9,2 % na 30,1 CZK/GBP). Spíše k mírnému posílení české koruny došlo ve vztahu k maďarskému forintu (o 1,9 % na 8,5 CZK/100 HUF) a vůči polskému zlotému (0,2 % na 6,2 CZK/PLN). Jedinou měnou, vůči které česká koruna oslabila, byl ruský rubl. Měnový kurz CZK/100 RUB se v 1. pololetí nesl na růstovém trendu (koruna tedy zrcadlově oslabovala), následně však došlo ke korekcím a začal posilovat. V roce 2017 tedy činil průměrný kurz 40,1 CZK/100 RUB.

² V případě Fedu se jedná o hodnoty O/N sazeb na mezibankovním trhu (tzv. federal funds rate); v případě ECB o hodnoty fixní sazby pro hlavní refinanční operace (tzv. fixed rate of main refinancing operations). U PBC se jedná o fixní sazby pro hlavní refinanční operace (tzv. fixed rate of main refinancing operations). Hodnoty u BoJ představují úrokové sazby pro doplňkovou depozitní facilitu (tzv. complementary deposit facility). V případě BoE se jedná o depozitní sazby (tzv. base rate) a u CBR pak o hodnoty sazeb týdenních zápůjčních i depozitních operací a FX swapů (tzv. repo auction interest rate, deposit auction interest rate, FX swap auction fix leg rate). U zemí Visegrádské čtyřky se pak v případě NBP jedná o sazby operací na peněžním trhu s centrální bankou (tzv. minimum money market intervention rate), v případě ČNB o hodnoty dvouměsíční reposazby a u MNB pak o tříměsíční depozitní sazby (tzv. three-month deposit rate).

Tabulka 1.7: Průměrný kurz koruny k hlavním a regionálním měnám

Průměrný kurz		2012	2013	2014	2015	2016	2017	Meziroční změna (%)
vůči americkému dolaru	CZK/USD	19,6	19,6	20,7	24,6	24,4	23,4	-4,3
vůči euru	CZK/EUR	25,1	26,0	27,5	27,3	27,0	26,3	-2,6
vůči čínskému renminbi	CZK/CNY	3,1	3,2	3,4	3,9	3,7	3,5	-6,0
vůči japonskému jenu	CZK/100 JPY	24,6	20,1	19,6	20,3	22,5	20,8	-7,4
vůči britské libře	CZK/GBP	31,0	30,6	34,2	37,6	33,1	30,1	-9,2
vůči ruskému rublu	CZK/100 RUB	63,0	61,4	54,9	40,6	36,6	40,1	9,5
vůči polskému zlotému	CZK/PLN	6,0	6,2	6,6	6,5	6,2	6,2	-0,2
vůči maďarskému forintu	CZK/100 HUF	8,7	8,7	8,9	8,8	8,7	8,5	-1,9

Pramen: ČNB

2 UMÍSTĚNÍ PROSTŘEDKŮ NA FINANČNÍM TRHU

Objem prostředků umístěných na finančním trhu³, jak je patrné z tabulky 2.1, dlouhodobě roste a od roku 2015 navíc zrychlujícím se tempem. Během roku 2017 se celkový objem prostředků zvýšil o 541,3 mld. Kč (9,7 %) na 6,13 bil. Kč. To představuje rekordní absolutní a relativní nárůst ve sledovaném období od roku 2012, kdy se roční přírůstky pohybovaly v rozpětí přibližně 4 % až 8 %.

Tabulka 2.1: Umístění prostředků na finančním trhu

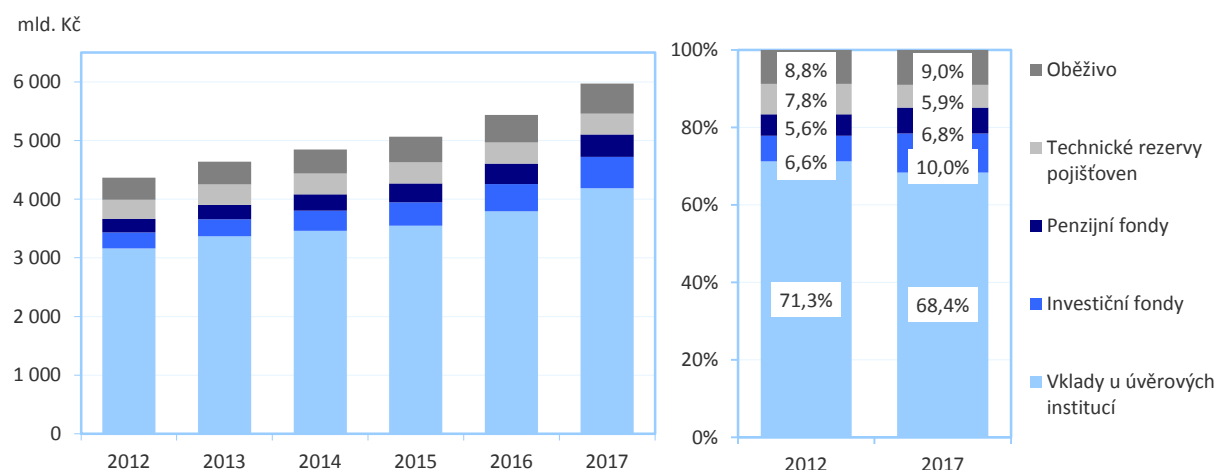
K 31. 12. (mld. Kč)	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Vklady u úvěrových institucí ⁴	3 162,4	3 367,6	3 462,5	3 548,5	3 796,4	4 188,1	319,7	10,3
z toho stavební spoření	435,0	429,1	413,6	384,2	362,6	358,9	-3,7	-1,0
Investiční fondy	291,8	339,9	401,1	460,4	532,8	615,2	82,3	15,5
Penzijní fondy	246,6	282,3	318,7	352,6	381,6	413,9	32,3	8,5
Technické rezervy pojišťoven	347,4	356,1	363,4	359,5	358,6	359,5	0,9	0,3
Oběživo	388,9	405,4	432,2	467,1	514,3	548,3	34,1	6,6
Celkem	4 437,2	4 751,4	4 977,8	5 188,1	5 583,6	6 125,0	541,3	9,7

Pramen: AKAT, APS ČR, ČNB – ARAD, MF

Nejvyššího relativního nárůstu prostředků dosáhly v roce 2017 opět investiční fondy, a to pouze v mírně nižší výši než v roce 2016 (o 0,3 p.b.). Nedošlo tak k přerušení dlouhodobého trendu, který trvá již od roku 2012. Na tomto vývoji se však do jisté míry podílel také nárůst ocenění aktiv fondů. Případný další postupný růst úrokových sazeb by však mohl přispět k poklesu dosavadní obliby kolektivního investování. Vyšší dynamiku růstu oproti roku 2016 zaznamenal zejména objem vkladů (o 3,3 p.b.). Nárůst o 10,3 % byl zároveň pro tuto kategorii rekordním ve sledovaném období. Naopak oproti roku 2016 zpomalil růst oběživa o 3,5 p.b.

Nejvyšší nárůst absolutní úrovně prostředků nastal během roku 2017 opět u objemově nejvýznamnější položky, tj. vkladů u úvěrových institucí, stejně jako tomu bylo během celého sledovaného období. Vyšší absolutní změnu objemu prostředků oproti roku 2016 zaznamenaly investiční i penzijní fondy. Naopak oběživo se zvýšilo o nižší částku než v roce 2016. Jedinou klesající položkou v roce 2017 bylo opětovně stavební spoření, u kterého dochází k postupnému poklesu vkladů již od roku 2013.

Graf 2.1: Umístění prostředků na finančním trhu

Pramen: AKAT, APS ČR, ČNB – ARAD, MF

Pozn.: Pravá část grafu zobrazuje rozdíly ve struktuře v letech 2012 a 2017.

³ Tento agregátní ukazatel je jedním ze způsobů vyjádření velikosti finančního trhu s tím, že se zaměřuje na tzv. zprostředkovatelský finanční trh. Zahrnuje prostředky klientů finančních institucí (fyzických i právnických osob), které jsou umístěny na finančním trhu prostřednictvím finančních produktů úvěrových institucí, pojišťoven, penzijních společností (dříve penzijních fondů) a nástrojů kolektivního investování, a prostředky držené v hotovosti (bez hotovosti na pokladnách bank). Naopak nezahrnuje přímé investice do cenných papírů.

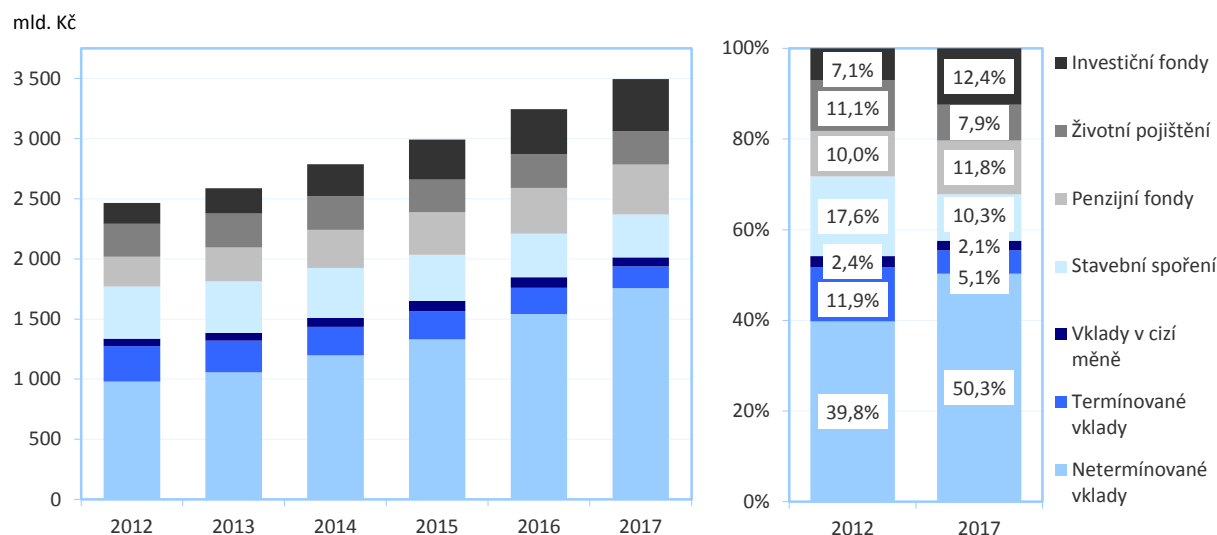
⁴ Zahrnují korunové a cizoměnové vklady klientů (rezidentů a nerezidentů) u bank (vč. stavebních spořitelen, bez ČNB) a družstevních záložen.

Vývoj objemu prostředků v jednotlivých kategoriích mezi roky 2012 až 2017 vykazuje následující tendence. Při pohledu na pravou část grafu 2.1 je patrné, že nejvíce vzrostl podíl prostředků umístěných v investičních fondech (o 3,5 p.b.) a následně v penzijních fondech (o 1,2 p.b.). Naopak významně poklesl podíl vkladů u úvěrových institucí (o 2,9 p.b.). V roce 2017 však došlo k přerušení postupného poklesu zastoupení vkladů trvajících od roku 2013, před nímž depozita u úvěrových institucí stabilně tvořila kolem 71 % všech prostředků na finančním trhu. Podíl vkladů na celkových prostředcích vzrostl o 0,4 p.b. na 68,4 %. Podíl oběživa na celkových prostředcích se během sledovaného období pohyboval v rozmezí 8,5 % až 9,2 %, přičemž v roce 2017 došlo po 3 letech růstu k jeho mírnému snížení. Podíl kategorie technických rezerv pojišťoven na celkových prostředcích umístěných na finančním trhu pokračoval i v roce 2017 ve svém dlouhodobém poklesu, který za sledované období činil 2,0 p.b.

3 STRUKTURA ÚSPOR DOMÁCNOSTÍ

Objem úspor domácností držených v rámci produktů zprostředkovatelského finančního trhu⁵ se v posledních letech postupně zvyšoval (graf 3.1). V roce 2017 dosáhly úspory celkového objemu 3,49 bil. Kč, když meziročně vzrostly o 7,7 %, tj. o 0,8 p.b. méně než v roce 2016.

Graf 3.1: Struktura úspor domácností

Pramen: APS ČR, ČNB – ARAD, MF

Pozn.: Pravá část grafu zobrazuje rozdíly ve struktuře v letech 2012 a 2017.

Produkt, který během celého sledovaného období let 2012 až 2017 vykazoval největší meziroční absolutní nárůst, byly netermínované vklady. V roce 2017 vzrostly dokonce o rekordních 216,3 mld. Kč na celkových 1,76 bil. Kč, což zapříčinilo i meziroční posílení jejich podílu ve struktuře úspor domácností o 2,8 p.b. na více jak polovinu všech úspor domácností. Naopak odliv prostředků pokračoval již šestým rokem u termínovaných vkladů, když v roce 2017 jejich objem klesl o rekordních 39,7 mld. Kč. Další položkou, která také dlouhodobě ztrácela na významu, a to z absolutního i relativního hlediska, jsou úspory v rámci sektoru stavebního spoření. Během sledovaného období došlo k poklesu jejich podílu na celkových úsporách o 7,4 p.b., což je nejvíce z uvedených produktů. V roce 2017 byl přerušen rostoucí trend objemu vkladů v cizí měně, který trval od roku 2012. Objem cizoměnových vkladů klesl téměř o 12 mld. Kč a jejich podíl na celkových úsporách se mírně snížil na 2,1 %. K tomuto vývoji přispěla očekávání domácností ohledně zrušení kurzového závazku ČNB a následně také aprece české koruny jakožto měny vykazování. Ve sledovaném období pokleslo zastoupení produktů bankovních institucí (jednotlivé kategorie vkladů a stavební spoření) na celkové struktuře úspor o 4,0 p.b. na 67,8 %. Rok 2017 představoval v tomto ohledu návrat k sestupnému trendu, který byl pouze krátce přerušen v roce 2016, kdy došlo k velmi mírnému nárůstu podílu bankovních produktů.

Úspory domácností v investičních fondech se meziročně opět významně zvýšily, a to o 57,8 mld. Kč (o 15,4 %), což představuje v roce 2017 nejvyšší relativní nárůst ze všech produktů, ovšem jedná se o nižší tempo růstu, než kterého investiční fondy dosahovaly v letech 2013 až 2015. Nárůst však mohl být částečně způsoben i zhodnocením úspor v tomto segmentu. Podíl alokace úspor domácností do nástrojů kolektivního investování byl v roce 2017 již pouze o 0,2 p.b. nižší, než odpovídá jeho předkrizové úrovni z roku 2007 (12,6 %).

Podíl prostředků umístěných domácnostmi do penzijních produktů se již třetí rok po sobě nezměnil. V pětiletém horizontu však segment penzijních fondů získal mírně na významu, když v něm bylo na konci roku 2017 umístěno 11,8 % úspor domácností oproti 10 % v roce 2012. Podíl pojištěn jako správců úspor domácností u rezervotvorných produktů životního pojištění od roku 2012 postupně klesal. Výjimkou nebyl ani rok 2017, kdy podíl životního pojištění na úsporách domácností meziročně poklesl o 0,7 p.b. Oproti roku 2016 navíc došlo i k poklesu absolutního objemu úspor domácností v rámci životního pojištění o 0,6 mld. Kč.

Podrobnější rozbor jednotlivých sektorů přináší kapitoly 5 až 8.

⁵ Zahrnuje prostředky domácností, které jsou umístěny na finančním trhu v rámci finančních produktů bankovních institucí, pojištěn, penzijních a investičních společností. Nejsou sledovány přímé investice domácností do cenných papírů, komodit či nemovitostí.

4 INSTITUCIONÁLNÍ POHLED NA FINANČNÍ TRH

4.1 Počty subjektů na finančním trhu

V průběhu roku 2017 došlo jen k menším změnám v počtech subjektů v jednotlivých sektorech, které potvrzují minimální potřebu vzniku nových institucí finančního trhu k pokrytí poptávky po finančních službách. Drobné meziroční rozdíly v počtech subjektů mají spíše přirozený vývojový charakter a nepředstavují změny, které by zásadním způsobem měnily institucionální strukturu domácího finančního trhu. Celkový přehled o vývoji počtu subjektů je uveden v následující tabulce 4.1.

Tabulka 4.1: Počty subjektů poskytujících služby na finančním trhu

K 31. 12.	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Úvěrové instituce						
Banky	43	44	45	46	45	47
z toho pobočky zahraničních bank	20	21	22	23	23	24
z toho stavební spořitelny	5	5	5	5	5	5
Družstevní záložny	13	12	11	11	11	10
Kapitálový trh						
Obchodníci s CP a pobočky zahr. obchodníků s CP	61	64	58	62	65	69
Investiční fondy s právní osobností	77	88	83	91	108	125
Investiční společnosti ⁶	21	24	26	28	28	29
Podílové fondy	165	176	191	195	201	227
Fondy kvalifikovaných investorů	48	56	53	55	60	79
Fondy kolektivního investování	117	120	138	140	141	148
Investiční zprostředkovatelé	8 810	7 667	7 551	7 459	7 335	7 043
Vázaní zástupci ⁷	20 045	25 821	26 056	26 659	26 612	26 448
Penzijní fondy / společnosti	9	10	9	8	8	8
Pojišťovnictví						
Pojišťovny	53	52	53	55	54	50
z toho pobočky zahraničních pojišťoven	18	18	20	23	24	22
Zajišťovny	1	1	1	1	1	1
Pojišťovací zprostředkovatelé	147 971	156 217	163 204	169 024	174 092	181 121

Pramen: ČNB

Pro český finanční trh je charakteristické dominující postavení bankovního sektoru, který dlouhodobě obhospodařuje cca 80 % celkových aktiv. V rámci jeho struktury má rozhodující postavení skupina 4 největších bank, které svými komplexními aktivitami přes své dceřiné i mateřské společnosti pokrývají převážnou většinu hlavních finančních služeb pro nejširší retailovou i korporátní klientelu.

Drobné změny v počtech subjektů u **úvěrových institucí** představovalo např. zahájení činnosti nové Banky CREDITAS a. s., která vznikla transformací Záložny CREDITAS, spořitelního družstva. Přeměnou nebankovního poskytovatele spotřebitelských úvěrů Cetelem vznikla nová „on-line“ pobočka banky marketingově označená obchodní značkou Hello bank! By Cetelem, která patří do finanční skupiny BNP Paribas S.A. Povolení k provozování bankovní činnosti formou pobočky zahraniční banky dále obdržely slovenská Privatbanka, a. s., pobočka Česká republika a čínská banka Industrial and Commercial Bank of China Limited, Prague Branch, odštěpný závod, která jako první bankovní instituce působí na českém trhu v režimu pobočky banky se sídlem v jiném než členském státě EU. Naopak došlo k zániku dvou poboček zahraničních bank, a to ZUNO AG, organizační složka a The Royal Bank of Scotland plc, organizační složka.

Počty u většiny subjektů v oblasti **kapitálového trhu** mírně vzrostly. Příčinu lze spatřovat v pokračující konjunktuře ekonomiky a s tím spojené vyšší poptávce po investičních produktech a službách. Relativně vyšší

⁶ Vč. jedné pobočky zahraniční investiční společnosti.

⁷ Bez vázaných zástupců penzijních společností.

nárůst počtu subjektů zaznamenaly podílové fondy (o 26 subjektů), a to zejména v kategorii fondů kvalifikovaných investorů (o 19 subjektů) zaměřených na bohatší klientelu, podmiňující vstup určitou minimální investicí. Mírný vzestup počtu obchodníků s cennými papíry byl zejména v kategorii nebankovních obchodníků, která se rozšířila o 3 subjekty. U bankovních obchodníků s cennými papíry nově obdržely povolení k činnosti BNP Paribas S. A., pobočka Česká republika a Privatbanka a. s., pobočka Česká republika, naopak ukončila činnost The Royal Bank of Scotland plc, organizační složka.

Počty zprostředkovatelů investičních služeb se ustálily na nové, poněkud nižší úrovni, která představuje další konsolidaci tohoto segmentu trhu. Předchozí tendence přelivu subjektů od investičních zprostředkovatelů k vázaným zástupcům, zapříčiněná legislativním redefinováním kategorií zprostředkovatelů, ustala a jejich vzájemný podíl se stabilizoval. U penzijních společností byla situace rovněž stabilizovaná, v počtu společností nedošlo za poslední 3 roky ke změně.

V **sektoru pojišťoven** ukončily činnost ING pojišťovna a. s. a Cestovní pojišťovna ADRIA Way družstvo – jediný subjekt s družstevní formou vlastnictví – a 2 pobočky zahraničních pojišťoven – Atradius Credit Insurance N. V., organizační složka a CG Car – Garantie Versicherungs – Aktiengesellschaft organizační složka.

Subjekty působící na finančním trhu ČR v rámci volného pohybu služeb na základě tzv. jednotného evropského pasu doplňují a rozšiřují finanční produkty nabízené subjekty licencovanými ČNB. Jejich počty v rámci sektorů úvěrových institucí, pojišťoven a investičních fondů ve sledovaném období od roku 2012 plynule rostly. V případě investičních společností měl vývoj během sledovaných 6 let tendenci spíše stagnační. Vývoj počtu subjektů v těchto kategoriích je uveden v následující tabulce 4.2.

Tabulka 4.2: Počet subjektů působících v ČR na základě jednotného pasu

K 31. 12.	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Úvěrové instituce	329	337	353	385	405	420
Pojišťovny	714	743	789	824	882	890
Investiční fondy	1 157	1 165	1 268	1 340	1 430	1 531
Investiční společnosti	46	45	47	46	48	48

Pramen: ČNB – JERRS

Subjekty působící na trhu v rámci jednotného evropského pasu nemají vykazovací povinnost vůči ČNB, proto nelze zjistit ani přesný rozsah jejich obchodních aktivit. Lze však předpokládat, že jejich nabídka služeb a produktů není většinou určena pro širokou retailovou klientelu, ale naopak jde o úzce specializované služby a produkty pro úzkou skupinu klientů většinou nerezidentů. Rozsah činnosti těchto institucí je omezen, přesto jsou tyto subjekty pokládány za integrální součást finančního trhu ČR, která zvyšuje jeho konkurenceschopnost a rozšiřuje jeho produktovou nabídku.

V souvislosti s nabytím účinnosti nového zákona o spotřebitelském úvěru⁸ bylo zahájeno tzv. přelicencování nebankovních poskytovatelů spotřebitelských úvěrů. Osoby, které tuto činnost již vykonávaly a podaly žádost v přechodném období 3 měsíců od účinnosti zákona (tj. do 1. 3. 2017), mohly pokračovat v činnosti podle dosavadního oprávnění do doby, než ČNB o jejich žádosti rozhodne, nejdéle však do 1. 6. 2018. Žádost podalo 112 subjektů a do konce roku 2017 ČNB vydala licenci 5 žadatelům. Většina velkých poskytovatelů spotřebitelských úvěrů získala licenci až počátkem roku 2018. Osobám, které žádost ve stanoveném termínu nepodaly, podnikatelské oprávnění zaniklo přímo ze zákona k 1. 3. 2017. Mezi kritéria získání oprávnění k poskytování spotřebitelských úvěrů patří např. důvěryhodnost, odborná způsobilost, minimální výše kapitálu (20 mil. Kč) a jeho průhledný a nezávadný původ, a řídicí a kontrolní systém odpovídající požadavkům zákona. Přísnější organizační, personální a finanční požadavky na poskytování spotřebitelských úvěrů, stejně jako vyšší nároky na způsob jednání s dlužníky, bude schopno splnit výrazně méně subjektů, nad nimiž bude vykonávat dohled ČNB.

⁸ Zákon č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru, ve znění zákona č. 183/2017 Sb. a zákona č. 303/2017 Sb.

Box 4.1: Institucionální pohled na dopady Brexitu na finanční trh v ČR

Vzhledem k vyspělosti finančního trhu a minimálnímu zastoupení subjektů majících sídlo ve Spojeném království nelze předpokládat významnější dopady vyplývající z realizace připravovaného procesu Brexit, tj. vystoupení Spojeného království z EU. V rozhodujícím bankovním sektoru se jedná pouze o dvě instituce, a to HSBC Bank plc – pobočka Praha a Sumitomo Mitsui Banking Corporation Europe Limited, Prague Branch. V pojistném sektoru jde o 4 pobočky: Chubb European Group Limited., organizační složka (původně ACE European Group Ltd), AIG Europe Limited, organizační složka pro Českou republiku, QBE INSURANCE (EUROPE) LIMITED, organizační složka a Stewart Title Limited, organizační složka. Všechny subjekty mající sídlo ve Spojeném království nejsou pro český finanční trh systémově významné a jejich podíl na aktivech v jednotlivých sektorech je zanedbatelný.

4.2 Garanční schémata

Nedílnou součástí finančního trhu ČR jsou dva garanční systémy, které mají za úkol posilovat jak ochranu klientů, tak trhu jako celku.

Garanční systém finančního trhu (GSFT) je vzhledem k objemu a rozsahu užití záchranných prostředků významnější. Vznikl na počátku roku 2016 na základě nového zákona o ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu⁹, a to transformací Fondu pojištění vkladů (FPV). Nově vytvořený GSFT spravuje prostředky, které mohou být použity pro výplatu náhrad vkladů, i prostředky pro řešení případných problémů úvěrových institucí a některých obchodníků s cennými papíry za účelem odvrácení jejich úpadku. Z tohoto důvodu byl nově založen Fond pro řešení krize (FRK). Původní FPV se stal k datu vzniku GSFT jeho vnitřní majetkově a účetně oddělenou jednotkou, stejně tak jako nově vzniklý FRK.

GSFT zajišťuje správu a použití finančních prostředků určených pro zabezpečení a udržení stability celého finančního trhu ČR. Za tímto účelem spolupracuje zejména s MF, ČNB a v případě potřeby i s podobnými systémy v ostatních členských zemích EU. Vznik GSFT představuje komplexnější systém ochrany vkladatelů a podpory stability na finančním trhu, než jaký zajišťoval původně samostatný FPV. Změny v nastavení zabezpečení finančního trhu, které reflektují požadavky evropských právních předpisů, mají zajistit stabilní a silnou záchrannou síť, která minimalizuje případné problémy finančních trhů jednotlivých zemí i celé EU.

GSFT zajišťuje výplatu náhrad vkladů v případě, že by některá z bank, stavebních spořitelen nebo družstevních záložen byla označena ČNB za insolventní, nebo v případě, že by soud rozhodl o úpadku takové instituce. Systém pojištění vkladů garantuje náhrady za vklady vedené u bank, stavebních spořitelen a družstevních záložen se sídlem v ČR ve výši 100 % vkladu vč. úroků, maximálně však do výše odpovídající částce 100 000 EUR na jednoho klienta v jedné instituci. V určitých zákonem stanovených případech dochází dle nové úpravy pojištění vkladů ke zvýšení uvedené maximální výše náhrady až do výše odpovídající částce 200 000 EUR¹⁰.

Vklady klientů v pobočkách zahraničních bank, jejichž mateřská společnost má sídlo v zemi EU, jsou pojištěny systémem pojištění vkladů působícího v členském státě, kde sídlí mateřská společnost. Případnou náhradu za vklady klientům těchto poboček by prováděl GSFT na základě pokynů a na účet zahraničního systému pojištění vkladů. Vývoj základních ukazatelů FPV charakterizující jeho hlavní příjmovou a výdajovou stránku za předchozí šestileté období ukazuje tabulka 4.3.

⁹ Zákon č. 374/2015 Sb., o ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu, ve znění zákona č. 183/2017 Sb.

¹⁰ Zvýšená náhrada se vztahuje na vklady plynoucí z příjmů ve specifických životních situacích, např. z prodeje soukromého nemovitého majetku sloužícího k bydlení, rozvodového vyrovnání, inkasa pojistného plnění pro případ úrazu, nemoci, invalidity nebo smrti, dědictví, výplaty jednorázové důchodové dávky, odstupného při propuštění ze zaměstnání, náhrady újmy způsobené trestným činem aj.

Tabulka 4.3: Základní ukazatele FPV

K 31. 12.	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Příspěvky (mld. Kč) ¹¹	3,5	3,7	4,3	4,4	2,1	0,9
Výplaty náhrad (mil. Kč)	1 787	30	14 526	235	3 291	261
Finanční rezervy (mld. Kč)	24,7	28,6	18,9	28,8	27,9	30,3

Pramen: GSFT

Na struktuře příspěvků do FPV se největší měrou podílely banky (80 %), stavební spořitelny přispěly necelými 19 % a příspěvek družstevních záložen přesáhl 1 %. Rozhodující podíl na výplatách náhrad představoval závazek fondu za klienty ERB bank, a. s. (250 mil. Kč), menší doplatky náhrad byly vyplaceny ještě klientům WPB Capital, spořitelní družstvo (cca 8 mil. Kč) a Metropolitnímu spořitelnímu družstvu (cca 3 mil. Kč).

FŘK slouží k financování řešení krizových situací bank a některých obchodníků s cennými papíry. Ve FŘK se shromažďují prostředky, které mohou být použity v případě ohrožení stability některé z finančních institucí tak, aby nebylo nutné vzhledem k možným zásadním funkcím, které vykonává v rámci finančního sektoru i celé ekonomiky, ukončit její existenci a případně zahájit výplatu náhrad vkladů jejím klientům. Celkový příspěvek finančních institucí do FŘK za jeho dvouletou existenci dosáhl cca 6 mld. Kč (tabulka 4.4).

Tabulka 4.4: Základní ukazatele FŘK

K 31. 12.	2016	2017
Příspěvky do FŘK (mld. Kč)	3,0	3,0
Finanční rezervy (mld. Kč)	3,0	6,0

Pramen: GSFT

Druhý garanční systém na finančním trhu v ČR představuje Garanční fond obchodníků s cennými papíry (GFOCP). Jeho funkcí je zabezpečit výplatu náhrad zákazníkům obchodníka s cennými papíry, který není schopen plnit své závazky vůči svým zákazníkům. Tento fond tedy nekryje riziko ztráty hodnoty investice do cenných papírů. Náhrada se zákazníkovi poskytne ve výši 90 % částky vypočtené v souladu s příslušnými ustanoveními zákona o podnikání na kapitálovém trhu¹², nejvýše však do hodnoty odpovídající částce 20 000 EUR, a to do 3 měsíců od ověření uplatněného nároku.

Hlavním zdrojem majetku GFOCP jsou příspěvky zapojených subjektů, tedy obchodníků s cennými papíry a investičních společností obhospodařujících majetek klientů. Vzhledem k tomu, že krytý zákaznický majetek zůstává (na rozdíl od vkladů krytých FPV) v rukou obchodníka jen po relativně krátkou dobu, zato však opakovaně, je roční příspěvek stanoven odlišně, a to ve výši 2 % z objemu přijatých poplatků a provizí za poskytnuté investiční služby za uplynulý rok. GFOCP obdržel v roce 2017 příspěvky od obchodníků s cennými papíry ve výši 164,6 mil. Kč. Za stejné období vyplatil zákazníkům bývalých obchodníků s cennými papíry na náhradách cca 310 tis. Kč.

4.3 Finanční arbitř

Z finančního arbitra (FA) se od jeho vzniku v roce 2003, kdy byl jako orgán mimosoudního řešení sporů příslušný rozhodovat pouze některé spory spotřebitelů nebo podnikatelů z oblasti platebního styku, postupně stává mimosoudní orgán řešení sporů spotřebitelů s finančními institucemi napříč téměř celým finančním trhem. V roce 2017 došlo k dalšímu rozšíření působnosti FA, a to o spory z neplatebních účtů a vkladních knížek.

Do působnosti FA tedy aktuálně spadá mimosoudní řešení spotřebitelských sporů z oblasti platebního styku, neplatebních účtů a vkladních knížek, elektronických peněz, úvěrů, včetně hypoték a úvěrů ze stavebního spoření, většiny sporů z kolektivního investování a investičních služeb, ze směnárenských obchodů a životního pojištění. V působnosti FA tak z finančních služeb nejsou jen produkty a služby III. penzijního pilíře (penzijní připojištění a doplňkové penzijní spoření) a celá oblast produktů neživotního pojištění.

¹¹ Příspěvky pojištěných institucí hrazené do FPV podle jednotlivých let dle roku úhrady. V období 2011 až 2015 se jedná o příspěvky odvedené za 1. až 3. čtvrtletí daného roku a 4. čtvrtletí předchozího roku. V roce 2016 se jedná o příspěvek odvedený za 4. čtvrtletí roku 2015 a roční příspěvek za rok 2016 ve výši 879,4 mil. Kč vypočtený dle nové metodiky.

¹² Zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů.

FA v roce 2017 přijal 1 337 návrhů na zahájení řízení, projednával celkem 3 220 sporů a počet vyřízených dotazů ze strany veřejnosti přesáhl 4 tis. Celkový přehled o počtu zahájených řízení je uveden v tabulce 4.5.

Tabulka 4.5: Počet zahájených řízení v jednotlivých letech

K 31. 12.	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Počet přijatých návrhů na zahájení řízení	204	706	629	962	1 951	1 337	-614	-31,5
Z toho: platební služby	69	187	67	110	117	138	21	17,9
spotřebitelský úvěr	133	502	317	190	233	338	105	45,1
životní pojištění	-	13	224	639	1 132	734	-398	-35,2

Pramen: Výroční zprávy FA

Pozn.: V roce 2013 FA současně řešil i 93 139 hromadně podaných sporů o poplatek za správu úvěru.

Nejčastějším předmětem sporů i vyřizovaných dotazů v roce 2017 zůstalo, stejně jako v předešlých letech, životní pojištění a spotřebitelský úvěr. Spory z oblasti životního pojištění měly společného jmenovatele, a tím byly poplatky, které představují jednorázové náklady spojené s uzavřením pojistné smlouvy. Náklady jsou z velké části tvořeny vyplacenou provizí zprostředkovatelům. Zaplacené pojistné v prvních 2–3 letech po uzavření smlouvy životního pojištění obvykle nepokryje jednorázově záúčtované poplatky na začátku sjednání životního pojištění.

Primárním cílem FA je dosáhnout smírného řešení sporu, což se mu ve většině projednávaných a oprávněných sporů dařilo. Pokud jde o soudní přezkum rozhodnutí, předložily instituce soudům rozhodnutí FA jen v počtu jednotek. Z dosud skončených soudních přezkumů vyplývá, že soudy potvrzují rozhodnutí FA.

Z důvodu zvýšení informování široké veřejnosti o řešených případech zpřístupňuje FA ve Sbírce rozhodnutí na svých internetových stránkách svá zásadní rozhodnutí v plném znění (bez uvedení osobních údajů navrhovatelů). Současně zveřejňování napomáhá k předvídatelnosti rozhodovací činnosti FA. Aktuálně obsahuje Sběrka rozhodnutí více než 300 anonymizovaných rozhodnutí FA vydaných od roku 2012.

Počty zahájených řízení a zodpovězených dotazů naznačují, že veřejnost má zájem o možnost řešení sporů pomocí FA. Reklamační řízení u finanční instituce vyvolané s odkazem na povinnost spotřebitele splnit nezbytnou podmínku pro zahájení řízení před FA v mnoha případech postačí ke smírnému řešení sporu. K tomu napomáhá pouhá existence FA, dosavadní zkušenost finančních institucí s řízením před FA a bezpochyby i Sběrka rozhodnutí finančního arbitra.

4.4 Hospodaření a počet zaměstnanců finančních institucí

Ve všech sledovaných sektorech finančního trhu (viz tabulka 4.6) bylo v roce 2017 dosaženo kladného hospodářského výsledku před zdaněním. V případě bank, penzijních společností a investičních společností šlo o rekordní hodnoty v celém hodnoceném období. Bankovní sektor dlouhodobě tvořil rozhodující objem zisku v rámci celého finančního sektoru (86,6 %), jeho profitabilita se meziročně zvýšila o 3,3 %. Meziroční nárůsty zisku v dalších sektorech, tj. penzijních a investičních společností i obchodníků s cennými papíry, se pohybovaly v rozmezí cca 14–18 %. V sektoru pojišťoven došlo k meziročnímu propadu zisku o cca 20 %.

Podrobnější rozbor vývoje jednotlivých sektorů, který se promítal v dosaženém výsledku hospodaření, lze nalézt v kapitolách 5 až 8.

Tabulka 4.6: Výsledek hospodaření před zdaněním finančních institucí

K 31. 12. (mld. Kč)	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Banky	76,7	73,3	76,1	80,5	87,9	90,8	2,9	3,3
Pojišťovny	15,0	13,2	8,7	10,0	13,2	10,6	- 2,6	- 19,9
Penzijní společnosti	-	-0,3	0,5	0,8	1,4	1,6	0,2	14,5
Investiční společnosti	0,4	0,6	0,7	0,8	1,1	1,3	0,2	14,3
Obchodníci s cennými papíry	0,7	1,1	0,9	1,0	0,8	1,0	0,2	18,6

Pramen: ČNB – ARAD

Zaměstnanost v sektorech finančního trhu v roce 2017 mírně vzrostla, neboť v průměru bylo celkově zaměstnáno více než 73 tis. pracovníků, což představovalo meziroční zvýšení o 1,2 % (tabulka 4.7). Bankovní i nebankovní peněžní instituce spolu s finančními leasingovými společnostmi vykázaly meziroční růst zaměstnanosti. V pojišťovnách a penzijních společnostech bylo dosaženo snížení počtu pracovníků. U penzijních společností pokles pracovníků souvisel s definitivním ukončením možnosti spoření ve II. pilíři důchodového spoření. U rozhodujícího sektoru z hlediska zaměstnanosti – bankovních peněžních institucí – došlo během sledovaného období k mírnému nárůstu zaměstnanců, což bylo zřejmě spojeno se zvyšujícími se regulačními požadavky, když naopak racionalizací pracovních procesů a optimalizací rozmístění pobočkové sítě docházelo k úsporám v počtu pracovníků.

Tabulka 4.7: Průměrný přepočtený počet zaměstnanců finančních institucí

Průměr za období	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Bankovní peněžní instituce	39 924	39 375	39 105	39 216	40 006	40 553
Nebankovní peněžní instituce ¹³	14 251	14 598	15 272	15 689	16 278	17 237
Pojišťovny	14 464	14 213	13 993	13 768	13 724	13 099
Finanční leasingové společnosti	2 457	2 277	2 064	2 020	2 060	2 071
Penzijní fondy/společnosti	529	629	550	521	514	484
Celkem	71 624	71 092	70 984	71 214	72 582	73 444

Pramen: ČSÚ

¹³ Do ukazatele ČSÚ zahrnuje úvěrní a spořitelní družstva, holdingové společnosti, investiční společnosti, investiční fondy, leasingové společnosti, zastavárny, nebankovní poskytovatele úvěrů, směnárny, makléře, faktoringové společnosti, obchodníky s cennými papíry, investiční poradce a zprostředkovatele a pojišťovací agenty a makléře.

5 ÚVĚROVÉ INSTITUCE A OSTATNÍ POSKYTOVATELÉ FINANCOVÁNÍ AKTIV

Tato kapitola se primárně věnuje problematice úvěrových institucí, tedy bank (většina částí kapitoly) včetně stavebních spořitelů (kapitola 5.7) a družstevních záložen (kapitola 5.8). Pozornost je věnována i dílčím tématům, jako jsou úrokové sazby (kapitola 5.4) a vklady a úvěry (kapitola 5.5). Další kapitola (5.9) se pak zabývá vývojem segmentu nebankovních poskytovatelů financování. Tento dílčí sektor totiž nabízí produkty¹⁴, které jsou poměrně blízkým substitutem k bankovním úvěrům a v případě poskytnutí retailovým klientům vstupují do ukazatele celkového zadlužení domácností.

Vzhledem k významu domácností jako klíčového klientského segmentu je poslední kapitola (5.10) věnována vývoji jejich zadlužení, a to jak u bankovních, tak i nebankovních poskytovatelů financování.

5.1 Hlavní vývojové tendence bankovního sektoru

Při pohledu zpět na rok 2017 lze říci, že bankovní sektor navázal na stabilní výsledky z předchozích let. V řadě indikátorů bylo dokonce možné pozorovat pokračující rostoucí trendy, jako v případě celkového objemu aktiv sektoru, který v roce 2017 opětovně vykázal rekordní výši (tabulka 5.1). Stejně jako v letech 2015 a 2016 přispívalo ke zlepšování hodnot některých ukazatelů oživení hospodářské aktivity. To se projevovalo jak v úvěrové aktivitě a v tendenci k poklesu podílu úvěrů v selhání (viz kapitola 5.2), tak následně i v nárůstu celkového zisku sektoru (viz kapitola 5.3)

Přetrvávalo tedy působení faktorů, které přispívaly k celkové odolnosti sektoru, a to již od doby světové finanční krize po roce 2008 a následné nestability v eurozóně. Mezi ně patřila celkově vysoká a dlouhodobě rostoucí míra kapitálové přiměřenosti sektoru jako celku, nadprůměrná ziskovost jako zdroj pro potenciální zvyšování kapitálu z vnitřních zdrojů, dlouhodobě vysoký podíl krytí klientských úvěrů vklady, relativně nízký podíl úvěrů v selhání a také nízký podíl úvěrů poskytnutých v cizích měnách, a to zejména u domácností. Kapitola 5.1 se podrobněji věnuje vývoji průřezových témat: kapitálové přiměřenosti, poměrovému ukazateli klientských vkladů a úvěrů a zátěžovým testům.

Vývoj kapitálové přiměřenosti

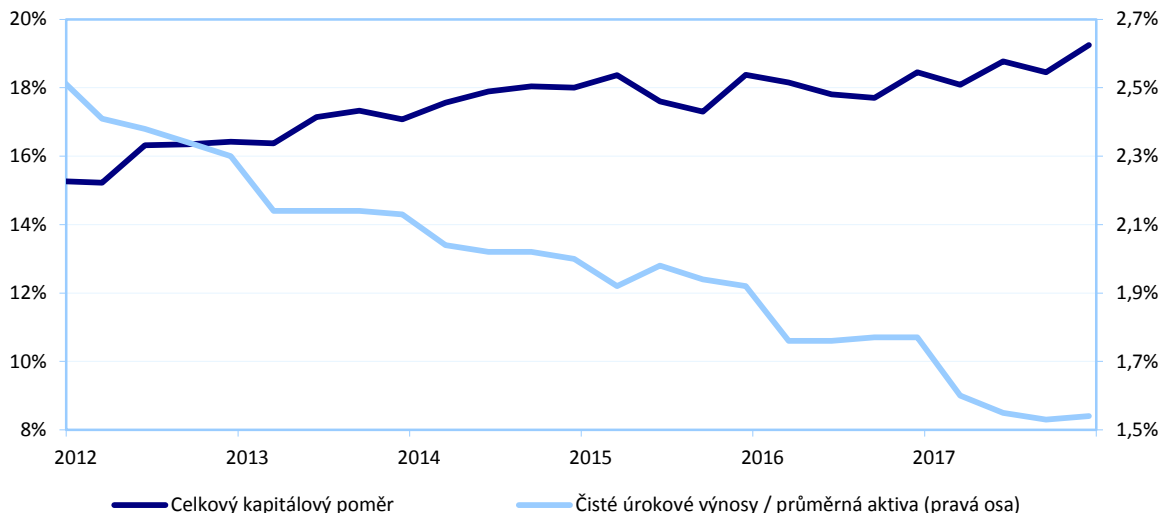
Ukazatel kapitálové přiměřenosti bankovního sektoru (tabulka 5.1), který lze vnímat jako „polštář“ na krytí případných neočekávaných ztrát sektoru, a tedy jako zdroj odolnosti, meziročně mírně vzrostl (o 0,8 p.b.) na 19,3 %¹⁵. V průběhu sledovaného období od začátku roku 2012 došlo k významnému a setrvalému nárůstu tohoto ukazatele o 4,0 p.b. (graf 5.1). Obecně však platí, že růst kapitálové přiměřenosti může být způsoben nejen růstem objemu kapitálu, ale i poklesem celkového objemu rizikových expozic.

Mírné rozdíly existovaly ve výši celkového kapitálového poměru napříč skupinami bank dle velikosti (resp. zaměření). Hodnota ukazatele pro segment tzv. velkých bank se pohybovala nejbližší hodnotám celkového bankovního sektoru (18,7 %) a vykázala v roce 2017 shodnou meziroční změnu jako celý sektor (o 0,8 p.b.). Segment středních bank i nadále dosahoval spíše nadprůměrné hodnoty 21,4 % (meziroční nárůst o 0,8 p.b.). Tzv. malé banky udržely svou úroveň kapitálové přiměřenosti (19,0 %) poté, co ji významně zvýšily v roce 2016. Výrazněji oproti předchozímu roku vzrostla kapitálová přiměřenost u stavebních spořitelů (o 1,3 p.b.) na 18,7 %. Je však třeba upozornit, že odlišná hodnota ukazatele kapitálového poměru nutně nemusí plně vypovídat o budoucí odolnosti, neboť na každý segment mohou v budoucnu působit jednotlivé kategorie rizik s odlišnou intenzitou.

¹⁴ Některé obdobné služby a produkty (např. v oblasti platebního styku nebo poskytování cizích zdrojů) nabízí subjekty na pomezí finančního sektoru a informačních technologií (FinTech) z oblastí jako je peer-to-peer lending, crowd-funding, aj.

¹⁵ Požadované základní regulatorní minimum činí 8 % celkového objemu rizikových expozic (total risk exposure amount, TREA). To však může být vyšší zejm. v souvislosti s promítnutím změn regulatorních pravidel CRD/CRR provedeným před několika lety. Mezi faktory ovlivňující celkovou míru kapitálového požadavku, kterou musí splňovat jednotlivé subjekty, patří mj. průběh makro-finančního cyklu, tzv. systémová významnost či důsledky dohledového procesu jednotlivých institucí.

Graf 5.1: Celkový kapitálový poměr a čisté úrokové výnosy z aktiv

Pramen: ČNB – ARAD

Vývoj poměru vkladů a úvěrů¹⁶

Jak vyplývá z tabulky 5.1, tuzemské banky jsou dlouhodobě v dominantní míře financovány prostřednictvím vkladů klientů. Díky tomu vykazovaly nižší závislost na financování klientských úvěrů zdroji z mezibankovního trhu, což přispívá k odolnosti bankovního sektoru. Obecně přitom platí, že v obdobích akutních problémů s likviditou se potíže projeví nejprve na mezibankovním trhu, na kterém si finanční instituce půjčují navzájem. Naproti tomu vklady od klientů jsou v případě likviditní krize, pokud přetrvává důvěra veřejnosti v systém pojištění vkladů, obvykle spolehlivějším a stabilnějším zdrojem financování.

Tabulka 5.1: Základní ukazatele bankovního sektoru

K 31. 12. (mld. Kč)	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Aktiva celkem	4 778,6	5 200,6	5 388,0	5 549,7	6 019,4	7 065,4	1 045,9	17,4
Klientské úvěry	2 360,0	2 514,3	2 634,9	2 782,4	2 950,4	3 085,5	135,1	4,6
Klientské vklady	3 127,6	3 340,1	3 435,1	3 520,7	3 767,2	4 169,1	401,9	10,7
Poměr klientských vkladů k úvěrům	132,5	132,8	130,4	126,5	127,7	135,1	7,4	5,8
Celkový kapitál. poměr (%)	16,4	17,1	18,0	18,4	18,5	19,3	0,8	4,1

Pramen: ČNB – ARAD

Ukazatel poměru vkladů k úvěrům byl v ČR dlouhodobě poměrně stabilní a ke konci roku 2017 činil 135,1 % (nárůst o 7,4 p.b.). V mezinárodním srovnání v rámci EU tyto hodnoty patří mezi nejvyšší. Naopak dlouhodobě podstatně méně příznivé hodnoty tohoto ukazatele vykazovala řada států EU, nejnižší pak Dánsko a Švédsko (méně než 50 %), které jsou tak v tomto ohledu struktury financování domácího bankovního sektoru více závislé na jiných zdrojích financování.

Současně však je třeba tento poměrový ukazatel vnímat i v kontextu skutečnosti, že v posledních letech došlo v domácím bankovním sektoru k významnému nárůstu podílu neterminovaných vkladů.¹⁷ Na straně pasiv bank tak vzrostl podíl zdrojů financování s kratší dobou splatnosti (viz kapitola 5.5). Další změnou nad rámec srovnání struktury financování klientských vkladů a klientských úvěrů byl nárůst vkladů bank u centrální banky a růst vkladů od jiných úvěrových institucí (viz kapitola 5.2).

¹⁶ Této problematice se dále věnuje také kapitola 5.5.

¹⁷ Podrobněji v kapitole 3. Struktura úspor domácností a kapitole 5.5 Vklady a úvěry klientů bank.

Zátěžové testy bank

Odolnost bankovního sektoru vůči případným negativním šokům opakovaně v minulosti potvrdily **výsledky zátěžových testů**, které pravidelně provádí ČNB. Ta analyzuje dopady tzv. základního a nepříznivého scénáře s časovým horizontem 3 let. Podle výsledků zveřejněných v prosinci 2017 by kapitálová vybavenost bank jako celku zůstala nad 8% regulačním minimem i v případě realizace méně pravděpodobného výrazně nepříznivého, tzv. zátěžového scénáře.¹⁸ V tomto modelovém scénáři by kapitálová přiměřenost sektoru, podobně jako u testů provedených v roce 2016, klesla pod 13 %. Do situace neplnění minimálního požadavku na výši celkového kapitálového poměru (8 %) by se dostalo celkem 9 bank, které však reprezentují cca 11,9 % aktiv sektoru. Za účelem dorovnání kapitálové přiměřenosti by těchto 9 bank muselo navýšit kapitál o 10,3 mld. Kč. V základním scénáři pak byl testován dopad příznivějšího hospodářského vývoje, který vychází z predikce ČNB. Celkový kapitálový poměr by v tomto případě klesl o 1,6 p.b. na 16,8 %.

Kromě kapitálové přiměřenosti byl hodnocen vliv testovaných scénářů na podíl bankovních úvěrů v selhání. V případě základního scénáře bylo předpokládáno mírné zhoršování kvality úvěrů sektoru domácností, a to kvůli zhoršení u spotřebitelských úvěrů. V negativním scénáři by docházelo k významnému zhoršování kvality jak u úvěrů poskytnutých domácnostem, tak nefinančním podnikům, což by mělo negativní dopad na ziskovost bankovního odvětví. Kromě toho ČNB v červnu 2017 uskutečnila zátěžové testy likvidity bank a také makrozátěžový test na prodlouženém horizontu 5 let, kde na základě výsledků upozornila na potencionální zdroje rizik z déle trvající růstové fáze finančního a ekonomického cyklu.

Nad rámec zátěžových testů je vhodné z obecnějšího hlediska poukázat na koncept tzv. paradoxu finanční stability. Ten upozorňuje na riziko, že právě v období vyšší stability a příznivého vývoje finančního sektoru mohou mít jednotlivé subjekty zvýšenou tendenci jednat méně obezřetně. Tuto situaci pak může ještě zesilovat působení nízkých výnosů na finančních trzích. Paradoxně tedy v období finanční stability mohou vznikat nerovnováhy vedoucí v případě naplnění rizik k budoucímu poklesu odolnosti finančního systému. Na tato potenciální rizika klesající odolnosti je tedy vhodné reagovat s předstihem právě v období, kdy systém jako celek vykazuje značné známky stability. Z tohoto hlediska ČNB opakovaně zmiňovala zejm. téma poskytování hypotečních úvěrů (viz kapitola 5.7) v kontextu vývoje cen nemovitostí.

5.2 Aktiva bankovního sektoru a kvalita úvěrového portfolia

Celkový objem aktiv bankovního sektoru vč. stavebních spořitelů (tabulka 5.1) dosáhl ke konci roku 2017 7,07 bil. Kč.¹⁹ Tempo růstu bilanční sumy v roce 2017 činilo 17,4 %, což ve srovnání s rokem 2016²⁰ znamenalo opětovně výrazné zrychlení dynamiky (o 8,9 p.b.). Ve srovnání s tím souhrnné tempo růstu v letech 2012 až 2016 dosáhlo 30,6 %.

Na růstu aktivní strany rozvahy se v dominantní míře podílel přírůstek vkladů bank u centrální banky a úvěrů poskytnutých centrální bankou, které meziročně vzrostly o 79,2 % na 2,29 bil. Kč, tedy téměř na 6násobek od konce roku 2012. Mezi další objemově významné změny v položkách aktiv patřil růst úvěrů a ostatních pohledávek za klienty (o 135,1 mld. Kč, resp. o 4,6 %). Naopak pokles vykázaly investice do ostatních dluhových cenných papírů emitovaných domácími institucemi ústřední vlády (o 104,5 mld. Kč, resp. 18,9 %), jejichž objem od konce roku 2012 poklesl o více než 40 %. Z hlediska vyjádření podílu na celkovém objemu tvořily vklady bank u centrální banky a úvěry poskytnuté centrální bankou 32,4 % aktiv bank (nárůst o 11,2 p.b.), naopak podíl úvěrů a dalších pohledávek za klienty klesl o 5,3 p.b. na 43,7 %.

Na pasivech se nárůst bilanční sumy projevil především v přírůstku vkladů a úvěrů přijatých od jiných úvěrových institucí (o 539,9 mld. Kč, resp. 83,4 %) a od klientů (o 401,9 mld. Kč, resp. 10,7 %). Dynamický růst na straně pasiv vykázaly též emitované neobchodovatelné cenné papíry (o 124,9 mld. Kč, resp. 56,5 %).

Klientské úvěry i nadále představovaly klíčovou kategorii rozvahy bank (43,7 %). Je proto relevantní se blíže zaměřit nejen na jejich objem, ale i kvalitu. Jak ilustruje graf 5.2, podíl úvěrů v selhání na celkových klientských úvěrech (poskytnutých rezidentům a nerezidentům) meziročně klesl o 0,9 p.b. na 4,0 %, tedy nejnižší za

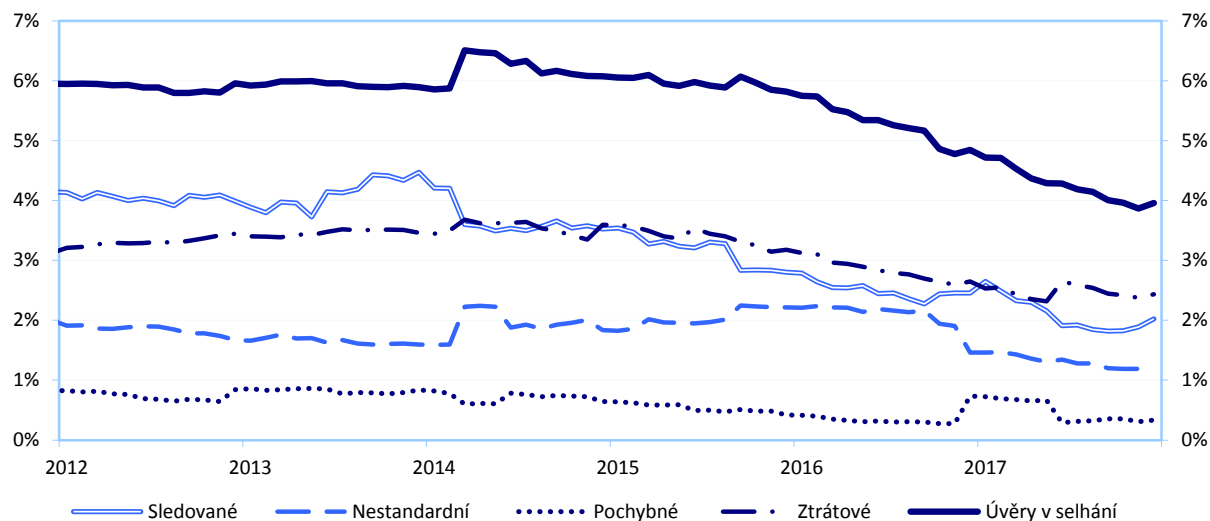
¹⁸ Zátěžový scénář zahrnoval předpoklad poklesu domácího HDP až o 5 %, recesi trvající 10 čtvrtletí a celkové zhoršení makro-finančního vývoje v domácí ekonomice i v zahraničí.

¹⁹ Tyto hodnoty zveřejněné v rámci systému časových řad ARAD ČNB se liší od hodnot publikovaných ČNB, například v rámci Zpráv o výkonu dohledu z důvodu rozdílné metodiky. Tyto odlišnosti se pak také mohou projevovat například v případě podílových ukazatelů úvěrů v selhání.

²⁰ Dle informace ČNB provedly banky ke konci roku 2015 v souvislosti s nově platnými regulačními požadavky (ve vztahu k Fondu pro řešení krize) optimalizaci struktury bilancí. Tato skutečnost ovlivnila vývoj některých položek rozvahy i celkové bilanční sumy.

posledních osm let. Naproti tomu v letech 2011 až 2015 se výše ukazatele podstatněji neměnila a pohybovala se přibližně kolem 6 %. Pokračující hospodářské oživení a z něj vyplývající vyšší schopnost dlužníků splácet své závazky tak vedla u úvěrů v selhání k poklesu jejich podílu. V jejich případě je však nutné sledovat i míru krytí opravnými položkami. Ta je v ČR v rámci srovnání napříč členskými státy EU spíše vyšší, což se odráží ve vyšší míře účetního znehodnocení pohledávek se selháním v investičním portfoliu, která ke konci roku 2017 činila 49,1 %.

Graf 5.2: Úvěry dle rizikovosti

Pramen: ČNB – ARAD

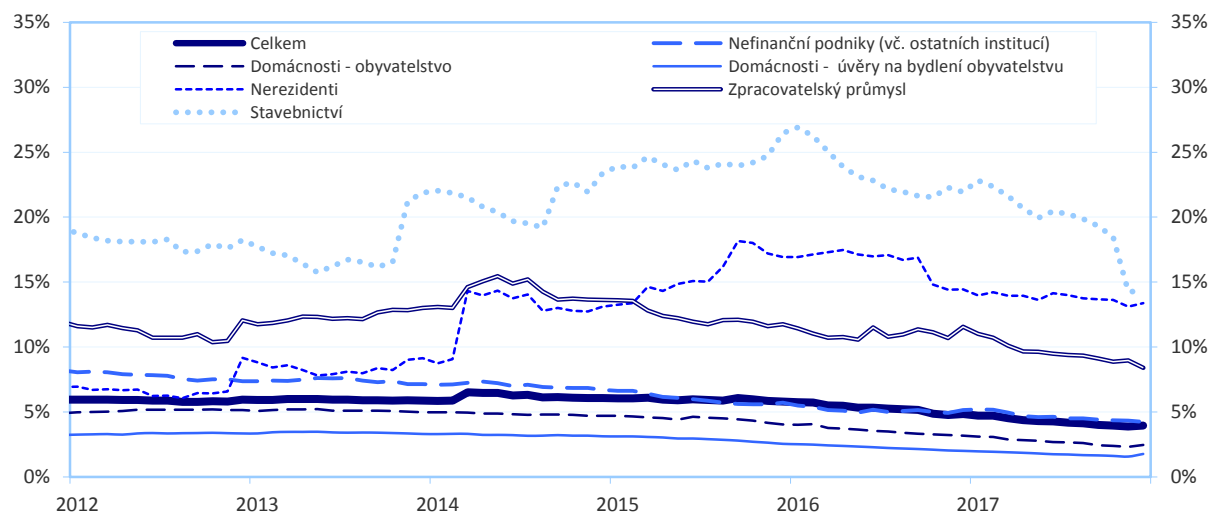
Z hlediska struktury úvěrů dle rizikovosti (graf 5.3) se projevil celkový pokles podílu úvěrů v selhání odlišně. Nejvyšší pokles vykazala druhá nejvíce riziková kategorie, tzv. úvěry pochybné (o 0,4 p.b.) na 0,3 %. Nejméně a nejvíce rizikové kategorie úvěrů v selhání, tzv. úvěry nestandardní, resp. ztrátové, klesly obdobně o 0,28 p.b. na 1,2 %, resp. o 0,21 p.b. na 2,4 %.

Z hlediska podílu jednotlivých kategorií na úvěrech v selhání se význam tzv. nestandardních úvěrů meziročně v podstatě nezměnil (30,0 %). Naproti tomu podíl úvěrů pochybných klesl o 6,7 p.b. na 8,5 % a naopak podíl úvěrů ztrátových vzrostl o 6,9 p.b. na 61,5 %. Samostatná skupina obecně méně rizikových úvěrů, které proto nespádají do úvěrů v selhání, ale jsou rovněž vykazovány z hlediska rizikové kategorizace úvěrů, jsou úvěry sledované. Podíl těchto úvěrů na celku meziročně klesl o 0,44 p.b. na 2,0 %. V průběhu sledovaného období se snížil jejich podíl o více než 50 %.

Určité rozdíly (například v kvalitě úvěrových portfolií a tvorbě opravných položek) bylo možné i nadále pozorovat napříč skupinami bank členěných dle objemu aktiv, přičemž lze konstatovat, že především banky ze skupiny tzv. malých bank vykazovaly vyšší podíl úvěrů v selhání v kombinaci s nižším podílem krytí opravnými položkami.

Pokračující zlepšování kvality úvěrových portfolií se v roce 2017 projevovalo nejen celkově, ale i v případě všech dílčích sledovaných klientských segmentů (graf 5.4).

Graf 5.3: Podíl úvěrů v selhání dle klientských segmentů

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Podíl úvěrů v selhání poskytnutých nefinančním podnikům klesl na 4,2 % (o 0,9 p.b.). Nižší hodnota byla v rámci tohoto segmentu vykázána naposledy na konci roku 2008, tedy před tím, než se mohlo projevit hospodářské zpomalení spojené s tehdejší finanční krizí ve světě.

Úvěry domácnostem (obyvatelstvu)²¹ zaznamenaly meziroční pokles podílu úvěrů v selhání (o 0,7 p.b.) na 2,5 %, což byla doposud historicky nejnižší zaznamenaná hodnota ke konci roku. Dlouhodobě domácnosti oproti nefinančním podnikům vykazovaly nižší podíl úvěrů v selhání. K tomu přispívaly zejména úvěry na bydlení, kde došlo ke snížení na 1,8 % (o 0,2 p.b.). K meziročnímu poklesu v případě celkových úvěrů domácnostem však přispělo i významné snížení podílu úvěrů v selhání v případě spotřebitelských úvěrů (vč. debetních zůstatků na běžných účtech) o 1,7 p.b. (na 6,0 %). Segment nerezidentů sice vykázal vyšší pokles (o 1,0 p.b.), přesto byla výsledná hodnota v tomto segmentu i nadále vysoká (13,4 %).

Pro širší ilustraci jsou ještě v grafu 5.3 uvedena data za dílčí skupiny subjektů dle odvětví jejich ekonomické činnosti. I v jejich případě docházelo vlivem zlepšující se hospodářské situace k poklesu podílu úvěrů v selhání, podobně jako v případě agregované kategorie nefinančních podniků. V případě zpracovatelského průmyslu došlo k poklesu o 3,2 p.b. na 8,4 %. Úvěry pro sektor stavebnictví vykázaly meziroční pokles ještě vyšší (o 7,7 p.b. na 14,2 %). Ve zpracovatelském průmyslu bylo nižších hodnot dosaženo naposledy v roce 2009. Naproti tomu v případě stavebnictví se jednalo o pokles k úrovním vykazovaným v průběhu roku 2010.

Z hlediska rizik potenciálně vyplývajících z vývoje měnového kurzu je vhodné sledovat úvěry poskytnuté v cizí měně. Jejich podíl na celkových klientských úvěrech meziročně méně klesl na 18,9 % (o 0,7 p.b.). Odlišné hodnoty však byly vykazovány napříč jednotlivými sledovanými sektory. Nejvyšší podíl cizoměnových úvěrů na celkových úvěrech poskytnutých v rámci daného segmentu dosahovali nerezidenti (74,9 %), nefinanční podniky (29,6 %) a finanční instituce (27,7 %). V případě nerezidentů a finančních institucí došlo k meziročnímu poklesu o více než 2 p.b. Naopak nefinanční podniky vykázaly nárůst o 1,7 p.b., a dosáhly tak nejvyššího doposud zaznamenaného podílu. V případě exportujících firem ale často platí, že příslušné cizoměnové peněžní toky potřebné na splácení těchto úvěrů jsou kompenzovány jejich cizoměnovými příjmy z vývozu, čímž je měnové riziko vyplývající z cizoměnového úvěru (kromě případného dalšího zajištění) značně sníženo.

Naproti tomu domácnosti si dlouhodobě udržovaly v zásadě zanedbatelný podíl cizoměnových úvěrů (dlouhodobě kolem 0,2 %). Dlouhodobě přetrvávající nízký podíl cizoměnových úvěrů má pozitivní důsledky na odolnost dlužníků (zejm. domácností) vůči změnám způsobeným fluktuacemi měnového kurzu a následně na fungování reálné ekonomiky a stabilitu finančního sektoru.

²¹ Obyvatelstvo představuje jeden z dílčích sub-sektorů sektoru domácností (tj. zaměstnanec, příjemce důchodů z vlastnictví, příjemce penzí, příjemce ostatních transferů) bez zahrnutí živnostníků a společenství vlastníků bytových jednotek.

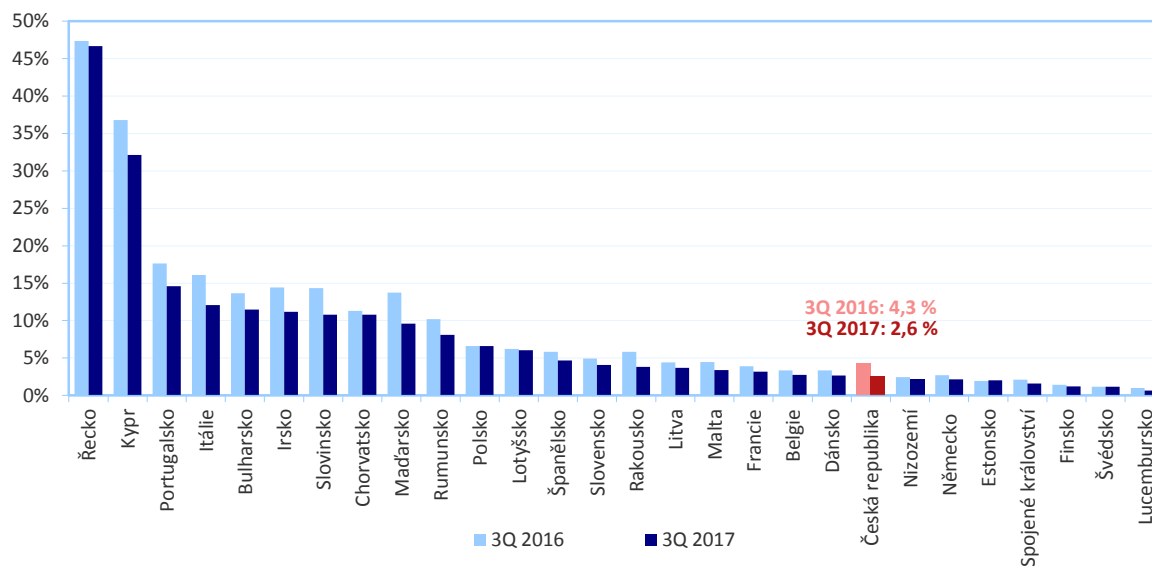

Box 5.1: Nevýkonné úvěry v EU

Problematika vysokého podílu tzv. nevýkonných úvěrů (non-performing loans, NPLs²²) byla v posledních letech často diskutovaným tématem v rámci probíhajícího úsilí o snížení rizik a posílení odolnosti finančního systému EU. Vysoký podíl NPLs totiž snižuje ziskovost bank, jejich schopnost poskytovat úvěry, a následně může negativně působit na finanční stabilitu jednotlivých institucí anebo celého systému. Snaha o snížení stávajících vysokých objemů NPLs a prevenci jejich nadměrného nárůstu v budoucnosti se tak stala jednou z priorit procesu dokončení bankovní unie a je také jedním ze stavebních kamenů unie kapitálových trhů (více kapitola 9).

V roce 2017 pokračoval ve většině členských států trend poklesu podílu NPLs na celkových klientských úvěrech (graf 5.4). Průměrná výše podílu NPLs v EU činila ke konci 3. čtvrtletí 2017 4,4 % a v absolutním vyjádření tyto úvěry představovaly 910 mld. EUR. V osmi členských státech vykazoval bankovní sektor podíl NPLs vyšší než 10 %. ČR naopak patří mezi deset členských států s podílem NPLs nižším než 3 %. Ačkoli bylo v posledních letech celkově v EU dosaženo významného snížení podílu NPLs, přesto zůstávají značné rozdíly napříč členskými státy a také jednotlivými úvěrovými institucemi.

Graf 5.4: Podíl nevýkonných úvěrů v zemích EU

Pramen: ECB – konsolidovaná bankovní statistika

5.3 Hospodářské výsledky a rentabilita bankovního sektoru

Hospodářský výsledek bankovního sektoru před zdaněním za rok 2017 dosáhl rekordních 90,8 mld. Kč (tabulka 5.2). To znamenalo opětovný meziroční relativní přírůstek zisku o 3,3 %. Tempo růstu hospodářského výsledku bylo sice pomalejší než v roce 2016 (o 6,0 p.b.), bankovní sektor ale i tak vykázal nejvyšší absolutní hodnotu zisku za sledované období.

V prospěch růstu celkového zisku působily čisté úrokové výnosy a vývoj některých dalších kategorií výkazu zisku a ztráty, zde souhrnně označených jako ostatní položky. Naopak k poklesu zisku vedl vývoj čistých výnosů z poplatků a provizí a správních nákladů.

²² Evropský orgán pro bankovnictví (EBA) definuje NPLs jako souhrn úvěrů, které jsou buď v selhání (úvěr je více než 90 dní po splatnosti či pravděpodobně nebude splacen), nebo z účetního hlediska znehodnocené. Úplná definice viz Prováděcí nařízení Komise (EU) č. 680/2014 ze dne 16. 4. 2014, kterým se stanoví prováděcí technické normy, pokud jde o podávání zpráv institucí pro účely dohledu podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013.

Tabulka 5.2: Vybrané položky výkazu zisku a ztráty bankovního sektoru

Ukazatel (mld. Kč)	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Čisté úrokové výnosy	107,9	105,5	110,4	110,9	109,9	112,1	2,2	2,0
úrokové výnosy	170,4	154,8	158,9	150,9	143,4	146,8	3,3	2,3
úrokové náklady	62,5	49,3	48,4	40,0	33,6	34,7	1,1	3,2
Čisté výnosy z poplatků a provizí	37,3	37,1	36,0	34,6	32,4	32,0	-0,4	-1,3
výnosy z poplatků a provizí	49,2	49,9	49,0	47,9	44,8	44,5	-0,3	-0,7
náklady na poplatky a provize	11,9	12,8	12,9	13,3	12,4	12,5	0,1	0,8
Správní náklady	66,6	65,8	70,2	70,7	71,7	73,4	1,7	2,4
Ostatní položky	-1,9	-3,4	-0,1	5,7	17,3	20,1	2,8	13,8
Zisk (ztráta) před zdaněním	76,7	73,3	76,1	80,5	87,9	90,8	2,9	3,3

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Čisté úrokové výnosy se zvýšily meziročně o 2,2 mld. Kč. Úrokové výnosy meziročně vzrostly o 3,3 mld. Kč (na 146,8 mld. Kč), což bylo více než přírůstek úrokových nákladů (o 1,1 mld. Kč). K nárůstu čistých úrokových výnosů významně přispěl růst objemu úročených aktiv (vč. vkladů u centrální banky). Opačně působil vývoj čistých úrokových marže (čistých úrokových výnosů vztahený k průměrným aktivům), která klesla meziročně o 0,2 p.b., a o 0,8 p.b. za sledované období. Mezi obecné výzvy pro hospodaření bank v tzv. prostředí nízkých úrokových sazeb pak patří v zásadě obtížné snižování relativní úrovně úrokových nákladů u vkladů pod tak zvanou nulovou dolní hranici (tabulka 5.4) a hledání příležitostí pro dlouhodobě výnosné umístění volných finančních zdrojů bank s dlouhodobě příznivou kombinací výnosu a rizika.

Čisté výnosy z poplatků a provizí, na rozdíl od čistých úrokových výnosů, se meziročně snížily (o 0,4 mld. Kč) na 32,0 mld. Kč. K poklesu výsledné čisté hodnoty přispělo jak mírné snížení výnosů (o 0,7 %), tak růst příslušných nákladů (o 0,8 %). Čisté výnosy z poplatků a provizí tak pokračovaly navzdory růstu velikosti objemu rozvahy sektoru v dlouhodobém poklesu, který trval celé sledované období, během něhož tato kategorie vykázala souhrnné snížení o 14,1 %. Dlouhodobě tak došlo k růstu relativního významu čistých úrokových výnosů na ziskovost bank.

Podobně jako v letech 2014 až 2016 se i v roce 2017 projevila na vývoji zisku mírně negativně růst správních nákladů, když vzrostly o 2,4 % na 73,4 mld. Kč. Nicméně velikost těchto nákladů vzhledem k rostoucímu objemu rozvahy klesla. Pozitivní dopad na celkový zisk měl i vývoj kategorie tzv. ostatních položek, když došlo k jejímu meziročnímu růstu o 2,8 mld. Kč. Tato souhrnná kategorie obsahuje řadu dílčích položek výkazu zisku a ztráty a její celkový vývoj proto ovlivnila řada dílčích faktorů. Negativně působil především pokles zisků z odúčtování finančních aktiv a závazků nevykázaných v reálné hodnotě a odúčtování nefinančních aktiv a pokles zisku z kurzových rozdílů a výnosů z dividend. Naproti tomu pozitivní dopad měl růst cen některých aktiv na finančních trzích, resp. rostoucí kvalita úvěrů, která se promítla v poklesu ztrát ze znehodnocení a v nárůstu zisku z finančních aktiv a závazků k obchodování.

Ukazatele rentability

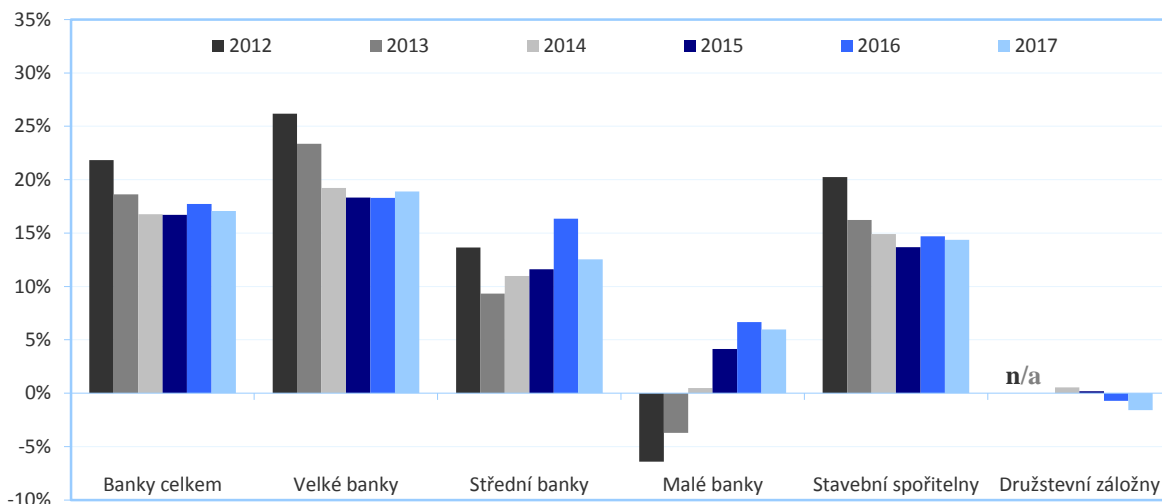
Jako celek vykázal bankovní sektor rentabilitu vlastního kapitálu Tier 1 na úrovni 17,1 %, což znamenalo snížení o 0,6 p.b. (graf 5.5). Po meziročním poklesu v letech 2013 a 2014 se tato hodnota za poslední roky podstatněji nezměnila. Obdobný celkový vývoj ziskovosti vůči kapitálu Tier 1 v průběhu sledovaného období zaznamenaly i segmenty tzv. velkých bank²³ (18,9 %) a stavebních spořitelů (14,4 %), které dosáhly nejvyšší hodnoty. Velké banky však dokázaly během roku 2017 jako jediné rentabilitu svého kapitálu Tier 1 zvýšit (o 0,6 p.b.). Segment středních bank vykázal pokles o 3,8 p.b. na 12,5 %. Tzv. malé banky pak v podstatě udržely hodnotu rentability dosaženou v roce 2016 (pokles o 0,7 p.b. na 6,0 %), i přesto vykazoval v průběhu sledovaného období tento

²³ Rozdělení bank podle bilanční sumy bylo ze strany ČNB průběžně upravováno, což má následně vliv na zařazení jednotlivých bank a vývoj indikátorů. Rozdělení bylo do roku 2012 (včetně) následující: velké banky s bilanční sumou nad 200 mld. Kč, střední banky s bilanční sumou 50 až 200 mld. Kč a malé banky s bilanční sumou nižší než 50 mld. Kč. Od roku 2013 došlo k posunutí hranice mezi středními a velkými bankami na 250 mld. Kč. Od roku 2016 došlo ke zvýšení této hranice na 400 mld. Kč a upravena byla též hranice mezi malými a středními bankami na 100 mld. Kč.

segment nejnižší hodnoty. Pro srovnání je též uvedena rentabilita sektoru družstevních záložen, která v roce 2017 byla záporná a činila -1,6 %.²⁴

V delším horizontu rentabilita vlastního kapitálu Tier 1 klesala. Ještě v roce 2009 byla rentabilita sektoru o 9 p.b. vyšší. K tomuto poklesu přispěl v tomto delším časovém horizontu mj. pokles čisté úrokové marže, čistých výnosů z poplatků a provizí a nárůst kapitálu Tier 1.

Graf 5.5: Rentabilita vlastního kapitálu Tier 1

Pramen: ČNB – ARAD

5.4 Vývoj úrokových sazeb

Pro vývoj tržních úrokových sazeb je klíčové především působení měnové politiky ČNB. Na jaře 2017 ukončila ČNB režim tzv. kurzového závazku (viz kapitola 1.2). Poté ČNB přistoupila v srpnu a listopadu 2017 ke zvýšení svých měnověpolitických sazeb, které bylo první od roku 2008. Klíčová 2T repo sazba tak v roce 2017 vzrostla z 0,05 % na 0,5 % a lombardní sazba z 0,25 % na 1 %. Diskontní sazbu centrální banka nezměnila. Vývoj úrokových sazeb ČNB ilustruje tabulka 5.3.

Tabulka 5.3: Úrokové sazby ČNB

K 31. 12 (%)	2012	2013	2014	2015	2016	2017
2T repo	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05	0,50
Diskontní	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05
Lombardní	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25	1,00

Pramen: ČNB – ARAD

Průměrné úrokové sazby, všech, tj. nejen nových, klientských vkladů a úvěrů (tabulka 5.4) v roce 2017 klesly na nové nejnižší hodnoty, s výjimkou úvěrů nefinančním podnikům, jejichž úročení se nezměnilo. Došlo tak k pokračování několik let trvajícího poklesu v kontextu působení dosavadního expanzivního nastavení měnové politiky ČNB. Výnosnost vkladů domácností byla i nadále vyšší než v případě nefinančních podniků. Z hlediska úvěrů významný pokles zaznamenalo průměrné úročení úvěrů domácnostem (o 0,5 p.b.). V případě úvěrů domácnostem na bydlení došlo k poklesu o 0,4 p.b., tedy podobně jako v předchozích sledovaných letech. Naproti tomu pokles úročení úvěrů domácnostem na spotřebu byl největší ve sledovaném období (o 1,4 p.b.). Na rozdíl od domácností se průměrná roční úroková sazba z úvěrů nefinančním podnikům meziročně nezměnila, neboť měsíční sazba od srpna vzrostla, po té, co v červenci dosáhla minima 2,5 %.

²⁴ Pro období let 2012 a 2013 není údaj pro rentabilitu družstevních záložen uveden, neboť v těchto letech byla vypovídací schopnost údajů z výkazu zisku nebo ztráty ovlivněna rozdílným účetním obdobím subjektů v sektoru družstevních záložen.

Tabulka 5.4: Průměrná úroková sazba²⁵

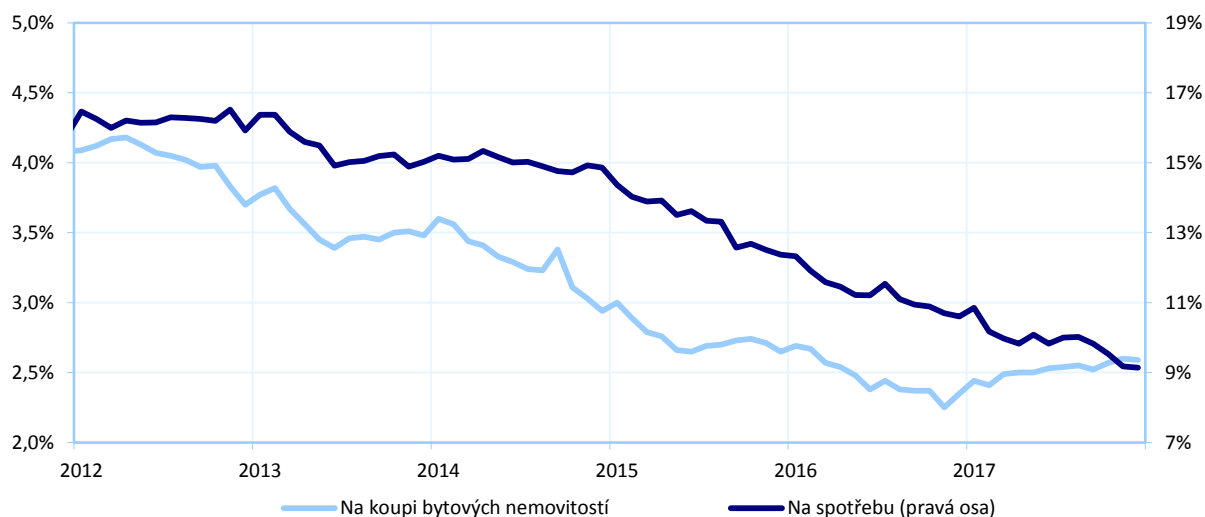
Průměr za období (%)		2012	2013	2014	2015	2016	2017
Vklady	domácností	1,2	1,0	0,8	0,6	0,5	0,4
	nefinančních podniků	0,6	0,4	0,3	0,2	0,1	0,0
Úvěry	domácnostem	6,5	6,0	5,6	5,1	4,6	4,1
	na spotřebu	14,5	14,6	14,5	13,9	12,8	11,4
	na bydlení	4,8	4,3	3,9	3,5	3,1	2,7
	nefinančním podnikům	3,7	3,2	3,0	2,8	2,6	2,6

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Pozn.: průměrné sazby celkového objemu (tj. nejen nových) korunových vkladů a úvěrů.

V případě úvěrů domácnostem je vhodné sledovat kromě úrokové sazby (jako základního měřítka ceny těchto úvěrů) také komplexnější ukazatel zahrnující i další náklady na úvěr, tj. RPSN.²⁶ V uplynulých letech v rámci sledovaného období RPSN, která je v grafu 5.6 uvedena pro nově poskytnuté úvěry, zpravidla klesala jak v případě nových úvěrů na koupi bytových nemovitostí, tak nových úvěrů na spotřebu. V roce 2017 se však tyto ukazatele vyvíjely odlišně. Zatímco RPSN úvěrů na spotřebu meziročně klesla o 1,5 p.b. na 9,1 %, RPSN na koupi bytových nemovitostí vykázala poprvé ve sledovaném období mírný meziroční růst o 0,2 p.b. na 2,6 %.

Graf 5.6: RPSN nových korunových úvěrů poskytnutých bankami

Pramen: ČNB – ARAD

5.5 Vklady a úvěry klientů bank

Objem klientských vkladů²⁷ vzrostl o 10,7 % a dosáhl 4,17 bil. Kč (tabulka 5.5). To představovalo značné meziroční zrychlení tempa růstu (o 3,7 p.b.). Nejvyšší dynamiky dosáhl sektor finančních institucí (o 61,0 %), následován nerezidenty a vládními institucemi (obojí cca 13 %). Mírně podprůměrné tempo růstu vykázaly domácnosti (o 7,3 %) a nefinanční podniky (o 8,8 %).

Absolutní přírůstek celkových klientských vkladů (o 401,9 mld. Kč) byl nejvyšší za sledované období, a to zejména díky vyššímu meziročnímu přírůstku u nefinančních podniků a finančních institucí oproti vývoji v roce 2016. Nejvyšší nárůst zaznamenaly domácnosti (o 160,9 mld. Kč) následované finančními institucemi (o 98,6 mld. Kč), nefinančními podniky (o 80,8 mld. Kč) a vládními institucemi (o 30,6 mld. Kč).

²⁵ Údaje se vztahují na vklady a úvěry v korunách.

²⁶ RPSN (roční procentní sazba nákladů) udává procentní podíl z dlužné částky, který musí klient zaplatit za období jednoho roku nad rámec úroku dlužné částky, a to v souvislosti se splátkami, správou a dalšími výdaji spojenými s čerpáním úvěru. Jedná se o RPSN nových korunových úvěrů poskytnutých bankami.

²⁷ Do údajů nejsou započteny vklady nebo úvěry vůči centrální bance a jiným úvěrovým institucím.

Tabulka 5.5: Rozdělení vkladů u bank dle sektorového hlediska²⁸

K 31. 12.	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Domácnosti	1 770,3	1 812,2	1 923,2	2 034,7	2 209,3	2 370,2	160,9	7,3
Nefinanční podniky (vč. ostatních institucí)	716,0	776,7	838,3	921,6	916,1	997,0	80,8	8,8
Vládní instituce	373,5	428,1	339,3	214,3	234,1	264,7	30,6	13,1
Finanční instituce	138,2	164,6	146,7	150,3	161,7	260,3	98,6	61,0
Nerezidenti	106,1	132,1	156,9	167,9	209,5	237,2	27,8	13,3
Neziskové instituce	23,4	26,3	30,8	31,9	36,5	39,7	3,2	8,6
Celkem	3 127,6	3 340,1	3 435,1	3 520,7	3 767,2	4 169,1	401,9	10,7

Pramen: ČNB – ARAD

Z hlediska struktury vkladů²⁹ dle splatnosti lze pozorovat dlouhodobý pokles zastoupení termínovaných vkladů ve prospěch netermínovaných. Meziročně se snížil podíl termínovaných vkladů o 1,4 p.b. na 20,1 %, během období 6 let došlo k poklesu dokonce na méně než polovinu. Tento vývoj může mít zejm. v případě jednotlivých bank významný dopad z hlediska struktury jejich financování.

Jak již bylo dříve uvedeno, je dlouhodobě v bankovním sektoru celkový objem klientských úvěrů nižší než objem klientských vkladů. Na konci roku 2017 dosáhl objem úvěrů 3,1 bil. Kč (tabulka 5.6). Na rozdíl od vkladů meziroční tempo růstu úvěrů mírně meziročně kleslo (o 1,5 p.b. na 4,6 %). Dynamika růstu úvěrů se přitom kolem této hodnoty průměrně pohybovala v průběhu celého sledovaného období (5,0 %).

Tabulka 5.6: Rozdělení úvěrů u bank dle sektorového hlediska

K 31. 12.	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Domácnosti	1 132,2	1 180,7	1 228,4	1 321,4	1 417,4	1 527,2	109,8	7,7
Nefinanční podniky (vč. ostatních institucí)	835,4	867,1	874,7	920,9	975,6	1 022,0	46,3	4,8
Vládní instituce	61,5	57,5	59,1	58,2	48,1	44,4	-3,7	-7,7
Finanční instituce	116,4	119,7	148,7	158,7	188,3	193,3	5,0	2,7
Nerezidenti	212,3	287,1	322,0	320,9	318,6	296,0	-22,6	-7,1
Neziskové instituce	2,3	2,1	2,0	2,3	2,4	2,7	0,2	9,3
Celkem	2 360,0	2 514,3	2 634,9	2 782,4	2 950,4	3 085,5	135,1	4,6

Pramen: ČNB – ARAD

Z hlediska relativních změn dílčích segmentů zaznamenaly nejvyšší růst úvěry domácnostem (o 7,7 %) a nefinančním podnikům (o 4,8 %). Oba tyto sektory si přitom tuto dynamiku ročního růstu udržovaly již třetí rok v řadě. Naopak meziroční pokles tempa růstu vykázaly úvěry finančním institucím (růst o 2,7 %). Úvěry vládním institucím zaznamenaly třetí rok za sebou pokles (o 7,7 %). Obdobným tempem klesly i úvěry nerezidentům (o 7,1 %).

Z hlediska absolutních změn byl dominantní přírůstek úvěrů domácnostem (o 109,8 mld. Kč). Ten tvořil 81,3 % celkového přírůstku klientských úvěrů (o 135,1 mld. Kč). Přírůstek úvěrů nefinančním podnikům (o 46,3 mld. Kč) byl podobný jako v přechozích dvou letech. Naopak nerezidenti vykázali ze všech segmentů nejvyšší absolutní pokles (o 22,6 mld. Kč), což znamenalo pokračování trendu z let 2015 a 2016. V tomto vývoji se však projevovalo i zhodnocení domácí měny vůči cizím měnám.

Alternativní pohled na strukturu a vývoj úvěrů z druhového (tj. nikoli sektorového) hlediska uvádí tabulka P2.1 v příloze 2.

²⁸ V tabulce jsou uvedeny vklady u bank. Hodnoty se tedy liší od tabulky 2.1, kde jsou uvedena depozita u všech úvěrových institucí.

²⁹ Této problematice se věnuje z hlediska domácností také graf 3.1, jenž zachycuje samostatně vklady v rámci stavebního spoření a v cizí měně.

5.6 Hypoteční trh

Hypoteční trh se i v roce 2017 vyznačoval vysokou aktivitou, i když v případě některých agregátních indikátorů došlo k mírnému meziročnímu poklesu. Z hlediska širšího ukazatele zahrnujícího všechny nové hypoteční úvěry³⁰ (tj. nově poskytnuté, refinancované či s jinak změněnou úvěrovou smlouvou) bez ohledu na účelovost, měnu a klientský segment nebyly totiž historicky vysoké objemy z roku 2016 překonány, když dosáhly výše 413,2 mld. Kč. Meziroční nárůst z roku 2016 o 21,5 % tak vystřídal meziroční pokles o 1,5 %. Jak dále ukazuje tabulka 5.7, snížil se i počet nově uzavřených smluv o hypotečním úvěru, a to na úroveň 192,6 tis. To rovněž představovalo výraznou meziroční změnu dynamiky vývoje z 16,8% růstu v roce 2016 na pokles o 9,0 % v roce 2017.

Co se účelu pořízení týče, většina nově poskytnutých hypotečních úvěrů obvykle směřuje na pořízení bytové nemovitosti, jejichž podíl v roce 2017 ještě o téměř 4 p.b. vzrostl na 75,4 %. Tato dílčí kategorie úvěrů tak i v roce 2017 dosáhla meziročního zvýšení objemu nově poskytnutých úvěrů o 3,8 % na 311,7 mld. Kč. Počet smluv v rámci této kategorie naopak klesl o 8,9 % na 171,4 tis. Na rozdíl od úvěrů na bytové nemovitosti vykázaly nové hypoteční úvěry na nebytové nemovitosti a ostatní účely meziroční snížení objemu o 15,0 % na 101,5 mld. Kč.

Tabulka 5.7: Nově poskytnuté hypoteční úvěry podle účelu pořízení³¹

K 31. 12.		2013	2014	2015	2016	2017	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Bytové nemovitosti	počet (v tis. ks)	102,8	131,6	159,9	188,2	171,4	-16,7	-8,9
	objem (mld. Kč)	166,4	195,0	236,8	300,3	311,7	11,3	3,8
	podíl na celkovém objemu	68,6	62,0	68,6	71,6	75,4	3,9	5,4
Nebytové nemovitosti a ostatní účely	počet (v tis. ks)	13,3	19,2	21,3	23,5	21,2	-2,3	-9,8
	objem (mld. Kč)	76,3	119,3	108,6	119,3	101,5	-17,8	-15,0
	podíl na celkovém objemu	31,4	38,0	31,4	28,4	24,6	-3,9	-13,6
Celkem	počet (v tis. ks)	116,1	150,8	181,2	211,6	192,6	-19,0	-9,0
	objem (mld. Kč)	242,6	314,3	345,4	419,7	413,2	-6,5	-1,5

Pramen: ČNB – ARAD

Z hlediska celkové dlužné částky (tj. nesplaceného objemu)³² hypotečních úvěrů došlo v roce 2017 ke zpomalení meziročního růstu z 10,5 % na 7,9 %, a bylo tak dosaženo objemu ve výši téměř 1,5 bil. Kč (tabulka 5.8). Převládající podíl pak opět zaujímaly hypoteční úvěry na bytové nemovitosti (72,6 %), jejichž nesplacený objem činil 1 088,3 mld. Kč. Meziroční tempo jejich růstu bylo podobné jako v roce 2016 (mírně nad 9 %). V případě objemu nesplacených hypotečních úvěrů na nebytové nemovitosti a ostatní účely se dynamika vrátila na hodnotu z roku 2015, což znamenalo značný pokles tempa meziročního růstu o 9,5 p.b. na 4,5 %. Objem těchto úvěrů pak vzrostl o 17,6 mld. Kč na 409,7 mld. Kč.

³⁰ Hypotečními úvěry se zde rozumí úvěry zajištěné nejméně ve výši 50 % nemovitostí poskytnuté na bytové a nebytové nemovitosti a ostatní hypoteční úvěry včetně tzv. amerických hypoték, bez rozlišení měny a za všemi ekonomickými sektory klientů včetně nabíhajícího příslušenství. Dále se mezi ně řadí i úvěry poskytnuté stavebními spořitelny, pokud jsou plně zajištěny nemovitostí.

³¹ Pětileté sledované období bylo použito z důvodu dostupnosti dat počínaje rokem 2013.

³² Jelikož se jedná o stav nesplaceného objemu včetně refinancovaných hypotečních úvěrů, nelze interpretovat například nárůst objemu jen jako nárůst úvěrování ze strany bank či zvýšení jejich ochoty poskytovat úvěry, ale může se jednat také o důsledek zhoršení schopnosti dlužníků splácet své závazky.

Tabulka 5.8: Celkový objem nesplacených hypotečních úvěrů podle účelu pořízení

K 31. 12.		2013	2014	2015	2016	2017	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Bytové nemovitosti	počet (v tis. ks)	687,0	711,0	757,8	779,3	824,3	45,0	5,8
	nesplacený objem (mld. Kč)	790,4	844,7	913,1	996,4	1 088,3	94,9	9,2
	podíl na celkovém objemu	73,4	72,0	72,6	71,8	72,6	0,9	1,2
Nebytové nemovitosti a ostatní účely	počet (v tis. ks)	81,1	97,3	100,1	108,4	113,2	4,7	4,4
	nesplacený objem (mld. Kč)	286,3	327,8	344,1	392,1	409,7	17,6	4,5
	podíl na celkovém objemu	26,6	28,0	27,4	28,2	27,4	-0,9	-3,1
Celkem	počet (v tis. ks)	768,0	808,3	857,9	887,7	937,4	49,7	5,6
	nesplacený objem (mld. Kč)	1 076,7	1 172,5	1 257,1	1 388,5	1 498,0	109,5	7,9

Pramen: ČNB – ARAD

Kromě členění dle účelu pořízení lze u hypotečních úvěrů sledovat i jejich strukturu dle doby fixace úrokové sazby (tabulka 5.9). I v roce 2017 dávali klienti při uzavírání smluv největší přednost hypotečním úvěrům s fixací od 1 roku do 5 let (212,9 mld. Kč, 51,5 % objemu nových úvěrů). Celková suma úvěrů s touto dobou fixace meziročně vzrostla o 5,0 % na 843,1 mld. Kč, i když se meziroční tempo růstu od roku 2015 snižovalo. U úvěrů s fixací od 5 do 10 let bylo zaznamenáno jak nejvyšší tempo růstu objemu nových (8,0 %), tak nesplaceného objemu hypotečních úvěrů (38,7 %). V roce 2017 byly s touto dobou fixace poskytnuty nové úvěry ve výši 103,2 mld. Kč, které tvořily čtvrtinu všech nových úvěrů. Celkový objem úvěrů s fixací od 5 do 10 let tak stoupl na 304,2 mld. Kč.

Počátek růstu úrokových sazeb a předpoklad pokračování tohoto trendu byly jednou z příčin 22,5% poklesu nových úvěrů s variabilní úrokovou sazbou a fixací do 1 roku. I přesto však nové úvěry s touto dobou fixace tvořily v roce 2017 více než pětinu objemu nových hypotečních úvěrů (84,6 mld. Kč) a necelou pětinu celkového objemu úvěrů (286,0 mld. Kč). Vývoj úrokových sazeb přispěl i k poklesu objemu nově uzavřených hypotečních úvěrů s dobou fixace nad 10 let, který po dvou předchozích letech meziročního růstu v roce 2017 klesl o 2,8 % na 12,4 mld. Kč. Celkový nesplacený objem úvěrů s touto dobou fixace klesal během celého sledovaného období od roku 2013 a rok 2017 nebyl výjimkou, když s 2,0% meziročním snížením dosáhl výše 64,7 mld. Kč.

Tabulka 5.9: Hypoteční úvěry (HÚ) podle fixace úrokové sazby

K 31. 12.		2013	2014	2015	2016	2017	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Nové HÚ (mld. Kč)	Variabilně úročené a fix. do 1 roku	82,9	123,3	106,4	109,2	84,6	-24,6	-22,5
	Fixace nad 1 rok a do 5 let včetně	137,0	159,6	183,2	201,4	212,9	11,5	5,7
	Fixace nad 5 let a do 10 let včetně	10,7	25,4	47,4	96,3	103,2	7,0	7,3
	Fixace nad 10 let	12,1	6,0	8,4	12,8	12,4	-0,4	-2,8
	Celkem	242,6	314,3	345,4	419,7	413,2	-6,5	-1,5
Nesplacené HÚ celkem (mld. Kč)	Variabilně úročené a do fix. 1 roku	273,0	307,6	302,5	300,4	286,0	-14,4	-4,8
	Fixace nad 1 rok a do 5 let včetně	544,9	602,5	716,7	802,7	843,1	40,4	5,0
	Fixace nad 5 let a do 10 let včetně	116,4	122,9	117,9	219,4	304,2	84,8	38,7
	Fixace nad 10 let	142,4	139,6	120,0	66,0	64,7	-1,3	-2,0
	Celkem	1 076,7	1 172,5	1 257,1	1 388,5	1 498,0	109,5	7,9

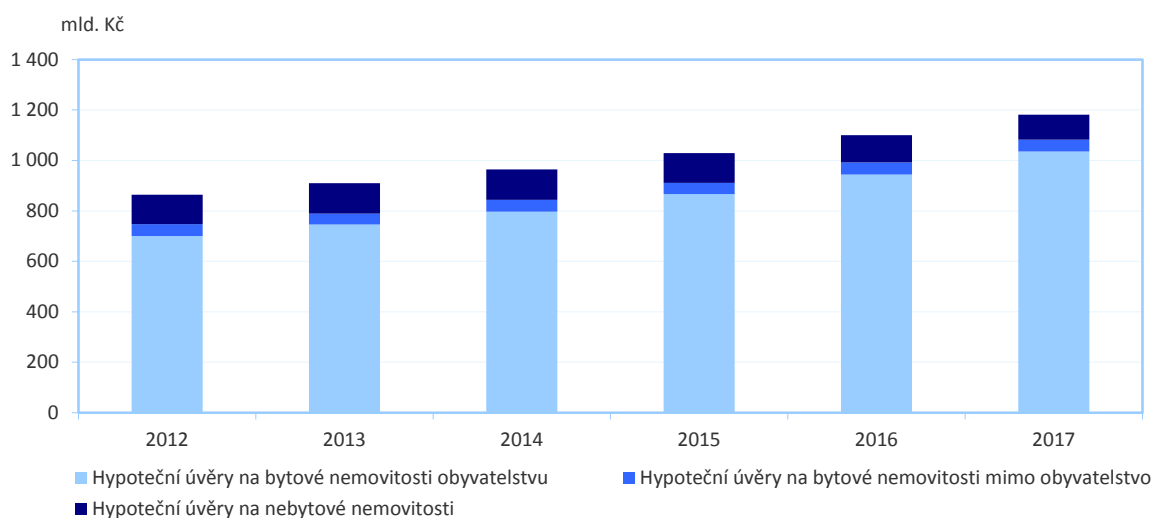
Pramen: ČNB – ARAD

Z hlediska užšího vymezení na nové hypoteční úvěry na bytové nemovitosti obyvatelstvu hypoteční trh naopak opět, i přes pokles meziročního tempa růstu o 23,8 p.b., vykázal rekordní výsledek v objemu 295,0 mld. Kč. Při dalším zúženém pohledu na hypoteční trh, tj. čistě nově poskytnuté hypoteční úvěry včetně navýšení, získali klienti v roce 2017 173,8 mld. Kč, což o 15,3 mld. Kč překonalo i výsledek z roku 2016.³³

Graf 5.7. zobrazuje vývoj nesplacených hypotečních úvěrů poskytnutých na pořízení bytových a nebytových nemovitostí³⁴. Celkový nesplacený objem těchto úvěrů opět vykázal růst, který v roce 2017 mírně zrychlil na 7,4 %. Nárůst byl však realizován pouze v dílčí kategorii hypotečních úvěrů na bytové nemovitosti, jejichž objem meziročně vzrostl podobným tempem jako v roce 2016 (mírně nad 9 %) na 1 082,8 mld. Kč. Celkový nesplacený objem hypotečních úvěrů ve druhé sub-kategorii, tedy úvěry na nebytové nemovitosti, naopak meziročně klesl o 7,9 %, a dosáhl tak 99,0 mld. Kč.

Dominantní klientský segment příjemců hypotečních úvěrů tradičně tvoří obyvatelstvo³⁵, které čerpalo největší podíl hypotečních úvěrů na bytové nemovitosti (95,6 %). Obyvatelstvo meziročně zvýšilo své zadlužení prostřednictvím hypotečních úvěrů na bytové nemovitosti o 91,5 mld. Kč (tj. o 9,7 %) na 1 035,6 mld. Kč. Došlo tak k mírnému zrychlení tempa meziročního růstu oproti rokům 2015 a 2016, kdy byl růst těsně pod 9 %.

Graf 5.7: Struktura hypotečních úvěrů na pořízení bytové a nebytové nemovitosti

Pramen: ČNB – ARAD

Vývoj úrokových sazeb hypotečních úvěrů sledovaný pomocí tzv. Hypoindexu³⁶ se v roce 2017 dle očekávání obrátil, když namísto dřívější sestupné tendence začaly úrokové sazby růst. Sazby tohoto indexu se meziročně zvýšily o 0,42 p.b. Hypoindex se tak po třinácti měsících vrátil nad 2 % symbolicky v měsíci dubnu, kdy nabylo účinnosti zpřísnění doporučení ČNB pro poskytovatele hypoték³⁷. Nejvyšší hodnota v roce 2017 ve výši 2,19 % byla dosažena v prosinci. Zatímco v listopadu a prosinci 2016 klesly úrokové sazby hypoték na nejnižší úroveň v dosavadní historii Hypoindexu (1,77 % p.a.), první měsíce roku 2018 naznačují, že lze spíše očekávat další pokračování růstu těchto sazeb.

Rozpětí mezi sazbou úročení nově poskytovaných hypotečních úvěrů a základní sazbou měnové politiky (tj. Hypoindexem a 2T repo sazbou) se během roku 2017 nejprve kvůli růstu hypotečních sazeb přiblížilo

³³ Čistě nové hypoteční úvěry včetně navýšení v roce 2017 tvořily 58,9 % celkového objemu nových hypotečních úvěrů (tj. včetně refinancovaných či s jinou změnou v úvěrové smlouvě). V roce 2016 činil tento podíl 56,5 % a v roce 2015 pak 54,6 %.

³⁴ Tyto hypoteční úvěry na bytové a nebytové nemovitosti nezahrnují nabíhající příslušenství a tzv. americké hypotéky.

³⁵ Obyvatelstvo představuje jeden z dílčích sub-sektorů sektoru domácností (tj. zaměstnanec, příjemce důchodů z vlastnictví, příjemce penzí, příjemce ostatních transferů) bez zahrnutí živnostníků a společenství vlastníků bytových jednotek.

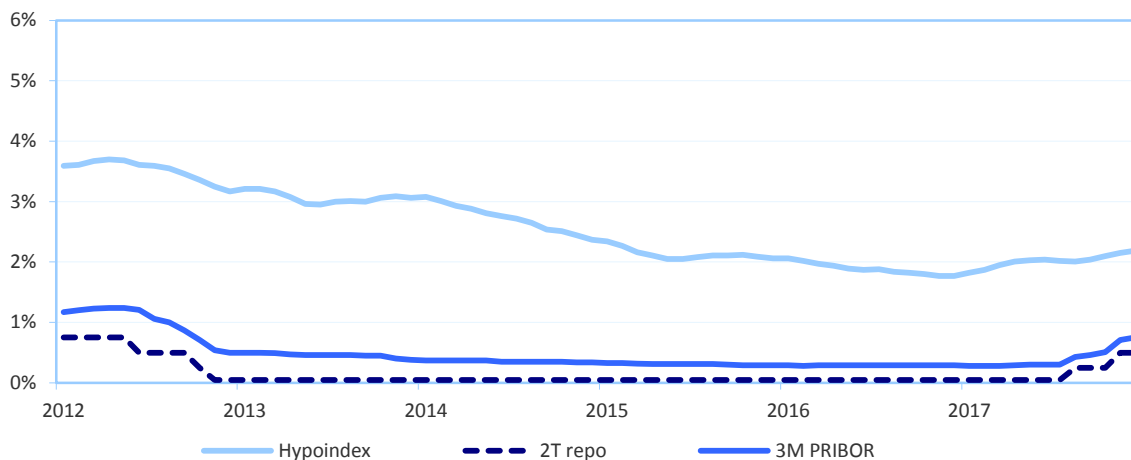
³⁶ Ukazatel FINCENTRUM HYPOINDEX je vážená průměrná úroková sazba, za kterou jsou poskytovány v daném kalendářním měsíci nové hypoteční úvěry pro fyzické osoby. Vahami jsou objemy poskytnutých úvěrů. Vstupní data pro výpočty poskytují tyto banky: Air Bank, Česká spořitelna, ČSOB, Equa Bank, Moneta Money Bank, Hypoteční banka, Komerční banka, Raiffeisenbank, Sberbank CZ, UniCredit Bank a Wüstenrot hypoteční banka.

³⁷ Od 1. 4. 2017 byly na základě Doporučení ČNB k řízení rizik spojených s poskytováním retailových úvěrů zajištěných rezidenční nemovitostí zpřísněny limity ukazatele LTV. LTV u těchto úvěrů nově nemá přesáhnout 90 %, a zároveň ukazatel LTV u těchto úvěrů v intervalu 80–90 % nemá činit více než 15 % objemu úvěrů v daném čtvrtletí.

k hranici 2 p.b. Nicméně vzhledem k následnému dvojímu zvýšení měnověpolitické sazby z 0,05 % na výsledných 0,5 % se nakonec toto rozpětí v prosinci zúžilo až na historické minimum (1,69 p.b.). Vývoj klíčových, mezibankovních a měnověpolitických sazeb ve sledovaném období ilustruje graf 5.8.

Graf 5.8: Vybrané úrokové sazby

Pramen: Fincentrum, ČNB – ARAD

Zvýšení úrokových sazeb ČNB se sice v předstihu promítlo do nově uzavíraných či refixovaných smluv o hypotečním úvěru, ale poptávka domácností po hypotečních úvěrech zůstávala v roce 2017 vysoká z důvodu nejistoty ohledně budoucího vývoje. Mezi zásadní faktory ovlivňující zájem o hypoteční úvěry ze strany domácností v roce 2018 totiž budou patřit jak případné změny sazeb ČNB a bank, tak očekávání dopadů připravované regulace ČNB upravující požadavky na podíl vlastních prostředků, výši příjmů a schopnost hradit závazky zájemců o hypoteční úvěr. Dalším významným faktorem může stále být vývoj cen nemovitostí, který i nadále v řadě regionů snižuje dostupnost vlastnického bydlení. Tempo růstu cen nemovitostí totiž patřilo v roce 2017 mezi nejvyšší v EU a bylo téměř dvojnásobné ve srovnání s průměrem EU³⁸. Dosavadní optimismus spojený s ekonomickým vývojem, situace na trhu práce i nízká celková míra zadluženosti českých domácností mohou pak patřit mezi další faktory, které budou působit ve prospěch dalšího růstu poptávky po úvěrech na bydlení.

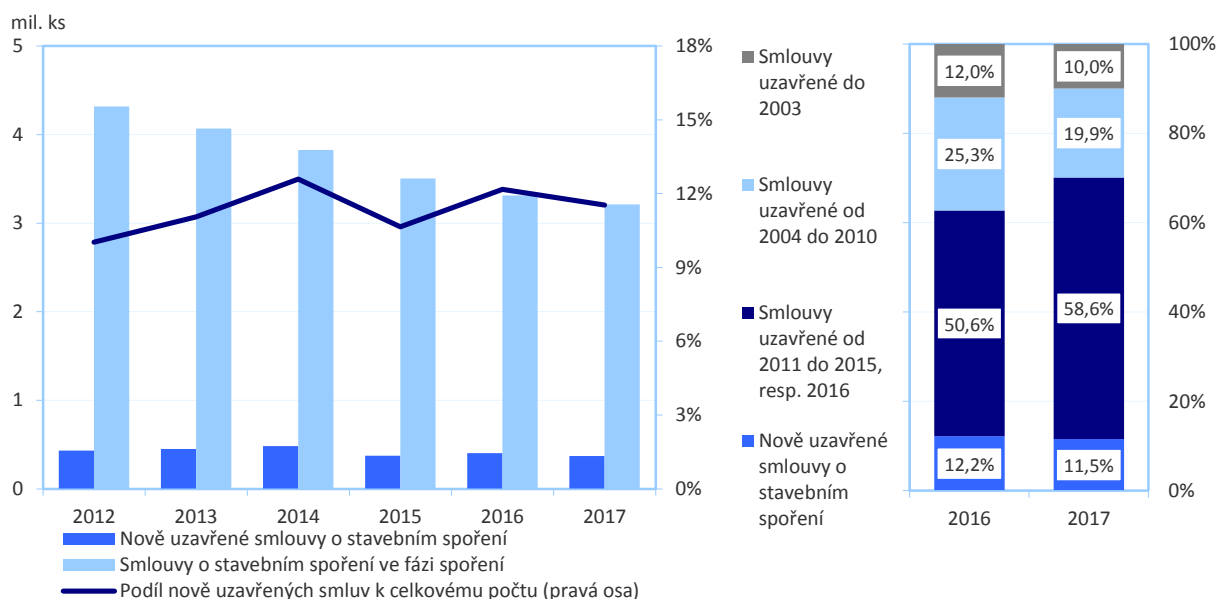
5.7 Stavební spořitelny

Stavební spořitelny v ČR zaznamenaly z pohledu úvěrové aktivity poměrně úspěšný rok spojený se zvýšenou dynamikou růstu objemu nových úvěrů a obnovou růstu celkového objemu úvěrů. Snížil se však zájem o produkt stavebního spoření, když počet nově uzavřených smluv o stavebním spoření, který ke konci roku 2017 činil 370,7 tis., meziročně klesl o 8,1 %, a realizoval tak nejnižší hodnotu za sledované období (graf 5.9). Z hlediska roční obnovy celkového kmene smluv ve fázi spoření, tedy podílu nově uzavřených smluv na celkovém počtu smluv o stavebním spoření, došlo také k poklesu, a to z 12,2 % na 11,5 %. Celkový počet smluv ve fázi spoření, který klesá již čtrnáct let v řadě, meziročně opět klesl, a to na úroveň 3,2 mil., i když meziroční tempo poklesu se snížilo o 2,5 p.b. na 3,0 %. Dlouhodobě pokračuje trend „mládnutí“ kmene smluv, neboť více než 70 % všech smluv tvořily smlouvy uzavřené po roce 2011 (tj. za aktuálních podmínek státní podpory ve výši 2 000 Kč). Pětina počtu smluv byla uzavřena mezi roky 2004 a 2010 (tj. za podmínek maximální státní podpory ve výši 3 000 Kč). Zbylou desetinu pak představoval podíl smluv uzavřených před rokem 2004 (tj. za podmínek maximální státní podpory ve výši 4 500 Kč). K tomuto trendu dlouhodobě přispívá skutečnost, že stavební spořitelny mohou za určitých zákonných omezení po vázací době³⁹ snížit úrokovou sazbu z vkladů či jinak upravit podmínky poplatkové politiky, což také činí.

³⁸ Ceny rezidenčních nemovitostí zakoupené domácnostmi dle Eurostatu meziročně ke konci roku 2017 vzrostly v ČR o 8,4 %. Rychleji rostly už jen v IE, PT, SI a NL. Průměr EU přitom činil 4,5 %.

³⁹ Vázací doba je jednou z podmínek pro splnění nároku na výplatu státní podpory a představuje povinnou dobu, po kterou klient musí spořit. Od roku 2004 je stanovena na 6 let, předtím činila 5 let.

Graf 5.9: Počet smluv o stavebním spoření⁴⁰

Pramen: stavební spořitelny, výpočty MF

Celková naspořená částka účastníků stavebního spoření rovněž vykázala meziroční pokles, a to již pátý rok po sobě, když ke konci roku 2017 činila 358,9 mld. Kč (tabulka 5.10). Opět však došlo ke snížení tempa meziročního poklesu naspořené částky z 5,6 % na 1,0 %. S tímto dlouhodobě klesajícím objemem umísťovaných prostředků do stavebních spořitelen souvisí i další pokles výše vyplacené státní podpory. Její výše se v roce 2017 meziročně snížila o 7,8 % na 3,9 mld. Kč, a prolomila tak hranici 4 mld. Kč, pod kterou se pohybovala naposledy před dvaceti lety.

Tabulka 5.10: Hlavní ukazatele stavebního spoření

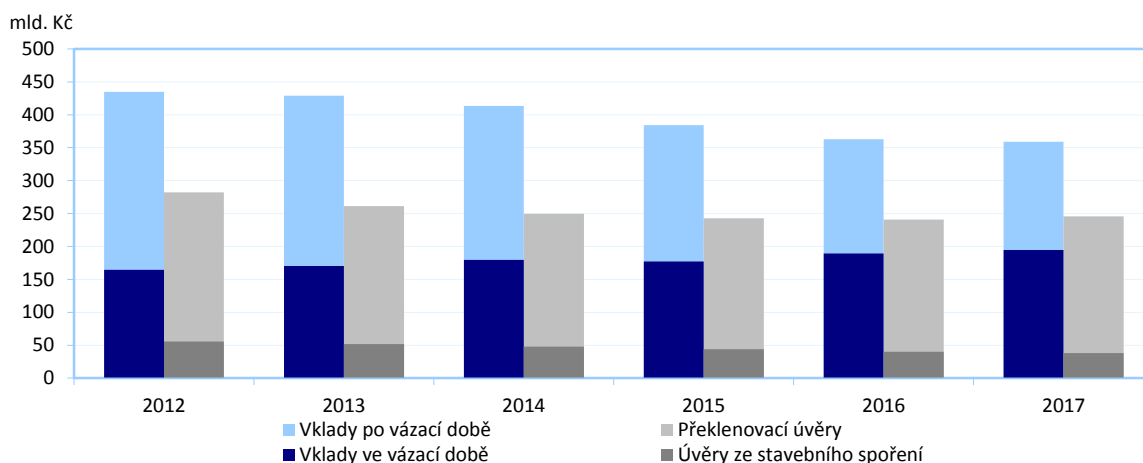
K 31. 12.	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Úvěry celkem (mld. Kč)	282,2	261,4	249,6	242,7	240,6	245,7
Naspořená částka (mld. Kč)	435,0	429,1	413,6	384,2	362,6	358,9
Podíl úvěry/naspořená částka (%)	64,9	60,9	60,4	63,2	66,4	68,5

Pramen: stavební spořitelny

Vklady účastníků stavebního spoření lze dle jejich splatnosti rozdělit do dvou skupin, jak znázorňují modré odstíny sloupců v grafu 5.10. Vklady ukládané během prvních šesti let od založení smlouvy, tzv. vklady ve vázací době, představují určitou formu termínovaných vkladů, u nichž v případě výběru účastník ztratí nárok na státní podporu. Naopak vklady po vázací době lze označit za netermínované vklady, které je možné v relativně krátké době spolu se státní podporou vybrat. Trend vývoje objemu vkladů po vázací době je dlouhodobě klesající a zatímco v roce 2016 byla pokořena 50% hranice, ke konci roku 2017 dosáhl podíl těchto vkladů na celkových vkladech hodnoty 45,7 %.

⁴⁰ Za dobu existence stavebního spoření došlo k dvojímu snížení státní podpory. Po dobu prvních deseti let činila státní podpora 4 500 Kč. S účinností od roku 2004 činila státní podpora 3 000 Kč u nově uzavřených smluv. Druhé snížení v roce 2011 však bylo aplikováno na všechny účastníky stavebního spoření. Od tohoto roku činí tedy maximální výše státní podpory 2 000 Kč na účastníka.

Graf 5.10: Celkové úvěry a vklady dle splatnosti

Pramen: stavební spořitelny, ČNB – ARAD

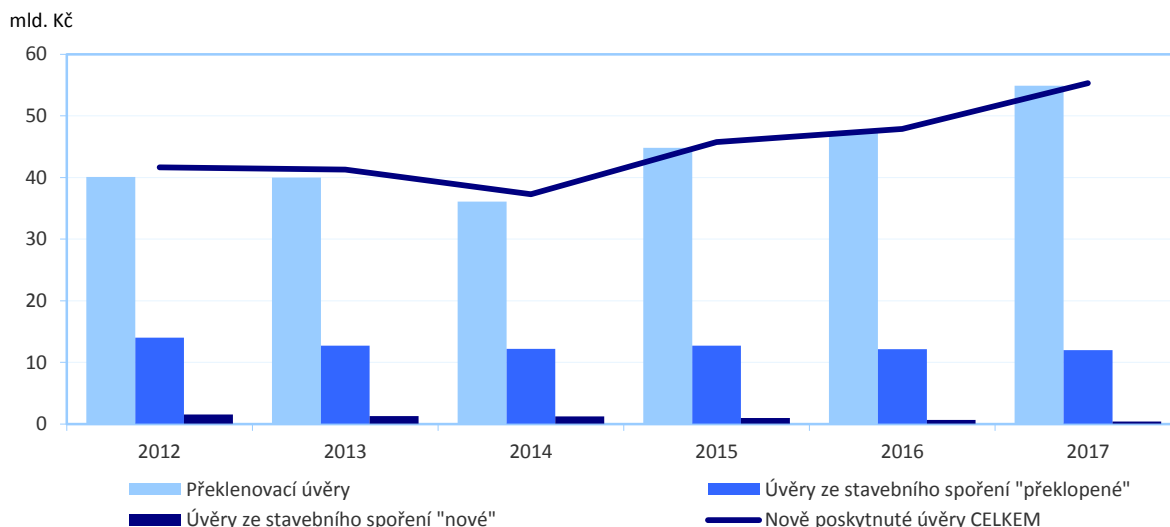
Po šesti letech klesajícího trendu celkového objemu úvěrů dosáhly stavební spořitelny v roce 2017 nárůstu na hodnotu 245,7 mld. Kč (tj. meziroční nárůst o 2,1 %). Ten byl realizován zejména díky překlenovacím úvěrům, u nichž došlo ke zvýšení meziročního tempa růstu z 0,9 % na 3,4 %, když jejich objem ke konci roku 2017 činil 207,5 mld. Kč. Druhým činitelem, který přispěl k celkovému nárůstu, byl pak vývoj úvěrů ze stavebního spoření, kde naopak došlo ke snížení tempa meziročního poklesu o 4,4 p.b. na 4,5 % a ke konci roku 2017 jejich objem činil 38,2 mld. Kč.

Nárůst celkového objemu úvěrů spolu s mírným poklesem naspořené částky se promítl do zvýšení ukazatele podílu úvěrů k naspořené částce o 2,1 p.b. na 68,5 % (tabulka 5.10). Tento ukazatel, který po roce 2010 klesal, v posledních třech letech meziročně rostl o cca 23 p.b., a v roce 2017 tak dosáhl nejvyšší hodnoty v historii stavebního spoření.

Objem nově poskytnutých úvěrů⁴¹ v hodnotě 55,3 mld. Kč (graf 5.11) navázal v roce 2017 na růstový trend, který započal v roce 2015. Meziroční růst ve výši 15,6 % přitom představoval jeho zrychlení o více než 11 p.b. Naproti tomu počet nových úvěrů meziročně klesl, a to o 6,2 % na 72,7 tis. Jako již tradičně dominovaly v úvěrové aktivitě stavebních spořitelen překlenovací úvěry, kterých bylo v roce 2017 uzavřeno bezmála 70 tis. v celkové hodnotě 54,9 mld. Kč. Naopak zájem o úvěry ze stavebního spoření od roku 2010 klesal a ty v roce 2017 dosáhly počtu 2,7 tis. a objemu 0,4 mld. Kč.

⁴¹ Nově poskytnuté úvěry jsou součtem nově poskytnutých překlenovacích úvěrů (světle modrý sloupec v grafu 5.11) a tzv. nových úvěrů ze stavebního spoření (tmavě modrý sloupec v grafu 5.11). Speciální kategorií tvoří tzv. překlapané úvěry ze stavebního spoření (nejde o nově poskytnuté úvěry), které byly dlužníky načerpány jako překlenovací a v určitém okamžiku (po splnění podmínek pro přidělení) jsou překlapany ve standardní úvěry ze stavebního spoření s novým splátkovým kalendářem a za obvykle výhodnějších úrokových podmínek.

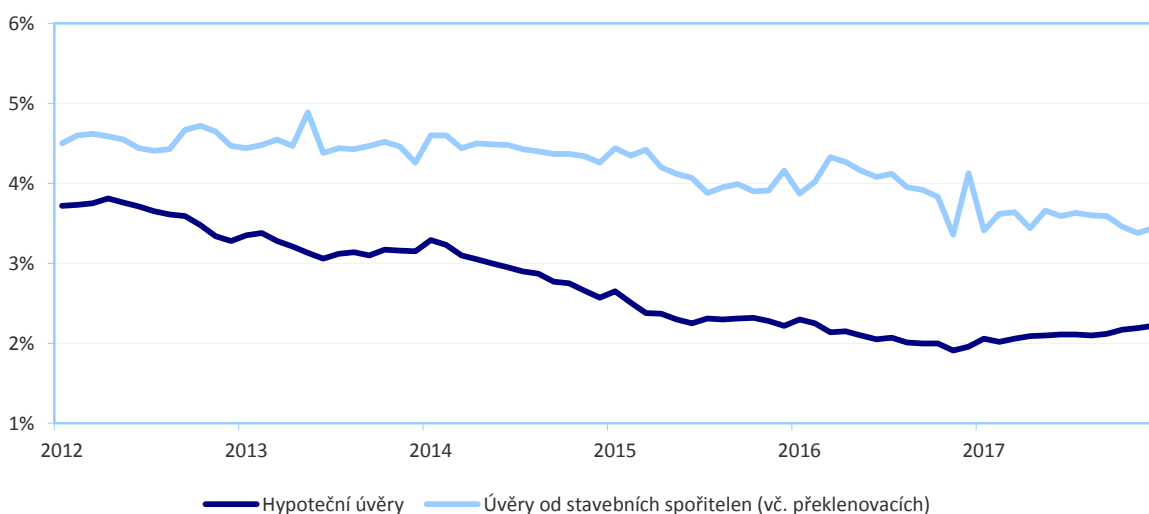
Graf 5.11: Nové úvěry v sektoru stavebního spoření

Pramen: stavební spořitelny

Podobně jako v jiných úvěrových segmentech průměrné úrokové sazby nově čerpaných úvěrů od stavebních spořitelen⁴² pokračovaly v klesajícím trendu i v roce 2017 (graf 5.12). Přestože byl pokles nižší než v roce 2016, klesla úroková sazba z nových úvěrů meziročně o 0,69 p.b. na 3,4 %. U konkurenčních hypotečních úvěrů byl trend zcela opačný, když jejich průměrná úroková sazba ke konci roku 2017 vzrostla na 2,2 %. Tímto se, díky meziročnímu růstu ve výši 0,26 p.b., úrokové sazby hypotečních úvěrů vrátily na úroveň přelomu let 2015 a 2016.

Graf 5.12: Úrokové sazby z nově uzavřených úvěrů na bydlení domácností

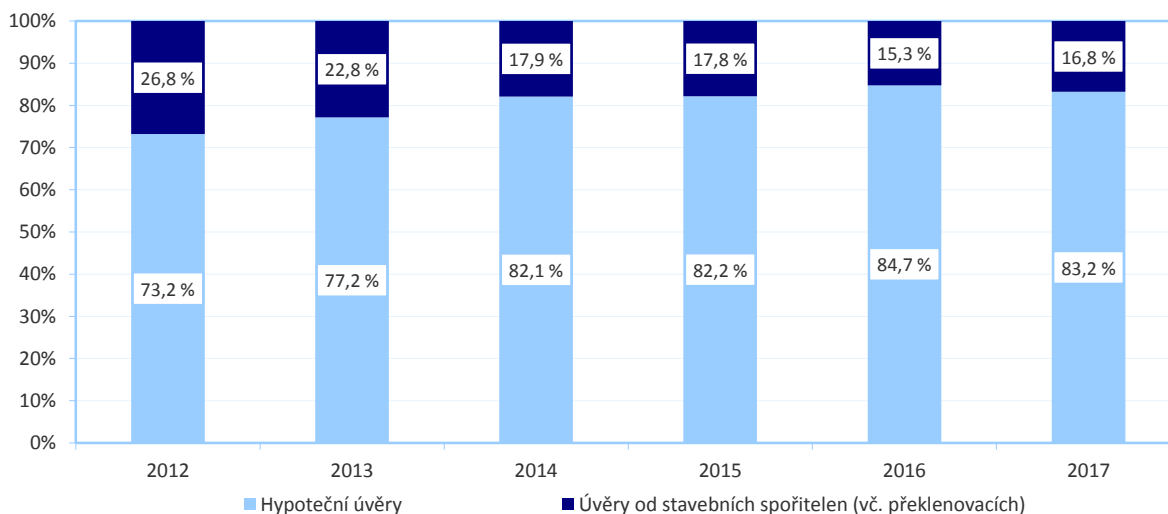

Pramen: ČNB – ARAD

Vývoj úrokových sazeb z úvěrů na bydlení nahrávající stavebním spořitelnám napomohl v roce 2017 zvýšení jejich podílu v tomto úvěrovém segmentu, a to na 16,8 %. Domácnosti však i nadále preferovaly významně více hypoteční úvěry, jejichž podíl na nových úvěrech na bydlení v roce 2017 (83,2 %) nepřekonal rok 2016 (graf 5.13).

⁴² Linie grafu 5.12 zobrazující úrokové sazby nově čerpaných úvěrů od stavebních spořitelen zahrnuje jak úrokové sazby nově uzavřených překlenovacích úvěrů, tak úvěrů ze stavebního spoření.

Graf 5.13: Podíly nových úvěrů na bydlení poskytnutých bankami a stavebními spořitelny domácnostem

Pramen: stavební spořitelny, ČNB – ARAD, výpočty MF

Podrobnější informace o sektoru stavebních spořitelen jsou pravidelně čtvrtletně aktualizovány na internetových stránkách www.mfcr.cz (také tabulka P2.5 v příloze 2).

5.8 Družstevní záložny

Nejvýznamnější událostí v roce 2017 v sektoru spořitelních a úvěrních družstev (družstevních záložech) byla úspěšná transformace Záložny CREDITAS, spořitelního družstva, která od 1. 1. 2017 začala působit jako Banka CREDITAS a.s. Následkem této změny došlo k ovlivnění výše všech ukazatelů v meziročním srovnání (tabulka 5.11). V případě abstrahování od této transformace se však sektor vyvíjel stabilně. Na trhu působilo 10 subjektů, z nichž 2 největší záložny tvořily z hlediska velikosti aktiv ke konci roku 2017 cca 64,8 % sektoru.

Tabulka 5.11: Základní ukazatele sektoru družstevních záložeh⁴³

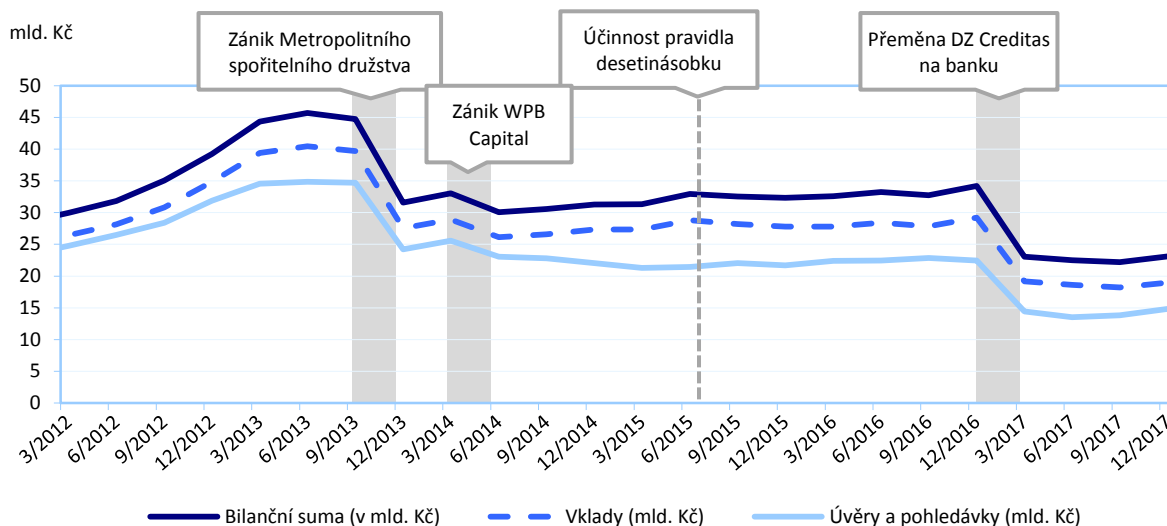
K 31. 12.	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Počet členů (tis.)	54,4	53,6	57,2	51,2	51,6	30,8	-20,7	-40,2
Aktiva celkem (mld. Kč)	39,3	31,6	31,3	32,3	34,2	23,1	-11,1	-32,4
Úvěry a pohledávky (mld. Kč)	31,9	24,2	22,1	21,7	22,5	14,9	-7,6	-33,8
Vklady (mld. Kč)	34,8	27,6	27,4	27,8	29,2	19,0	-10,2	-35,0
Podíl poskytnutých úvěrů na přijatých vkladech (%)	91,4	87,9	80,6	78,1	76,9	78,3	1,4	1,8
Podíl rychle likvidních aktiv na celkových aktivech (%)	14,3	18,8	23,8	26,6	25,9	30,1	4,2	16,1
Podíl úvěrů v selhání na celkových pohledávkách (%)	7,8	19,0	22,7	21,0	19,4	20,3	0,9	4,9
Krytí úvěrů v selhání opravnými položkami (%)	16,4	16,6	18,8	18,5	17,8	12,9	-4,9	-27,6
Celkový kapitálový poměr (%)	13,3	14,3	13,5	15,4	16,2	19,0	2,8	17,5
Zisk před zdaněním (mil. Kč)	392,1	37,3	86,8	60,2	-13,0	-51,0	-38,0	291,7
Rentabilita vlastního kapitálu (Tier 1; %)	-	-	0,5	0,2	-0,7	-1,6	-0,9	121,1

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

⁴³ V letech 2012 až 2013 nejsou za sektor družstevních záložeh dostupná a interpretovatelná data rentability z důvodu nejednotného účetního období několika subjektů.

Celková bilanční suma sektoru meziročně poklesla o 32,4 % na úroveň 23,1 mld. Kč. Navzdory tomuto poklesu (graf 5.14), který byl způsoben přeměnou záložny CREDITAS na banku, se výše aktiv ostatních družstevních záložen v rámci roku 2017 jen mírně zvýšila o 0,7 mld. Kč. Poměrově tak výše aktiv sektoru družstevních záložen tvořila ke konci roku 2017 jen 0,3 % aktiv sektoru úvěrových institucí. Objem vkladů u družstevních záložen se meziročně snížil o 10,2 mld. Kč na 19,0 mld. Kč, v rámci celého roku však vklady zůstaly neměnné. Obdobně se vyvíjely i poskytnuté úvěry a pohledávky, které meziročně poklesly o 7,6 mld. Kč na 14,9 mld. Kč, v rámci celého roku pak nedošlo k výrazným změnám. Přeměnou záložny CREDITAS na banku došlo k obratu trendu podílu poskytnutých úvěrů na přijatých vkladech, který dlouhodobě klesal až na hodnotu 76,9 % v roce 2016. Ke konci roku 2017 však hodnota vzrostla na 78,3 %.

Graf 5.14: Bilanční suma, výše přijatých vkladů a výše poskytnutých úvěrů a pohledávek

Pramen: ČNB – ARAD, konstrukce MF

Z hlediska poměrových ukazatelů došlo k mírnému zhoršení ukazatele podílu úvěrů v selhání na celkových pohledávkách. Tento ukazatel, odrážející úvěrové riziko v sektoru, vzrostl meziročně o 0,9 p.b. na hodnotu 20,3 %, čímž se ocitl cca 17 p.b. nad hodnotou podílu úvěrů v selhání bankovního sektoru. Negativně se rovněž vyvíjel ukazatel krytí úvěrů v selhání opravnými položkami, který poklesl o 4,9 p.b. na historicky nejnižší úroveň ve sledovaném období od roku 2012, tj. 12,9 %. Naopak pozitivní vývoj byl zaznamenán u ukazatele celkového kapitálového poměru, který vzrostl o 2,8 p.b. na 19,0 %, čímž se nejenom pohyboval bezpečně nad regulatorně daným minimem, ale dosáhl i na historicky nejvyšší hodnotu. Pozitivně se vyvíjel i ukazatel rychle likvidních aktiv, který vzrostl o 4,2 p.b. na 30,1 %. Hospodářský výsledek celého sektoru před zdaněním vykázal, dle předběžných dat, ztrátu ve výši 51,0 mil. Kč, a to oproti roku 2016 téměř čtyřnásobnou. Ohledně budoucího vývoje lze přepokládat obdobný vývoj jako v případě bankovního sektoru. Případné další přeměny družstevních záložen na banky, kterými by záložny dostaly zákonnému požadavku o velikosti bilanční sumy platného od 1. 1. 2018, by přirozeně snižovaly význam sektoru.

5.9 Nebankovní poskytovatelé financování

Nebankovní poskytovatelé financování aktiv představují alternativu k úvěrovým institucím z hlediska možnosti získání dluhového financování. Řada z těchto subjektů je majetkově i finančně propojena s bankovním sektorem v rámci finančních skupin. Bilanční suma (tabulka 5.12) této části finančního trhu meziročně vzrostla o 6,5 % na 408,3 mld. Kč, tedy nejvyšší hodnotu od konce roku 2009. Po stagnaci v letech 2011 až 2015 došlo druhý rok po sobě k růstu o více než 5%. I přesto celková rozvaha tohoto sektoru představuje dlouhodobě méně než 10 % aktiv bankovního sektoru a význam sektoru z tohoto hlediska postupně klesá.

Tabulka 5.12: Struktura aktiv sektoru nebankovních poskytovatelů financování dle segmentů

K 31. 12. (mld. Kč)	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Aktiva	346,3	342,1	354,5	350,0	383,4	408,3	24,9	6,5
Objem aktiv								
Společnosti finančního leasingu	259,3	253,1	261,4	280,9	301,4	323,1	21,6	7,2
Společnosti ostatního úvěrování	70,5	70,3	72,2	49,8	59,5	59,9	0,5	0,8
Faktoringové a forfaitingové společnosti	16,6	18,7	20,9	19,3	22,5	25,3	2,8	12,5
Podíl na aktivech sektoru (%)								
Společnosti finančního leasingu	74,9	74,0	73,7	80,3	78,6	79,1	0,5	0,6
Společnosti ostatního úvěrování	20,3	20,6	20,4	14,2	15,5	14,7	-0,8	-5,4
Faktoringové a forfaitingové společnosti	4,8	5,5	5,9	5,5	5,9	6,2	0,3	5,6

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Z hlediska klientské orientace jsou nebankovní poskytovatelé významným alternativním zdrojem financování jak podnikatelských, tak retailových potřeb. Produktové portfolio částečně odpovídá struktuře bankovních úvěrů (splátkový prodej, neúčelový úvěr, kreditní karty, revolvingové produkty). Nalezneme zde však i některé specifické produkty či distribuční modely (leasing, tzv. peer to peer půjčky, zpětné hypotéky či různé formy online krátkodobých půjček). Značný vzestup zažívá v posledních letech operativní leasing. Ten byl dříve doménou firemního financování, zatímco dnes se poptávka po něm rostoucím tempem vytváří i z klientely retailové, zejména pokud jde o segment osobních automobilů. Svou konstrukcí však tento produkt nepředstavuje klasický úvěrový vztah předpokládající budoucí změnu vlastnictví financovaného předmětu a není proto zahrnut v tabulce 5.13, ale předmětný majetek může případně být součástí celkových aktiv poskytovatelů financování.

Objem poskytnutých půjček (tabulka 5.13) rostl obdobným tempem jako bilanční suma (o 6,9 %) na 303,5 mld. Kč. Podíl půjček vůči celkovým aktivům (74,3 %) se dlouhodobě pohyboval nad 70 % a v posledních třech letech se téměř nezměnil. Většina (96,4 %) celkového objemu půjček byla poskytnuta rezidentům, z toho více než 78,5 % tvořily půjčky nefinančním podnikům a 20,8 % půjčky domácnostem. Půjčky nefinančním podnikům byly také hlavním zdrojem růstu celkového objemu půjček, když jejich objem meziročně vzrostl o 9,7 %, přičemž 82,9 % růstu bylo díky finančnímu leasingu. Naopak v případě domácností došlo k poklesu o 2,8 %.

Sektor nebankovních poskytovatelů financování je zpravidla členěn do tří dílčích segmentů: na společnosti finančního leasingu, na společnosti ostatního úvěrování a na faktoringové a forfaitingové společnosti. Rozdělení bilanční sumy sektoru na dílčí segmenty je poměrně stabilní a v roce 2017 se zásadně nezměnilo. Mírně se zvýšil podíl společností finančního leasingu (o 0,5 p.b. na 79,1 %) a faktoringových a forfaitingových společností (o 0,3 p.b. na 6,2 %). Naopak objem aktiv společností ostatního úvěrování se meziročně téměř nezměnil, což se odrazilo v mírném poklesu jejich podílu na aktivech celého sektoru (o 0,8 p.b. na 14,7 %).

Tabulka 5.13: Struktura půjček sektoru nebankovních poskytovatelů financování dle segmentů

K 31. 12. (mld. Kč)	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Poskytnuté půjčky	256,0	246,9	255,8	258,1	284,0	303,5	19,5	6,9
Objem poskytnutých půjček								
Společnosti finančního leasingu	188,3	176,4	183,1	204,2	219,0	234,5	15,5	7,1
Společnosti ostatního úvěrování	54,6	54,6	54,6	37,1	44,9	45,8	0,9	2,1
Faktoringové a forfaitingové společnosti	13,7	16,0	18,1	16,8	20,1	23,2	3,1	15,4
Podíl na půjčkách sektoru (%)								
Společnosti finančního leasingu	73,4	71,4	71,6	79,1	77,1	77,3	0,1	0,2
Společnosti ostatního úvěrování	21,3	22,1	21,3	14,4	15,8	15,1	-0,7	-4,5
Faktoringové a forfaitingové společnosti	5,3	6,5	7,1	6,5	7,1	7,6	0,6	8,0

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Společnosti poskytující **finanční leasing** již třetí rok po sobě dosáhly obdobné tempo meziročního růstu objemu aktiv (o 7,2 %). Bilanční suma tak překonala doposud maximální hodnoty z roku 2008 a dosáhla rekordní úrovně 323,1 mld. Kč. Tempo růstu objemu poskytnutých půjček (7,1 %) se meziročně téměř nezměnilo. Dlouhodobě se mírně zvyšuje podíl půjček poskytnutých nefinančním podnikům, který na konci roku 2017 dosáhl 85,6 %.

Společnosti **ostatního úvěrování** vykázaly jen mírný nárůst objemu aktiv (o 0,8 % na 59,9 mld. Kč) a půjček (o 2,1 % na 45,8 mld. Kč). Naproti tomu v roce 2016 obě kategorie vzrostly přibližně o pětinu. V dlouhodobém srovnání dosahoval objem aktiv u tohoto segmentu přibližně jen polovinu maximálních hodnot z doby, než na sektor začala působit světová finanční krize.

Faktoringové a forfaitingové společnosti vykázaly nejrychlejší tempo růstu bilanční sumy (o 12,5 % na 25,3 mld. Kč). Díky tomu se jim podařilo téměř vyrovnat maximální hodnotu z konce roku 2007 a průběhu roku 2008. Růst objemu poskytnutých úvěrů zpomalil jen mírně na 15,4 % (o 4,2 p.b.). Specifikem tohoto segmentu vyplývajícím z jeho produktové struktury je, že ve sledovaném období od roku 2012 více než 96 % poskytnutých úvěrů tvořily krátkodobé půjčky nefinančním podnikům rezidentům se splatností kratší než jeden rok.

5.10 Zadluženost domácností

Domácnosti jsou dlouhodobě klíčovým klientským segmentem, u kterého je proto vhodný širší pohled nad rámec jeho vztahu k samotnému bankovnímu sektoru. Celkové zadlužení domácností u bank a nebankovních finančních institucí činilo ke konci roku 2017 téměř 1,6 bil. Kč (graf 5.15). To představuje meziroční nárůst o 7,0 %, resp. 105 mld. Kč. Zadlužení si tak udrželo podobnou dynamiku růstu jako v roce 2016. Vyšší přírůstek objemu zadlužení byl zaznamenán naposledy v roce 2008.

Domácnosti se dlouhodobě nejvíce zadlužovaly v souvislosti s bydlením. V absolutním vyjádření vzrostlo zadlužení na bydlení o 93,5 mld. Kč na 1,15 bil. Kč⁴⁴, což byl nejvyšší nárůst od roku 2008. Přírůstek úvěrů na spotřebu o 7,1 mld. Kč na 283,1 mld. Kč byl oproti růstu v roce 2016 přibližně poloviční. Přesto se jednalo o druhý nejvyšší přírůstek ve sledovaném období od roku 2012. Růst zadlužení v rámci kategorie ostatní (zejména úvěry poskytnuté osobám samostatně výdělečně činným pro podnikatelské účely) činil 4,4 mld. Kč a byl podobný jako v roce 2016 (4,9 mld. Kč). Tato kategorie tak vykázala vůbec nejvyšší výši zadlužení v historii (159,9 mld. Kč).

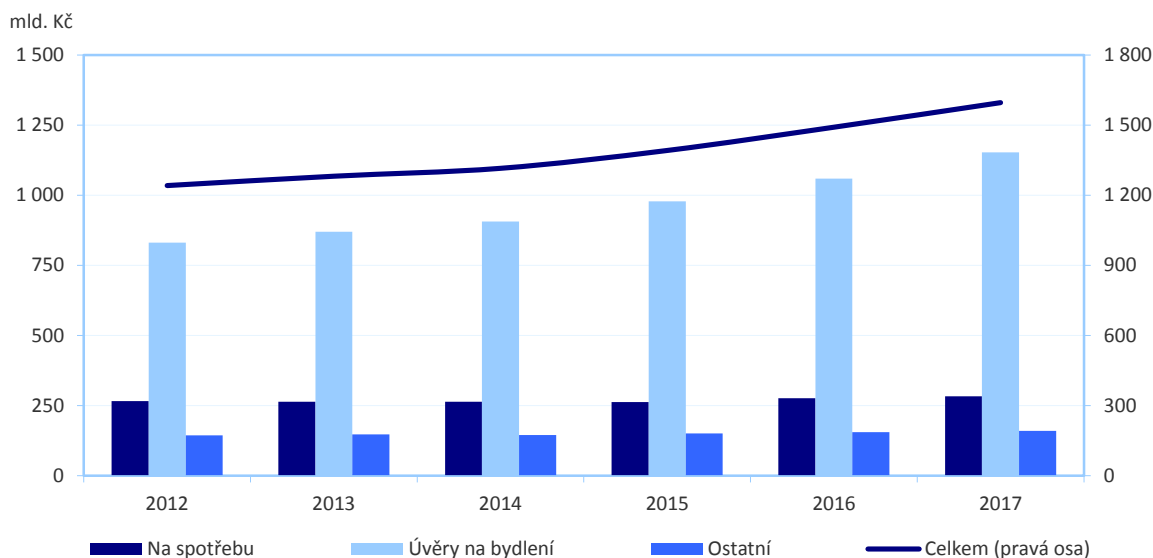
⁴⁴ Tyto údaje se liší od ukazatelů v kapitole 5.6, neboť zahrnují nejen hypoteční úvěry ale i všechny úvěry od stavebních spořitelny a spotřebitelské úvěry (vše za podmínky účelu pořízení či investování do bydlení). Dalším důvodem odlišnosti dat je zahrnutí úvěrů poskytnutých domácnostem (tj. obyvatelstvo, živnosti, společenství vlastníků bytových jednotek a neziskovým institucím sloužícím domácnostem) od zprostředkovatelů financování aktiv.

Z hlediska dynamiky zvýšil objem úvěrů na bydlení tempo svého růstu na 8,8 % (o 0,5 p.b.). Tento segment tak již třetí rok vykazoval meziroční dynamiku kolem 8 %. Současně se jednalo o nejvyšší meziroční relativní přírůstek od roku 2009. Zbývající dva segmenty měly nižší dynamiku růstu než úvěry na bydlení s tím, že došlo i k jejímu meziročnímu zpomalení. Dynamika úvěrů na spotřebu byla poloviční než před rokem (o 2,6 %). Ostatní úvěry rostly téměř 3% tempem, podobně jako v předchozích dvou letech.

Jak již bylo zmíněno výše, úvěry na bydlení jsou dlouhodobě nejvýznamnější složkou zadlužení domácností. V roce 2017 jejich podíl vzrostl o 1,2 p.b. na 72,2 %, během sledovaného období pak o 5,3 p.b. Příčinou jsou dlouhodobě vyšší přírůstky v tomto segmentu oproti dalším složkám zadlužení. Přispívá k tomu také skutečnost, že u úvěrů na bydlení dochází z důvodu jejich delší průměrné splatnosti zpravidla k pomalejšímu splácení.

Graf 5.15: Celkové zadlužení domácností⁴⁵

Pramen: ČNB – ARAD, MF, výpočty MF

Relativní zadlužení domácností⁴⁶ vztahované k velikosti HDP, který nepřímo odráží i příjmy domácností, a tím jejich schopnost své finanční závazky splácet, zůstává v ČR ve srovnání se zbytkem EU (graf 5.16) stále relativně nízké (31,3 % HDP).⁴⁷ V roce 2017 však došlo k opětovnému meziročnímu růstu, přičemž meziroční přírůstek (o 1,3 p.b.) byl pátý nejvyšší v EU. Celkové zadlužení domácností tak rostlo rychleji než HDP, a to i přesto, že ekonomika byla ve fázi silného hospodářského oživení. Z hlediska zahraničního srovnání dlouhodobě nejzřetelnější tendenci k poklesu zadlužení domácností vykazovaly země, které byly nejvíce zasaženy v souvislosti se světovou finanční krizí. V roce 2017 se jednalo především o Kypr, Řecko, Španělsko a Portugalsko.

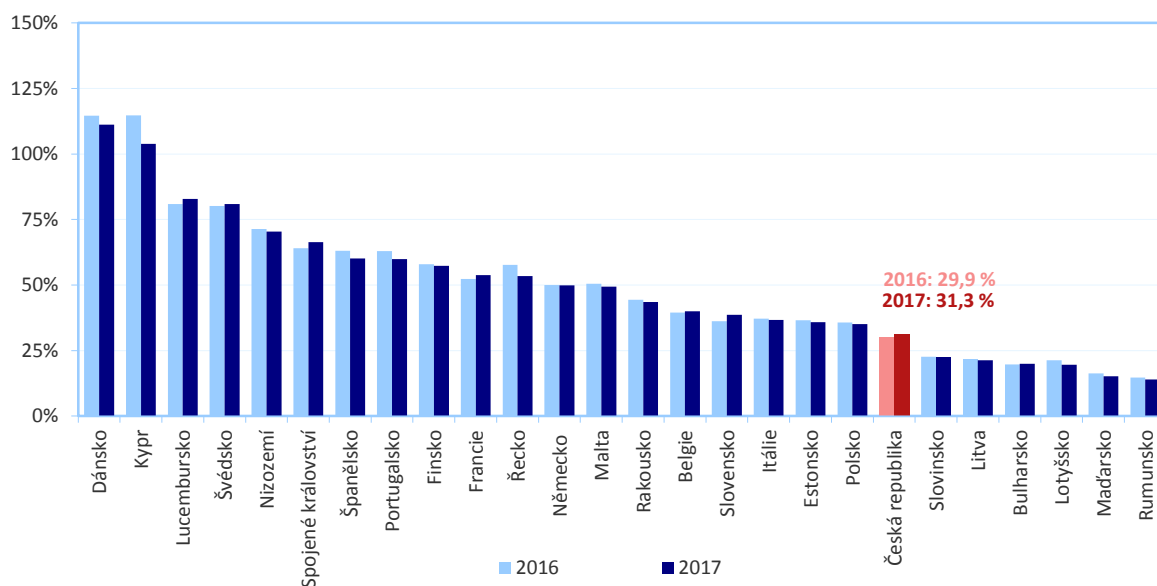
Informace o vývoji průměrného úročení bankovních úvěrů a sazeb RPSN z úvěrů poskytnutých domácnostem přináší kapitola 5.4.

⁴⁵ Úvěry poskytnuté stavebními spořitelny zde představují součet objemu překlenovacích úvěrů a úvěrů ze stavebního spoření.

⁴⁶ Dle údajů ECB o objemu úvěrů poskytnutých domácnostem v rozvahách měnově finančních institucí, kromě ESCB.

⁴⁷ Meziroční vývoj tohoto ukazatele má omezenou interpretovatelnost v případě ekonomik s jinou domácí měnou, než je euro. V těchto případech může docházet k meziroční rozkolísanosti hodnot, pokud fluktuuje kurz domácí měny k euru, který je následně využit pro vyjádření závazků domácností v domácí měně v jednotkách společné měny eurozóny

Graf 5.16: Objem zadlužení domácností ve vybraných zemích EU vzhledem k HDP

Pramen: ECB, Eurostat, výpočty MF

6 KAPITÁLOVÝ TRH

6.1 Shrnutí vývoje na světových kapitálových trzích

Na vývoj akciových trhů ve světě působila řada faktorů, které vesměs vedly k růstu jednotlivých akciových indexů. Příznivý globální vývoj se pak do jisté míry promítl i v ČR. Index MSCI ACWI Standard, který zahrnuje více než 2400 akciových titulů rozvinutých a rozvíjejících se ekonomik světa vykázal ke konci roku 2017 meziroční růst ve výši 21,6 %, což bylo o 16 p.b. více než v roce 2016.

Mezi hlavní faktory ovlivňující vývoj světových akciových indexů v roce 2017 patřily rostoucí zisky firem, celkově příznivý globální hospodářský vývoj a velmi mírné zvyšování úrokových sazeb centrálními bankami (viz kapitola 1), které se projevovalo ve značném optimismu investorů, ale i možném podceňování rizik. Mezi více specifické faktory patřilo zmenšení obav ohledně růstu čínské ekonomiky.

Hlavní akciové indexy ve sledovaných státech, počítáno v jednotkách domácích měn, většinou rostly vyšším tempem než v roce 2016 (tabulka 6.1). Akciové tituly v USA, reprezentované akciovým indexem S&P 500, vykázaly meziroční růst o 19,4 %. Další výrazný růst zaznamenal japonský akciový index Nikkei 225, který si meziročně připsal růst o 19,1 %. Index největších a nejlikvidnějších akciových titulů v Evropě (Euronext 100) vzrostl o 10,6 %. Jediným akciovým indexem ze sledovaných zemí, který meziročně vykázal ztrátu, byl ruský MOEX, který poklesl o 5,5 %, a to především z důvodu zpřísnění sankcí vůči Rusku a volatilního vývoje cen ropy. Co se týče akciových indexů států regionu střední Evropy, nejlépe si vedl rakouský akciový index ATX, který vykázal růst o 29,1 %. Druhým nejrychleji rostoucím indexem byl polský WIG 20 (o 26,1 %) a dále pak maďarský BUX (o 23,0 %). Nejnižší růst pak zaznamenal slovenský SAX, který vzrostl meziročně jen o 2,2 %.

Tabulka 6.1: Vývoj ročních výkonností globálního akciového indexu a indexů sledovaných států

K 31. 12. (%)	Index	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Svět	MSCI ACWI	13,4	20,3	2,1	-4,3	5,6	21,6
USA	S&P 500	13,4	29,6	11,4	-0,7	9,5	19,4
Eurozóna	Euronext 100	14,8	19,0	3,7	8,0	3,0	10,6
Čína	SSE Index	3,2	-6,7	52,9	9,4	-12,3	6,6
Japonsko	Nikkei 225	22,9	56,7	7,1	9,1	0,4	19,1
Německo	DAX	29,1	25,5	2,7	9,6	6,9	12,5
Spojené království	FTSE 100	5,8	14,4	-2,7	-4,9	14,4	7,6
Rusko	MOEX	5,2	2,0	-7,1	26,1	26,8	-5,5
Polsko	WIG 20	20,8	-7,3	-4,3	-18,9	4,7	26,1
Rakousko	ATX	26,9	6,1	-15,2	11,0	10,6	29,1
Česká republika	PX	14,0	-4,8	-4,3	1,0	-3,6	17,0
Maďarsko	BUX	7,1	2,2	-10,4	43,8	33,8	23,0
Slovensko	SAX	-10,8	2,9	12,4	31,5	9,0	2,2

Pramen: Organizátoři trhu

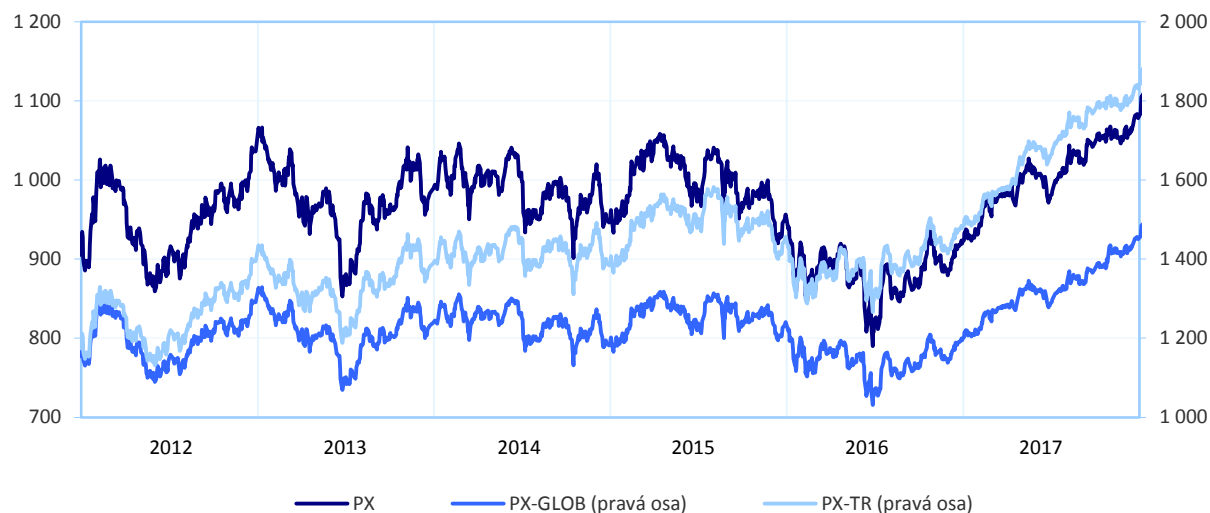
Pozn.: Data představují meziroční změny uzavíracích cen daných indexů.

6.2 Regulovaný a mimoburzovní trh v ČR

Z hlediska zhodnocení zaznamenal akciový index PX v roce 2017 jeden z nejlepších výsledků během sledovaného období (graf 6.1). Meziročně došlo k jeho růstu o 17 % na hodnotu 1 078 bodů, což představovalo nejvyšší hodnotu od roku 2011. Tempo růstu cen hlavního akciového indexu v ČR tak v roce 2017 zhruba odpovídalo dynamice předních světových akciových indexů, které se nesly na vlně optimismu v hospodářství i na finančních trzích. Index PX-Glob, který zahrnuje všechny obchodované akcie na Burze cenných papírů Praha (BCPP), rostl ještě rychleji než hlavní PX index, a meziročně si připsal nárůst o 21,0 %. Z hlediska tržní kapitalizace akciového trhu došlo k meziročnímu růstu o 208 mld. Kč na 1,25 bil. Kč ke konci roku 2017. Z hlediska investorů, kteří sledují nejen zhodnocení, ale i získané dividendové výnosy, lze sledovat i index PX-TR, který nejen odráží cenový vývoj nejlikvidnějších akcií v čase, ale navíc zohledňuje i dividendový výnos. Tento index si meziročně připsal 23,6 %.

Nejdůležitější událostí v roce 2017 bylo spuštění nového trhu s názvem START, který je určen primárně pro středně velké české firmy s tržní kapitalizací, resp. hodnotou společnosti nad 1 mil. EUR. Založení tohoto trhu odráží snahu zpřístupnit kapitálový trh menším subjektům za účelem získání zdrojů financování nebo strategických partnerů. Významnější pozitivní dopad otevření nového trhu na celkový vývoj burzy však lze očekávat až v průběhu dalších let.

Graf 6.1: Denní uzavírací hodnoty indexů na BCPP

Pramen: BCPP

V kontrastu s výkonností akciových indexů má vývoj burzovních obchodů dlouhodobě klesající trend (tabulka 6.2). Dle typu aktiv dominovaly burzovním obchodům obchody s akciemi (95,5 % všech obchodů). Z hlediska objemu obchodů s akciemi se však v roce 2017 zobchodovalo jen 138,8 mld. Kč, tedy o 29,2 mld. Kč méně než v roce 2016. Celkový objem obchodů dlouhodobě klesá (od roku 2012 do 2017 o 82,8 %), a to i přesto, že cena akcií vyjádřená indexem PX vykazovala na konci roku maximální hodnoty za sledované období. Obdobně jako v předchozích letech nejvyšší objem obchodů vykazaly akcie společností s velkou kapitalizací jako je ČEZ, a.s., Komerční banka, a.s. a MONETA Money Bank, a.s. Burzovní obchody s dluhopisy od roku 2013 tvořily jen zlomek celkových obchodů. To souvisí s novou definicí pojmu „burzovní obchod“ a zavedením obchodního systému Xetra. Následkem toho došlo ke zrušení tzv. blokových obchodů a jejich nahrazením mimoburzovními obchody. Tyto obchody jsou pak od roku 2013 vykazovány ve statistikách Centrálního depozitáře cenných papírů. Strukturované obchody a obchody investičních akcií a podílových listů investičních fondů tvořily jen zlomek obchodů na BCPP.

Tabulka 6.2: Objem burzovních obchodů na BCPP

Za rok (mld. Kč)	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Akcie	250,6	174,7	153,5	167,9	168,0	138,8	-29,2	-17,4
Dluhopisy	594,2	1,9	8,2	5,1	4,2	6,2	2,1	49,5
z toho veřejný sektor	566,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-
z toho podnikový sektor	9,4	1,9	8,2	5,1	4,2	6,1	2,0	47,8
z toho finanční sektor	18,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	-
Strukturované produkty ⁴⁸	0,1	0,1	0,6	0,3	0,1	0,2	0,1	79,9
Investiční fondy	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	39,3
Celkem	844,8	176,8	162,3	173,3	172,4	145,3	-27,1	-15,7

Pramen: BCPP, výpočty MF

Z hlediska objemu mimoburzovních obchodů (tabulka 6.3) došlo na BCPP k nárůstu obchodů ve všech segmentech, což představovalo opačný vývoj oproti roku 2016. K největšímu nárůstu došlo v segmentu

⁴⁸ Jedná se o investiční certifikáty a warranty.

dluhopisů, a to o 137,1 mld. Kč na 548,4 mld. Kč. Dle podrobnější statistiky se jednalo především o nárůst v kategorii státních dluhopisů ČR, a to pravděpodobně v souvislosti s očekáváním ukončení jednostranného kurzového závazku (viz kapitola 1). K nárůstu došlo také v případě spíše okrajových mimoburzovních obchodů s akciemi (o 96,7 % na 2 mld. Kč). Obecně se však akcie dlouhodobě obchodují spíše na burzovním trhu a dluhopisy na mimoburzovním trhu.

Tabulka 6.3: Objem mimoburzovních obchodů na BCPP

Za rok (mld. Kč)	2013	2014	2015	2016	2017	Meziroční změna	
						abs.	(%)
Akcie	10,1	5,0	4,5	1,0	2,0	1,0	96,7
Dluhopisy	561,0	440,1	547,6	411,3	548,4	137,1	33,3
Celkem	571,1	445,1	552,1	412,3	550,4	138,1	33,5

Pramen: BCPP, výpočty MF

Počet registrovaných emisí obchodovaných na BCPP v roce 2017 poklesl o 6,5 % na 232 instrumentů (tabulka 6.4). K největšímu poklesu došlo v segmentu strukturovaných produktů, dále pak u instrumentů investičních fondů a akcií. Jediným celkově mírně rostoucím segmentem z hlediska počtu instrumentů byly dluhopisy. Právě podnikové dluhopisy jsou dlouhodobě rostoucím segmentem, kdy tomuto růstu odpovídá i objem dlouhodobých dluhopisů emitovaných nefinančními podniky (graf 6.2).

Tabulka 6.4: Počty registrovaných emisí na BCPP

K 31. 12.	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Akcie	28	26	23	25	25	23	-2	-8,0
Dluhopisy	98	110	116	112	115	116	1	0,9
z toho veřejný sektor	20	21	24	26	25	25	0	0,0
z toho podnikový sektor	27	32	38	42	49	54	5	10,2
z toho finanční sektor	51	57	54	44	41	37	-4	-9,8
Strukturované produkty	30	103	68	89	71	61	-10	-14,1
Instrumenty investičních fondů	0	0	0	17	37	32	-5	-13,5
Celkem	156	239	207	243	248	232	-16	-6,5

Pramen: BCPP, výpočty MF

Objem obchodů na další burze v ČR – RM-Systém, česká burza cenných papírů (RMS), která se zaměřuje především na drobné investory, se obdobně jako v předchozích letech pohyboval výrazně níže než na BCPP. V roce 2017 došlo k dalšímu snížení objemu u všech sledovaných dílčích kategorií obchodů (tabulka 6.5), kdy například objem burzovních obchodů s akciemi klesl o 306,8 mil. Kč na 3 167,7 mil. Kč. Objem obchodů s dluhopisy obdobně klesl o 3,3 mil. Kč na 8,8 mil. Kč. Investiční certifikáty v roce 2017 opět nebyly na RMS obchodovány.

Tabulka 6.5: Objem burzovních obchodů na RM-Systému

Za rok (mil. Kč)	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Akcie	6 053,4	4 875,8	4 129,9	4 085,4	3 474,4	3 167,7	-306,8	-8,8
Dluhopisy	2,2	14,4	62,7	8,7	12,2	8,8	-3,3	-27,4
Certifikáty	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-
Celkem	6 055,7	4 890,3	4 192,5	4 094,1	3 486,6	3 176,5	-310,1	-8,9

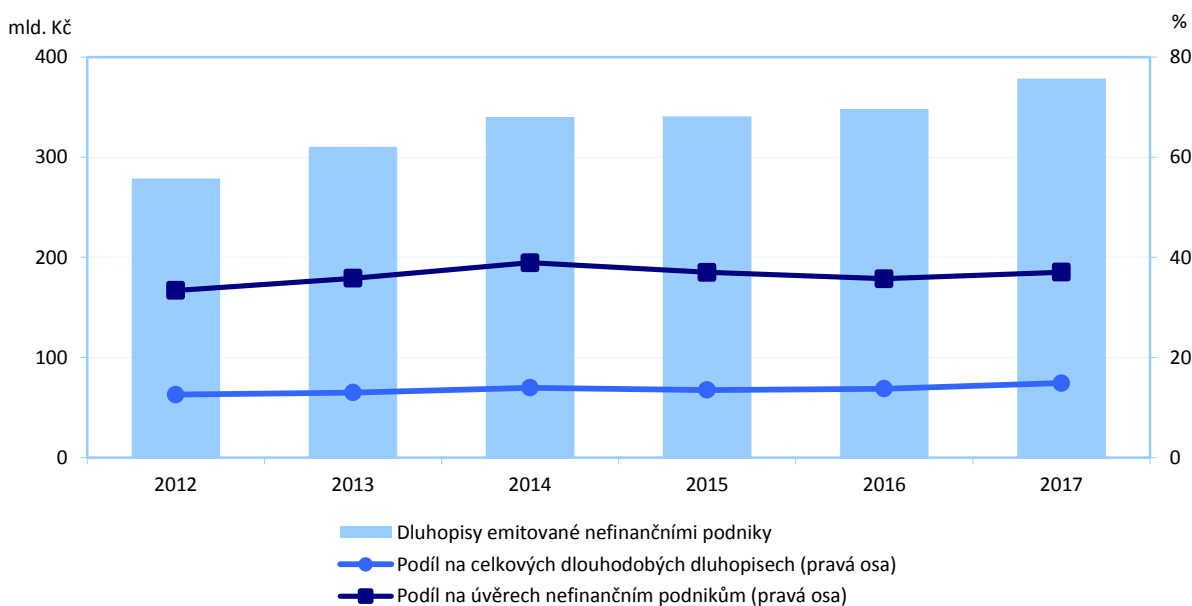
Pramen: RMS, výpočty MF

Celkový pohled na obchodní aktivitu na regulovaném trhu je relativně nelichotivý, jelikož v průběhu celého sledovaného období došlo k výraznému poklesu objemu burzovních obchodů (o 82,5 %). Mezi faktory, které způsobily tento pokles, lze zařadit přetrvávající prostředí nízkých úrokových sazeb (viz kapitola 1.2) vedoucí ke snížení potenciálních relativních výnosů jednotlivých kategorií aktiv, vliv poplatků při zprostředkování investic

na kapitálovém trhu, dále pak dominanci bankovního sektoru na českém finančním trhu a pro společnosti i fixní výši nákladů realizace nových emisí na burze. Pokles objemu obchodování je však celosvětovým jevem. O jeho konkrétních příčinách se vede polemika, mj. jsou mezi ně zařazovány i strukturální změny na finančních trzích a reforma obezřetnostní regulace finančního sektoru.

Jak lze vidět v grafu 6.2, nefinanční podniky v ČR, tedy výrobní a obchodní společnosti, postupně v rámci sledovaného období zvyšovaly objem finančních zdrojů získaných pomocí emisí dluhopisů až na celkový objem 378,5 mld. Kč ke konci roku 2017. Na celkovém objemu emitovaných dluhopisů měly dluhopisy emitované nefinančními podniky podíl ve výši 14,9 %. Většinu (cca 60,4 %) dlouhodobých dluhopisů tvořily dluhopisy vládních institucí, následně 24,8% podíl zaujímaly dluhopisy finančních institucí. Pro srovnání lze uvést, že ke konci roku 2017 činil celkový objem úvěrů poskytnutých nefinančním podnikům bankami v ČR 1 022,0 mld. Kč (viz kapitola 5.5). Ke konci roku 2017 tedy byly prostřednictvím domácího dluhopisového trhu poskytnuty zdroje odpovídající jen 37 % objemu úvěrů poskytnutých domácím bankovním sektorem.

Graf 6.2: Objem dlouhodobých dluhopisů emitovaných domácími nefinančními podniky⁴⁹

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Box 6.1: Koncepte rozvoje kapitálového trhu v ČR a spolupráce se Světovou bankou

MF ve spolupráci s Asociací pro kapitálový trh ČR (AKAT) připravuje od roku 2015 Koncepti rozvoje kapitálového trhu v ČR, která si klade za cíl představit silné a slabé stránky kapitálového trhu a nastínit možný budoucí směr fungování kapitálového trhu za současného navržení změn, které by jej podporovaly. V říjnu 2016 požádalo MF Světovou banku (WB) o provedení analýzy kapitálového trhu v ČR a identifikaci překážek jeho dalšího rozvoje. Výsledky, ke kterým WB dospěla, jsou obsaženy v závěrečné zprávě⁵⁰, publikované dne 2. 10. 2017, a budou dále zohledněny v připravované Koncepti rozvoje kapitálového trhu v ČR.

Zpráva WB obsahuje řadu opatření, která mají přispět k podpoře udržitelného hospodářského růstu a zvyšování konkurenceschopnosti ekonomiky prostřednictvím dobře fungujícího kapitálového trhu, tzn. mají za cíl zvýšit atraktivitu tuzemského kapitálového trhu, jeho hloubku, šíři a likviditu. Mezi nejvýznamnější navrhovaná opatření lze zařadit zavedení osobního penzijního účtu a vícestupňové evidence investičních nástrojů, podpora private equity a venture capital fondů, finančního vzdělávání a zkvalitnění informací na kapitálovém trhu včetně překlada právních předpisů.

Připravovaná Koncepte rozvoje kapitálového trhu v ČR bude finalizována v průběhu roku 2018, a to rovněž

⁴⁹ Data emisí dlouhodobých dluhopisů (se splatností nad 1 rok) realizovaných českými rezidenty bez ohledu na místo, způsob nebo měnu emise. Agregátní souhrn celkových dlouhodobých dluhopisů odpovídá souhrnu emisí vládních institucí, úvěrových institucí, ostatních finančních institucí a nefinančních podniků.

⁵⁰ Více zde: https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/Zprava_2017-10-02_CZ-CM-Assessment-Report-Final.pdf

za pomoci WB, a následně předložena ke schválení vládě ČR. Koncepce bude obsahovat desítky opatření, která budou v souladu s provedenou analýzou a jednotlivými principy roztříděna do 4 skupin: opatření na podporu domácích investorů, podniků-emitentů, finančních zprostředkovatelů a na podporu státu. O jejich naplňování, stejně tak jako o sledování stanovených cílů, by měla být vláda pravidelně informována. Vzhledem k tomu, že kapitálový trh i legislativa jej upravující se neustále vyvíjejí a zaznamenávají řadu nových trendů, měla by i samotná koncepce podléhat pravidelné aktualizaci.

Rok 2017 byl pro Power Exchange Central Europe (PXE), dříve známou jako Pražská energetická burza, jeden z neúspěšnějších v historii z hlediska růstu celkového objemu obchodů, jelikož došlo k růstu o 88,6 % na 2 303,4 mil. EUR (tabulka 6.6). Za tímto výsledkem stálo především začlenění obchodování PXE do nového obchodního systému provozovaného jejím hlavním akcionářem, společností European Energy Exchange AG, následkem čehož se významně zvýšil počet účastníků tohoto trhu. Nejvýznamnějším segmentem byl velkoobchodní trh, který představoval 90,5 % objemu všech obchodů. Zbylou část tvořily kontrakty pro koncové zákazníky, které se na PXE obchodují od roku 2014.

Tabulka 6.6: Objem obchodů na PXE

Za rok (mil. EUR)	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Velkoobchodní trh	943,6	1 161,2	788,3	875,0	970,2	2 083,6	1 113,4	114,8
z toho obchody s elektřinou	943,6	1 161,2	771,4	813,9	922,7	2 004,6	1 081,9	117,3
z toho obchody s plynem	-	-	16,8	61,1	47,5	79,0	31,5	66,3
Trh pro koncové zákazníky	-	-	8,2	304,0	251,1	219,8	-31,3	-12,5
z toho obchody s elektřinou	-	-	8,2	157,4	132,6	135,1	2,5	1,9
z toho obchody s plynem	-	-	0,0	146,6	118,4	84,6	-33,8	-28,5
Celkem	943,6	1 161,2	796,5	1 179,0	1 221,3	2 303,4	1 082,1	88,6

Pramen: PXE, výpočty MF

6.3 Obchodníci s cennými papíry a správa aktiv

Obchodníci s cennými papíry

Pozitivní vývoj světové i domácí ekonomiky se na českém kapitálovém trhu odrazil nejen v růstu hodnoty indexu PX, ale projevil se též v sektoru obchodníků s cennými papíry (OCP). Všechny sledované ukazatele, tedy počet zákazníků (viz kapitola 4), objem zákaznického majetku, objem obhospodařovaných prostředků (tabulka 6.7) a objemy obchodů (tabulka 6.8) meziročně vzrostly a vyšplhaly se na historicky nejvyšší hodnoty z celého sledovaného období.

Dle počtu zákazníků⁵¹ sektor meziročně vzrostl o 6,9 % na přibližně 1,3 mil. Tempo růstu tak bylo o 2 p.b. vyšší než v roce 2016 a počet zákazníků za celé sledované období vzrostl o 53 %. Z hlediska struktury pak za tímto dlouhodobým nárůstem stál nárůst v kategorii bankovních OCP (o 278,3 tis. zákazníků) a nebankovních OCP (o 187,4 tis. zákazníků). Objem zákaznického majetku pak oproti předchozímu roku vzrostl o 10,4 % na 4 630 mld. Kč a oproti roku 2012 byl o téměř 70 % vyšší. Dlouhodobě se pak podíl zákaznického majetku spravovaného bankovními OCP neměnil a dosahoval hodnot cca 80 %. Objem obhospodařovaných prostředků pak vzrostl o 6,9 % a dosáhl ke konci roku 2017 částky 846 mld. Kč.

⁵¹ Měřeno počtem smluv, tj. jedna osoba může figurovat u více OCP jako zákazník.

Tabulka 6.7: Ukazatele sektoru OCP⁵²

K 31. 12.	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Počet zákazníků (v tis.)	875,9	909,7	1 007,8	1 195,9	1 255,2	1 342,0	86,8	6,9
bankovní OCP	707,9	705,6	757,7	906,1	920,9	986,1	65,2	7,1
nebankovní OCP	167,4	203,5	249,3	288,8	333,4	354,8	21,4	6,4
investiční společnosti	0,7	0,7	0,8	1,0	0,9	1,1	0,2	26,2
Objem zákaznického majetku (mld. Kč)	2 725,4	2 987,9	3 331,2	3 798,4	4 195,8	4 630,3	434,5	10,4
bankovní OCP	2 103,2	2 344,9	2 622,6	3 047,2	3 334,1	3 725,9	391,8	11,8
nebankovní OCP	416,3	417,6	458,6	492,4	336,4	345,1	8,6	2,6
investiční společnosti	205,9	225,3	250,0	258,8	525,3	559,4	34,1	6,5
Objem obhospodařovaných prostředků (mld. Kč)	604,8	616,6	676,8	699,3	791,7	846,0	54,3	6,9
bankovní OCP	61,5	57,4	68,7	65,9	70,3	74,9	4,6	6,5
nebankovní OCP	336,1	332,8	362,6	381,9	205,9	211,5	5,6	2,7
investiční společnosti	207,1	226,3	245,5	251,5	515,5	559,6	44,1	8,6

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Z pohledu institucionálního vymezení sektoru OCP nedošlo v roce 2017 k žádným výrazným změnám. Bankovní OCP spravovali dle počtu smluv zákazníků cca 73 % sektoru, z hlediska zákaznického majetku pak cca 80 %, ovšem jen cca 9 % obhospodařovaných prostředků. Nebankovní OCP spravovali cca 26 % sektoru dle počtu smluv, cca 8 % dle objemu zákaznického majetku a 25 % dle objemu obhospodařovaných prostředků. Poslední kategorií jsou pak investiční společnosti, které dle počtu smluv tvořily cca 0,1 % sektoru, spravovaly však 12 % zákaznického majetku a 66 % obhospodařovaných prostředků v celém sektoru. V celém sledovaném období pak za růstem obhospodařovaných prostředků stály především investiční společnosti, u nichž objem prostředků vzrostl o 170 % (cca 352,4 mld. Kč), a méně pak bankovní OCP, které za stejné období vykázali nárůst o 22 % (13,4 mld. Kč). Naopak od roku 2012 do roku 2017 obhospodařované prostředky u nebankovních OCP poklesly o 37 % (124,6 mld. Kč).

V rámci struktury obhospodařovaných prostředků dle druhů aktiv (tabulka 6.8) tvořily nejvýznamnější část, tj. cca 77 %, dluhové cenné papíry. Za nimi pak byly cenné papíry kolektivního investování, které činily cca 16 %. Za celé období vzrostl objem obhospodařovaných dluhopisů o 167,3 mld. Kč (tj. 35 %), cenných papírů kolektivního investování o 73,4 mld. Kč (112 %) a akcií o 6,9 mld. Kč (32 %). Obhospodařované peněžní prostředky poklesly za celé období o 1,2 mld. Kč (cca 4 %), stejně tak i deriváty a ostatní instrumenty o 5,2 mld. Kč (82 %). V horizontu celého sledovaného období se však struktura aktiv obhospodařovaných prostředků víceméně nezměnila.

Tabulka 6.8: Struktura obhospodařovaných prostředků

K 31. 12. (mld. Kč)	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Dluhopisy	482,5	486,5	551,0	553,3	629,1	649,8	20,6	3,3
Akcie	21,7	16,7	19,6	21,5	21,7	28,6	6,9	31,8
CP kolektivního investování	65,6	80,3	91,9	104,5	120,9	139,0	18,1	14,9
Peněžní prostředky	28,7	29,6	17,7	21,2	25,3	27,4	2,1	8,3
Deriváty a ostatní	6,4	3,5	-3,4	-1,3	-5,5	1,1	6,6	-120,8
Celkem	604,8	616,6	676,8	699,3	791,7	846,0	54,3	6,9

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

⁵² Obhospodařovaný majetek zákazníků zahrnuje prostředky svěřené obchodníkovi s cennými papíry zákazníkem za účelem poskytnutí investiční služby na základě volné úvahy v rámci smluvního ujednání. Majetek zákazníků představuje veškeré prostředky, které má obchodník s cennými papíry ve své moci za účelem poskytování jakékoliv investiční služby.

Z pohledu dalšího ukazatele, tj. objemu obchodů, došlo již druhý rok po sobě k růstu. Objem obchodů vzrostl o 144 % na dosud nevyšší objem, 195,7 bil. Kč (tabulka 6.9). Z hlediska segmentů OCP nejvíce obchodů uzavírali bankovní OCP (cca 80 %), méně pak nebankovní OCP (cca 17 %) a investiční společnosti (cca 3 %). Bankovní OCP pak zaznamenali i nejvyšší meziroční nárůst. Z hlediska typů obchodů pak bylo cca 69 % obchodů uzavřeno na vlastní účet OCP a cca 31 % pro zákazníky.

Tabulka 6.9: Ukazatele obchodů sektoru OCP

Za rok (mld. Kč)	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Bankovní OCP	48 397	49 779	59 539	46 460	54 143	156 965	102 821	189,9
pro zákazníky	7 721	7 579	6 079	5 566	5 910	23 569	17 659	298,8
na vlastní účet	40 676	42 199	53 460	40 894	48 234	133 396	85 162	176,6
Nebankovní OCP	1 807	23 052	33 607	12 725	25 161	33 520	8 359	33,2
pro zákazníky	1 469	22 745	33 250	12 071	23 945	32 655	8 709	36,4
na vlastní účet	338	307	357	654	1 216	865	-350	-28,8
Investiční společnosti	157	85	77	63	813	5 167	4 354	535,3
pro zákazníky	157	85	77	63	813	5 166	4 353	535,3
na vlastní účet	0	0	0	0	0	1	1	-
Celkový objem	50 361	72 915	93 223	59 247	80 118	195 651	115 534	144,2
pro zákazníky	9 346	30 409	39 406	17 699	30 668	61 389	30 721	100,2
na vlastní účet	41 014	42 506	53 817	41 548	49 449	134 262	84 813	171,5

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Za enormním růstem objemu obchodů celého sektoru stál nárůst u obchodů s dluhopisy (o 115 bil. Kč), který lze připsat mj. i na vrub spekulacím ohledně ukončení jednostranného kurzového závazku, který ČNB ukončila v dubnu 2017 (viz kapitola 1.2). Mírně se též zvýšil objem obchodů s cennými papíry kolektivního investování, deriváty a nástroji peněžního trhu. V roce 2017 se naopak oproti roku 2016 snížil objem obchodů s akciemi (o 8,8 %). Dlouhodobě pak více jak 90 % obchodů v sektoru OCP tvořily obchody s dluhopisy. Ostatní instrumenty hrály v rámci obchodní aktivity výrazně menší roli.

Tabulka 6.10: Struktura obchodů sektoru OCP

K 31. 12. (mld. Kč)	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Dluhopisy	45 875	68 824	88 701	53 689	75 808	190 975	115 168	151,9
Akcie	3 490	3 356	3 573	3 833	3 262	2 975	-288	-8,8
CP kolektivního investování	981	714	940	1 715	1 041	1 653	611	58,7
Nástroje peněžního trhu	12	20	9	10	6	6	0	4,7
Deriváty a ostatní	2	1	0	0	0	43	42	10 370,6
Celkem	50 361	72 915	93 223	59 247	80 118	195 651	115 534	144,2

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Správa aktiv

Objem majetku svěřeného ke správě členům Asociace pro kapitálový trh (AKAT) v roce 2017 vzrostl o 7,0 % na celkových 1,38 bil. Kč. Tři největší správci aktiv, kteří jsou zároveň členy AKAT, spravovali více než 55 % celkového majetku.

Tabulka 6.11: Objem spravovaného majetku ve finančních skupinách AKAT

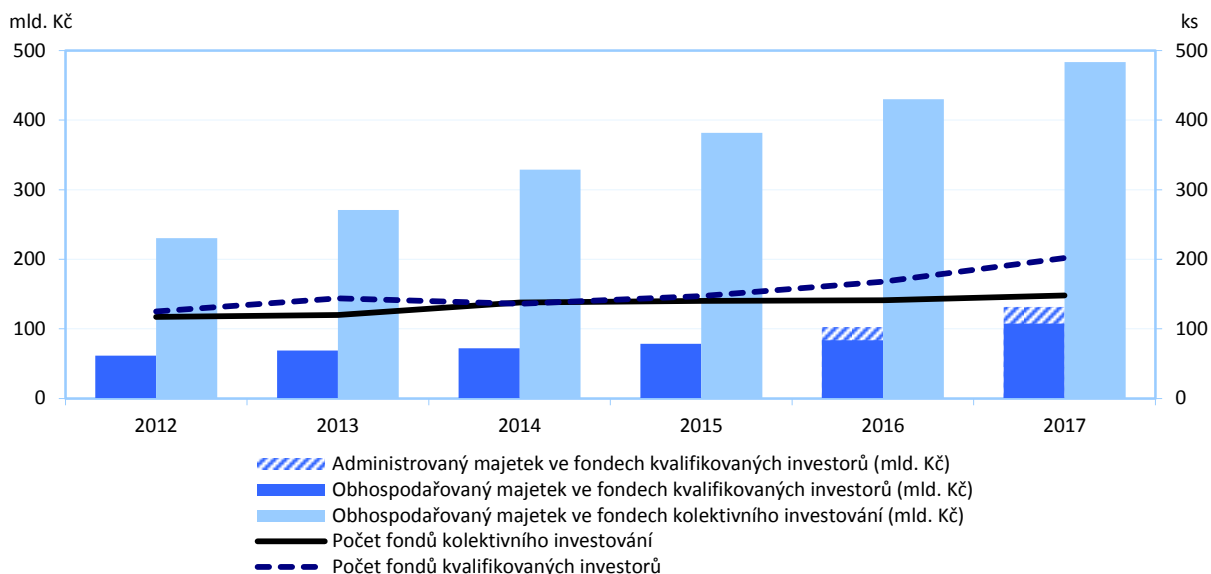
K 31. 12. (mld. Kč)	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Celkem	885,3	995,7	1 133,2	1 159,7	1 288,4	1 378,1	89,8	7,0

Pramen: AKAT, výpočty MF

6.4 Investiční fondy

Investiční fondy lze rozdělit na fondy kolektivního investování a fondy kvalifikovaných investorů. Fondy kolektivního investování shromažďují peněžní prostředky od veřejnosti upisováním akcií investičního fondu nebo vydáváním podílových listů, provádějí společné investice nebo správu majetku. Naopak fondy kvalifikovaných investorů shromažďují peněžní prostředky od profesionálních zákazníků, a to v rozsahu obchodů nebo investičních služeb týkajících se nabízených cenných papírů. V rámci celého sledovaného období docházelo k růstu obhospodařovaného majetku v obou typech fondů (graf 6.3).

Graf 6.3: Struktura investičních fondů⁵³

Pramen: AKAT, ČNB – ARAD

Fondy kolektivního investování

Objem prostředků ve fondech kolektivního investování během roku 2017 vzrostl o 12,4 %, resp. absolutně o 53,4 mld. Kč. Ke konci roku 2017 tak bylo ve fondech investováno 483,5 mld. Kč, z čehož 280,2 mld. Kč se nacházelo v domácích fondech a 203,3 mld. Kč v zahraničních fondech. Od roku 2014 vykazují domácí fondy vyšší růst než fondy zahraniční, což je způsobeno nejen růstem ocenění příslušných aktiv, ale i zvyšující se popularitou domácích fondů (tabulka 6.12). Kumulovaný nárůst v celém sledovaném období od roku 2012 pak u domácích fondů činil 153,8 %, kdežto u zahraničních fondů 69,6 %.

Z hlediska rozčlenění dle jednotlivých druhů podílových fondů přetrvávaly v roce 2017 mezi domácími a zahraničními fondy rozdíly. U domácích fondů představovaly v roce 2017 největší podíl prostředků fondy smíšené (cca 42 %), dále pak dluhopisové (cca 25 %) a akciové (cca 16 %). Největší absolutní růst zaznamenaly fondy smíšené a akciové, dluhopisové fondy vzrostly jen nepatrně. U zahraničních fondů převažovaly z hlediska objemu prostředků také fondy smíšené (cca 35 %). Pořadí dalších fondů dle velikosti se však lišilo. Druhé místo zaujímaly fondy akciové (cca 27 %) a následovaly fondy dluhopisové (cca 23 %) a fondy strukturované (cca 13 %). Absolutní růst byl u zahraničních smíšených a akciových fondů nižší než v případě příslušných domácích fondů, v případě zahraničních dluhopisových a strukturovaných fondů pak dokonce došlo k meziročnímu poklesu objemu jejich prostředků. Výrazný vliv smíšených fondů odpovídá určité míře flexibility, kdy investiční strategie pokrývají širokou škálu od konzervativních (spíše dluhopisových) až po dynamické (spíše akciové) investice. V prostředí nízkých úrokových sazeb tak byl patrný výrazný nárůst tohoto typu fondů.

⁵³ Od roku 2014 došlo ke změně metodiky vykazování majetku v domácích podílových fondech, kdy jsou data vykazována za investice do domácích fondů na území ČR, tj. správceovský pohled je nahrazen pohledem distribučním. Data představují hodnoty ke konci roku.

Tabulka 6.12: Prostředky podílových fondů dle domicilu a dle druhu fondu

K 31.12. (mld. Kč)	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Domácí	110,4	130,6	167,0	201,8	234,6	280,2	45,6	19,4
z toho dluhopisové	51,3	53,6	64,2	64,8	70,7	71,1	0,5	0,6
z toho akciové	16,7	18,0	22,3	27,1	33,6	44,3	10,7	31,7
z toho strukturované ⁵⁴	1,5	3,8	0,1	0,3	0,3	0,2	-0,1	-35,4
z toho smíšené ⁵⁵	19,2	22,6	36,8	80,1	92,4	117,6	25,2	27,2
z toho fondy fondů	16,6	27,4	38,3	17,7	20,0	24,1	4,1	20,6
z toho peněžního trhu	3,0	1,8	1,3	0,6	0,5	0,4	-0,1	-17,8
z toho nemovitostní	2,1	3,4	4,0	11,3	17,0	22,4	5,4	31,5
Zahraniční	119,9	140,5	161,9	180,2	195,5	203,3	7,8	4,0
z toho dluhopisové	30,9	34,0	44,5	47,0	53,4	47,6	-5,7	-10,7
z toho akciové	26,7	34,1	35,1	42,3	47,7	55,0	7,3	15,4
z toho strukturované	37,3	35,6	31,9	28,0	27,2	26,7	-0,5	-2,0
z toho smíšené	12,0	25,2	42,0	57,8	63,4	71,0	7,6	12,1
z toho fondy fondů	0,3	0,5	0,5	0,2	0,2	0,3	0,1	28,8
z toho peněžního trhu	12,2	10,2	6,6	3,8	2,6	2,2	-0,4	-15,5
z toho nemovitostní	0,4	0,9	1,2	1,2	1,1	0,5	-0,6	-55,4
Celkem	230,3	271,1	328,9	382,0	430,1	483,5	53,4	12,4

Pramen: AKAT, výpočty MF

Fondy kvalifikovaných investorů

Fondy kvalifikovaných investorů zaznamenaly meziroční nárůst obhospodařovaných, resp. spravovaných prostředků o 24,0 mld. Kč na 107,6 mld. Kč (graf 6.3). V případě započtení i administrace prostředků, tedy prostředků, které člen AKAT administruje, ale nejsou obhospodařovány jiným členem AKAT, vzrostl objem prostředků ve fondech kvalifikovaných investorů meziročně o 29,0 mld. Kč na 131,7 mld. Kč. Z hlediska podílu na celkovém objemu majetku⁵⁶ v investičních fondech (tj. jak fondech kvalifikovaných investorů, tak kolektivního investování) činil podíl fondů kvalifikovaných investorů cca 18,2 % celkového obhospodařovaného majetku investičních fondů.

⁵⁴ Strukturované fondy představují strukturované, garantované a zajištěné fondy. Strukturované fondy investorům nabízí investici založenou na určitém algoritmu. Garantované fondy poskytují formální a právně závaznou garanci příjmu nebo kapitálu. Zajištěné fondy poskytují určitou ochranu před plnou tržní volatilitou.

⁵⁵ Zařazení fondu mezi smíšené fondy není podmíněno stanoveným limitem pro podíl jednotlivých investičních nástrojů jako tomu je u např. akciových nebo dluhopisových fondů.

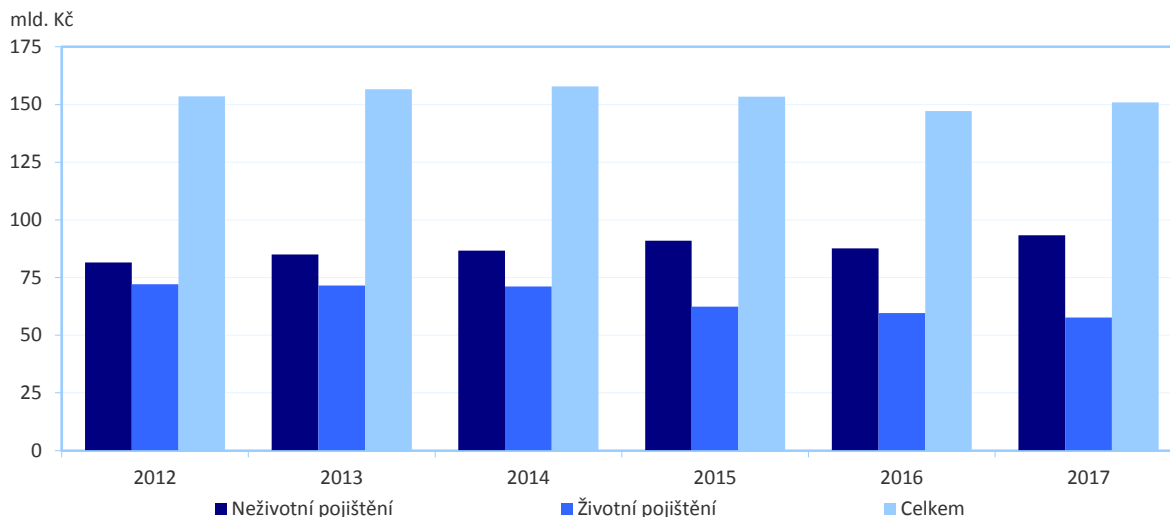
⁵⁶ Bez započtení výše administrovaných prostředků fondů kvalifikovaných investorů.

7 POJIŠŤOVNICTVÍ

Kvůli určitému zpoždění mezi vývojem reálné ekonomiky a jeho vlivem na pojistný trh se podařilo pojistnému sektoru až v roce 2017 otočit dvouletý sestupný trend ve výši hrubého pojistného, které celkově mírně vzrostlo o 2,5 % a dosáhlo téměř 151 mld. Kč. Na růstu se podílelo pouze neživotní pojištění, naopak v kmeni životního pojištění pokračoval klesající trend (graf 7.1). Z důvodu velmi dobré kondice české ekonomiky nestačilo tempo růstu hrubého předepsaného pojistného vyrovnat tempo růstu HDP, a proto došlo k dalšímu poklesu ukazatele propojištěnosti (na 3 %).⁵⁷

O stabilitě pojistného sektoru v ČR svědčily i agregované výsledky společných zátěžových testů ČNB a vybraných pojišťoven⁵⁸ provedené ve 2. čtvrtletí 2017, které potvrdily dostatečnou odolnost vůči případným nepříznivým šokům i v režimu nového regulatorního konceptu Solventnost II. Výsledky testů prokázaly, že sektor jako celek byl dostatečně kapitálově vybaven a byl schopen absorbovat relativně významné změny rizikových faktorů.⁵⁹ Solventnostní poměr sektoru se i po aplikaci šoků nacházel relativně vysoko nad úrovní regulatorního minima 100 %. V případě rozšířeného zátěžového scénáře, který navíc testoval dopad případných povodní, činil celkový solventnostní poměr za testované pojišťovny 152 %.

Graf 7.1: Objem hrubého předepsaného pojistného

Pramen: ČNB – ARAD

Pojišťovny během hodnoceného období řešily více živelních škod souvisejících s majetkovými újmami způsobenými zejména vichřicemi, z nichž orkán Herwart⁶⁰ se nejvíce podílel na celkovém objemu škod způsobených přírodními živly. Podle údajů České asociace pojišťoven (ČAP) počet pojistných událostí způsobených vichřicemi činil 68,2 tis., což představovalo více než sedminásobný meziroční nárůst. Hodnota objemu škod způsobených větrem dosáhla 1,8 mld. Kč. Předběžný údaj o celkové hodnotě škod způsobených přírodními živly na majetku činil 2,8 mld. Kč, což bylo o 65 % více než v roce 2016. V roce 2017 činily živelní škody nejvyšší objem na škodách z pojištění majetku (27,5 %), zatímco v roce 2016 nejvyšší objem na majetkových škodách zaujímaly škody z požáru (29,2 %). Ve srovnání s rozsáhlými přírodními katastrofami v zahraničí byl však objem tzv. živelních škod v ČR relativně nízký.⁶¹

Obdobně jako v evropském měřítku byla jedním ze zdrojů určitého napětí i u pojišťoven v ČR nerovnováha mezi závazky z pevně úročených smluv v životním pojištění a klesajícími výnosy z investic. Problematická

⁵⁷ Vyjadřuje poměr mezi hrubým předepsaným pojistným a nominálním hrubým domácím produktem.

⁵⁸ Testování se zúčastnilo 19 pojišťoven reprezentujících z pohledu hrubého předepsaného pojistného více než 99 % pojistného trhu ČR.

⁵⁹ Zátěžový scénář předpokládal silný a déle trvající pokles ekonomické aktivity v ČR, který byl doprovázen propadem ekonomiky do deflace. Ve scénáři byl předpokládán 41% pokles ceny akcií, 20,5% pokles cen nemovitostí a 10% pokles předepsaného pojistného v odvětví pojištění motorových vozidel při zachování stejné výše nákladů jako v roce 2016.

⁶⁰ Orkán zasáhl území ČR v závěru října 2017 a z hlediska výše následků zaujímá 2. místo, hned po orkánu Kyrill z roku 2007.

⁶¹ Plnění významné zajišťovny Swiss Re z titulu přírodních katastrof činilo téměř 110 mld. Kč. Rok 2017 byl považován pro pojišťovny a zajišťovny za jeden z nejnákladnějších (např. hurikány Harvey, Irma a Maria, cyklon Debbie, zemětřesení v Mexiku).

situace v životním pojištění ČR byla navíc zvýrazněna i relativně vysokými provizemi, které byly za sjednání zejména rezervotvorného pojištění požadovány.

Podle vyjádření mnohých zástupců pojistného trhu a ČAP se daří v pojistném sektoru poměrně rychle zavádět inovace a moderní postupy založené na aplikaci nejnovějších informačních a komunikačních technologiích, které dále činnost pojišťoven zefektivňují. Technologické inovace byly zaváděny i s využitím služeb start-upových firem typu FinTech či InsurTech. Zároveň se podařilo v pojistném sektoru úspěšně implementovat několik rozsáhlých regulačních procesů vyplývajících většinou z transpozice evropských právních předpisů (viz kapitola 9).

Za hlavní výzvy pro pojistný trh v příštím období je možno nadále považovat schopnost umět se rychle a plynule vypořádat s likvidací zejména nárazových škod, způsobených přírodními živly a podle požadavků klientely maximálně pružně pokrýt stávající i tzv. nové typy rizik (např. kybernetická).

7.1 Vývoj neživotního a životního pojištění

Segment neživotního pojištění vzrostl o 6,4 % a dosáhl objemu předepsaného pojistného 93,3 mld. Kč. Rostl rovněž celkový počet uzavřených pojistných smluv (o 5,4 % na cca 22 mil.) i počet nově uzavřených smluv (o 8,9 % na cca 11,4 mil.). Na akceleraci tohoto segmentu se podílelo zejména havarijní pojištění motorových vozidel vzestupem o 8,8 % a pojištění odpovědnosti z provozu vozidla nárůstem o 4 %. Počty pojištěných vozidel rostly jak v sektoru domácností, tak i u podnikatelů. Pojištění motorových vozidel představovalo cca 43 % z celkového neživotního pojištění, z toho samotné pojištění odpovědnosti z provozu motorových vozidel zaujímal podíl 24 %. Pojištění pro případ požáru a jiných škod na majetku činilo 26 % z celkového objemu hrubého předepsaného pojistného v rámci neživotního pojištění.

Tabulka 7.1: Hlavní ukazatele pojistného trhu

K 31. 12.	2012	2013	2014	2015	2016 ⁶²	2017	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Počet pojistných smluv (tis. ks)	26 880	27 321	28 157	27 748	26 861	27 856	995	3,7
z toho neživotní pojištění	18 278	19 252	20 417	20 355	20 865	21 991	1 126	5,4
životní pojištění	8 602	8 061	7 740	7 393	5 996	5 865	-131	-2,2
Počet nově uzavřených poj. smluv (tis. ks)	11 575	11 874	11 955	10 861	11 126	12 020	894	7,9
z toho neživotní pojištění	10 035	10 738	10 889	9 920	10 454	11 386	932	8,9
životní pojištění	1 540	1 137	1 066	941	683	634	-49	-7,2
Předepsané pojistné celkem (mld. Kč)	153,6	156,5	157,8	153,4	147,2	150,9	3,7	2,5
z toho neživotní pojištění	81,6	85,0	86,6	91,0	87,6	93,3	5,7	6,4
životní pojištění	72,1	71,6	71,2	62,4	59,6	57,6	-2,0	-3,4
Hrubá výše nákladů poj. plnění (mld. Kč)	88,2	100,6	105,0	99,7	95,7	96,8	1,1	1,2
z toho neživotní pojištění	41,8	49,2	46,7	48,5	50,6	54,2	3,6	7,0
životní pojištění	46,4	51,4	58,3	51,2	45,1	42,6	-2,5	-5,4
Celková propojištěnost (%)	4,0	4,0	3,7	3,4	3,2	3,0	-0,2	-

Pramen: ČNB – ARAD

Na neživotním pojištění se podle údajů ČAP podílelo téměř z 80 % pojištění sjednané domácnostmi (meziroční nárůst hrubého předepsaného pojistného o 6,1 %), přestože i v případě zlepšující se ekonomické situace u většiny populace uzavření pojistné smlouvy k pokrytí potenciačních rizik historicky nikdy nepatřilo mezi prioritní výdajové položky rodinných rozpočtů. Pojištění uzavřené podnikateli se podílelo na neživotním pojištění cca 20 % a vykazovalo nárůst hrubého předepsaného pojistného o 5,4 %. Příznivá situace v reálné ekonomice se u podnikatelů projevila urychlenou obnovou a rozšiřováním vozových parků i vyššími investicemi se zájmem o jejich pojištění vč. pojištění např. následných škod z přerušení provozu nebo pojištění tzv. all – risk, které zaručuje rozsah krytí všech běžných pojistných rizik.

⁶² Z důvodu odlišné metodiky – vykazování podle druhů pojištění v souladu s požadavkem Solventnost II – nejsou údaje od roku 2016 zcela konzistentní s předchozí časovou řadou.

V životním pojištění se nepodařilo překonat nepříznivý vývoj z předchozích let, když hrubé předepsané pojistné dosáhlo jen 57,6 mld. Kč a meziročně kleslo o 3,4 %. Počty nově uzavřených smluv se rovněž snížily (o 7,2 %), byť pomalejším tempem než v roce 2016. Vyšší pokles pojistného byl u jednorázového pojistného, u běžně placeného pojistného je naopak možné hovořit o velmi pozvolném růstu. Běžně placenému pojistnému pomáhal pokračující zvýšený zájem o hypotéky, jelikož čerpání úvěru je někdy podmiňováno uzavřením životní pojistky. Obvykle jsou touto pojistkou kryta rizika úmrtí, invalidity, nemoci nebo i ztráty zaměstnání. Pojištění u zájemce o hypotéku tak zvyšuje jeho bonitu.

Vliv na klesající trend a odliv pojistníků v životním pojištění (meziročně o 7,2 % u nově uzavřených pojistných smluv) mohl mít u rezervotvorného pojištění i konkurenční tlak nabídky spořicí a investičních produktů z jiných sektorů finančního trhu, kde např. investiční produkty s akciovou složkou v období růstové ekonomiky dosáhly mnohem lepších výnosových parametrů. Vybrané ukazatele životního a neživotního pojištění jsou souhrnně uvedeny v tabulce 7.1.

7.2 Hospodaření pojišťoven

Pojistný sektor vykázal v roce 2017 zisk před zdaněním 10,6 mld. Kč. Mírný nárůst celkového škodního průběhu se promítl do pojistně technického výsledku, což spolu s omezenými možnostmi zhodnocení finančních rezerv prostřednictvím konzervativních nástrojů na finančním trhu přispělo k meziročnímu poklesu zisku o 19,9 % (tabulka 4.6). Dosažený hospodářský výsledek se výrazně neodchyluje od průměrné úrovně za celé sledované období (11,8 mld. Kč).

Celková aktiva pojišťoven meziročně vzrostla o 4,2 % na hodnotu 512,3 mld. Kč, z čehož podstatnou položku tvořily investice, u nichž investiční riziko jde na vrub pojišťoven (69,3 %). Další významné položky aktiv představovaly investice životního pojištění, je-li nositelem investičního rizika pojistník (18,2 %), ostatní aktiva (4,3 %) a pohledávky za dlužníky (3,9 %). U uvedených 4 hlavních položek aktiv došlo k meziročnímu růstu v intervalu cca 4 – 9 %, s výjimkou ostatních aktiv, která rostla o 23 %, zejména z důvodu vyššího stavu hotovosti na účtech u finančních institucí a v pokladně.

Na pasivní straně bilance zaujímaly rozhodující položku technické rezervy (52 %), které meziročně mírně poklesly o 1,5 % na úroveň 266,3 mld. Kč.⁶³ V tomto údaji nejsou zahrnuty technické rezervy životního pojištění, kde nese investiční riziko pojistník, které naopak vzrostly o 5,7 % a dosáhly výše 93,2 mld. Kč (tj. 18,2 % pasiv).

Struktura investic tuzemských pojišťoven si i v roce 2017 udržela tradičně konzervativní charakter. Největší podíl představovaly dluhové cenné papíry (67 %), následovaly investice v investičních fondech (14 %) a přibližně stejný podíl připadal na hotovost a vklady (7 %) spolu s akciemi (6,5 %). Ostatní investiční nástroje představovaly zbývající minoritní podíl (5,5 %) – např. strukturované dluhopisy, nemovitosti, úvěry a hypotéky, cenné papíry zajištěné aktivy atd.

Na celkový výsledek hospodaření pojišťoven měla dopad i nízká profitabilita dosahovaná v pojištění odpovědnosti za škodu z provozu motorových vozidel. Zde se i přes prohlubující segmentaci řidičů stále nedařilo generovat stabilně a dlouhodobě zisk kvůli stále se zvyšujícím nárokům na odškodnění a přetrvávající stagnaci pojistných sazeb.

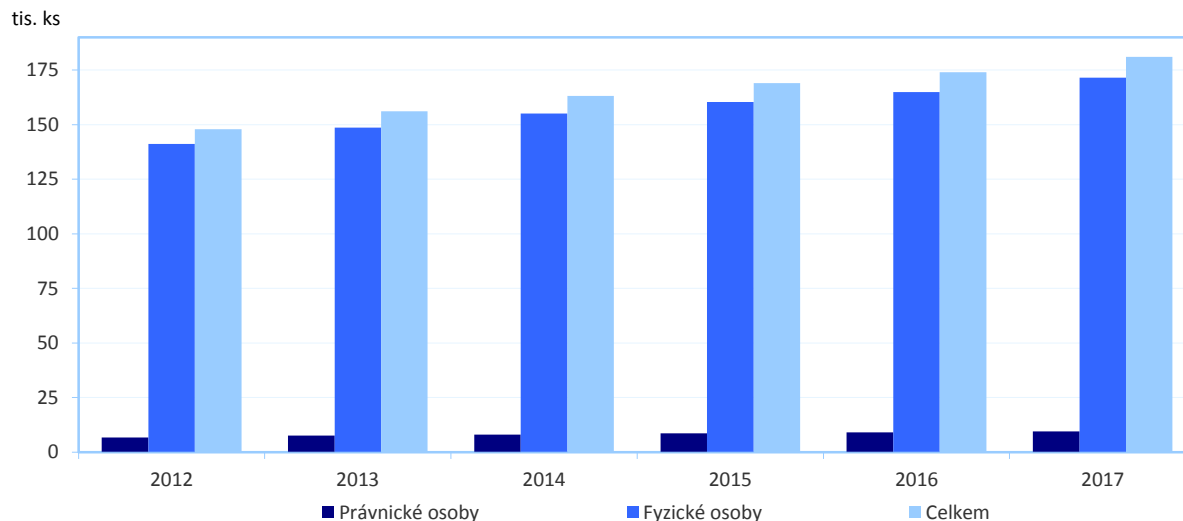
Na hospodaření pojišťoven má vliv i schopnost a úspěšnost odhalování pojistných podvodů. Pojišťovny podle ČAP prověřily přes 18 tis. podezřelých pojistných událostí, ve kterých odhalily pojistné podvody v úhrnné hodnotě 1,2 mld. Kč. Oproti roku 2016, kdy dominovaly podvody u pojištění osob, v roce 2017 převládaly podvody v oblasti pojištění vozidel. Pravděpodobnost odhalení pojistného podvodu opět vzrostla z důvodu zvyšování intenzity boje proti tomuto druhu kriminality. Pojišťovny prošetřily o 13 % více pojistných podvodů a prokázaly o 1 % vyšší finanční objem pojistných podvodů. Průměrná výše prokázaného pojistného podvodu narostla ze 146 tis. Kč na 163 tis. Kč, což představuje nárůst o 11%.

⁶³ Jde o čistou výši technických rezerv, tj. po odpočtu podílu zajišťovatelů na technických rezervách.

7.3 Zprostředkování pojištění

Vývoj počtu pojišťovacích zprostředkovatelů pokračoval v obdobně růstovém trendu jako v předchozích letech. Ke konci roku 2017 mělo oprávnění vykonávat zprostředkovatelskou činnost cca 181 tis. zprostředkovatelů vč. samostatných likvidátorů pojistných událostí. Z grafu 7.2 je na první pohled patrná výrazná převaha fyzických osob (95 %) nad právníckými.

Graf 7.2: Počet pojišťovacích zprostředkovatelů

Pramen: ČNB

Rovněž ve struktuře jednotlivých kategorií zprostředkovatelů nedošlo k významným změnám. Nejpočetnější kategorií byli podřízení pojišťovací zprostředkovatelé a výhradní pojišťovací agenti, kteří dohromady představovali přes 88 % celkového počtu zprostředkovatelů. V těchto kategoriích šlo většinou o fyzické osoby. Naproti tomu u kategorie pojišťovací makléř a pojišťovací agent bylo vyšší zastoupení právníckých osob. Na trhu působilo také i více než 6 tis. zprostředkovatelů ze států EU. Zároveň však bylo více než 22 tis. zprostředkovatelům provozování činnosti zrušeno, většinou na jejich žádost a částečně i na základě kontrolní a dohledové činnosti ČNB, která z registru vyřazuje osoby zejména pro dlouhodobou nečinnost. Vývoj počtů pojišťovacích zprostředkovatelů je uveden v tabulce 4.1.

K tzv. pročištění registru od neaktivních zprostředkovatelů by měl přispět i nový zákon o distribuci pojištění a zajištění, který počátkem roku 2018 prochází závěrečnou fází legislativního procesu. Cílem navrhovaného zákona je dosažení jednotného přístupu k regulaci distribuce na finančním trhu spolu se zvýšením srozumitelnosti a srovnatelnosti informací o pojistných produktech a zvýšením nároků na profesionalitu osob působících v pojišťovnictví. Pokud bude chtít současný pojišťovací zprostředkovatel ve své zprostředkovatelské činnosti pokračovat, bude se muset přeregistrovat. Výjimka z povinnosti přeregistrace bude přiznána současným pojišťovacím makléřům a pojišťovacím agentům. Podnikatelské oprávnění ke zprostředkování pojištění se nově bude udílet na dobu určitou (1 rok), přičemž jeho případné prodloužení ČNB bude podmíněno úhradou správního poplatku.

8 PENZIJNÍ SYSTÉM

8.1 Penzijní společnosti

Penzijní společnosti působí jako správci prostředků účastníků evidovaných na osobních penzijních účtech v účastnických a transformovaných fondech. Vznikly jako nové subjekty, a to v převážně většině přeměnou původních penzijních fondů v souvislosti s reformou penzijního systému, která proběhla v roce 2013.

V rámci III. pilíře⁶⁴ nabízejí penzijní společnosti povinně jeden konzervativní účastnický fond se zákonem danými investičními limity. Vedle něj však mohou, v rámci širších limitů daných zákonem, nabízet spektrum dalších účastnických fondů s různou strukturou portfolia. Dále penzijní společnosti spravují prostředky v transformovaných fondech, kam byly účastníkům penzijního připojištění automaticky převedeny jejich úspory při zachování podmínek smluv o penzijním připojištění (zejména garance tzv. nezáporného zhodnocení, možnost výplaty výsluhové penze a podmínky ukončení smlouvy a výplaty dávek). Do transformovaných fondů již nemohou vstupovat žádní noví účastníci.

Jak ukazuje tabulka 8.1, ke konci roku 2017 působilo stejně jako v předchozích 2 letech v rámci penzijního systému 8 penzijních společností, z nichž všechny prováděly správu prostředků jak v účastnických, tak transformovaných fondech III. pilíře. Z hlediska počtu subjektů se zdá být sektor penzijních společností již plně stabilizovaný, když po provedení reformy v roce 2013 na trhu působilo 10 penzijních společností, z nichž jedna se rozhodla ukončit činnost a dvě společnosti se sloučily.

Tabulka 8.1: Počet fondů jednotlivých penzijních společností

Penzijní společnost	III. pilíř	
	Transformované fondy	Účastnické fondy
Allianz penzijní společnost, a.s.	1	3
AXA penzijní společnost a.s.	1	3
Conseq penzijní společnost, a.s.	1	3
Česká spořitelna - penzijní společnost, a.s.	1	4
ČSOB Penzijní společnost, a.s.	1	4
KB Penzijní společnost, a.s.	1	4
NN Penzijní společnost, a.s.	1	3
Penzijní společnost České pojišťovny, a.s.	1	4
Celkem	8	28

Pramen: APS ČR

K 31. 12. 2017 obhospodařovaly penzijní společnosti celkem 36 fondů, což je o 19 fondů méně než na konci roku 2016. Výrazná změna v počtu fondů nastala z důvodu zrušení tzv. II. pilíře a s tím spojeným zánikem 20 důchodových fondů spravovaných 5 penzijními společnostmi po vyplacení všech prostředků účastníků těchto fondů. V roce 2017 vznikl jeden nový účastnický fond, který založila Česká spořitelna - penzijní společnost, a.s. Tento nový fond by měl investovat převážně do dluhopisů společensky odpovědných firem, zelených dluhopisů a doplňkově také do akcií.

Zisk z běžné činnosti před zdaněním sektoru penzijních společností dosáhl za rok 2017 výše 1,6 mld. Kč, což představovalo meziroční nárůst o 14,5 %. Jak je patrné z tabulky 8.2, za dobu existence penzijních společností se jednalo o rekordní výši zisku, ke které přispělo zejména zvýšení výnosů plynoucích z úplaty za obhospodařování majetku fondů o 9,1 %. Naopak negativně se na výši zisku podílelo snížení výnosů z úplaty za zhodnocení majetku fondů o 1,8 %. V tomto ohledu se tedy pro penzijní společnosti ukázala jako prospěšná změna zákonných horních limitů pro poplatky za obhospodařování a zhodnocení majetku transformovaných a účastnických fondů (kromě povinného konzervativního fondu)⁶⁵, která je platná od roku 2016.

⁶⁴ I. pilíř představuje státní povinný průběžně financovaný systém. II. pilíř, který tvořilo nepovinné důchodové spoření, vznikl v roce 2013 a v roce 2016 byl ukončen.

⁶⁵ U transformovaných fondů vzrostla maximální výše úplaty za obhospodařování majetku o 0,2 p.b. na 0,8 % z celkové naspořené částky, naopak poklesl limit odměny pro penzijní společnosti za zhodnocení majetku o 5 p.b. na 10 % z ročních výnosů. U ostatních účastnických fondů se zvýšila maximální výše úplaty za obhospodařování majetku o 0,2 p.b. na 1 % z celkové naspořené částky a limit úplaty za zhodnocení majetku vzrostl o 5 p.b. na 15 % z ročních výnosů.

Regulační kapitál penzijních společností mírně vzrostl a poměr kapitálu penzijních společností k jejich souhrnnému kapitálovému požadavku se poprvé od roku 2013 meziročně zvýšil, a to o 19,8 p.b. Na tomto výrazném nárůstu se však podílelo především snížení kapitálových požadavků penzijních společností o téměř 1 mld. Kč (13,1 %) kvůli kapitálově méně rizikovější struktuře aktiv fondů z důvodu navýšení podílů vkladů uložených u úvěrových institucí (grafy 8.8 a 8.9 v kapitole 8.2). Zvýšení odolnosti penzijních společností vůči nepříznivému vývoji na finančních trzích, zejména v souvislosti s případnou potřebou pokrýt ztráty transformovaných fondů z důvodu zákonné garance jejich nenulového zhodnocení s následným negativním dopadem na zisk penzijních společností, který by mohl vést až ke snížení jejich regulačního kapitálu, tak může mít pouze dočasný charakter.

Tabulka 8.2: Vybrané ukazatele sektoru penzijních společností

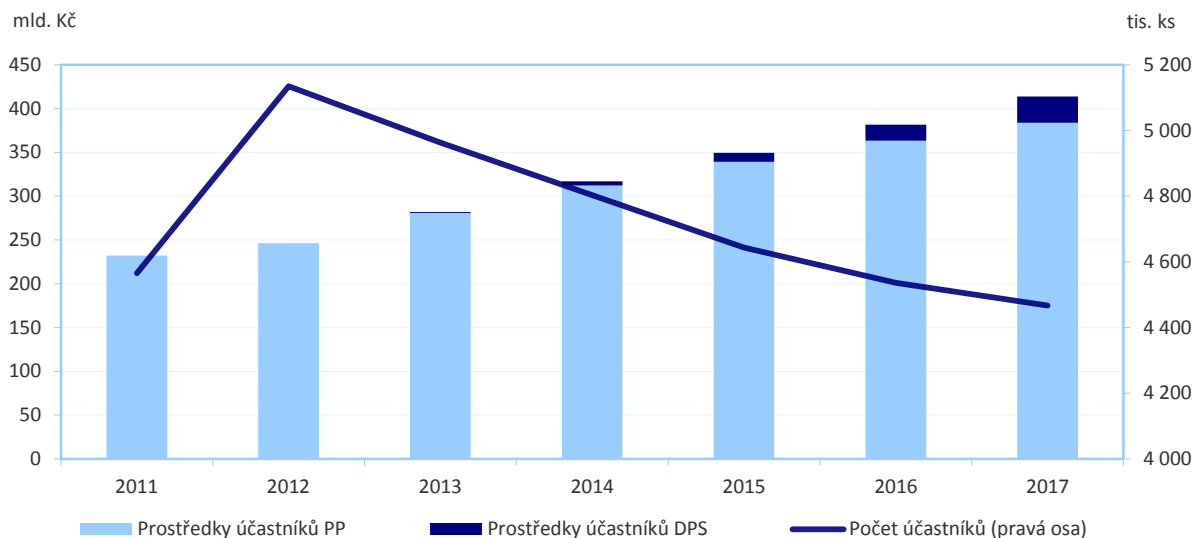
K 31. 12.	2013	2014	2015	2016	2017	Meziroční změna (%)
Zisk nebo ztráta za účetní období z běžné činnosti před zdaněním (mld. Kč)	-0,3	0,5	0,8	1,4	1,6	14,5
Kapitál celkem (mld. Kč)	9,1	8,3	8,8	8,9	9,0	1,3
Kapitál ke kapitálovým požadavkům (%)	148,5	139,7	132,6	119,9	139,7	-

Pramen: ČNB – ARAD

8.2 Penzijní připojištění a doplňkové penzijní spoření

Prostředky v transformovaných a účastnických fondech vzrostly v roce 2017 o 8,5 % a dosáhly celkové výše 413,9 mld. Kč (graf 8.1). V účastnických fondech spravovaly penzijní společnosti ke konci roku úspory účastníků ve výši 30 mld. Kč (nárůst o 65,9 %), které tak činily 7,2 % všech prostředků III. pilíře. Většina prostředků ve výši 383,9 mld. Kč nadále zůstala v transformovaných fondech, jejichž meziroční nárůst se snížil na 5,6 %.

Graf 8.1: Prostředky⁶⁶ a počet účastníků ve III. pilíři

Pramen: APS ČR, MF

Na konci roku 2017 mělo ve III. pilíři své úspory celkem 4,47 mil. účastníků, tedy o téměř 69 tis. méně než v roce 2016. V transformovaných fondech mělo své prostředky uloženo 3,71 mil. účastníků a v účastnických fondech přibližně 757,5 tis. osob.⁶⁷ Pokračoval tedy pokles celkového počtu účastníků, který je částečně důsledkem vstupu velkého počtu nových účastníků (nárůst o 569 tis. osob) v souvislosti s možností uzavřít smlouvu podle podmínek penzijního připojištění pouze do konce listopadu 2012. Přestože během roku 2017 vzrostl počet doplňkových penzijních spoření opět o rekordní počet, a sice o 210 tis., tento nárůst počtu osob

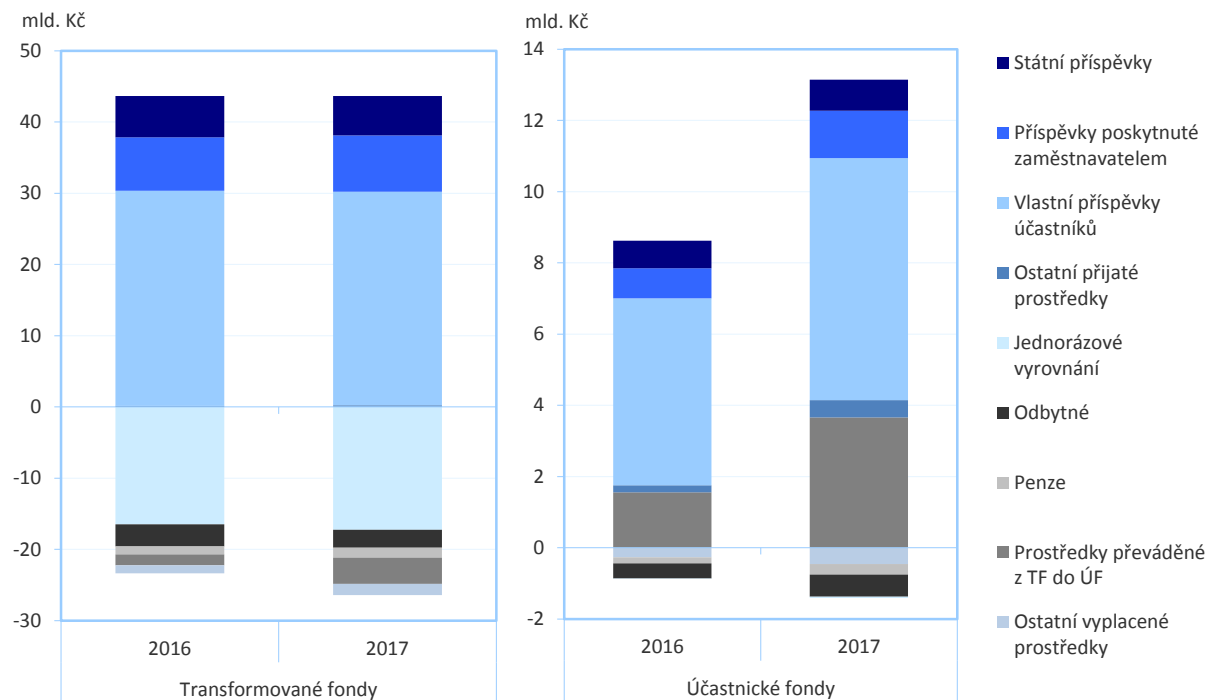
⁶⁶ V grafu znamená PP penzijní připojištění a DPS doplňkové penzijní spoření.

⁶⁷ Počet účastníků v účastnických fondech vychází z dat, která jsou MF čtvrtletně posílána jednotlivými penzijními společnostmi. Dle údajů APS ČR spořilo k 31. 12. 2017 v účastnických fondech 763,3 tis. účastníků, dle dat ČNB 762,8 tis. účastníků.

v účastnických fondech nadále nestačil pokrýt úbytek klientů v transformovaných fondech, který činil téměř 290 tis. Pozitivní vývoj však představovalo zmenšení rozdílu mezi přírůstkem a úbytkem počtu účastníků oproti roku 2016.

Zatímco transformované fondy vykázaly z důvodu nedovoleného vstupu nových účastníků opět pokles salda mezi přijatými a vyplacenými prostředky, příjmy u účastnických fondů oproti roku 2016 vzrostly o 4,5 mld. Kč a výrazně převyšovaly objem vyplacených prostředků (graf 8.2). Neustále se zvyšující počet účastníků doplňkového penzijního spoření vedl k navýšení celkových vlastních příspěvků účastníků. K celkovému zvýšení příjmů přispěly také vyšší příspěvky zaplacené zaměstnavateli a o 135 % vyšší objem převedených prostředků z transformovaných fondů oproti roku 2016.

Graf 8.2: Přijaté a vyplacené prostředky v transformovaných a účastnických fondech

Pramen: ČNB – ARAD

Vyplacené prostředky z transformovaných fondů měly i v roce 2017 z převážné části formu jednorázového vyrovnání. Naopak u účastnických fondů se na výplatě prostředků opět nejvíce podílelo odbytné a výplata penzí nadále převažovala nad jednorázovým vyrovnáním. Lze však očekávat, že podíl jednorázového vyrovnání na vyplacených prostředcích z účastnických fondů v roce 2018 významně vzroste, neboť v roce 2013 vstoupilo do systému doplňkového penzijního spoření 41 tis. účastníků, kteří budou v danou dobu již ve věku potřebném pro vznik nároku na starobní důchod, a je velmi pravděpodobné, že většina těchto účastníků si bude chtít po 5 letech své naspořené prostředky naráz vybrat. Dosavadní preference výplaty penzí nad jednorázovým vyrovnáním byla tedy dána dosud krátkodobým fungováním účastnických fondů a mohla také souviset s rostoucím využitím tzv. předdůchodů⁶⁸ ze strany účastníků, a to zejména těch, kteří přesunuli své prostředky z transformovaných do účastnických fondů. Předdůchody se k 31. 12. 2017 vyplácely 2 676 osobám, což znamenalo nárůst počtu předdůchodů o cca 53 %. K převodu prostředků z transformovaných do účastnických fondů a následnému zvolení výplaty pravidelné penze mohla účastníky také motivovat možnost zvolit, oproti transformovaným fondům, výplatu penze na kratší stanovenou dobu, a to nejméně 3 roky.⁶⁹

V rámci věkové struktury účastníků III. pilíře byli v roce 2017 opět nejvíce zastoupeni účastníci ve věku 40 až 49 let (23,8 %). Zatímco počet osob ve věku 40 až 49 let v posledních 5 letech každoročně mírně rostl, počet účastníků ve věku 30 až 39 let, kteří ještě v roce 2014 tvořili nejpočetnější skupinu účastníků dle věku, se

⁶⁸ Starobní penzi na určenou dobu, úhradu jednorázového pojistného pro doživotní penzi nebo pro penzi na přesně stanovenou dobu s přesně stanovenou výší důchodu mohou účastníci čerpat při dosažení věku o 5 let nižšího, než je věk potřebný pro vznik nároku na starobní důchod. Podmínkou pro jednorázové vyrovnání je dosažení věku potřebného pro vznik nároku na starobní důchod.

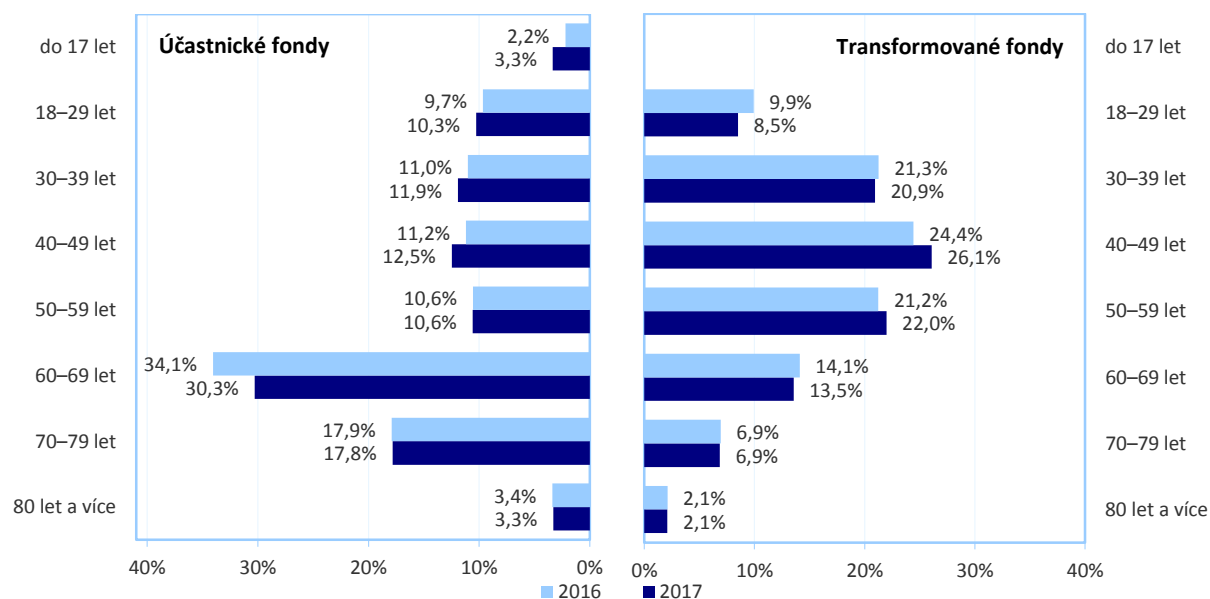
⁶⁹ Smlouvy o penzijním připojištění uzavřené od roku 2000 umožňují po jejich ukončení zvolit pouze dva způsoby výplaty naspořených prostředků – jednorázové vyrovnání, nebo doživotní penzi.

neustále snižoval. Účastníci ve věku 30 až 39 let spolu s osobami ve věku 18 až 29 let představovali v roce 2017 opět kategorii, která zaznamenala nejcitelnější úbytek počtu účastníků ve III. pilíři. Tento trend je však do jisté míry ovlivněn obecným vývojem v rámci demografické struktury obyvatelstva. Jako pozitivní se jeví skutečnost, že v roce 2017 uzavřelo smlouvu o doplňkovém penzijním spoření 29,4 tis. nových účastníků ve věku od 18 do 29 let, což je zhruba o 9,5 tis. účastníků více než v předchozím roce. I v relativním vyjádření opět došlo k nárůstu, když tato kategorie účastníků tvořila 14 % všech nových účastníků, tj. o téměř 3 p.b. více než v roce 2016.

V roce 2017 se mohli již druhým rokem účastnit systému doplňkového penzijního spoření i nezletilí účastníci. V rámci kategorie účastníků do 17 let bylo během roku 2017 uzavřeno 14,2 tis. nových smluv, což je o 2,3 tis. více než v roce 2016. Dvě třetiny všech nových nezletilých účastníků doplňkového penzijního spoření připadalo stejně jako v roce 2016 na děti ve věku do 9 let. Zde se ukazuje jako výrazný motivační faktor možnost vyplatit účastníkovi v roce dosažení věku 18 let částečné odbytné, a to do výše jedné třetiny hodnoty jeho prostředků (bez případných příspěvků zaměstnavatele a po odečtení poskytnutých státních příspěvků), pokud doba spoření trvala nejméně 10 let.

Přestože se podíl osob v účastnických fondech v nižším věku každým rokem mírně zvyšoval, nadále mezi účastníky doplňkového penzijního spoření v roce 2017 převládaly osoby starší 60 let (graf 8.3) s podílem 51,4 %, který se však postupně v předchozích letech snižoval. Mezi novými účastníky, kteří v roce 2017 vstoupili do účastnických fondů, zaujímaly osoby starší 60 let přibližně 45 %, zatímco v předchozím roce tvořily téměř 53 % všech nových účastníků. Nicméně z hlediska absolutního počtu nových účastníků ve věku 60 a více let došlo opět k nárůstu, a pro tyto účastníky tak doplňkové penzijní spoření nadále představovalo zajímavou formu investice jejich volných prostředků, které mohou vzhledem k dosažení důchodového věku vybrat včetně obdržených státních příspěvků již po 5 letech spoření.

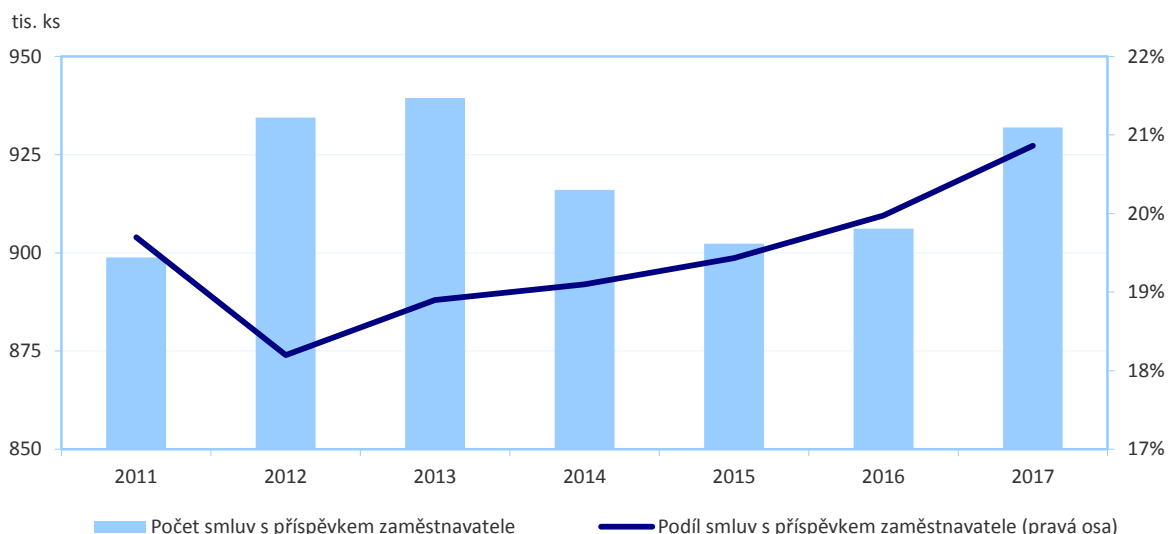
Graf 8.3: Struktura účastníků dle věku v transformovaných a účastnických fondech

Pramen: MF

Počet účastníků, kterým přispíval na penzijní připojištění nebo doplňkové penzijní spoření zaměstnavatel, v roce 2017 výrazněji vzrostl, a to o 2,8 % na přibližně 932 tis. Tím byl potvrzen obrat trendu z roku 2016, neboť v letech 2014 a 2015 došlo k poklesu využívání tohoto zaměstnaneckého benefitu. Jak je vidět z grafu 8.4, nárůst absolutního počtu účastníků se projevil oproti předchozím rokům také v dynamičtějším nárůstu podílu účastníků s příspěvkem zaměstnavatele o 0,9 p.b. na 20,9 %. Na vyšším nárůstu počtu účastníků s příspěvkem zaměstnavatele se podílelo zvýšení limitu ročních daňových odpočtů pro firmy z předchozích 30 tis. na 50 tis. Kč za každého zaměstnance a svou roli jistě sehrály i zlepšující se ekonomické podmínky a prohlubující se nedostatek kvalifikované pracovní síly. Dá se očekávat, že snaha získat nové zaměstnance se projeví ze strany firem ve vyšší nabídce benefitu ve formě příspěvku na penzijní připojištění či doplňkové penzijní spoření a podíl účastníků s příspěvkem zaměstnavatele na celkovém počtu účastníků v III. pilíři se bude nadále postupně přibližovat ke své předkrizové úrovni, která činila téměř 22 %.

Graf 8.4: Počet smluv ve III. pilíři, na které přispíval účastníkům zaměstnavatel

Pramen: MF

Průměrný měsíční účastnický příspěvek u penzijního připojištění v roce 2017 vzrostl o 18 Kč na 624 Kč, tj. nejvíce od roku 2013 (tabulka 8.3), kdy došlo k výraznému skokovému zvýšení příspěvku z důvodu změny podmínek vyplácení státního příspěvku a poskytování daňové úlevy⁷⁰ jako součásti velké reformy III. pilíře. V rámci doplňkového penzijního spoření se průměrný měsíční účastnický příspěvek zvýšil dokonce o 35 Kč na 776 Kč, což představuje nejvyšší meziroční změnu za dobu fungování účastnických fondů. Lze předpokládat, že na tomto příznivém vývoji se kromě zlepšující se ekonomické situace účastníků podílela i skutečnost, že se zvýšila maximální částka, kterou si mohou účastníci III. penzijního pilíře odečíst od ročního základu daně z příjmu za rok 2017.⁷¹ K rekordnímu zvýšení průměrného měsíčního příspěvku došlo i u příspěvků zaměstnavatele, a to jak u transformovaných fondů o 67 Kč na 837 Kč, tak u účastnických fondů o 39 Kč na 885 Kč, přičemž se zde projeví stejné faktory jako v případě nárůstu celkového počtu účastníků s příspěvkem zaměstnavatele.

Tabulka 8.3: Průměrná výše měsíčních příspěvků v transformovaných (TF) a účastnických (ÚF) fondech

Průměr (Kč/měsíc)	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Účastnický příspěvek	465	568	574	589	606	624	18	3,0
TF Státní příspěvek	108	117	119	122	124	120	-4	-3,2
Příspěvek zaměstnavatele	n/a	705	735	741	770	837	67	8,7
Účastnický příspěvek	-	749	722	722	741	776	35	4,7
ÚF Státní příspěvek	-	143	148	152	156	159	3	1,9
Příspěvek zaměstnavatele	-	905	859	857	846	885	39	4,6

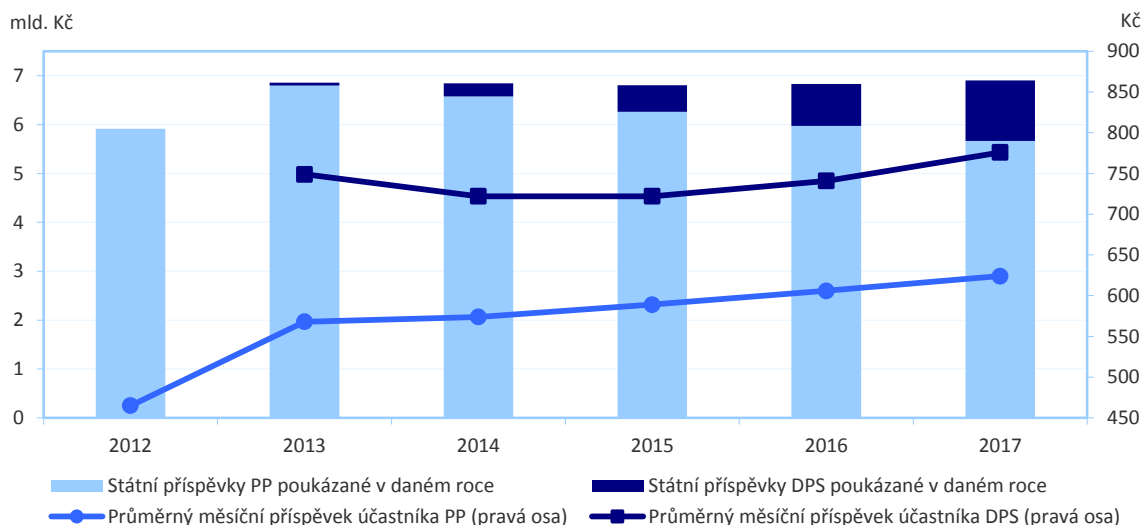
Pramen: APS ČR, MF, výpočty MF

Z důvodu vyššího růstu průměrného měsíčního státního příspěvku na účastníka a zároveň snižujícího se poklesu celkového počtu účastníků vzrostla v roce 2017 v sektoru penzijního připojištění a doplňkového penzijního spoření o meziročně větší částku celková přímá státní podpora, a to konkrétně o 72 mil. Kč na konečných 6,9 mld. Kč (graf 8.5). Z celkového objemu přímé státní podpory vyplacené za rok 2017 připadlo 1,24 mld. Kč na státní příspěvky v účastnických fondech.

⁷⁰ Od 1. 1. 2013 se zvýšila minimální částka měsíčního příspěvku účastníka, ke které je vyplácen státní příspěvek, ze 100 Kč na 300 Kč, přičemž minimální výše měsíčního státního příspěvku vzrostla z 50 Kč na 90 Kč. Minimální částka měsíčního příspěvku účastníka pro přiznání maximální výše státního příspěvku se zvýšila z 500 Kč na 1 000 Kč, přičemž maximální výše měsíčního státního příspěvku vzrostla ze 150 Kč na 230 Kč. V souvislosti se zvýšením minimální částky pro přiznání maximální výše státního příspěvku se začala vztahovat možnost daňových odpočtů pouze na měsíční úložky od 1 001 Kč, oproti původním 501 Kč.

⁷¹ Účastníci si mohou odečíst od ročního základu daně z příjmů až 24 000 Kč, pokud jejich příspěvek dosáhl výše alespoň 3 000 Kč. Do konce roku 2016 bylo možné odečíst nejvýše 12 000 Kč, pokud příspěvek účastníka činil 2 000 Kč a více.

Graf 8.5: Celková výše státních příspěvků a výše prům. účast. příspěvku v transformovaných a účastnických fondech

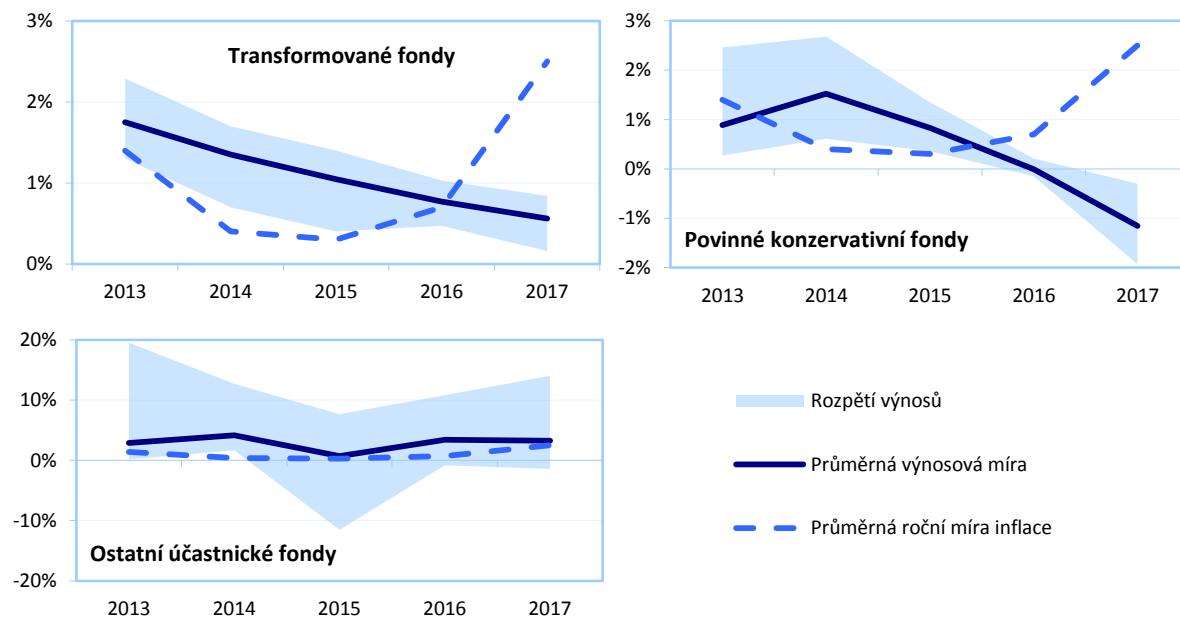

Pramen: MF

Obdržení státní příspěvek však tvoří pouze část zhodnocení prostředků vložených účastníkem. Další zhodnocení slibují penzijní fondy prostřednictvím výplaty podílu na jejich ročním zisku. Hospodářský výsledek účastnických a transformovaných fondů po zdanění se v roce 2017 opět snížil, když dosáhl 2,54 mld. Kč, o 488 mil. Kč méně než v roce 2016. Ke snížení hospodářského výsledku došlo jak u transformovaných (-16,2 %), tak účastnických fondů (-15,2 %). K tvorbě zisku přesto přispěly zejména transformované fondy, které vytvořily stejně jako v roce 2016 téměř 93 % výsledku hospodaření.

Zhodnocení prostředků účastníků v transformovaných fondech za rok 2017 dosahovalo úrovně od 0,16 do 0,84 % p.a. Všechny povinné konzervativní účastnické fondy v roce 2017 kvůli poklesu cen dluhopisů připsaly záporné zhodnocení v rozmezí -1,93 až -0,30 % p.a. (graf 8.6), od založení ale všechny stále vykazovaly zisk, i když u některých fondů pouze v řádech desetin procent. V případě ostatních účastnických fondů záležely jejich výnosy na uplatňované strategii. Výnosy v účastnických fondech v rámci dynamických investičních strategií s vyšším podílem akcií se za rok 2017 pohybovaly v rozmezí 4 až 14 % p.a. V rámci vyvážených strategií, kde je nižší podíl akcií a vyšší podíl dluhopisů, vykazovaly účastnické fondy nižší zhodnocení v rozmezí -0,7 až 4,1 % p.a., ve většině případů však stále nad průměrnou mírou inflace za rok 2017, která činila 2,5 %.

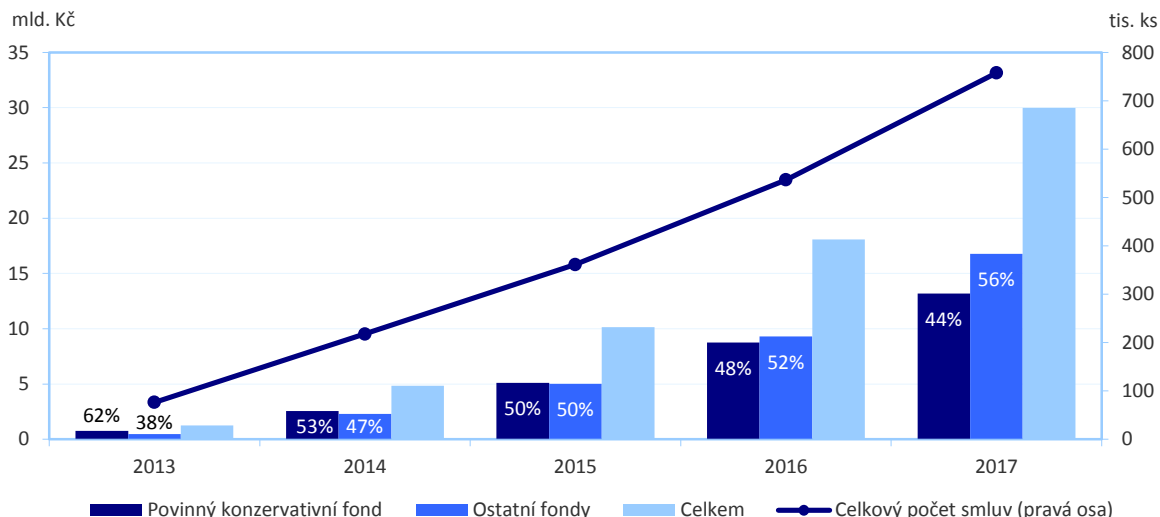
Graf 8.6: Průměrná výnosová míra penzijních fondů

Pramen: APS ČR, výpočty MF

Jak je vidět z grafu 8.7, z hlediska umístění prostředků účastnických fondů se v roce 2017 opět snížilo zastoupení povinných konzervativních fondů, které investují do nejméně rizikových aktiv (státní dluhopisy, pokladniční poukázky, instrumenty peněžního trhu atd.). Ostatní fondy s méně konzervativními investičními strategiemi se v roce 2017 podílely na celkových prostředcích doplňkového penzijního spoření přibližně 56 %, a navýšily tak svou převahu patrnou již v předchozím roce. To pravděpodobně souviselo se změnami ve věkové struktuře účastníků, kdy došlo ke zvýšení podílů účastníků mladších 49 let, u kterých lze očekávat, že vzhledem k delšímu investičnímu horizontu zbývajících do dosažení důchodového věku by mohli preferovat účastnické fondy s dynamičtějšími investičními strategiemi na úkor povinného konzervativního fondu.

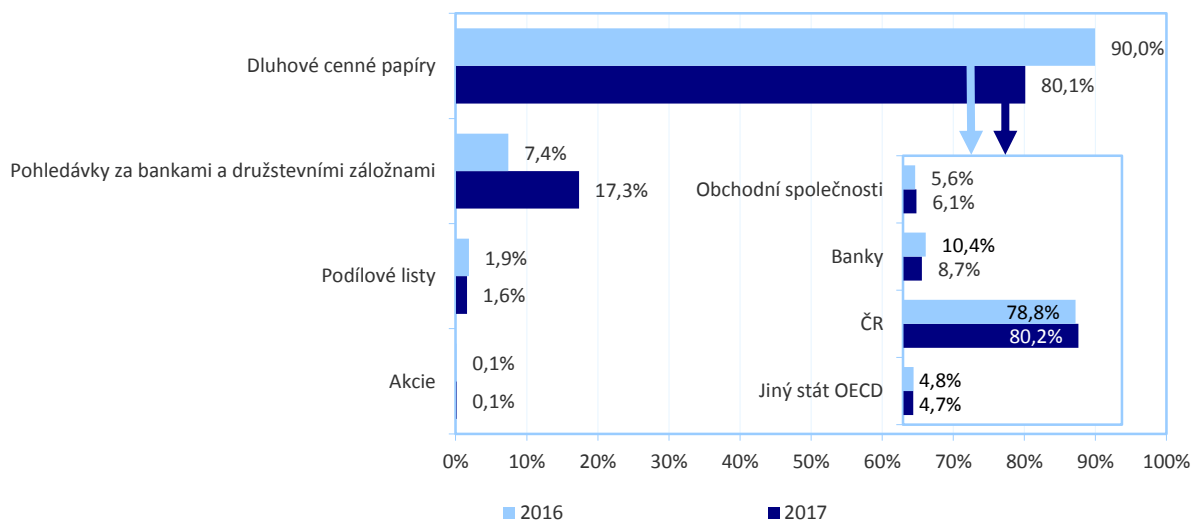
Graf 8.7: Objem prostředků v jednotlivých typech účastnických fondů

Pramen: APS ČR, výpočty MF

Investiční portfolio transformovaných fondů, které zachycuje graf 8.8, si dlouhodobě zachovávalo značně konzervativní charakter, který vyplývá z regulačního rámce. V roce 2017 došlo k poměrně výraznému přesunu prostředků z dluhových cenných papírů do vkladů držených u úvěrových institucí, což pravděpodobně souviselo s očekáváním prudšího zvyšování úrokových sazeb a vyčkáváním na nákup dluhových cenných papírů s vyšším výnosem. Podíl vkladů na celkových aktivech se do konce 3. čtvrtletí roku 2017 postupně zvyšoval, až dosáhl 21,5 %. Během 4. čtvrtletí 2017 však již zastoupení vkladů pokleslo a lze očekávat jeho další snižování spojené s postupně narůstajícími investicemi do dluhopisů. Ve struktuře dluhových cenných papírů posílily své postavení zejména státní dluhopisy vydané ČR a naopak klesl podíl dluhopisů emitovaných bankovními institucemi. Akcie a podílové listy nadále zaujímaly v portfoliu zanedbatelný podíl.

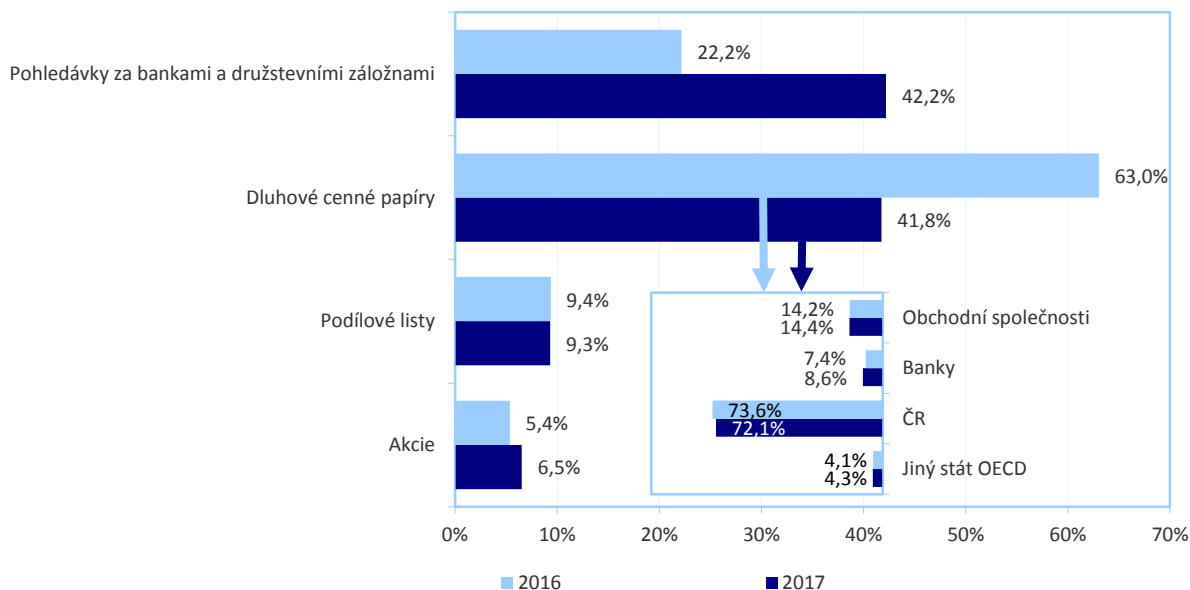
Graf 8.8: Struktura aktiv transformovaných fondů a struktura dluhopisů v transformovaných fondech dle emitenta

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

V investičním portfoliu účastnických fondů došlo v roce 2017 k ještě většímu nárůstu podílu vkladů uložených u úvěrových institucí na úkor dluhových cenných papírů než v případě transformovaných fondů, a to do té míry, že na konci roku 2017 pohledávky za úvěrovými institucemi v rámci struktury aktiv převažovaly nad ostatními investičními nástroji (graf 8.9). Stejně jako u transformovaných fondů dosáhl podíl vkladů svého maxima ve 3. čtvrtletí roku 2017, a to 48,7 %. Oproti transformovaným fondům měly účastnické fondy umístěno více prostředků v podílových listech a akciích, jejichž podíl dokonce během roku 2017 mírně vzrostl. Tento vývoj souvisel s pokračujícím oslabováním pozice povinných konzervativních fondů vůči ostatním účastnickým fondům z hlediska preference účastníků při umísťování svých prostředků. Upřednostňování dynamičtější investiční strategie při spoření v účastnických fondech se současně projevilo také ve větším zastoupení dluhopisů vydaných obchodními společnostmi a bankami, než je tomu v případě transformovaných fondů.

Graf 8.9: Struktura aktiv účastnických fondů a struktura dluhopisů v účastnických fondech dle emitenta

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

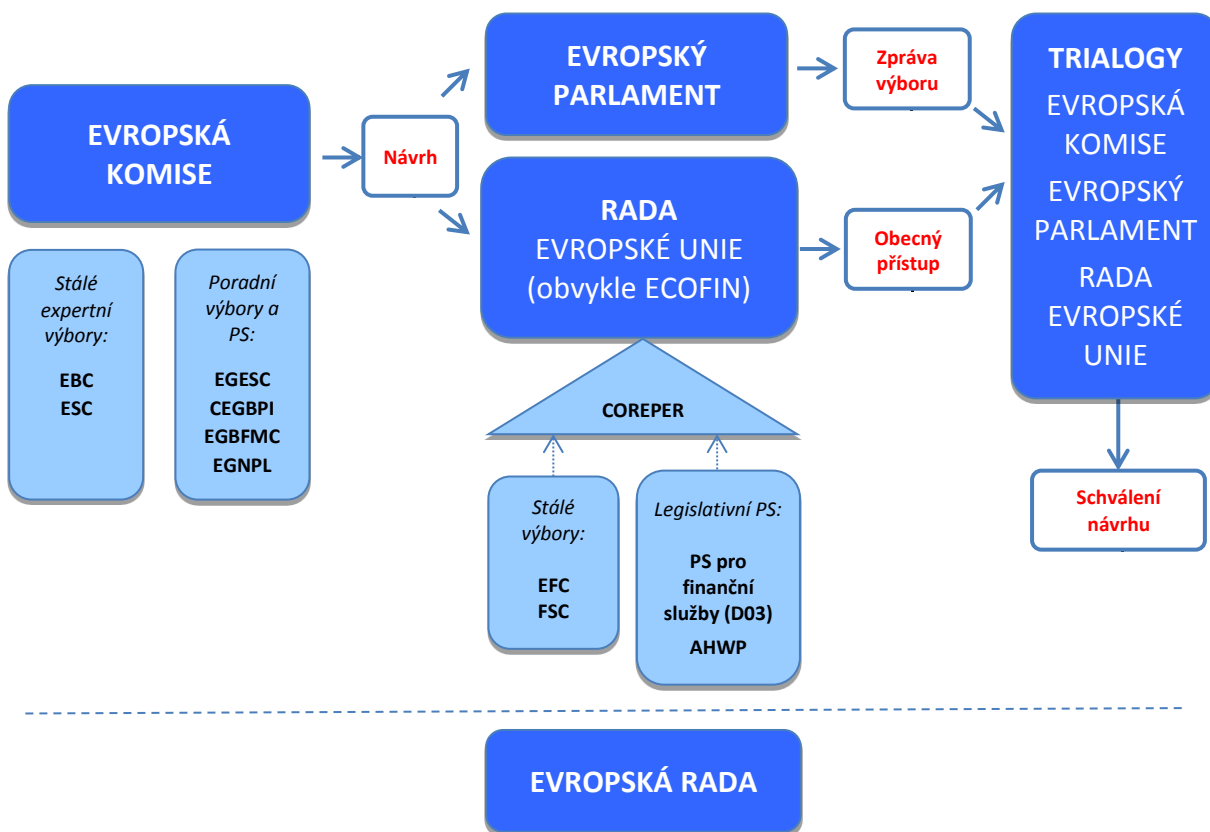
Podrobnější informace o sektoru penzijního připojištění a doplňkového penzijního spoření, které jsou pravidelně publikovány na internetových stránkách www.mfcr.cz, obsahují tabulky P2.4 a P2.5 v příloze 2.

9 AKTIVITY MF A LEGISLATIVA V OBLASTI FINANČNÍHO TRHU

9.1 Aktivity na evropské úrovni

Aktivity MF na evropské úrovni jsou spojeny s legislativním procesem projednávání, resp. schvalování směrnic a nařízení regulujících finanční trh. Schéma 9.1 zobrazuje jeho základní průběh. Přípravou legislativních návrhů se zabývá Evropská komise (Komise), která má v této oblasti tzv. iniciační monopol. Své záměry či texty návrhů v řadě případů diskutuje se zástupci členských států na expertní úrovni, a to na platformách stálých expertních výborů (tzv. výborů druhé úrovně), poradních expertních výborů a pracovních skupin. Návrh Komise je následně dokončen, zveřejněn na internetových stránkách Komise a postoupen k paralelnímu projednávání v Evropském parlamentu a Radě Evropské unie (Radě EU). Na úrovni Evropského parlamentu jsou návrhy projednávány v příslušném výboru (návrhy upravující finanční trh jsou projednávány Hospodářským a měnovým výborem ECON), výstupem jednání je pak schválená zpráva výboru obsahující úpravy původního návrhu Komise. V rámci struktur Rady EU jsou návrhy projednávány zástupci členských států v příslušných pracovních skupinách, v případě finančních služeb je to skupina D03 (PS pro finanční služby), příp. ad-hoc zřízené pracovní skupiny (PS). Výsledkem jednání je upravené znění předložené ke schválení v podobě obecného přístupu Výborem stálých zástupců, obvykle ve složení II (COREPER II), a následně Radou EU, obvykle ve složení ministrů financí (Rada ECOFIN). Obecný přístup a zpráva příslušného výboru Evropského parlamentu jsou vstupem do tzv. trialogů, ve kterých je dojednáno kompromisní znění směrnice či nařízení mezi třemi stranami – Komisí, Radou EU a Evropským parlamentem. Konečné znění je poté formálně schváleno Radou EU a Evropským parlamentem a publikováno v Úředním věstníku EU (Věstníku).

Schéma 9.1: Základní struktura evropských institucí v souvislosti s legislativním procesem

Pramen: konstrukce MF

Následující pasáže kapitoly 9.1 popisují projednáváná témata ve strukturách Komise a Rady EU. Více informací k jednotlivým návrhům směrnic a nařízení pak přináší kapitola 9.3.

Komise

Komise je nadnárodní orgán EU nezávislý na členských státech a hájící zájmy EU. Pojem je používán ve dvou významech: buď jako kolegium komisařů, nebo jako kolegium s celým administrativním aparátem. Komise se podílí takřka na všech úrovních rozhodování, má největší administrativní a expertní aparát. Komise je především „strážkyně smluv“, tedy dbá na dodržování zakládajících smluv EU a z úřední povinnosti podává žaloby v případě zjištěného porušení. Důležitou pravomocí je účast na tvorbě legislativy, kde pouze Komisi je vyhrazeno předkládat legislativní návrhy (iniciační monopol). Dalšími pravomocemi Komise jsou vydávání doporučení a stanovisek, výkon pravomocí v přenesené působnosti (delegovaná legislativní pravomoc) a zapojení do jednání EU navenek, včetně udržování diplomatických styků a sjednávání mezinárodních smluv. Komise také spravuje z převážné části rozpočet EU.

V rámci struktur Komise působí jako její poradní orgány různé pracovní skupiny a výbory. Jejich jednání se účastní zástupci členských států, v případě finančních služeb obvykle zástupci ministerstev a někdy i centrálních bank. V roli pozorovatelů bývají v některých případech členy také zástupci Evropské centrální banky (ECB), evropských orgánů dohledu – Evropský orgán pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění (EIOPA), EBA a Evropský orgán pro cenné papíry a trhy (ESMA), zemí Evropského sdružení volného obchodu (EFTA), Evropského hospodářského prostoru (EEA) a kandidátských zemí na členství v EU.

Stálé expertní výbory Komise

Evropský bankovní výbor (EBC)

EBC plní úlohu poradního orgánu Komise při tvorbě návrhů prováděcích předpisů (tzv. implementing acts) EU v oblasti bankovníctví. V roce 2017 výbor nezasedal. Během roku 2017 proběhla 2 hlasování formou tiché písemné procedury o návrhu prováděcího předpisu týkajícího se prodloužení přechodných období ve vztahu k aplikaci kapitálových požadavků na expozice vůči centrálním protistranám. Vzhledem k tomu, že proces autorizace stávajících centrálních protistran na kvalifikované centrální protistrany stále nebyl ukončen, bylo výborem odsouhlaseno prodloužení přechodného období až do 15. 6. 2018. V květnu 2018 proběhlo další hlasování formou tiché písemné procedury o prodloužení těchto přechodných období do 15. 12.2018.

Evropský výbor pro cenné papíry (ESC)

ESC je výborem zástupců členských států, který má právo hlasovat o prováděcích předpisech Komise v rámci regulativního postupu s kontrolou (tzv. regulatory procedure with scrutiny; netýká se technických standardů, které Komise jen formálně schvaluje). Dne 20. 7. 2017 bylo spuštěno hlasování k ekvivalenci amerického regulátora finančních trhů Commodity Futures Trading Commission (CFTC) podle čl. 11 nařízení o OTC derivátech, ústředních protistranách a registrech obchodních údajů (EMIR)⁷². Dne 30. 10. 2017 byla zahájena písemná procedura (hlasování) o ekvivalenci trhů v USA podle čl. 28(4) nařízení o trzích finančních nástrojů (MiFIR)⁷³. Ode dne 3. 11. 2017 bylo hlasováno písemnou procedurou o implementačním aktu o kritických benchmarcích. V listopadu bylo rovněž zahájeno hlasování o ekvivalenci Švýcarska a USA dle čl. 25(4)(a) směrnice o trzích finančních nástrojů II (MiFID II)⁷⁴, a obdobné hlasování bylo spuštěno i k ekvivalenci Hong Kongu a Austrálie. K americkým a švýcarským alternativním obchodním systémům (tzv. Alternative Trading Systems) byly pak rozesílány doplňující informace během listopadu a prosince.

Další vybrané platformy Komise

Expert Group of the European Securities Committee (EGESC)

Zasedání EGESC často probíhá ve stejný den jako zasedání ESC, je-li nutno, aby se ESC fyzicky sešel (viz výše). V roce 2017 se skupina EGESC sešla celkem čtyřikrát. Na únorovém jednání se řešila témata unie kapitálových trhů (CMU), crowdfunding, delegované akty k nařízení o benchmarcích a povinnost obchodování s akciemi v obchodních systémech dle MiFID II. Na dalším jednání se probírala témata notifikace dodatečných národních požadavků podle MiFID II k ochraně majetku zákazníka a drobných investorů, a dále delegovaný akt k nařízení o transparentnosti obchodů zajišťujících financování⁷⁵ (tzv. Securities Financing Transaction Regulation)

⁷² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012 ze dne 4. 7. 2012 o OTC derivátech, ústředních protistranách a registrech obchodních údajů.

⁷³ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 600/2014 ze dne 15. 5. 2014 o trzích finančních nástrojů a o změně nařízení (EU) č. 648/2012.

⁷⁴ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU ze dne 15. 5. 2014 o trzích finančních nástrojů a o změně směrnic 2002/92/ES a 2011/61/EU.

⁷⁵ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2365 ze dne 25. 11. 2015 o transparentnosti obchodů zajišťujících financování a opětovného použití a o změně nařízení (EU) č. 648/2012.

ohledně poplatků účtovaných orgánem ESMA registrům obchodních údajů. Podzimní jednání, v pořadí již třetí, se týkalo udržitelného financování (tzv. sustainable finance), kotace malých a středních podniků (SMEs) (tzv. SME Listing Act), zprávy expertní skupiny o korporátních dluhopisech, crowdfundingu/P2P a posílení investic drobných investorů. Poslední jednání v roce 2017 bylo věnováno tzv. contracts for differences, tj. derivátovým smlouvám, které přikazují prodávajícímu zaplatit kupujícímu rozdíl mezi aktuální hodnotou aktiva a jeho hodnotou k okamžiku uzavření smlouvy (CFDs), právním aktům v přenesené pravomoci k nařízení o fondech peněžního trhu a implementačním aktům ke směrnici o akcionářských právech.

Členům skupiny bylo v dubnu rozesláno upozornění na konzultaci Komise ohledně kolizních norem pro převod cenných papírů a pohledávek. Dne 19. 5. 2017 byla zahájena písemná procedura k návrhu delegovaného aktu o systematických internalizátorech a také k návrhu seznamu kritických benchmarků. V září byl pak rozeslán dotazník týkající se postoupení pohledávek.

Commission Expert Group on Banking, Payments and Insurance (CEGBPI)

Expertní skupina CEGBPI byla vytvořena v roce 2013 a do značné míry nahradila Evropský výbor pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění (EIOPC). Jejím cílem je asistence a poradenství Komisi při přípravě legislativních návrhů a předpisů v přenesené působnosti v oblasti bankovníctví, platebního styku a pojišťovnictví. Skupina představuje také platformu pro komunikaci a výměnu názorů mezi orgány členských států a Komisí.

Ve formaci pro platební služby a platby se v průběhu roku 2017 projednávala především transpozice směrnice PSD II⁷⁶ jednotlivými členskými státy. Formace se během roku 2017 sešla třikrát. Během setkání byly vedeny debaty ohledně jednotlivých článků směrnice a jejich transpozice do právních řádů členských států. Dále byly diskutovány prováděcí předpisy Komise.

Ve formaci pro pojišťovnictví v roce 2017 diskutovala skupina návrh celoevropského osobního penzijního produktu (PEPP), infrastrukturní investice, STS sekuritizaci, plánovaný přezkum úpravy solventnostního kapitálového požadavku, mezinárodní kapitálové standardy (ICS) dle Mezinárodní asociace orgánů dozoru nad pojišťovnami (IAIS), oblast tzv. povinných pojištění dle čl. 179 směrnice Solventnost II, dopad IFRS 17, téma minimální harmonizace pro řešení krize a krizové řízení, včetně přeshraniční spolupráce a harmonizace v rámci zajištění požadavků dle směrnice Solventnost II⁷⁷, k čemuž byly prezentovány výsledky a doporučení EIOPA a ESRB týkající se zkušeností a přístupů jednotlivých členských států.

Komise využívá CEGBPI ve formaci pro bankovníctví, resp. bankovní regulaci a dohled, pro konzultaci připravovaných předpisů v přenesené pravomoci (tzv. delegovaných nařízení) vycházejících ze směrnice (CRD IV)⁷⁸ a nařízení o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky (CRR)⁷⁹. V roce 2017 zasedala skupina pouze jednou, a to dne 9. 6. 2017. Diskuse se týkala nového obezřetnostního přístupu k obchodníkům s cennými papíry a ke krytým dluhopisům. Na dalším zasedání skupiny, které se konalo dne 16. 3. 2018, informovala Komise o základní představě procesu implementace revidovaných basilejských standardů, které byly v Basileji schváleny dne 7. 12. 2017, a také o připravované veřejné konzultaci, jejímž cílem je získat zejména od účastníků trhu předběžné názory na dopady implementace těchto standardů do práva EU.

Expert Group on Barriers to Free Movement of Capital (EGBFMC)

Tato expertní skupina speciálního formátu byla založena v prosinci 2014 pod Generálním ředitelstvím pro finanční stabilitu, finanční služby a unii kapitálových trhů (tzv. DG FISMA). Jejím cílem je identifikace možných bariér volného pohybu kapitálu napříč všemi členskými státy. V případě, že dojde k identifikaci existujících bariér volného pohybu kapitálu, bude na posouzení skupiny, zda je možné tyto bariéry odstranit harmonizací, přičemž v takovém případě navrhne Komisi, aby danou otázku předala odpovídající skupině. Pokud to budou bariéry vnitrostátního charakteru, pak je na jednotlivých členských státech, aby se zavázaly danou překážku odstranit.

⁷⁶ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2366 ze dne 25. 11. 2015 o platebních službách na vnitřním trhu, kterou se mění směrnice 2002/65/ES, 2009/110/ES a 2013/36/EU a nařízení (EU) č. 1093/2010 a zrušuje směrnice 2007/64/ES.

⁷⁷ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/138/ES ze dne 25. 11. 2009 o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu.

⁷⁸ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2013/36/EU ze dne 26. 6. 2013 o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o obezřetnostním dohledu nad úvěrovými institucemi a investičními podniky, o změně směrnice 2002/87/ES a zrušení směrnice 2006/48/ES a 2006/49/ES.

⁷⁹ Nařízení Evropského parlamentu a rady (EU) č. 575/2013 ze dne 26. 6. 2013 o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky a o změně nařízení (EU) č. 648/2012.

V roce 2017 se skupina soustředila na téma srážkové daně a ve spolupráci s daňovými experty přispěla k vytvoření osvědčených přístupů (tzv. best practices) v podobě kodexu. Dvakrát se sešla podskupina pro finanční gramotnost a jednou podskupina pro přeshraniční investování penzijních fondů. V oblasti národní ochrany spotřebitelů bylo provedeno dotazníkové šetření zaměřené na zjišťování, zda její charakter omezuje přeshraniční poskytování retailových finančních služeb. Dále se skupina zabývala přeshraničním poskytováním investičních fondů či požadavkem na sídlo řídicího orgánu finanční instituce.

S ohledem na nedostatečnou iniciativu členských států přicházet s novými tématy je budoucí působení expertní skupiny k bariérám nejisté. Přispívá k tomu rovněž skutečnost, že na podporu odstranit překážky volného pohybu kapitálu deklarovanou na úrovni EU nenavazují členské státy konkrétními kroky na národní úrovni i že jsou témata řešena paralelně na jiných platformách.

Expert Group on Non-performing loans (EGNPL)

Expertní skupina EGNPL byla vytvořena v roce 2017, aby po schválení Akčního plánu k řešení NPLs Radou EU v červenci 2017 dále diskutovala navrhované přístupy ke snížení stávajících vysokých podílů NPLs v některých členských státech EU a k zamezení jejich budoucímu opětovnému nárůstu. Akční plán k NPLs, který stanovil návrhy postupu pro jednotlivé evropské instituce a harmonogram jejich realizace, zahrnuje řadu dílčích oblastí: zlepšení v oblasti dohledu nad finančním trhem, rozvoj likvidity sekundárního trhu s NPLs, vymáhání pohledávek včetně insolvenčních řízení a restrukturalizace bankovního sektoru EU.

V roce 2017 se expertní skupina sešla dvakrát (v září a prosinci) a diskutovala v různém rozsahu všechny návrhy Akčního plánu. Největšího pokroku při vyjednáváních bylo na přelomu roku 2017 a 2018 dosaženo v případě návrhu Komise k obezřetnostní pojistce (tzv. prudential backstop), která stanovuje minimální požadavky kapitálového krytí (tzv. minimum loss coverage) očekávaných úvěrových ztrát z nově vzniklých nevýkonných expozic (širší pojetí aktiv banky, tj. zahrnují i NPLs). Příslušný návrh revize CRR byl následně v březnu 2018 publikován jako součást souboru opatření, tzv. balíčku k NPLs. Součástí balíčku je i návrh směrnice, která jednak obsahuje koncept dobrovolného smluvního nástroje pro mimosoudní vyrovnání zajištěného věřitele (tzv. accelerated extrajudicial collateral enforcement) a dále také licenční a dohledový rámec pro nebankovní správce úvěrů spravující bankovní úvěry. Oba tyto návrhy jsou dále projednávány na úrovni pracovních skupin Rady EU.

Rada Evropské unie / Rada ECOFIN

V Radě Evropské unie (neoficiálně se jí také říká Rada EU) se setkávají ministři členských států EU a přijímají právní předpisy a koordinují chod jednotlivých politik. Mezi hlavní úkoly Rady EU patří schvalování právních předpisů EU, koordinace hlavních směrů hospodářských politik členských států, podepisování dohod mezi EU a dalšími zeměmi, schválení ročního rozpočtu, rozvoj zahraniční a obranné politiky EU, koordinace spolupráce mezi soudními orgány a policejními složkami členských států. Předsednictví v Radě EU rotuje každého půl roku na základě předem schváleného pořadí (ČR předsedala v 1. pololetí roku 2009 a bude opět předsedat ve 2. pololetí roku 2022, v roce 2017 předsedala Malta a Estonsko, v 1. pololetí roku 2018 Bulharsko). Rada EU nemá stálé členy, avšak výjimku představuje Rada pro zahraniční věci (FAC), které předsedá vysoký představitel EU pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku. Tuto funkci v současnosti zastává Federica Mogherini. Členské státy posílají na každé zasedání Rady EU zástupce (ministra), který odpovídá za danou politickou oblast. Rada EU se tedy schází v různých formacích (celkem jich je 10) dle oblasti, do které spadají projednávané materiály.

Rada ECOFIN je formací Rady EU složená z ministrů financí a hospodářství členských států EU (v případě, že se projednávají otázky rozpočtu, účastní se zasedání také ministři pro rozpočet). Do její kompetence spadá přijímání opatření v oblastech, jako je koordinace hospodářských politik a dohled nad těmito politikami, sledování rozpočtové politiky a stavu veřejných financí členských zemí, jednotná měna euro, daně, finanční trhy, volný pohyb kapitálu a hospodářská spolupráce se třetími zeměmi. Rada ECOFIN dále ve spolupráci s Evropským parlamentem každoročně připravuje a schvaluje rozpočet EU. Rada ECOFIN zasedá zpravidla jednou měsíčně, přičemž v každém půlroce se ministři financí a hospodářství také jednou setkávají neformálně v předsedající zemi. Těchto neformálních setkání se účastní rovněž guvernéři centrálních bank. Dále je zpravidla jednou ročně svolán rozpočtový ECOFIN.

Přípravným výborem pro jednání Rady EU je Výbor stálých zástupců (tzv. COREPER), který má rovněž 2 formace - pro oblast finančních trhů je věcně příslušný COREPER II.

V rámci Rady EU působí různé expertní výbory a stálé či ad-hoc pracovní skupiny projednávající legislativní návrhy. Pro oblast finančních služeb jsou relevantní výbory EFC a FSC a Pracovní skupina pro finanční služby označovaná jako D03.

Schválení legislativních návrhů ve všech formacích Rady EU má stejnou váhu – pokud u některého návrhu dojde ke shodě všech členských států již na nižších úrovních (pracovní skupina, COREPER), může být návrh postoupen Radě EU ke schválení bez diskuse (jako tzv. A-bod). Může jej pak schválit libovolná formace Rady EU (obvykle ta, která zasedá nejdříve); naopak na pořadu jednání Rady ECOFIN se mohou jako „A-body“ objevit i návrhy spadající do působností ostatních formací Rady EU.

Rada EU ve složení ECOFIN v průběhu roku 2017 schvalovala obecné přístupy k návrhům Komise, které byly projednávány v pracovní skupině pro finanční služby; dále zejména diskutovala a informovala o agendách týkajících se hospodářské politiky, bankovní unie, revize Evropského systému finančního dohledu (ESFS), NPLs, daní, podpory investic nebo pohybu kapitálu.

Na jednotlivých jednáních Rada ECOFIN:

- diskutovala o dokončení práce na post-krizové bankovní reformě prováděné Basilejským výborem pro bankovní dohled se zaměřením na pokrok dosažený v posledních etapách (od listopadu 2016) a na dalších krocích; rozhodla se nebránit přijetí delegovaného nařízení Komise, kterým se doplňuje nařízení o centrálních depozitářích cenných papírů⁸⁰ (27. 1. 2017);
- schválila návrh závěrů Rady EU ke zvláštní zprávě Evropského účetního dvora č. 29/2016: s názvem Jednotný mechanismus dohledu – dobrý začátek, jsou však zapotřebí další zlepšení (21. 2. 2017);
- přijala doporučení týkající se bankovní unie a dalšího rozvoje hospodářské a měnové unie; jednala o výsledku březnového zasedání ministrů financí a guvernérů centrálních bank skupiny G20, (21. 3. 2017);
- diskutovala o zprávě Komise ohledně urychlení prací na CMU a řešení vnitrostátních překážek volného pohybu kapitálu, také diskutovala výroční zprávu Hospodářského a finančního výboru o pohybu kapitálu a svobodě plateb (23. 5. 2017);
- odsouhlasila svůj postoj k části balíčku ke snižování rizik v bankovním sektoru, týkající se pořadí nezajištěných dluhových nástrojů v insolvenčním řízení a přechodných opatření pro postupný náběh dopadu zavedení účetního standardu IFRS 9 na regulatorní kapitál (obsahující také ustanovení, které umožňuje využít během přechodného období postupné zavádění limitů na velké expozice u svrchovaných expozic denominovaných v jiné měně členských států EU než v domácí měně) (16. 6. 2017);
- schválila Akční plán k řešení NPLs; přijala závěry o přezkumu Akčního plánu CMU v polovině období, který provedla Komise (11. 7. 2017);
- rozhodla se nebránit přijetí delegovaného nařízení Komise, kterým se doplňuje nařízení o tržích MiFIR a mění nařízení CRR, pokud jde o výjimku z kapitálových požadavků u některých krytých dluhopisů (10. 10. 2017);
- projednala návrhy zaměřené na posílení finančního dohledu a podporu integrace kapitálových trhů v Evropě ve formě tzv. revize ESFS; rozhodla se nebránit přijetí delegovaného nařízení Komise o konečném systému příspěvků na správné výdaje Jednotného výboru pro řešení krizí (SRB) (7. 11. 2017);
- zhodnotila práci na balíčku ke snižování rizik v bankovním sektoru a na návrhu týkajícím se evropského systému pojištění vkladů (EDIS); podala první zprávu o plnění Akčního plánu Rady EU k řešení NPLs (5. 12. 2017).

Výbor pro finanční služby (FSC) a Hospodářský a finanční výbor (EFC)

FSC a EFC patří mezi stálé výbory Rady ECOFIN. Mají stálého předsedu, není v nich praktikováno pravidlo rotujícího předsednictví. Výbor FSC je fórem pro předběžné projednávání otázek souvisejících s finančními službami na vyšší expertní úrovni a společně s EFC se podílí na přípravě jednotlivých zasedání Rady ECOFIN. Práce výboru FSC se účastní zástupci ministerstev financí členských států EU, Komise, ECB a evropských orgánů dohledu (ESAs - EBA, ESMA a EIOPA). Předmětem činnosti výboru EFC je zejména sledovat hospodářskou a finanční situaci členských států eurozóny a EU jako celku, podávat zprávy Radě ECOFIN a Komisi a přispívat k přípravě činností Rady EU v hospodářském a finančním sektoru. Tematický záběr EFC je tedy podstatně širší

⁸⁰ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 909/2014 ze dne 23. 7. 2014 o zlepšení vypořádání obchodů s cennými papíry v Evropské unii a centrálních depozitářích cenných papírů a o změně směrnic 98/26/ES a 2014/65/EU a nařízení (EU) č. 236/2012.

než u FSC. Jednání výboru EFC se účastní zástupci ministerstev financí členských států EU, Komise, ECB a národních centrálních bank.

Mezi diskutovaná témata finančního trhu v rámci těchto výborů patřila v průběhu roku 2017 například problematika bankovní unie, unie kapitálových trhů, udržitelné financování, revize ESFS, využití inovativních technologií v oblasti finančních trhů (FinTech), NPLs, ozdravné postupy a řešení krize v bankovníctví a pojišťovnictví, zátěžové testy, programy hodnocení finančního sektoru, korporátní dluhopisy, prohlubování hospodářské a měnové unie (EMU), vývoj na finančních trzích, OTC deriváty, centrální protistrany a registry obchodních údajů, PEPP, ochrana spotřebitele, preventivní restrukturalizace a ekonomická situace v členských státech.

Pracovní skupina pro finanční služby (D03)

Pracovní skupina Rady pro finanční služby je jedním z přípravných orgánů Rady EU, v rámci které jsou projednávány příslušné legislativní návrhy Komise z oblasti finančních trhů, a to před jejich předložením COREPERu II a Radě ECOFIN. Pracovní skupina se tak zabývá širším okruhem témat, jejichž konkrétní výčet závisí na tom, v jakém stadiu projednávání se jednotlivé legislativní návrhy nachází, a dále zda byly případně zveřejněny návrhy nové. Zasedání této pracovní skupiny se účastní experti jednotlivých členských států EU, přičemž v čele skupiny stojí expert z předsedající země EU. Zejména v pozdějších fázích projednávání návrhů jsou členské státy zastoupeny svými finančními atašé. Pracovní skupina začala v roce 2017 projednávat návrh nařízení o PEPP, balíček tří legislativních návrhů revidujících ESFS a dále pokračovala jednání k balíčku legislativních návrhů ke snižování rizik v bankovním sektoru a dokončila projednávání STS sekuritizace, prospektu, fondů peněžního trhu a fondů EuVECA a EuSEF.

Ad hoc pracovní skupina k posílení bankovní unie (AHWP)

Ad hoc pracovní skupina k posílení bankovní unie (AHWP), jejíž první zasedání se konalo v lednu 2016, byla založena za účelem projednávání návrhu Komise na zřízení EDIS a sdělení Komise k dokončení bankovní unie, věnujícího se zejména otázce snižování rizik finančních systémů. Pracovní skupina v průběhu roku 2017 pokračovala v projednávání předložených návrhů Komise, jednání následně pokračují i v roce 2018.

Více informací k jednotlivým projednávaným návrhům obsahuje kapitola 9.3.

Evropská rada

Evropská rada (ER) je nejvýznamnějším politickým orgánem EU, ve kterém jsou zastoupeni nejvyšší představitelé členských států (hlavy států nebo předsedové vlád) a předseda Komise. ER se schází nejméně čtyřikrát do roka a určuje obecné politické směřování EU. Nevykonává legislativní funkce, výstupem z jednání každé ER jsou Závěry Evropské rady. Jejich účelem je určit konkrétní otázky, jež jsou pro EU důležité, a nastínit zvláštní opatření, jež je třeba přijmout, nebo cíle, jichž je třeba dosáhnout. Závěry ER také mohou stanovit lhůtu pro dosažení dohody o určité záležitosti nebo pro předložení legislativního návrhu. ER může tímto způsobem ovlivňovat politickou agendu EU a určovat její směřování. ER má stálého předsedu (v roce 2017 byl znovuzvolen Donald Tusk), stálý předseda ani předseda Komise se však neúčastní hlasování ER. Rozhodování ER probíhá až na výjimečné případy konsenzem. Po každém svém zasedání je ER povinna předložit Evropskému parlamentu zprávu o jednání a každoročně písemnou zprávu o pokroku dosaženém EU (tu pak projedná jak Rada EU, tak Evropský parlament).

ER se na svých zasedáních v průběhu roku 2017 věnovala mimo jiné otázkám bankovní unie. Vedoucí představitelé znovu zopakovali, že je třeba dokončit bankovní unii, pokud jde o snížení a sdílení rizik ve finančním sektoru. V souvislosti s vystoupením Spojeného království z EU bylo nutné rozhodnout o přemístění dvou agentur EU (EBA a Evropské agentury pro léčivé přípravky - EMA), které se nacházejí na území Spojeném království. Na euro summitu v inkluzivním formátu v prosinci 2017 byla projednána budoucnost EMU a bankovní unie. Předseda ER určil tři priority, ohledně kterých by měla panovat široká shoda napříč členskými státy EU. Jedná se o zavedení společného mechanismu jištění (tzv. common backstop) pro Jednotný fond pro řešení krizí (SRF), rozvoj Evropského stabilizačního mechanismu (ESM), případně jeho přeměnu do tzv. Evropského měnového fondu (EMF). V neposlední řadě byla zdůrazňována nutnost dalšího rozpracování plánu na dokončení bankovní unie, který Rada EU předložila v červnu 2016, včetně postupného zavedení EDIS. Od vedoucích představitelů se neočekávalo, že v této fázi přijmou nějaké písemné závěry, naopak se vrátí k projednání těchto záležitostí v červnu 2018.

V souvislosti s relativní stabilizací na finančních trzích se ER v roce 2017 věnovala také jiným aktuálním tématům jako zastavení toku migrantů, bezpečnosti EU a boji proti terorismu, vnějším vztahům (dohodě

s Iránem, jadernému program KLDL), obchodní dohodě mezi EU a Kanadou (CETA), Pařížské dohodě o změně klimatu, vystoupení Spojeného království z EU a iniciativám k digitalizaci Evropy.

9.2 Aktivity na globální úrovni

OECD

Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj je mezivládní organizace 35 ekonomicky nejrozvinutějších států na světě, které přijaly principy demokracie a tržní ekonomiky. OECD vznikla v roce 1961 transformací Organizace pro evropskou hospodářskou spolupráci (OEEC), která byla původně zřízena roku 1948 k administraci poválečného Marshallova plánu. Mezi hlavní cíle OECD patří koordinace politik za účelem dlouhodobého ekonomického rozvoje členských i nečlenských zemí. OECD koordinuje ekonomickou a sociálně-politickou spolupráci členských zemí, zprostředkovává nové investice a jelikož OECD sdružuje ekonomicky nejvýznamnější země světa, má také důležitou roli v prosazování liberalizace mezinárodního obchodu. Cílem OECD je napomáhat k dalšímu ekonomickému rozvoji, potlačení nezaměstnanosti, stabilizaci a rozvoji mezinárodních finančních trhů. Mezi hlavní orgány OECD patří rada složená z ministrů zastupujících členské země a dále výkonný výbor, sekretariát v čele s generálním tajemníkem a několik odborných komisí. Některé aktivity OECD překračují geografický rámec členských zemí. Příkladem je Mezinárodní síť pro finanční vzdělávání (INFE), součástí které je více než 120 zemí.

Committee for Financial Markets (CFM)

Výbor CFM je hlavním orgánem OECD zabývající se problematikou finančních trhů. Je platformou pro diskuzi vývojových trendů na finančních trzích a opatření usilujících o jejich lepší fungování v jednotlivých zemích a v širším nadnárodním měřítku. Členy CFM jsou zástupci ministerstev financí, centrálních bank či dalších orgánů regulace a dohledu. Jednání se také účastní zástupci celosvětových finančních institucí, jako je Mezinárodní měnový fond, Světová banka nebo Banka pro mezinárodní platby v Basileji, dále pak také zástupci z přidružených rozvíjejících se ekonomik. Jedná se tedy o geograficky širší platformu pro debatu a sdílení zkušeností, nežli jsou např. diskuse mezi členskými státy EU.

Specifickým prvkem zasedání výboru je pravidelné setkání se zástupci soukromé finanční sféry, na kterých se diskutují významná témata společného zájmu veřejného a soukromého sektoru, zejména vývojové tendence na světovém finančním trhu. Mezi témata diskutovaná na dvou jednáních v roce 2017 patřil jako obvykle vývoj na finančních trzích. Jednání za účasti zástupců světových finančních institucí se věnovala možnostem tržního řešení pro problematiku aktiva finančního sektoru a dlouhodobému financování udržitelné infrastruktury (tzv. sustainable infrastructure). Předmětem jednání byla též témata řešení krize úvěrových institucí, FinTech a udržitelné financování. Obvyklým tématům tržního vývoje, ale také možným důsledkům rozvoje FinTech nebo inovacím v segmentu soukromých dluhových nástrojů se výbor CFM věnoval i na svém dubnovém zasedání v roce 2018.

Advisory Task Force on the OECD Codes of Liberalisation (ATFC)

Ve stejném časovém období, kdy se konají zasedání výboru CFM probíhá obvykle jednání pracovní skupiny Advisory Task Force on the OECD Codes of Liberalisation. Jednání pracovní skupiny se účastní především někteří členové výboru CFM, výboru IPPC a Investičního výboru OECD z různých zemí. Obsahem diskuzí byl opět především postup revize Kodexů Liberalizace OECD, jejich procesní fungování a další technické aspekty.

Task Force on Financial Consumer Protection (TFFCP)

Pracovní skupina TFFCP při OECD má za cíl zpracování mezinárodních standardů v oblasti ochrany spotřebitele na finančním trhu, především v oblasti týkající se architektury dohledu, pravidel jednání se zákazníkem, řešení spotřebitelských sporů, finančního vzdělávání a finanční inkluze. Tyto nejdůležitější zásady (tzv. high-level principles) do značné míry odrážejí příklady již funkční regulatorní praxe v EU, současně však zpětně fungují jako vzor nově vznikající regulace (zejména pro země OECD mimo EU). V roce 2017 zahájila OECD přípravné práce k revizi doporučení ke spotřebitelskému úvěrování. Vydání návrhu revidovaného doporučení se předpokládá na podzim roku 2018.

Insurance and Private Pensions Committee (IPPC)

Výbor IPPC je hlavním orgánem OECD zabývající se problematikou pojišťovacího trhu, dohledem v oblasti pojišťovnictví a problematikou soukromých penzí, tj. neveřejného sektoru důchodového zabezpečení (problematikou soukromých penzí se v rámci IPPC zabývá WPPP). IPPC se snaží o mezinárodní spolupráci, koordinaci a větší kompatibilitu regulace uvedených sektorů finančního trhu. Členy jsou zástupci ministerstev financí a těch orgánů státní správy, které mají v gesci oblast pojišťovnictví a soukromých penzí. Jednání se

účastní také zástupci dohledových orgánů členských států organizace a při jednáních, která jsou otevřená, i zástupci trhu nebo odborů.

V roce 2017 měl výbor na programu společné jednání s Task Force on Insurance Statistics, celodenní kulatý stůl k tématu islámského pojišťovnictví a jeho rozvoji, dále ke struktuře a uspořádání zabezpečení regulace a dohledu v jednotlivých zemích, také např. zprávy ohledně finančního řízení rizika zemětřesení, k technologiím a inovacím v sektoru pojišťovnictví, návrh zprávy k projektu k tématu pojištění kybernetických rizik, návrh projektu zabývajícího se pojištěním zdravotní a dlouhodobé péče a návrh projektu k roli zajištění včetně alternativních mechanismů přenosu rizik.

Working Party for Private Pensions (WPPP)

Pracovní skupina WPPP se věnuje obdobným tématům jako IPPC s větším zaměřením na sektor penzijních fondů, jejich správců a účastníků soukromých penzijních systémů, a to jak individuálních, tak zaměstnaneckých systémů. V roce 2017 se zabývala mimo jiné tématy FinTech, automatizovaného poradenství (Robo-Advice), daňovými a jinými motivačními nástroji v oblasti soukromých penzí, náklady u soukromých penzí, dávkově definovanými plány a jejich současnou situací. Skupina zasedala společně s Mezinárodní organizací dohledových orgánů v penzijním sektoru (IOPS), a řešila tak mimo jiné dohledová témata, např. revizi IOPS principů dohledu v oblasti soukromých penzí. Pracovní skupina se také věnovala přijímacím procesům Litvy a Kostariky. Zasedala také Task Force on Pension Statistics, která se zejména zabývala metodikou sběru dat pro globální statistiku OECD.

International Network on Financial Education (INFE)

Mezinárodní síť pro finanční vzdělávání (INFE) je platformou institucí (zpravidla ministerstev financí a centrálních bank) nejen členských států OECD, která vytváří strategické dokumenty na globální úrovni. Internetové stránky sítě⁸¹ jsou branou k informacím o finančním vzdělávání, datům, zdrojům, výzkumům a zprávám. MF je členem a zároveň národním koordinátorem INFE od jejího založení v roce 2008.

V průběhu roku 2017 INFE vydala rámec investičního vzdělávání a zprávu o finančním vzdělávání pro mikro, malé a střední podniky a potenciální podnikatele. Síť INFE spolupracovala s Mezinárodní organizací sdružující komise pro cenné papíry (IOSCO) na výzkumu aplikace poznatků behaviorální ekonomie na programy finančního vzdělávání a finanční gramotnosti. INFE se zabývala finančním vzděláváním a ochranou spotřebitele na finančním trhu v digitální době a vytvořila principy G20 o dopadu digitalizace na finanční služby. Také aktualizovala metodiku měření finanční gramotnosti a finanční inkluze a dokument k finanční prosperitě.

V roce 2018 se bude pokračovat v konsolidaci a aktualizaci veškerých standardů, doporučení a nástrojů finančního vzdělávání vydaných od doby založení sítě INFE a ve vytvoření kompetencí finanční gramotnosti pro mikro, malé a střední podniky. Na základě výsledků dotazníku zasláného členům INFE bude pokračovat činnost v oblasti krátkodobých úvěrů.

G20

Skupina G20 sdružující ministry financí a guvernéry centrálních bank 19 zemí⁸² a EU (zastoupena aktuálně předsedající zemí a ECB) byla ustavena v roce 1999, aby poskytla fórum pro výměnu názorů nejvýznamnějších světových ekonomik na klíčové otázky týkající se globální ekonomiky. ČR není členem G20, ale je de facto reprezentována společným zástupcem za EU.

V roce 2017 předsedalo G20 Německo a summit se konal ve dnech 7. a 8. 7. 2017 v Hamburku, kde vedoucí představitelé skupiny G20 mimo jiné:

- zopakovali podporu dokončení rámce Basel III, bez dalšího významného zvýšení kapitálových požadavků v bankovním sektoru a za podpory rovných podmínek;
- pokračovali v monitorování a řešili vznikající rizika a zranitelnost ve finančním systému;
- zdůraznili dosažení značného pokroku k přeměně stínového bankovníctví na odolné tržní financování a uvítali hodnocení Výboru pro finanční stabilitu (FSB) o monitorování a nástrojích politiky k řešení rizik stínového bankovníctví;

⁸¹ <http://www.financial-education.org/>, <http://www.oecd.org/finance/financial-education/>

⁸² Členskými státy jsou Argentina, Austrálie, Brazílie, Kanada, Čína, Francie, Německo, Indie, Indonésie, Itálie, Japonsko, Mexiko, Rusko, Saudská Arábie, Jihoafrická republika, Jižní Korea, Turecko, Spojené království a USA.

- uznali, že nebezpečné použití informačních technologií by mohlo ohrozit finanční situaci, proto uvítali další práci FSB v tomto směru;
- podpořili zlepšování systému pro mezinárodní kapitálové toky a zdůraznili potřebu prosazovat postupy udržitelného financování.

9.3 Evropská legislativa v oblasti finančního trhu

Evropský systém pojištění vkladů (EDIS)

Dne 24. 11. 2015 zveřejnila Komise návrh nařízení, který doplňuje nařízení o jednotném postupu pro řešení krize úvěrových institucí (SRMR)⁸³ za účelem zřízení evropského systému pojištění vkladů (EDIS). Vytvořený systém má doplnit již existující pilíře bankovní unie a za cíl zvýšit ochranu vkladatelů, upevnit finanční stabilitu a omezit vazbu mezi bankami a státy na národní úrovni. Návrh by se měl vztahovat na systémy pojištění vkladů v členských státech účastnících se bankovní unie a na úvěrové instituce k nim přidružené. Na základě závěrů Rady EU ze dne 17. 6. 2016 pokračuje práce na EDIS v čistě technické rovině.

Projednávanými tématy v roce 2017 mj. byla otázka působnosti EDIS (tzv. scope), tj. zda je vhodné zahrnout pobočky bank z třetích zemí založené v některém z členských států, ovšem s hlavním sídlem mimo EU, a depozitní instituce, které v současnosti nepodléhají rámcům SSM/SRM (tzv. non-CRD-CRR entity), ovšem jsou zahrnuty pod existujícím národním systémem pojištění vkladů (DGS). Dalším sporným tématem jsou alternativní opatření dle směrnice o pojištění vkladů (DGSD), respektive to, zda a případně do jaké míry lze jejich užití krýt prostředky společného fondu. V otázce compliance a případné diskvalifikace národního DGS z krytí EDIS se má obecně za to, že vyloučení by mělo být až posledním řešením, jemuž předchází řada mírnějších nápravných opatření; za tímto účelem byl navržen a průběžně vyladován koncept stupňovaných intervencí (tzv. staggered intervention ladder). AHWP též jednala o nastavení metodologie pro výpočet příspěvků bank do společného fondu EDIS; pro tento účel Komise provedla sérii kvantitativních analýz, a bylo zatím obecně dohodnuto, že příspěvky budou rizikově vážené a metodologie výpočtu bude součástí hlavního legislativního textu. Co se týče konečné podoby a diskuze o alternativních modelech a jednotlivých fázích EDIS, ta bude předmětem až politického vyjednávání; AHWP se proto touto otázkou během roku 2017 zabývala pouze okrajově. Na AHWP existuje většinová shoda, že by mělo být provedeno doplnění dopadové analýzy o dopady EDIS na členské státy mimo eurozónu a na vnitřní trh.

Kapitálové požadavky (CRD IV, CRR)

V roce 2017 pokračovaly práce na přípravě legislativních návrhů a předpisů v přenesené působnosti vycházejících ze směrnice CRD IV a nařízení CRR (uveřejněné ve Věstníku dne 27. 6. 2013). Jedná se o nařízení Komise v přenesené pravomoci, pokud jde o regulační technické normy, jimiž se upřesňují další objektivní kritéria pro uplatnění preferenční sazby odtoku nebo přítoku likvidity na nevyčerpané přeshraniční úvěrové nebo likviditní přísliby ve skupině či institucionálním systému ochrany, dále o výjimku z kapitálových požadavků u některých krytých dluhopisů, o regulační technické normy pro zveřejňování zatížených a nezatížených aktiv či pro limit podstatnosti úvěrového závazku po splatnosti.

Dále byly v roce 2017 zveřejněny prováděcí nařízení Komise, kterými se stanoví prováděcí technické normy, pokud jde o společné postupy, formuláře a šablony sloužící konzultačnímu procesu mezi dotčenými příslušnými orgány pro účely navrhovaného nabytí kvalifikovaných účastí v úvěrových institucích, či například prováděcí nařízení Komise o prodloužení přechodných období týkajících se kapitálových požadavků pro expozice vůči ústředním protistranám.

⁸³ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 806/2014 ze dne 15. 7. 2014, kterým se stanoví jednotná pravidla a jednotný postup pro řešení krize úvěrových institucí a některých investičních podniků v rámci jednotného mechanismu pro řešení krizí a Jednotného fondu pro řešení krizí a mění nařízení (EU) č. 1093/2010.

Snížování rizik v bankovním sektoru (RRM)

Dne 23. 11. 2016 předložila Komise balíček pěti legislativních návrhů, jejichž cílem má být snížování rizik a posílení bankovního sektoru v EU. Balíček zahrnuje revizi CRD IV, CRR, směrnice o ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu (BRRD)⁸⁴ a SRMR.

V rámci revize CRR bylo dohodnuto, že vybraná témata budou z balíčku vyjmuta a projednána ve zrychlené proceduře. Konkrétně se jedná o problematiku přechodných období k rozložení dopadu zavedení nových účetních standardů IFRS 9 na regulační kapitál a dále o problematiku přechodných ustanovení v oblasti pravidel pro velké expozice, jejichž cílem je umožnit orgánům dohledu u expozic vůči vládám a centrálním bankám denominovaným v měně jiného členského státu snižovat podíl takových expozic postupně během 3letého přechodného období. Tato oblast je upravena v nařízení o přechodných opatřeních pro zmírnění dopadu zavedení IFRS 9 na kapitál⁸⁵, které nabylo účinnosti dne 1. 1. 2018.

Další změny v oblasti obezřetnostních regulačních pravidel v CRD a CRR se týkají úpravy pravidel Pilíře 2 (např. zamezení možnosti použití nástroje Pilíře 2 pro makrobezpečnostní účely), proporcionality (např. v oblasti reportingu, uveřejňování informací institucemi nebo odměňování), zavedení tzv. zprostředkující instituce pro dvě a více sesterských institucí v EU, které jsou součástí skupiny s mateřským podnikem ze třetí země, zavedení závazného pákového poměru a závazného požadavku na čisté stabilní financování v oblasti likvidity a promítnutí některých změn zavedených Basilejským výborem pro bankovní dohled.

Hlavním důvodem revize BRRD (a analogické úpravy SRMR) je koncepční úprava stávajících pravidel minimálního požadavku na kapitál a odepisovatelné závazky (MREL) v souvislosti s implementací pravidel globálního požadavku pro absorpci ztrát (TLAC), který byl představen FSB. Další změny spočívají v harmonizaci nástroje pro odložení splatnosti závazků (tzv. moratorium) a úpravě ustanovení týkajících se smluvního uznání odpisu či konverze odepisovatelných závazků. Za účelem umožnění efektivnějšího odpisu závazků v případě řešení krize byla v samostatném legislativním návrhu - směrnice o pořadí nezajištěných dluhových nástrojů v insolvenční hierarchii⁸⁶ - doplňujícím směrnici BRRD navržena úprava pořadí nezajištěných dluhových nástrojů v insolvenční hierarchii, která byla projednána ve zrychlené proceduře. Dne 15. 11. 2017 došlo k dohodě Rady EU a Evropského parlamentu na podobě této úpravy pořadí věřitelů v insolvenční a dne 27. 12. 2017 byla směrnice uveřejněna ve Věstníku.

Změny, které nebyly součástí výše zmíněných zrychlených procedur, jsou projednávány prostřednictvím pracovní skupiny Rady pro finanční služby s cílem dosáhnout obecného přístupu v květnu 2018.

Evropský systém finančního dohledu (ESFS)

Dne 20. 9. 2017 předložila Komise balíček tří legislativních návrhů revidujících ESFS⁸⁷. Balíček zahrnuje revizi jednotlivých nařízení upravujících činnost ESAs (tj. EBA, ESMA a EIOPA) a Evropské rady pro systémová rizika (ESRB), dále revizi směrnice o trzích finančních nástrojů a směrnice Solventnost II a rovněž revizi nařízení o OTC derivátech, ústředních protistranách a registrech obchodních údajů. Prostřednictvím těchto návrhů se ESAs svěřují nové pravomoci (např. pravomoci v oblasti strategického plánu dohledu), upravuje se jejich řídicí struktura a rovněž způsob jejich financování. Rozšiřují se oblasti přímého dohledu ESMA pro evropské fondy

⁸⁴ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/59/EU ze dne 15. 5. 2014, kterou se stanoví rámec pro ozdravné postupy a řešení krize úvěrových institucí a investičních podniků a kterou se mění směrnice Rady 82/891/EHS, směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/24/ES, 2002/47/ES, 2004/25/ES, 2005/56/ES, 2007/36/ES, 2011/35/EU, 2012/30/EU a 2013/36/EU a nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1093/2010 a (EU) č. 648/2012.

⁸⁵ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/2395 ze dne 12. 12. 2017, kterým se mění nařízení (EU) č. 575/2013, pokud jde o přechodná opatření pro zmírnění dopadu zavedení IFRS 9 na kapitál a pro zacházení s některými expozicemi vůči subjektům veřejného sektoru denominovanými v národní měně kteréhokoli členského státu jako s velkými expozicemi.

⁸⁶ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/2399, ze dne 12. 12. 2017, kterou se mění směrnice 2014/59/EU, pokud jde o pořadí nezajištěných dluhových nástrojů v insolvenční hierarchii.

⁸⁷ Nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) č. 1093/2010 o zřízení Evropského orgánu dohledu (Evropského orgánu pro bankovníctví), nařízení (EU) č. 1094/2010 o zřízení Evropského orgánu dohledu (Evropského orgánu pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění), nařízení (EU) č. 1095/2010 o zřízení Evropského orgánu dohledu (Evropského orgánu pro cenné papíry a trhy), nařízení (EU) č. 345/2013 o evropských fondech rizikového kapitálu, nařízení (EU) č. 346/2013 o evropských fondech sociálního podnikání, nařízení (EU) č. 600/2014 o trzích finančních nástrojů, nařízení (EU) 2015/760 o evropských fondech dlouhodobých investic, nařízení (EU) 2016/1011 o indexech, které jsou používány jako referenční hodnoty ve finančních nástrojích a finančních smlouvách nebo k měření výkonnosti investičních fondů, a nařízení (EU) 2017/1129 o prospektu, který má být uveřejněn při veřejné nabídce nebo přijetí cenných papírů k obchodování na regulovaném trhu, Nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) č. 1092/2010 o makrobezpečnostním dohledu nad finančním systémem na úrovni Evropské unie a o zřízení Evropské rady pro systémová rizika a Směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2014/65/EU o trzích finančních nástrojů a směrnice 2009/138/ES o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu (Solventnost II).

rizikového kapitálu a sociálního podnikání (EuVECA a EuSEF) a fondy dlouhodobých investic (ELTIF), poskytovatele služeb hlášení údajů, vybrané kategorie prospektu a benchmarky. Rozšiřují se rovněž pravomoci EIOPA v oblasti schvalování interních modelů. V rámci ESRB jsou pak navrhovány změny, které by měly posílit její efektivnost a rovněž reflektovat vznik bankovní unie.

ČR obecně návrh Komise nepodporuje, i když v dílčích věcech, které mohou potenciálně fungování ESAs zlepšit, je připravena vést věcnou diskuzi (např. změny v oblasti ESRB, hodnocení režimu ekvivalence třetích zemí, častější provádění konzultací obecných pokynů a doporučení, a to včetně možnosti jejich zrušení). Za problematické pak považuje především navrhované změny v oblasti řízení, a to zejména pokud jde o zřízení výkonné rady a jí svěřené pravomoci a změny v oblasti financování. Změny nejsou rovněž v souladu s výsledky veřejné konzultace z jara 2017 a nerespektují princip proporcionality a subsidiarity.

Změna sídla Evropského orgánu pro bankovníctví (EBA)

V návaznosti na rozhodnutí Spojeného království dle článku 50 Smlouvy o EU vystoupit z EU se evropské instituce se sídlem ve Spojeném království musejí přesunout na území EU. Na podzim roku 2017 se rozhodovalo o novém sídle orgánu EBA. Dne 20. 11. 2017 vybralo 27 zbývajících členských států na zasedání Rady pro obecné záležitosti jako nové sídlo EBA Paříž. Členské státy se předem dohodly, že výsledek hlasování budou respektovat. Komise následně předložila návrh nařízení⁸⁸, jehož cílem je změnit článek 7 nařízení o sídle orgánu EBA, a potvrdit tak nové sídlo EBA. Na úrovni COREPER dne 11. 12. 2017 bylo dosaženo dohody na textu legislativního návrhu jako postoji Rady, a to bez jakýchkoli změn v návrhu Komise. Evropský parlament zatím k legislativnímu návrhu své stanovisko nepřijal. Legislativní návrh byl projednán dne 24. 1. 2018 výborem ECON, návrh zprávy tohoto výboru byl zveřejněn v únoru 2018.

Fondy peněžního trhu (MMFs)

Nařízení o fondech peněžního trhu⁸⁹ fakticky nahrazuje obecné pokyny agentury CESR (výbor pro evropskou regulaci cenných papírů, tj. právní předchůdce orgánu ESMA) ke společné definici evropského fondu peněžního trhu (MMF) a rozpracovává je. Nařízení o fondech peněžního trhu stanovuje pravidla týkající se investičních nástrojů, do nichž smí fond peněžního trhu investovat, jakož i pravidla týkající se jeho portfolia, oceňování jeho aktiv a požadavků na oznamování ve vztahu k fondu peněžního trhu. Také se podrobněji upravují pravidla pro investování do sekuritizací, požadavky na interní ratingy, politika „poznej svého zákazníka“, zátěžové testy, příplatky za odkup a pozastavení odkupů v případě problémů s likviditou (tzv. liquidity fees and gates) a zákaz externí podpory.

Nařízení bylo dne 30. 6. 2017 publikováno ve Věstníku. V souvislosti s jeho účinností k datu 21. 7. 2018 je třeba český právní řád na nařízení adaptovat. Adaptace byla provedena zejména novelou nařízení vlády o investování investičních fondů⁹⁰, kterou vláda schválila 23. 5. 2018.

Unie kapitálových trhů (CMU)

Projekt CMU si klade za cíl zlepšení přístupu k financování na vnitřním trhu EU, a to zejména pro SMEs a infrastrukturní projekty, dále také větší diverzifikaci finančních zdrojů a možností investic a celkové zlepšení fungování kapitálových trhů EU a jejich větší propojení. V červnu 2017 Komise představila revizi CMU v polovině období (tzv. CMU Mid-Term Review) obsahující hodnocení dosavadní činnosti a některé nové iniciativy pro další rozvoj CMU (tzv. druhá etapa CMU) a Rada EU k ní v červenci 2017 přijala závěry. V rámci druhé etapy CMU bylo již zveřejněno několik návrhů, které jsou dle Komise nezbytné pro další posílení kapitálových trhů v EU. V červnu 2017 se jednalo o legislativní návrh nařízení o PEPP, v září 2017 o legislativní návrh ohledně ESAs a ESRB k a v prosinci 2017 návrh upravující revidované kapitálové požadavky pro obchodníky s cennými papíry (obezřetnostní požadavky). Komise rovněž průběžně pokračuje v projektu „Call for Evidence: EU regulatory framework for financial services“.

⁸⁸ Nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se pozměňuje nařízení (EU) č. 1093/2010, pokud jde o sídlo Evropského orgánu pro bankovníctví.

⁸⁹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1131 ze dne 14. 6. 2017 o fondech peněžního trhu.

⁹⁰ Nařízení vlády č. 243/2013 Sb., o investování investičních fondů a o technikách k jejich obhospodařování, ve znění pozdějších předpisů.

Obezřetnostní požadavky pro obchodníky s cennými papíry (IFS)

Komise uveřejnila dne 21. 12. 2017 soubor pravidel – návrh nařízení a směrnice – revidující obezřetnostní požadavky pro OCP⁹¹, dosud obsažené v CRR a CRD. Projednávání návrhu bylo zahájeno v lednu 2018.

Nově navržená pravidla vznikla především za účelem posílení kapitálových trhů a vytvoření CMU, v jejichž rámci má Komise za cíl zefektivnit obezřetnostní a dohledový rámec pro OCP. Návrh by měl reflektovat velikost a povahu OCP podle jejich činnosti a v závislosti na tom přizpůsobit požadavky v oblasti kapitálu, správy a řízení, výkaznictví apod. To by mělo vést ke zvýšení hospodářské soutěže, lepšímu přístupu investorů k novým příležitostem a efektivnějšímu řízení jejich rizik.

OCP jsou nově rozděleni do tří tříd: OCP 1. třídy se považují za systémově významné a obezřetnostní požadavky se pro ně nemění (Komise navrhuje, aby byli považováni za banky). OCP 2. třídy budou podléhat zjednodušeným požadavkům. OCP 3. třídy získají výrazné úlevy a od některých požadavků budou zcela osvobozeni (např. požadavky na správu a řízení a odměňování).

ČR vytvoření specifického regulatorního režimu pro OCP obecně vítá. Průřezovým nedostatkem tohoto návrhu je z jejího hlediska nekonzistentní terminologie, dílčí odkazy na CRR, změna definice úvěrové instituce a dále zmocnění pro Komisi vydávat akty v přenesené pravomoci.

Sekuritizace a STS sekuritizace

Nařízení k sekuritizaci a STS sekuritizaci⁹², které bylo 28. 12. 2017 publikováno ve Věstníku, harmonizuje zejména požadavky na sekuritizaci a na jednom místě upravuje pravidla dosud stanovená v sektorové legislativě. Jedná se o základní pravidla pro náležitou péči (due diligence), posuzování rizikových expozic (risk retention) a transparentnost. Dále se nově stanovují pravidla pro STS sekuritizaci, což je nové dobrovolné evropské označení pro méně rizikové sekuritizace (standardní, transparentní a jednoduché). S tím souvisí i nižší kapitálové požadavky na banky navržené v novele CRR. Na českém trhu není zatím sekuritizace příliš využívána, a to zejména z důvodů nedostatku likvidity (bank i podniků) a potenciálně nízkého objemu obchodů, od kterého je rentabilita sekuritizace do značné míry odvislá. Větší využití sekuritizace v ČR se tak nedá očekávat ani v budoucnu. Při vyjednávání ČR cílila zejména na srozumitelnost a snadnou aplikovatelnost tohoto nařízení.

Toto přímo závazné nařízení EU nabývá účinnosti dne 1. 1. 2019. V této souvislosti je třeba český právní řád na nařízení adaptovat. Tato adaptace bude provedena zákonem o podnikání na kapitálovém trhu⁹³, který bude novelizován připravovaným návrhem novely zákona o dluhopisech a dalších souvisejících zákonů (sněmovní tisk 93).

Prospekt

Nařízení o prospektu⁹⁴ publikované 30. 6. 2017 ve Věstníku nahrazuje úpravu ve směrnici o prospektu⁹⁵ a je prvním schváleným předpisem EU v rámci iniciativy vytváření CMU. Cílem publikovaného nařízení je zejména usnadnit emitentům akcií a dluhopisů přístup na kapitálové trhy. Například pro časté emitenty (tj. emitenty, kteří vydávají cenné papíry vícekrát do roka) se zkracuje doba pro jeho schválení orgánem dohledu (ČNB). Pro drobné emitenty se nově upravuje jednodušší forma prospektu formou unijního prospektu pro růst (tzv. EU Growth Prospectus), reviduje se shrnutí prospektu tak, aby se jednalo o kratší dokument. Toto nařízení nabývá účinnosti 21. 7. 2019 a nahrazuje směrnici o prospektu. V té souvislosti je třeba český právní řád na nařízení adaptovat. Tato adaptace bude provedena novelou zákona o podnikání na kapitálovém trhu.

Pojišťovnictví

Pokračovalo přijímání prováděcích aktů EU ke směrnici Solventnost II. Oblasti pojišťovnictví se také dotýká v roce 2017 publikované nařízení k sekuritizaci a STS sekuritizaci. Dále Komise připravuje ve spolupráci s orgánem EIOPA revizi prováděcího nařízení ke směrnici Solventnost II.

⁹¹ Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o obezřetnostních požadavcích na investiční podniky a o změně nařízení (EU) č. 575/2013, nařízení (EU) č. 600/2014 a nařízení (EU) č. 1093/2010 a Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o obezřetnostním dohledu nad investičními podniky a o změně směrnice 2013/36/EU a 2014/65/EU.

⁹² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/2402 ze dne 12. 12. 2017, kterým se stanoví obecný rámec pro sekuritizaci a vytváří se zvláštní rámec pro jednoduchou, transparentní a standardizovanou sekuritizaci a kterým se mění směrnice 2009/65/ES, 2009/138/ES, 2011/61/EU a nařízení (ES) č. 1060/2009 a (EU) č. 648/2012.

⁹³ Zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1129 ze dne 14. 6. 2017 o prospektu, který má být uveřejněn při veřejné nabídce nebo přijetí cenných papírů k obchodování na regulovaném trhu, a o zrušení směrnice 2003/71/ES.

⁹⁵ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/71/ES ze dne 4. 11. 2003 o prospektu, který má být zveřejněn při veřejné nabídce nebo přijetí cenných papírů k obchodování, a o změně směrnice 2001/34/.

Celoevropský osobní penzijní produkt (PEPP)

Komise přijala dne 29. 6. 2017 návrh nařízení o celoevropském osobním penzijním produktu. Komise v odůvodnění návrhu nařízení deklaruje, že navrhovaná právní úprava má za cíl položit základy pro bezpečnější, nákladově efektivnější a transparentní trh dobrovolných penzijních úspor spravovaných v celoevropském měřítku. Podle Komise roztržitost evropského trhu brání poskytovatelům osobních penzijních produktů v maximalizaci diverzifikace rizik, zavádění inovací a úspor z rozsahu. Nařízení má podle Komise také pomoci řešit demografickou krizi, doplnit stávající penzijní produkty a podpořit nákladovou efektivitu osobních penzijních produktů tím, že poskytne vhodné možnosti pro dlouhodobé investice osobních penzí. Dalšími cíli návrhu nařízení jsou navýšení kapitálu a jeho nasměrování k evropským dlouhodobým investicím do reálné ekonomiky a podpora přeshraničního poskytování a přenositelnosti PEPP. Nabídka rozšířené funkce produktu by měla zabezpečit, aby měli účastníci prospěch z jednoduchého, bezpečného a nákladově efektivního osobního penzijního produktu a zároveň si mohli vybrat z různých typů poskytovatelů PEPP. Návrh nařízení je doposud projednáván v pracovní skupině Rady pro finanční služby.

Distribuce pojištění (IDD)

Cílem směrnice o distribuci pojištění (IDD)⁹⁶ je posílení ochrany spotřebitele, a to zejména v segmentu rezervotvorných životních pojištění. Dále dochází k narovnání požadavků kladených na pojišťovací zprostředkovatele a pojišťovny, které má zajistit stejný standard odbornosti a odborné péče při jednání se zákazníky. Směrnice rovněž zavádí některé nové prvky upravující přeshraniční distribuci pojištění, včetně postupů pro výkon dohledu. Vzhledem k řadě nevyjasněných implementačních otázek a zdržení Komise při vydávání příslušných prováděcích právních předpisů si na konci roku 2017 členské státy za podpory Evropského parlamentu vynutily jak odklad účinnosti směrnice (nově na 1. 10. 2018), tak i lhůty pro její transpozici (nově na 1. 7. 2018). V českém právním řádu bude směrnice provedena zákonem o distribuci pojištění a zajištění.

Klíčové informace o retailových investičních produktech (PRIIPs)

K 1. 1. 2018 nabylo účinnosti nařízení o sděleních klíčových informací týkajících se strukturovaných retailových investičních produktů a pojistných produktů s investiční složkou (PRIIPs)⁹⁷. Jedná se o právní předpis zavádějící povinnost tvůrce investičního produktu předat klientovi sadu předšmluvních informací, jejichž obsah, formát a rozsah je tímto předpisem standardizovaný. Význam nařízení spočívá zejména v tom, že sjednocuje informační povinnosti pro různé typy investičních produktů, od klasických podílových fondů, přes rezervotvorná životní pojištění až po různá strukturovaná bankovní depozita. Národní penzijní systémy jsou naopak z působnosti nařízení vyloučeny. Nařízení mělo být původně účinné již ke konci roku 2016, roční odklad byl vynucen zdržením při přípravě příslušných prováděcích právních předpisů.

OTC deriváty, centrální protistrany a registry obchodních údajů (EMIR)

Nařízení o OTC derivátech, ústředních protistranách (CCP) a registrech obchodních údajů, tzv. EMIR, vstoupil v platnost již v roce 2012, nicméně účinnosti nabývá postupně tak, jak jsou k němu vydávány dílčí prováděcí předpisy. Jedná se zejména o předpisy potvrzující rovnocennost regulačního rámce pro CCP tzv. třetích zemí, tj. zemí mimo EU (USA, Indie, Singapur aj.), a předpisy specifikující povinnost clearingů včetně požadavků na vykazování. Konkrétně v roce 2017 nabylo účinnosti nařízení Komise v přenesené pravomoci prodlužující přechodná období týkající se penzijních fondů, na základě kterého jsou tyto subjekty dočasně vyňaty z povinnosti centrálního clearingů, tj. clearingů prováděného prostřednictvím CCP. Dále bylo vydáno a stalo se rovněž účinným prováděcí rozhodnutí Komise potvrzující rovnocennost právních, dohledových a vynucovacích předpisů USA. Zároveň byly Komisí uveřejněny dva návrhy novelizující nařízení EMIR, jimž bude s ohledem na jejich význam věnována samostatná pozornost dále.

Pro připomenutí je žádoucí uvést, že hlavním cílem EMIR bylo řešit nedostatky v oblasti fungování trhu s OTC deriváty zjištěné v průběhu finanční krize, především omezit systémové riziko prostřednictvím zvýšení transparentnosti trhu s OTC deriváty, zmírnit úvěrové riziko protistrany a snížit operační riziko spojeného s OTC deriváty. Subjekty podléhajícími regulaci jsou kromě CCP také registry obchodních údajů a finanční i nefinanční instituce.

⁹⁶ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/97 ze dne 20. 1. 2016 o distribuci pojištění (přepřpracované znění).

⁹⁷ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1286/2014 ze dne 26. 11. 2014 o sděleních klíčových informací týkajících se strukturovaných retailových investičních produktů a pojistných produktů s investiční složkou.

Revize EMIR

Dne 4. 5. 2017 uveřejnila Komise první z výše zmíněných návrhů, které novelizují EMIR, v rámci programu pro účelnost a účinnost právních předpisů (Regulatory Fitness and Performance Programme, REFIT)⁹⁸. Tento návrh zohledňuje výsledky přezkumu EMIR provedeného Komisí v návaznosti na požadavek EMIR (čl. 85 odst. 1). Z přezkumu vyplynulo, že se EMIR jako celek, pokud jde o zvýšení transparentnosti a snížení uvedených rizik, osvědčil, v případě konkrétních požadavků však dosavadní praktická zkušenost ukázala prostor pro zlepšení. Změny se tak nedotýkají rámce jako takového (všechny klíčové prvky jsou zachovány), ale jejich smyslem je zjednodušení pravidel a zajištění jejich větší přiměřenosti, aniž by došlo k ohrožení finanční stability.

Ke zjednodušení a zvýšení účinnosti stávajících požadavků by měly přispět např. optimalizace sdílení informací, schvalování postupů řízení rizik či oznamovací povinnosti nebo zavedení mechanismu umožňujícího omezení povinnosti centrálního clearingu v jiných situacích než při řešení krize (řešením krize CCP se zabývá samostatný návrh- viz dále nařízení CCPRR). Snížení nerovnoměrných nákladů a zatížení by měla umožnit úprava rozsahu aplikace povinnosti clearingů jak v případě transakcí, tak i u subjektů.

Pokud jde o navržené změny, od nichž se očekává omezení administrativní zátěže a nákladů na dodržování pravidel, ČR tuto iniciativu vítá. Co se týče stádia projednávání, v závěru roku 2017 bylo dosaženo obecného přístupu a v roce 2018 by měly být zahájeny dialogy. Vzhledem k tomu, že má návrh širokou podporu, lze předpokládat, že bude v roce 2018 rovněž přijat.

Dohled nad ústředními protistranami

Dne 15. 6. 2017 uveřejnila Komise druhý z výše zmíněných návrhů novelizujících EMIR a současně nařízení o orgánu ESMA⁹⁹. Tento návrh reaguje na skutečnost, že se v CCP v návaznosti na zavedení povinnosti clearingů koncentrují stále větší rizika a zároveň dochází k jejich propojení nejen v EU, ale rovněž ve třetích zemích. Jeho cílem je v zájmu dosažení větší integrace finančního trhu, finanční stability a rovnocenných podmínek činnosti zejména přizpůsobit koncepci dohledu tomuto vývoji a zajistit v EU, resp. CMU existenci účinného a konzistentního systému dohledu.

Jako nevyhovující aspekty stávajícího pojetí dohledu, který funguje na bázi kolegií, byly identifikovány především pravomoc domovského orgánu dohledu koordinovat dohledovou činnost, riziko regulatorní a dohledové arbitráže vyplývající z rozdílného uplatňování základních požadavků a nedostatečné zohlednění úlohy centrálních bank. Určité nedostatky, např. pokud jde o přístup k informacím a jejich sdílení, jsou spatřovány také v kontextu systému rovnocennosti a uznání CCP ze třetích zemí. V důsledku toho by mělo dojít jednak k modifikaci povolení (uznávání) CCP a dohledu nad nimi a jednak k posílení souvisejících pravomocí orgánu ESMA.

ČR zaujímá k navrženým změnám spíše rezervovaný postoj. Dle jejího názoru lze v EU odpovídající dohled zajistit i mírnějšími prostředky, zvláště pak za situace, kdy stávající mechanismus ani celkově ani zásadním způsobem neselhává.

Co se týče stádia projednávání, v době přípravy Zprávy probíhají jednání v Radě EU.

Centrální depozitáře cenných papírů (CSDR)

Nařízení o centrálních depozitářích cenných papírů tvoří součást širšího trendu poslední doby v oblasti regulace tržní infrastruktury. Ačkoli vstoupilo v platnost již v roce 2014, účinnosti nabývá postupně. V roce 2017 se stala účinnými některá opatření upřesňující výpočet peněžitých sankcí, povolování, dohled a provozní či obezřetnostní požadavky.

Pro připomenutí je žádoucí uvést, že hlavním cílem nařízení je zvýšit bezpečnost provozování vypořádacích systémů, odstranit právní překážky vyplývající z národního práva upravujícího fungování systémů a centrálních depozitářů cenných papírů jako jejich provozovatelů, zejména překážky spojené s rozdílnou úpravou délkou vypořádání, standardů kladených na centrální depozitáře cenných papírů z hlediska obezřetnostní regulace a možnosti přístupu do národních centrálních depozitářů cenných papírů a systémů jimi provozovaných. Dále by v delším horizontu mělo dojít k úplné dematerializaci nebo imobilizaci všech cenných papírů obchodovaných na organizovaných trzích.

⁹⁸ Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) č. 648/2012, pokud jde o povinnost clearingů a její pozastavení, požadavky na oznamování, techniky zmiřování rizika u OTC derivátových smluv, jejichž clearing neprovádí ústřední protistrana, registraci registrů obchodních údajů, dohled nad těmito registry a požadavky na ně.

⁹⁹ Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) č. 1095/2010 o zřízení Evropského orgánu dohledu (Evropského orgánu pro cenné papíry a trhy) a nařízení (EU) č. 648/2012, pokud jde o postupy a orgány zapojené do povolování ústředních protistran a požadavky na uznávání ústředních protistran ze třetích zemí.

Řešení krize ústředních protistran (CCPRR)

Komise uveřejnila dne 28. 11. 2016 návrh nařízení o ozdravných postupech a řešení krize CCP. Návrh nařízení reaguje na skutečnost, že požadavek povinného využití centrálního clearingů zavedený nařízením EMIR na jedné straně některá rizika omezil a zlepšil rovněž transparentnost i tvorbu cen, na straně druhé však přispěl ke vzniku jiných problémů. Zejména došlo ke koncentraci rizik selhání vypořádání obchodů s deriváty při použití centrálního clearingů všemi finančními a velkými nefinančními institucemi v omezeném počtu CCP, resp. jejich skupin.

Velká koncentrace rizik v CCP by při jejich případném selhání velmi pravděpodobně vedla k dominovému efektu (tzv. spill over effect) selhání členů CCP, což jsou hlavně velké banky, a jejich klientů napříč celou EU i mimo ni, došlo by k zastavení obchodování na burzách v EU a dalších obchodních platformách využívajících služeb CCP, a celý evropský finanční systém by tak byl značně oslaben.

Deklarovaným cílem návrhu je přijetí jednotného přístupu, který bude systémové riziko CCP řešit úměrně tak, aby byla zabezpečena finanční stabilita, zachovány zásadní funkce finančního trhu a ochráněni daňoví poplatníci. V souladu s tímto cílem zavádí návrh nové instituty, z nichž jako nejdůležitější lze uvést orgán řešení krize a koncept kolegií, plány ozdravení a řešení krize, včasný zásah, opatření řešení krize a záruky, tzv. princip no creditor worse off.

ČR návrh Komise na řešení možných selhání systémů CCP obecně vítá. Z pozice země, která vlastní CCP nemá, usiluje především o to, aby budoucí právní úprava zajišťovala dostatečnou ochranu členů clearingového systému, jejich klientů a klientů těchto klientů.

Pokud jde o stádium projednávání, v Radě EU stále probíhají jednání a další výraznější posun se bude do značné míry odvíjet od úspěšnosti diskuzí paralelně projednávaných návrhů zabývajících se problematikou nové koncepce dohledu, zvláště pak návrhu nařízení o ESAs a také návrhu nařízení EMIR CCP Supervision.

Fondy rizikového kapitálu a sociální podnikání (EuVECA/EuSEF)

Dne 10. 11. 2017 byla novela s účinností od 1. 3. 2018 publikována ve Věstníku novela¹⁰⁰ nařízení o EuVECA¹⁰¹ a nařízení o EuSEF¹⁰², která si klade za cíl podpořit vznik EuVECA a EuSEF. Toho má být dosaženo zejména prostřednictvím zpřístupnění fondů EuVECA a EuSEF správcům, kteří mají povolení podle směrnice o správcích alternativních investičních fondů¹⁰³, rozšířením investičních možností fondů EuVECA a EuSEF a zjednodušením přeshraničního nabízení fondů EuVECA a EuSEF. To by mělo ve výsledku vést i ke zlepšení přístupu SMEs k financování se přes kapitálový trh.

Retailové finanční služby a ochrana spotřebitele na vnitřním trhu

Dne 23. 3. 2017 představila Komise Akční plán finančních služeb pro spotřebitele, který navrhuje možná opatření k odstranění překážek mezi členskými státy v oblasti retailových finančních služeb. Tento Akční plán navazuje na Zelenou knihu o retailových finančních službách z roku 2015. Cílem je podle Komise větší integrace evropského trhu s finančními službami, která má přinést větší konkurenci, a tím i pokles cen, a to zejména prostřednictvím digitálních technologií. Pokud by tohoto cíle bylo dosaženo na tržním principu, Komise je ochotna upustit od regulatorních opatření.

Akční plán si klade cíle ve třech hlavních oblastech, kterými jsou zvýšení důvěry spotřebitelů a posílení jejich postavení při sjednávání finančních služeb jak doma, tak i v jiných členských státech, odbourání právních a regulatorních překážek poskytování finančních služeb v zahraničí a podpora rozvoje inovativního digitálního světa, který může některé ze stávajících překážek jednotného trhu napomoci překonat.

Na podporu výše uvedených cílů identifikovala Komise 12 opatření, která mají směřovat k:

1. snížení poplatků za přeshraniční transakce ve všech členských státech;
2. větší transparentnosti směnných kurzů měn;
3. zjednodušení změny poskytovatelů a produktů finančních služeb;
4. zkvalitnění internetového srovnávání finančních služeb;
5. větší ochraně obětí dopravních nehod v případě insolvence pojistitele a uznávání vydaných potvrzení o (beze)škodním průběhu předchozích pojištění v jiných členských státech;

¹⁰⁰ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1991 ze dne 25. 10. 2017, kterým se mění nařízení (EU) č. 345/2013 o evropských fondech rizikového kapitálu a nařízení (EU) č. 346/2013 o evropských fondech sociálního podnikání.

¹⁰¹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 345/2013 ze dne 17. 4. 2013 o evropských fondech rizikového kapitálu.

¹⁰² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 346/2013 ze dne 17. 4. 2013 o evropských fondech sociálního podnikání.

¹⁰³ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/61/EU ze dne 8. 6. 2011 o správcích alternativních investičních fondů a o změně směrnic 2003/41/ES a 2009/65/ES a nařízení (ES) č. 1060/2009 a (EU) č. 1095/2010.

6. transparentnější cenotvorbě pojištění u autopůjčoven;
7. prohloubení a zvýšení bezpečnosti jednotného trhu spotřebitelských úvěrů včetně podchycení nových forem úvěrování např. prostřednictvím P2P platforem a zefektivnění řešení nadměrného zadlužení obyvatel;
8. snížení právních a regulatorních překážek pro osoby poskytující spotřebitelské úvěry v jiném členském státě;
9. zjednodušení přeshraničního spotřebitelského úvěrování včetně standardizace posuzování úvěruschopnosti napříč EU a minimálního harmonizovaného sdíleného obsahu dlužnických registrů;
10. určení, jakými prostředky lze nejlépe podpořit rozvoj finančních technologií a jednotného, technologiemi taženého trhu finančních služeb;
11. k podpoře online uzavírání smluvních vztahů a identifikaci zákazníků na dálku;
12. vyhodnocení současného režimu prodeje finančních služeb na dálku včetně informačních povinností a případné potřeby změny tohoto režimu.

Dne 17. 5. 2017 bylo vydáno nařízení, kterým se na období let 2017–2020 zřizuje program Unie na podporu zvláštních činností na zvýšení zapojení spotřebitelů a ostatních koncových uživatelů finančních služeb do tvorby politik EU v oblasti finančních služeb¹⁰⁴. Toto nařízení uvádí příjemce programu, jeho cíle a stanovuje činnosti, na které se program vztahuje (výzkumné činnosti, osvětová a informativní činnost, činnosti na posílení spolupráce mezi členy organizací, a posílení poradenské činnosti na podporu zájmů a postavení těchto členů na úrovni EU). Dále obsahuje ustanovení týkající se přidělování grantů, transparentnosti, výše poskytnutých finančních prostředků (maximální výše 6 mil. EUR) a ochrany finančních zájmů EU.

9.4 Domácí legislativa v oblasti finančního trhu

Krizové řízení ve finančním sektoru

V únoru 2017 byl předložen Poslanecké sněmovně vládní návrh zákona, kterým se mění zákon o ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu a další související zákony (sněmovní tisk 1023). Cílem návrhu zákona je upřesnit a doplnit některá již dříve implementovaná ustanovení směrnice BRRD, např. ustanovení týkající se požadavku na doplnění smluvní dokumentace kapitálového nástroje o uznání pravomoci ČNB provést odpis nebo konverzi nástroje, pravomoc ČNB uložit instituci povinnost omezit expozice vůči jiné instituci nebo povinnost vést podrobné záznamy o finančních smlouvách. Dále je v návrhu zákona upraveno nové moratorium (tj. odložení splatnosti závazku) vztahující se pouze na odepisovatelné kapitálové nástroje nebo odepisovatelné závazky, které lze uložit až na osmáct měsíců, a to i opakovaně. Zároveň jsou na základě zkušeností s dosavadním fungováním GSFT předkládaným návrhem zákona upraveny některé otázky jeho fungování (např. výběr příspěvků do fondu pro řešení krize, schvalování vnitřních předpisů). Legislativní proces nebyl do konce volebního období dokončen a návrh zákona v totožném znění byl znovu předložen Poslanecké sněmovně v únoru 2018 (sněmovní tisk 94).

Česká národní banka

V lednu 2017 byl předložen Poslanecké sněmovně vládní návrh zákona, kterým se mění zákon o ČNB a zákon o oběhu bankovek a mincí (sněmovní tisk 1009). Legislativní proces nebyl do konce volebního období dokončen. U části původní novely, jejímž cílem je umožnit ČNB vydávat pamětní bankovky a obchodní mince, tzv. české dukáty, byl ve 2. pololetí roku 2017 znovu zahájen legislativní proces, a to z důvodu, aby je mohla ČNB vydat už u příležitosti 100. výročí československé měny v roce 2019. Novela byla schválena Senátem 25. 4. 2018 a měla by nabýt účinnosti během 1. pololetí roku 2018.

Zbývá část původní novely zákona o ČNB je připravována do znovuobnoveného legislativního procesu s termínem předložení vládě v září 2018. Tato novela obsahuje několik dílčích věcných změn a legislativně technické korekce směřující ke snazšímu a především jednotnému výkladu zákona o ČNB. V rámci věcných změn jde především o rozšíření okruhu nástrojů měnové politiky a okruhu subjektů, se kterými může ČNB uzavírat obchody na volném trhu. Dále je navrhováno doplnění oprávnění pro ČNB stanovit horní hranici vybraných úvěrových ukazatelů týkajících se spotřebitelských úvěrů zajištěných obytnou nemovitostí, čímž by byly rozšířeny nástroje makrobezpečnostní politiky. Návrh dále například staví najisto možnost ČNB založit k podpoře plnění svých úkolů právníckou osobu nebo v ní nabýt účast.

¹⁰⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/826 ze dne 17. 5. 2017, kterým se na období let 2017–2020 zřizuje program Unie na podporu zvláštních činností na zvýšení zapojení spotřebitelů a ostatních koncových uživatelů finančních služeb do tvorby politik Unie v oblasti finančních služeb.

Úvěrové instituce

V březnu 2017 byl předložen Poslanecké sněmovně vládní návrh zákona, kterým se mění zákon o bankách a zákon o spořitelních a úvěrních družstvech. Legislativní proces nebyl do konce volebního období dokončen, a proto je novela připravována do znovuoobnověného legislativního procesu s termínem předložení vládě v září 2018. Nový návrh zákona je z části technickou novelou, která však přinese i několik dílčích věcných změn. Stávající právní úprava zákona o bankách a zákona o spořitelních a úvěrních družstvech se uvede do vzájemného souladu a do souladu s ostatními sektorovými zákony, novým občanským zákoníkem a zákonem o obchodních korporacích. Významnou změnu rovněž představuje korekce způsobu výpočtu vypořádacího podílu na majetku družstevní záložny. V neposlední řadě se návrhem zákona posiluje ochrana klientů bank v případech, kdy dochází k přeměnám či jakékoliv dispozici s obchodním závazkem banky nebo jeho částí.

Kapitálový trh

V roce 2017 byl dokončen legislativní proces návrhu zákona, kterým se mění zákon o podnikání na kapitálovém trhu a další související zákony. Zákon¹⁰⁵ byl publikován ve Sbírce zákonů dne 14. 7. 2017, přičemž měl dělenou účinnost, stanovenou na 13. 8. 2017 a na 3. 1. 2018.

Tento zákon obsahuje převážně změny, jimiž se provádí implementace několika unijních předpisů týkajících se kapitálového trhu. Konkrétně jde o směrnice o trzích finančních nástrojů (MiFID II), nařízení o trzích finančních nástrojů (MiFIR), nařízení o zneužívání trhu (MAR)¹⁰⁶, směrnice o trestních sankcích za zneužívání trhu (CSMAD)¹⁰⁷, prováděcí směrnice k nařízení MAR¹⁰⁸, nařízení o transparentnosti obchodů zajišťujících financování a opětovného použití (SFTR)¹⁰⁹, nařízení o sděleních klíčových informací týkajících se strukturovaných retailových investičních produktů a PRIIPs a nařízení o benchmarcích (BMR)¹¹⁰.

Změny vyplývající z práva EU mají za cíl přispět k vyšší efektivitě a transparentnosti podnikání na finančním trhu. V reakci na technický pokrok v této oblasti se zavádí nová obchodní platforma v podobě organizovaného obchodního systému (OTF), reguluje se vysokofrekvenční obchodování a nově se upravují poskytovatelé služeb hlášení údajů (ARM, APA, CTP). Úpravou pravidel jednání se zákazníky se zvyšuje ochrana investorů (např. se upřesňují podmínky poskytování nezávislého poradenství). Zásadně přepracována je právní úprava investičních zprostředkovatelů po vzoru jiných zákonů upravujících distribuci na finančním trhu (zavádí se například povinné zkoušky). Novela také modernizuje úpravu přestupků na úseku kapitálového trhu.

Dluhopisy

V březnu 2017 byl předložen Poslanecké sněmovně vládní návrh zákona, kterým se mění zákon o dluhopisech¹¹¹ a další související zákony (sněmovní tisk 1062), přičemž se jedná o národní úpravu, která nicméně zohledňuje existující právní předpisy EU. Návrh zejména modernizuje stávající úpravu hypotečních zástavních listů a rozšiřuje ji i na jiné typy tzv. krytých dluhopisů. Nově se navrhuje vyloučit automatickou splatnost krytých dluhopisů v případě insolvence jejich emitenta (banky) a výslovně se řeší i otázka splátek hypotečních úvěrů, kterými jsou tyto dluhopisy kryty. Návrh zákona dále řeší některé dílčí nedostatky dluhopisového práva, na které upozornila praxe, například absenci úpravy agenta pro zajištění, monitora krytého bloku, nuceného správce krytých bloků či úpravy povinně konvertibilních dluhopisů (CoCos). Ve vztahu k insolvenčnímu řízení se upřesňuje povaha majetku zákazníka a jeho vydání zákazníkům. Z důvodu konce volebního období návrh zákona nebyl projednán, a proto bylo identické znění návrhu zákona opětovně předloženo Poslanecké sněmovně v únoru 2018 (sněmovní tisk 93).

¹⁰⁵ Zákon č. 204/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

¹⁰⁶ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 596/2014 ze dne 16. 4. 2014 o zneužívání trhu (nařízení o zneužívání trhu) a o zrušení směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/6/ES a směrnice Evropské komise 2003/124/ES, 2003/125/ES a 2004/72/ES, ve znění nařízení 2016/1033.

¹⁰⁷ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/57/EU ze dne 16. 4. 2014 o trestních sankcích za zneužívání trhu.

¹⁰⁸ Prováděcí směrnice Komise (EU) 2015/2392 ze dne 17. 12. 2015 k nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 596/2014, pokud jde o oznamování skutečných nebo možných porušení tohoto nařízení příslušným orgánům.

¹⁰⁹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2365 ze dne 25. 11. 2015 o transparentnosti obchodů zajišťujících financování a opětovného použití (SFTR).

¹¹⁰ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1011 ze dne 8. 6. 2016 o indexech, které jsou používány jako referenční hodnoty ve finančních nástrojích a finančních smlouvách nebo k měření výkonnosti investičních fondů, a o změně směrnice 2008/48/ES a 2014/17/EU a nařízení (EU) č. 596/2014.

¹¹¹ Zákon č. 190/2004 Sb., o dluhopisech, ve znění pozdějších předpisů.

Investiční fondy

V dubnu 2017 vláda schválila návrh nařízení vlády, kterým se mění nařízení vlády o investování investičních fondů¹¹². Touto novelou byly zejména zrušeny investiční limity související s investováním fondů kvalifikovaných investorů. Dále bylo speciálním fondům umožněno investovat do fondů kvalifikovaných investorů až 10 % svého majetku a byly upřesněny limity při investování speciálních fondů do jiných investičních fondů. Nařízení vlády bylo v dubnu 2017 publikováno ve Sbírce zákonů pod číslem 133/2017 Sb. s účinností od 1. 6. 2017.

Distribuce pojistných produktů

Na konci roku 2017 byl vládě předložen návrh zákona o distribuci pojištění a zajištění. Jedná se o transpoziční normu (implementace směrnice IDD a částečně též směrnice Solventnost II) obsahující však i prvky národní úpravy, reagující především na některé problémy v oblasti sjednávání rezervotvorných životních pojištění. V rámci této národní úpravy návrh zákona současně přebírá standard regulace distribuce, který je již zaveden na kapitálovém trhu a u spotřebitelských úvěrů (zprostředkovatelská oprávnění, odpovědnostní vztahy, profesní požadavky, ověřování odbornosti, správní trestání). V lednu 2018 vláda návrh zákona schválila a zaslala jej k projednání Poslanecké sněmovně (sněmovní tisk 48). Zákon nahrazuje současný zákon o pojišťovacích zprostředkovatelích a likvidátorech pojistných událostí.

Pojišťovnictví

V září 2017 byla přijata novela¹¹³ zákona o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla, kterou bylo v důsledku poslanecké iniciativy do zákona vráceno právo České kanceláře pojistitelů (ČKP) na příspěvek za nepojištěný provoz tuzemských vozidel. Současně s tím došlo k zásadní změně povinnosti pojištění této odpovědnosti, které od 1. 1. 2018 podléhají tuzemská vozidla registrovaná v registru silničních vozidel bez ohledu na to, zda jsou provozována na veřejné pozemní komunikaci. Tím se také tuzemská právní úprava výrazně přizpůsobila rozsahem této povinnosti dle příslušného rozsudku Soudního dvora EU¹¹⁴. S touto změnou bylo spojeno přijetí novely¹¹⁵ vyhlášky, kterou se provádí zákon o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla. Novela vyhlášky stanovila vyšší denní sazby uvedeného příspěvku a vyšší nákladů mimosoudního uplatnění práva ČKP na tento příspěvek.

Platební účty

V roce 2017 nabyl účinnosti zákon¹¹⁶, kterým se mění zákon o platebním styku a další související zákony (částečná účinnost od 13. 1. 2017, účinnost zbylé části od 1. 3. 2017). Zákon primárně transponuje směrnici o porovnatelnosti poplatků souvisejících s platebními účty, změně platebního účtu a přístupu k platebním účtům se základními prvky¹¹⁷ a implementuje nařízení o mezibankovních poplatcích za karetní platební transakce¹¹⁸. Zákon přináší povinnost sjednocení terminologie platebního styku, pravidla pro provozování srovnávacích internetových stránek a povinné umožnění změny platebního účtu (tzv. switching). Zákon dále zavádí povinnost bank nabízet tzv. základní platební účet.

Dne 13. 1. 2018 nabyl účinnosti nový zákon o platebním styku¹¹⁹, který nahradil původní zákon o platebním styku z roku 2009. Zákon transponuje směrnici o platebních službách na vnitřním trhu (PSD II).¹²⁰ Zákon nově reguluje moderní způsoby placení prostřednictvím mobilních a internetových aplikací, které jsou alternativou k platbě kartou a ve srovnání s klasickým bankovním převodem dávají vyšší záruku, že platba bude skutečně provedena. Spotřebitelé dále mají možnost prostřednictvím internetu centrálně spravovat údaje o svých platebních účtech, což jim umožňuje mít větší přehled o rodinných financích. Rovněž se zavádí vyšší standardy

¹¹² Nařízení vlády č. 243/2013 Sb., o investování investičních fondů a o technikách k jejich obhospodařování, ve znění nařízení vlády č. 11/2014 Sb.

¹¹³ Zákon č. 293/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹⁴ Rozsudek Soudního dvora EU ve věci C-162/13 Damijan Vnuk proti Zavarovalnica Triglav d.d.

¹¹⁵ Vyhláška č. 417/2017 Sb., kterou se mění vyhláška Ministerstva financí č. 205/1999 Sb., kterou se provádí zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla), ve znění pozdějších předpisů.

¹¹⁶ Zákon č. 452/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 284/2009 Sb., o platebním styku, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

¹¹⁷ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/92/EU ze dne 23. 7. 2014 o porovnatelnosti poplatků souvisejících s platebními účty, změně platebního účtu a přístupu k platebním účtům se základními prvky.

¹¹⁸ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/751 ze dne 29. 4. 2015 o mezibankovních poplatcích za karetní platební transakce.

¹¹⁹ Zákon č. 370/2017 Sb., o platebním styku.

¹²⁰ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2366 ze dne 25. 11. 2015 o platebních službách na vnitřním trhu, kterou se mění směrnice 2002/65/ES, 2009/110/ES a 2013/36/EU a nařízení (EU) č. 1093/2010 a zrušuje směrnice 2007/64/ES.

bezpečnosti plateb prostřednictvím tzv. silného ověření uživatele a dochází k posílení práv spotřebitelů v případě ztráty, odcizení nebo zneužití platebních karet. Spotřebitelé nemusí nově platit poplatek za platbu kartou, který byl účtován u některých čerpacích stanic nebo při internetovém prodeji letenek.

Směnářenská činnost

V průběhu roku 2017 byla připravována novela zákona o směnářenské činnosti¹²¹, přičemž dne 27. 4. 2017 byl na internetových stránkách MF zveřejněn konzultační materiál. V období od 23. 2. 2018 do 23. 3. 2018 proběhlo meziresortní připomínkové řízení k návrhu zákona, kterým se mění zákon o směnářenské činnosti a nový zákon o platebním styku. V dubnu 2018 byl návrh zákona odeslán k projednání v pracovní komisích Legislativní rady vlády. Důvodem přípravy návrhu zákona je potřeba reagovat na nekalé praktiky některých směnářů při jednání se zahraničními turisty. Dále by mělo dojít k vymezení hranice mezi provozováním směnářenské činnosti a poskytováním platebních služeb.

9.5 Nelegislativní aktivity MF v oblasti finančního trhu

Finanční vzdělávání

MF je podle vládou schválené Národní strategie finančního vzdělávání orgánem státní správy odpovědným za tuto oblast. MF vede Pracovní skupinu pro finanční vzdělávání (PSFV), která je platformou pro výměnu zkušeností a názorů. Členy PSFV jsou zástupci veřejného sektoru (MF, MŠMT, další ministerstva a ČNB), profesních sdružení působících na finančním trhu, subjekty realizující finančně vzdělávací projekty (neziskové organizace, spotřebitelská sdružení a dluhové poradny), zástupci akademické sféry a odborníci v oblasti vzdělávání. MF ad-hoc zřizuje podskupiny PSFV řešící konkrétní úkoly, v roce 2017 to byla aktualizace standardů finanční gramotnosti a nové definice finanční gramotnosti.

Národní strategie finančního vzdělávání

MF v současné době provádí revizi Národní strategie finančního vzdělávání a souvisejících strategických dokumentů. Do procesu revize spadá provedení měření úrovně finanční gramotnosti dospělé populace a jeho vyhodnocení. V průběhu let 2016 a 2017 revidovala pracovní podskupina pro kompetence složená ze členů PSFV a dalších přízvaných odborníků standardy finanční gramotnosti z roku 2007. Nový standard finanční gramotnosti¹²² stanovující cílové kompetence žáků ve světě financí slouží jako podklad pro vytvoření rámcových vzdělávacích programů na základních a středních školách. Za pomoci této podskupiny byla v roce 2017 vytvořena rovněž aktualizovaná definice finanční gramotnosti.¹²³

Během roku 2017 proběhla také veřejná konzultace k revizi Národní strategie finančního vzdělávání. Na základě odpovědí na konzultaci byl publikován první návrh revidované Národní strategie finančního vzdělávání. Po veřejné konzultaci tohoto návrhu budou v roce 2018 probíhat další jednání s relevantními subjekty, která určí směřování zvyšování finanční gramotnosti v dalším období.

Portál Proč se finančně vzdělávat?

MF průběžně spravuje rozcestníkový portál finanční gramotnosti „Proč se finančně vzdělávat?“ www.psfv.cz, který je určen široké laické i odborné veřejnosti. Portál na jednom místě shromažďuje informace o fungování a rizicích finančního trhu a o systému finančního vzdělávání v ČR i v zahraničí. Obsahem jsou mj. rodinné finance včetně tvorby domácího rozpočtu; struktura, instituce a produkty finančního trhu; kontakty na spotřebitelské a dluhové poradny, které v případě sporů s institucemi finančního trhu či např. při složité životní situaci poskytují zdarma pomoc; řešení sporů, rady a návody zaměřené především na předlužení, oddlužení a exekuce a odkazy na zajímavé stránky s projekty, hrami a kalkulačkami v ČR i v zahraničí.

Ochrana spotřebitele na finančním trhu

Nabídka finančních služeb se soustavně rozrůstá, finanční produkty se inovují a stávají se komplexnějšími, přičemž však ne každý je schopen nárokům kladeným na jejich porozumění dostát. Ochrana spotřebitele jakožto určitá ucelená sada spotřebitelských práv na straně jedné a povinností distributorů finančních služeb na straně druhé má v přiměřené míře a za užití vhodných nástrojů tuto asymetrii znalostí a dovedností potřebných pro správné rozhodování nahradit. Základní principy a východiska, kterými se v této oblasti MF coby věcně příslušný orgán státní správy řídí, vyplývají z Rámcové politiky MF v oblasti ochrany spotřebitele na finančním trhu (publikované v roce 2007).

¹²¹ Zákon č. 277/2013 Sb., o směnářenské činnosti, ve znění zákona č. 183/2017 Sb.

¹²² <https://www.psfv.cz/cs/pro-odborniky/strategicke-dokumenty>

¹²³ Finanční gramotnost je soubor znalostí, dovedností a postojů nezbytných k dosažení finanční prosperity prostřednictvím zodpovědného finančního rozhodování.

V roce 2017 byla zahájena revize tohoto koncepčního dokumentu s cílem zhodnotit vývoj ochrany spotřebitele na finančním trhu v poslední dekádě, identifikovat přetrvávající či nové problémy v retailových finančních službách a aktualizovat pozici MF k možným legislativním i nelegislativním aktivitám v této oblasti.

Koncepce rozvoje kapitálového trhu v ČR

MF zveřejnilo v říjnu 2017 zprávu WB (přidružená organizace OSN) o kapitálovém trhu v ČR. Zpráva byla sepsána na žádost MF a její příprava byla financována Komisí v rámci přípravné fáze programu na podporu strukturálních reforem (SRSP¹²⁴). Zpráva expertů WB z různých zemí světa za asistence MF i účastníků trhu analyzuje podmínky a specifika kapitálového trhu přímo v ČR, popisuje současný stav kapitálového trhu v ČR a formuluje doporučení pro jeho další rozvoj v následujícím období. MF plánuje zohlednit doporučení z této zprávy v připravovaném strategickém dokumentu „Koncepce rozvoje kapitálového trhu v ČR 2018-2023“. Tento dokument bude finalizován v průběhu roku 2018, a to rovněž ve spolupráci s WB v rámci projektu SRSP, a následně předložen ke schválení vládě ČR. Více box 6.1 v kapitole 6.

Překlady některých zákonů do anglického jazyka

V roce 2017 byly vyhotoveny informativní překlady některých právních předpisů z oblasti finančního trhu do anglického jazyka. Jedná se o překlad zákona o ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu (zveřejněn v září 2017), zákona o podnikání na kapitálovém trhu, zákona o omezení plateb v hotovosti, zákona o platebním styku (zveřejněny v lednu 2018) a zákona o směnářenské činnosti (zveřejněn v únoru 2018). Překlady zákonů jsou dostupné na internetových stránkách MF v části Legislativa a Legislativní dokumenty.¹²⁵

¹²⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/825 ze dne 17. 5. 2017 o zavedení programu na podporu strukturálních reforem na období 2017–2020 a o změně nařízení (EU) č. 1303/2013 a (EU) č. 1305/2013.

¹²⁵ Viz. <https://www.mfcr.cz/cs/legislativa/legislativni-dokumenty/2013/zakon-c-277-2013-sb-31253>,
<https://www.mfcr.cz/cs/legislativa/legislativni-dokumenty/2018/zakon-c-370-2017-sb-30664>,
<https://www.mfcr.cz/cs/legislativa/legislativni-dokumenty/2004/zakon-c-254-2004-sb-3569>,
<https://www.mfcr.cz/cs/legislativa/legislativni-dokumenty/2004/zakon-c-256-2004-sb-3568>,
<https://www.mfcr.cz/cs/legislativa/legislativni-dokumenty/2015/zakon-c-374-2015-sb-29512>.

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1.1:	Meziroční růst reálného HDP.....	6
Tabulka 1.2:	Základní makroekonomické a fiskální ukazatele ČR.....	6
Tabulka 1.3:	Základní ukazatele vnějších vztahů ČR.....	7
Tabulka 1.4:	Indexy spotřebitelských cen sledovaných ekonomik.....	7
Tabulka 1.5:	Výnosy desetiletých státních dluhopisů.....	8
Tabulka 1.6:	Hlavní měnověpolitické úrokové sazby centrálních bank.....	9
Tabulka 1.7:	Průměrný kurz koruny k hlavním a regionálním měnám.....	10
Tabulka 2.1:	Umístění prostředků na finančním trhu.....	11
Tabulka 4.1:	Počty subjektů poskytujících služby na finančním trhu.....	14
Tabulka 4.2:	Počet subjektů působících v ČR na základě jednotného pasu.....	15
Tabulka 4.3:	Základní ukazatele FPV.....	17
Tabulka 4.4:	Základní ukazatele FŘK.....	17
Tabulka 4.5:	Počet zahájených řízení v jednotlivých letech.....	18
Tabulka 4.6:	Výsledek hospodaření před zdaněním finančních institucí.....	19
Tabulka 4.7:	Průměrný přepočtený počet zaměstnanců finančních institucí.....	19
Tabulka 5.1:	Základní ukazatele bankovního sektoru.....	21
Tabulka 5.2:	Vybrané položky výkazu zisku a ztráty bankovního sektoru.....	26
Tabulka 5.3:	Úrokové sazby ČNB.....	27
Tabulka 5.4:	Průměrná úroková sazba.....	28
Tabulka 5.5:	Rozdělení vkladů u bank dle sektorového hlediska.....	29
Tabulka 5.6:	Rozdělení úvěrů u bank dle sektorového hlediska.....	29
Tabulka 5.7:	Nově poskytnuté hypoteční úvěry podle účelu pořízení.....	30
Tabulka 5.8:	Celkový objem nesplacených hypotečních úvěrů podle účelu pořízení.....	31
Tabulka 5.9:	Hypoteční úvěry (HÚ) podle fixace úrokové sazby.....	31
Tabulka 5.10:	Hlavní ukazatele stavebního spoření.....	34
Tabulka 5.11:	Základní ukazatele sektoru družstevních záložen.....	37
Tabulka 5.12:	Struktura aktiv sektoru nebankovních poskytovatelů financování dle segmentů.....	39
Tabulka 5.13:	Struktura půjček sektoru nebankovních poskytovatelů financování dle segmentů.....	40
Tabulka 6.1:	Vývoj ročních výkonností globálního akciového indexu a indexů sledovaných států.....	43
Tabulka 6.2:	Objem burzovních obchodů na BCPP.....	44
Tabulka 6.3:	Objem mimoburzovních obchodů na BCPP.....	45
Tabulka 6.4:	Počty registrovaných emisí na BCPP.....	45
Tabulka 6.5:	Objem burzovních obchodů na RM-Systému.....	45
Tabulka 6.6:	Objem obchodů na PXE.....	47
Tabulka 6.7:	Ukazatele sektoru OCP.....	48
Tabulka 6.8:	Struktura obhospodařovaných prostředků.....	48
Tabulka 6.9:	Ukazatele obchodů sektoru OCP.....	49
Tabulka 6.10:	Struktura obchodů sektoru OCP.....	49
Tabulka 6.11:	Objem spravovaného majetku ve finančních skupinách AKAT.....	49
Tabulka 6.12:	Prostředky podílových fondů dle domicilu a dle druhu fondu.....	51
Tabulka 7.1:	Hlavní ukazatele pojistného trhu.....	53
Tabulka 8.1:	Počet fondů jednotlivých penzijních společností.....	56
Tabulka 8.2:	Vybrané ukazatele sektoru penzijních společností.....	57
Tabulka 8.3:	Průměrná výše měsíčních příspěvků v transformovaných (TF) a účastnických (ÚF) fondech.....	60
Tabulka P2.1:	Úvěry podle druhového hlediska.....	99
Tabulka P2.2:	Základní ukazatele vývoje stavebního spoření v ČR.....	100
Tabulka P2.3:	Alokace aktiv penzijních fondů.....	101
Tabulka P2.4:	Základní ukazatele vývoje penzijního připojištění v transformovaných fondech.....	101
Tabulka P2.5:	Základní ukazatele vývoje doplňkového penzijního spoření v účastnických fondech.....	102

SEZNAM GRAFŮ

Graf 2.1:	Umístění prostředků na finančním trhu	11
Graf 3.1:	Struktura úspor domácností.....	13
Graf 5.1:	Celkový kapitálový poměr a čisté úrokové výnosy z aktiv.....	21
Graf 5.2:	Úvěry dle rizikovosti	23
Graf 5.3:	Podíl úvěrů v selhání dle klientských segmentů.....	24
Graf 5.4:	Podíl nevýkonných úvěrů v zemích EU	25
Graf 5.5:	Rentabilita vlastního kapitálu Tier 1	27
Graf 5.6:	RPSN nových korunových úvěrů poskytnutých bankami	28
Graf 5.7:	Struktura hypotečních úvěrů na pořízení bytové a nebytové nemovitosti	32
Graf 5.8:	Vybrané úrokové sazby	33
Graf 5.9:	Počet smluv o stavebním spoření	34
Graf 5.10:	Celkové úvěry a vklady dle splatnosti.....	35
Graf 5.11:	Nové úvěry v sektoru stavebního spoření	36
Graf 5.12:	Úrokové sazby z nově uzavřených úvěrů na bydlení domácností	36
Graf 5.13:	Podíly nových úvěrů na bydlení poskytnutých bankami a stavebními spořitelny domácnostem	37
Graf 5.14:	Bilanční suma, výše přijatých vkladů a výše poskytnutých úvěrů a pohledávek	38
Graf 5.15:	Celkové zadlužení domácností	41
Graf 5.16:	Objem zadlužení domácností ve vybraných zemích EU vzhledem k HDP	42
Graf 6.1:	Denní uzavírací hodnoty indexů na BCPP	44
Graf 6.2:	Objem dlouhodobých dluhopisů emitovaných domácími nefinančními podniky.....	46
Graf 6.3:	Struktura investičních fondů	50
Graf 7.1:	Objem hrubého předepsaného pojistného	52
Graf 7.2:	Počet pojišťovacích zprostředkovatelů	55
Graf 8.1:	Prostředky a počet účastníků ve III. pilíři	57
Graf 8.2:	Přijaté a vyplacené prostředky v transformovaných a účastnických fondech	58
Graf 8.3:	Struktura účastníků dle věku v transformovaných a účastnických fondech	59
Graf 8.4:	Počet smluv ve III. pilíři, na které přispíval účastníkům zaměstnavatel	60
Graf 8.5:	Celková výše státních příspěvků a výše prům. účast. příspěvku v transformovaných a účastnických fondech	61
Graf 8.6:	Průměrná výnosová míra penzijních fondů.....	61
Graf 8.7:	Objem prostředků v jednotlivých typech účastnických fondů	62
Graf 8.8:	Struktura aktiv transformovaných fondů a struktura dluhopisů v transformovaných fondech dle emitenta.....	62
Graf 8.9:	Struktura aktiv účastnických fondů a struktura dluhopisů v účastnických fondech dle emitenta	63

SEZNAM BOXŮ

Box 4.1:	Institucionální pohled na dopady Brexitu na finanční trh v ČR	16
Box 5.1:	Nevýkonné úvěry v EU.....	25
Box 6.1:	Koncepce rozvoje kapitálového trhu v ČR a spolupráce se Světovou bankou	46

SEZNAM SCHÉM

Schéma 9.1:	Základní struktura evropských institucí v souvislosti s legislativním procesem	64
-------------	--	----

SEZNAM ZKRATEK

AHWP	Ad Hoc Working Party on the Strengthening of the Banking Union (Pracovní skupina k posílení bankovní unie)
AKAT	Asociace pro kapitálový trh ČR
APA	Approved Publication Arrangement (schválený systém pro uveřejňování informací)
APS ČR	Asociace penzijních společností České republiky
ARAD	Databáze časových řad ČNB
ARM	Approved Reporting Mechanism (schválený mechanismus hlášení údajů)
b.b.	bazický bod
BCPP	Burza cenných papírů Praha
BoJ	centrální banka Japonska
BoE	centrální banka Spojeného království
BMR	Benchmarks Regulation (nařízení o benchmarcích)
BRRD	Bank Recovery and Resolution Directive (směrnice o ozdravných postupech a řešení krize úvěrových institucí a investičních podniků)
CBR	centrální banka Ruské federace
CCP	Central Counterparty Clearing House (ústřední protistrana)
CCPRR	Central Counterparties Recovery and Resolution Proposal (návrh nařízení o ozdravných postupech a řešení krize ústředních protistran)
CEGBPI	Commission Expert Group on Banking, Payments and Insurance (expertní skupina)
CETA	Comprehensive Economic and Trade Agreement (Komplexní hospodářská a obchodní dohoda)
CFM	Committee for Financial Markets OECD (Výbor pro finanční trhy OECD)
CMU	Capital Markets Union (unie kapitálových trhů)
CNY	čínské renmimbi - mezinárodní kód měny
COREPER	Comité des Représentants Permanents (Výbor stálých zástupců)
CP	cenný papír
CRD	Capital Requirements Directive (směrnice o kapitálových požadavcích)
CRR	Capital Requirements Regulation (nařízení o kapitálových požadavcích)
CSDR	Central Securities Depositories Regulation (nařízení o centrálních depozitářích cenných papírů)
CSMAD	Directive on Criminal Sanctions for Market Abuse (směrnice o trestních sankcích za zneužívání trhu)
CTP	Consolidated Tape Provider (konsolidovaný informační systém)
CZK	koruna česká – mezinárodní kód měny
ČAP	Česká asociace pojišťoven
ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
ČSOB	Československá obchodní banka, a.s.
ČSÚ	Český statistický úřad
D03	Pracovní skupina pro finanční služby
DG FISMA	The Directorate-General for Financial Stability, Financial Services and Capital Markets Union (Generální ředitelství pro finanční stabilitu, finanční služby a unii kapitálových trhů)
DPS	doplňkové penzijní spoření
EBA	European Banking Authority (Evropský orgán pro bankovníctví)
EBC	European Banking Committee (Evropský bankovní výbor)
EBRD	European Bank for Reconstruction and Development (Evropská banka pro obnovu a rozvoj)
ECB	European Central Bank (Evropská centrální banka)
ECOFIN	Economic and Financial Affairs Council (Rada ministrů hospodářství a financí členských zemí EU)
ECON	Committee on Economic and Monetary Affairs (Hospodářský a měnový výbor)
EDIS	European Deposit Insurance Scheme (Evropský systém pojištění vkladů)
EEA	European Economic Area (Evropský hospodářský prostor)
EFC	Economic and Financial Committee (Hospodářský a finanční výbor)
EFTA	European Free Trade Association (Evropské sdružení volného obchodu)

EGESC	Expert Group of the European Securities Committee (expertní skupina Evropského výboru pro cenné papíry)
EGNPL	Expert Group on Non-performing loans (expertní skupina pro řešení NPLs)
EIOPA	European Insurance and Occupational Pensions Authority (Evropský orgán pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění)
EIOPC	European Insurance and Occupational Pensions Committee (Evropský výbor pro pojišťovny a zaměstnanecké penzijní fondy)
ELTIF	European Long Term Investment Funds (Evropský fond dlouhodobých investic)
EMF	European Monetary Fund (Evropský měnový fond)
EMIR	European Market Infrastructure Regulation (Nařízení o OTC derivátech, ústředních protistranách a registrech obchodních údajů)
EMU	Economic and Monetary Union (hospodářská a měnová unie)
ESAs	European supervisory authorities (Evropské orgány dohledu)
ESC	European Securities Committee (Evropský výbor pro cenné papíry)
ESCB	European System of Central Banks (Evropský systém centrálních bank)
ESFS	European System of Financial Supervision (Evropský systém dohledu nad finančním trhem)
ESM	European Stability Mechanism (Evropský stabilizační mechanismus)
ESMA	European Securities and Markets Authority (Evropský orgán dohledu pro cenné papíry a trhy)
ESRB	European Systemic Risk Board (Evropská rada pro systémová rizika)
EU	Evropská unie
EUR	euro (měna eurozóny) - mezinárodní kód měny
EuSEF	European Social Entrepreneurship Funds Regulation (nařízení o evropských fondech sociálního podnikání)
EuVECA	European Venture Capital Funds Regulation (nařízení o evropských fondech rizikového kapitálu)
FA	Finanční arbitr
Fed	Federal Reserve System (Centrální banka USA)
FPV	Fond pojištění vkladů
FSB	Financial Stability Board (Rada pro finanční stabilitu)
FSC	Financial Services Committee (Výbor pro finanční služby)
FŘK	Fond pro řešení krize
G20	Skupina největších ekonomik světa představovaná ministry financí a guvernéry centrálních bank
GBP	britská libra - mezinárodní kód měny
GFOCP	Garanční fond obchodníků s cennými papíry
GSFT	Garanční systém finančního trhu
HDP	hrubý domácí produkt
HÚ	hypoteční úvěr
HUF	maďarský forint – mezinárodní kód měny
IDD	The Insurance Distribution Directive (směrnice o distribuci pojištění)
IFS	Investment Firms Supervision (dohled nad investičními podniky)
INFE	International Network on Financial Education (Mezinárodní síť pro finanční vzdělávání)
IPPC	Insurance and Private Pensions Committee
JPY	japonský jen - mezinárodní kód měny
KB	Komerční banka, a.s.
LTV	loan-to-value (úvěrový ukazatel poměřující výši úvěru a hodnotu nemovitosti)
MAR	Market Abuse Regulation (nařízení o zneužívání trhu)
MF	Ministerstvo financí
MiFID	Markets in Financial Instruments Directive (směrnice o trzích finančních nástrojů)
MiFIR	Regulation on Markets in Financial Instruments (nařízení o trzích finančních nástrojů)
MMFs	Money Market Funds (fondy peněžního trhu)
MNB	centrální banka Maďarska
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

n/a	nedostupné nebo nelze aplikovat
NBP	centrální banka Polska
NN	Nationale Nederlanden
OCP	obchodník s cennými papíry
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj)
OEEC	Organisation for European Economic Co-operation (Organizace pro evropskou hospodářskou spolupráci)
OTC	over-the-counter (mimoburzovní vypořádání obchodů)
OTF	Organised Trading Facility (Organizovaný obchodní systém)
p.a.	per annum (za rok)
p.b.	procentní bod
PBC	centrální banka Číny
PEPP	Celoevropský osobní penzijní produkt (Pan-European Personal Pension Products)
PLN	polský zlotý – mezinárodní kód měny
Pozn.	poznámka
PP	penzijní připojištění
PRIBOR	Prague InterBank Offered Rate (průměrná sazba na českém mezibankovním trhu)
PRIIPs	Packaged Retail and Insurance-based Investment Products Regulation (nařízení o sděleních klíčových informací týkajících se strukturovaných retailových investičních produktů a pojistných produktů s investiční složkou)
PS	pojistná smlouva, případně pracovní skupina
PSD II	Payment Service Directive (směrnice o platebních službách na vnitřním trhu)
PSFV	Pracovní skupina pro finanční vzdělávání
PX	hlavní index BCPP
PXE	Power Exchange Central Europe
PX-GLOB	index BCPP se širokou bází
PX-TR	index BCPP zohledňující dividendy (Total Return)
RMS	RM-Systém
RPSN	roční procentní sazba nákladů
RRM	Risk Reduction Measures (balíček pěti legislativních návrhů Komise ke snižování rizik a posílení bankovního sektoru v EU)
RUB	ruský rubl - mezinárodní kód měny
SFTR	Securities Financing Transactions Regulation (nařízení o transparentnosti obchodů zajišťujících financování a opětovného použití)
SMEs	Small and Medium Enterprises (malé a střední podniky)
SRB	Single Resolution Board (Jednotného výboru pro řešení krizí)
SRF	Single Resolution Fund (Jednotný fond pro řešení krizí)
SRM	Single Resolution Mechanism (Jednotný mechanismus pro řešení krizí)
SRMR	Single Resolution Mechanism Regulation (nařízení o jednotném mechanismu pro řešení krizí)
SRSP	Structural Reform Support Programme (Program na podporu strukturálních reforem)
SSM	Single Supervisory Mechanism (Jednotný mechanismus dohledu)
STS	Simple, Transparent and Standardised Securitization (jednoduchá, transparentní a standardizovaná sekuritizace)
TF	transformovaný fond
TLAC	Total Loss-Absorbing Capacity (kapacita bank absorbovat ztráty)
TREA	Total Risk Exposure Amount (celkový objem rizikových expozič)
ÚF	účastnický fond
USA	Spojené státy americké
USD	americký dolar – mezinárodní kód měny
WB	World Bank (Světová banka)
WPPP	Working Party on Private Pensions (pracovní skupina)

PŘÍLOHA 1: LEGISLATIVA FINANČNÍHO TRHU

Legislativa ČR a EU doznala v roce 2017 v oblasti finančního trhu následujících úprav (přehled odpovídá stavu ke dni 30. 4. 2018):

P1.1 Průřezové předpisy v oblasti finančního trhu

1) Evropské právní předpisy a další iniciativy, které byly zveřejněny v roce 2017:

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/2394 ze dne 12. 12. 2017 o spolupráci mezi vnitrostátními orgány příslušnými pro vymáhání dodržování právních předpisů na ochranu zájmů spotřebitelů a o zrušení nařízení (ES) č. 2006/2004 (nařízení se použije od 17. ledna 2020);
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/867 ze dne 7. 2. 2017, o třídách ujednání, které mají být chráněny při částečném převodu majetku podle článku 76 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/59/EU;
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/2399 ze dne 12. 12. 2017, kterou se mění směrnice 2014/59/EU, pokud jde o pořadí nezajištěných dluhových nástrojů v insolvenční hierarchii.

2) Připravované evropské právní předpisy (vč. již zveřejněných po 31. 12. 2017) a další iniciativy Komise:

- Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady ze dne 20. 9. 2017, kterým se mění nařízení (EU) č. 1093/2010 o zřízení Evropského orgánu dohledu (Evropského orgánu pro bankovníctví), nařízení (EU) č. 1094/2010 o zřízení Evropského orgánu dohledu (Evropského orgánu pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění), nařízení (EU) č. 1095/2010 o zřízení Evropského orgánu dohledu (Evropského orgánu pro cenné papíry a trhy), nařízení (EU) č. 345/2013 o evropských fondech rizikového kapitálu, nařízení (EU) č. 346/2013 o evropských fondech sociálního podnikání, nařízení (EU) č. 600/2014 o trzích finančních nástrojů, nařízení (EU) 2015/760 o evropských fondech dlouhodobých investic, nařízení (EU) 2016/1011 o indexech, které jsou používány jako referenční hodnoty ve finančních nástrojích a finančních smlouvách nebo k měření výkonnosti investičních fondů, a nařízení (EU) 2017/1129 o prospektu, který má být uveřejněn při veřejné nabídce nebo přijetí cenných papírů k obchodování na regulovaném trhu;
- Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady ze dne 20. 9. 2017, kterým se mění nařízení (EU) č. 1092/2010 o makrobezpečnostním dohledu nad finančním systémem na úrovni Evropské unie a o zřízení Evropské rady pro systémová rizika;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2018/344 ze dne 14. 11. 2017, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/59/EU, pokud jde o regulační technické normy upřesňující kritéria týkající se metodiky oceňování rozdílů v zacházení v rámci řešení krize;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2018/345 ze dne 14. 11. 2017, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/59/EU, pokud jde o regulační technické normy upřesňující kritéria týkající se metodiky pro posuzování hodnoty aktiv a závazků institucí nebo subjektů;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2018/308 ze dne 1. 3. 2018, kterým se stanoví prováděcí technické normy ke směrnici Evropského parlamentu a Rady 2014/59/EU, pokud jde o formáty, vzory a definice, podle nichž orgány příslušné k řešení krize zjišťují informace o minimálním požadavku na kapitál a způsobilé závazky a předávají je Evropskému orgánu pro bankovníctví;
- Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 20. 9. 2017, kterou se mění směrnice 2014/65/EU o trzích finančních nástrojů a směrnice 2009/138/ES o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu (Solventnost II);
- Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 23. 11. 2016, kterou se mění směrnice 2014/59/EU, pokud jde o schopnost úvěrových institucí a investičních podniků absorbovat ztráty a schopnost rekapitalizace, a kterou se mění směrnice 98/26/ES, 2002/47/ES, 2012/30/EU, 2011/35/EU, 2005/56/ES, 2004/25/ES a 2007/36/ES.

3) Zákony, které nabyly účinnosti v roce 2017:

- žádné

4) Připravované zákony (vč. již přijatých, které nabyly nebo nabydou účinnosti po 31. 12. 2017):

- Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 374/2015 Sb., o ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu, ve znění zákona č. 183/2017 Sb., a další související zákony.

5) Sekundární legislativa:

- žádná

P1.2 Legislativa v oblasti kapitálového trhu

1) Evropské právní předpisy a další iniciativy, které byly zveřejněny v roce 2017:

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1129 ze dne 14. 6. 2017 o prospektu, který má být uveřejněn při veřejné nabídce nebo přijetí cenných papírů k obchodování na regulovaném trhu, a o zrušení směrnice 2003/71/ES;
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1131 ze dne 14. 6. 2017 o fondech peněžního trhu;
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1991 ze dne 25. 10. 2017, kterým se mění nařízení (EU) č. 345/2013 o evropských fondech rizikového kapitálu a nařízení (EU) č. 346/2013 o evropských fondech sociálního podnikání;
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/2402 ze dne 12. 12. 2017, kterým se stanoví obecný rámec pro sekuritizaci a vytváří se zvláštní rámec pro jednoduchou, transparentní a standardizovanou sekuritizaci a kterým se mění směrnice 2009/65/ES, 2009/138/ES, 2011/61/EU a nařízení (ES) č. 1060/2009 a (EU) č. 648/2012;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/565 ze dne 25. 4. 2016, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU, pokud jde o organizační požadavky a provozní podmínky investičních podniků a o vymezení pojmů pro účely zmíněné směrnice;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/566 ze dne 18. 5. 2016, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU o trzích finančních nástrojů, pokud jde o regulační technické normy pro poměr mezi neprovedenými pokyny a obchody s cílem zabránit vytváření podmínek narušujících řádné fungování trhu;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/567 ze dne 18. 5. 2016, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 600/2014, pokud jde o definice, transparentnost, kompresi portfolia a dohledová opatření v oblasti zásahů u produktů a pozic, ve znění pozdějších předpisů;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/568 ze dne 24. 5. 2016, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU o trzích finančních nástrojů, pokud jde o regulační technické normy pro přijímání finančních nástrojů k obchodování na regulovaných trzích;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/569 ze dne 24. 5. 2016, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU o trzích finančních nástrojů, pokud jde o regulační technické normy pro pozastavení obchodování s finančními nástroji a jejich stažení z obchodování;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/570 ze dne 26. 5. 2016, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU o trzích finančních nástrojů, pokud jde o regulační technické normy pro určení trhu významného z hlediska likvidity ve vztahu k oznamování dočasného zastavení obchodování;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/571 ze dne 2. 6. 2016, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU, pokud jde o regulační technické normy týkající se povolování, organizačních požadavků a uveřejňování obchodů pro poskytovatele služeb hlášení údajů;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/573 ze dne 6. 6. 2016, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU o trzích finančních nástrojů, pokud jde o regulační technické normy pro požadavky na zajištění spravedlivých a nediskriminačních služeb společného umístění a struktur poplatků;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/574 ze dne 7. 6. 2016, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU, pokud jde o regulační technické normy týkající se míry přesnosti obchodních hodin;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/575 ze dne 8. 6. 2016, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU o trzích finančních nástrojů, pokud jde o regulační technické normy týkající se údajů o kvalitě provádění obchodů, které mají zveřejňovat místa provádění, ve znění pozdějších předpisů;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/576 ze dne 8. 6. 2016, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU, pokud jde o regulační technické normy týkající

se každoročního zveřejňování informací o totožnosti míst provádění a kvalitě provádění investičními podniky, ve znění pozdějších předpisů;

- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/577 ze dne 13. 6. 2016, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 600/2014 o trzích finančních nástrojů, pokud jde o regulační technické normy týkající se mechanismu objemového stropu a poskytování informací pro účely transparentnosti a jiných výpočtů;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/578 ze dne 13. 6. 2016, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU o trzích finančních nástrojů, pokud jde o regulační technické normy stanovující požadavky na dohody o tvorbě trhu a režimy tvorby trhu;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/579 ze dne 13. 6. 2016, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 600/2014 o trzích finančních nástrojů, pokud jde o regulační technické normy týkající se derivátových smluv s přímým, podstatným a předvídatelným dopadem v Unii a předcházení vyhýbání se pravidlům a povinnostem;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/580 ze dne 24. 6. 2016, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 600/2014, pokud jde o regulační technické normy pro uchovávání příslušných údajů o pokynech týkajících se finančních nástrojů;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/582 ze dne 29. 6. 2016, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 600/2014, pokud jde o regulační technické normy upřesňující povinnost provádět clearing derivátů obchodovaných na regulovaných trzích a lhůty k přijímání obchodů ke clearingu;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/1018 ze dne 29. 6. 2016, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU o trzích finančních nástrojů, pokud jde o regulační technické normy upřesňující informace, jež mají oznamovat investiční podniky, organizátoři trhu a úvěrové instituce;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/583 ze dne 14. 7. 2016, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 600/2014 o trzích finančních nástrojů, pokud jde o regulační technické normy týkající se požadavků na transparentnost pro obchodní systémy a investiční podniky v souvislosti s dluhopisy, strukturovanými finančními produkty, povolenkami na emise a deriváty;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/584 ze dne 14. 7. 2016, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU, pokud jde o regulační technické normy upřesňující organizační požadavky na obchodní systémy;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/585 ze dne 14. 7. 2016, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 600/2014, pokud jde o regulační technické normy pro standardy a formáty referenčních údajů o finančním nástroji a technická opatření ve vztahu k mechanismům, které mají Evropský orgán pro cenné papíry a trhy a příslušné orgány vytvořit;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/586 ze dne 14. 7. 2016, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU, pokud jde o regulační technické normy pro výměnu informací mezi příslušnými orgány v rámci spolupráce při činnostech dohledu, kontrole na místě a vyšetřování;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/588 ze dne 14. 7. 2016, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU, pokud jde o regulační technické normy týkající se režimu kroků kotace pro akcie, cenné papíry nahrazující jiné cenné papíry a fondy obchodované v obchodním systému;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/1943 ze dne 14. 7. 2016, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU, pokud jde o regulační technické normy týkající se informací a požadavků pro účely povolování investičních podniků;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/589 ze dne 19. 7. 2016, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU, pokud jde o regulační technické normy upřesňující organizační požadavky na investiční podniky zabývající se algoritmickým obchodováním;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/590 ze dne 28. 7. 2016, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 600/2014, pokud jde o regulační technické normy pro hlášení obchodů příslušným orgánům;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/591 ze dne 1. 12. 2016, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU, pokud jde o regulační technické normy pro uplatňování limitů pozic na komoditní deriváty;

- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/592 ze dne 1. 12. 2016, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU, pokud jde o regulační technické normy upřesňující kritéria k určení toho, kdy je činnost považována za doplňkovou k hlavní podnikatelské činnosti;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/610 ze dne 20. 12. 2016, kterým se mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012, pokud jde o prodloužení přechodných období týkajících se složek penzijního systému;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/653 ze dne 8. 3. 2017, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1286/2014 o sděleních klíčových informací týkajících se strukturovaných retailových investičních produktů a pojistných produktů s investiční složkou stanovením regulačních technických norem týkajících se prezentace, obsahu, kontroly a úpravy sdělení klíčových informací a podmínek pro splnění požadavků na poskytnutí těchto sdělení;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/1799 ze dne 12. 6. 2017, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 600/2014, pokud jde o vynětí některých centrálních bank třetích zemí z požadavků předobchodní a poobchodní transparentnosti při výkonu měnové politiky, politiky směnných kurzů a politiky finanční stability;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/1946 ze dne 11. 7. 2017, kterým se doplňují směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/39/ES a 2014/65/EU, pokud jde o regulační technické normy ke stanovení seznamu všech informací, které mají být zahrnuty navrhovanými nabyvateli do oznámení navrhovaného nabytí kvalifikované účasti v investičním podniku;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/2188 ze dne 11. 8. 2017, kterým se mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013, pokud jde o upuštění od/výjimku z kapitálových požadavků u některých krytých dluhopisů;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/2194 ze dne 14. 8. 2017, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 600/2014 o trzích finančních nástrojů, pokud jde o souborné pokyny;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/2154 ze dne 22. 9. 2017, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 600/2014, pokud jde o regulační technické normy pro ujednání o nepřímém clearing;u;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2017/953 ze dne 6. 6. 2017, kterým se stanoví prováděcí technické normy, pokud jde o formát a harmonogram zpráv o pozicích podávaných investiční podniky a organizátory trhu provozujícími obchodní systém podle směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU o trzích finančních nástrojů;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2017/988 ze dne 6. 6. 2017, kterým se stanoví prováděcí technické normy, pokud jde o standardní formuláře, šablony a postupy pro ujednání o spolupráci s ohledem na obchodní systém, jehož činnost má značný význam v hostitelském členském státě;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2017/980 ze dne 7. 6. 2017, kterým se stanoví prováděcí technické normy, pokud jde o standardní formuláře, šablony a postupy pro spolupráci při dohledu, kontrole na místě a vyšetřování a pro výměnu informací mezi příslušnými orgány v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2017/981 ze dne 7. 6. 2017, kterým se stanoví prováděcí technické normy, pokud jde o standardní formuláře, šablony a postupy pro konzultace s ostatními příslušnými orgány před udělením povolení v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2017/1944 ze dne 13. 6. 2017, kterým se stanoví prováděcí technické normy pro standardní formuláře, šablony a postupy pro konzultační proces mezi příslušnými orgány v souvislosti s oznámením o navrhovaném nabytí kvalifikované účasti v investičním podniku v souladu se směrnicemi Evropského parlamentu a Rady 2004/39/ES a 2014/65/EU;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2017/1005 ze dne 15. 6. 2017, kterým se stanoví prováděcí technické normy, pokud jde o formát a lhůty pro oznámení a zveřejnění pozastavení obchodování s finančními nástroji a jejich stažení z obchodování podle směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU o trzích finančních nástrojů;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2017/1945 ze dne 19. 6. 2017, kterým se stanoví prováděcí technické normy, pokud jde o oznámení podávaná a přijímaná žádajícími a povolenými investičními podniky podle směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2017/1093 ze dne 20. 6. 2017, kterým se stanoví prováděcí technické normy, pokud jde o formát zpráv o pozicích investičních podniků a organizátorů trhu;

- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2017/1110 ze dne 22. 6. 2017, kterým se stanoví prováděcí technické normy, pokud jde o standardní formuláře, šablony a postupy pro udělování povolení poskytovatelům služeb hlášení údajů a související oznámení podle směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU o trzích finančních nástrojů;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2017/1111 ze dne 22. 6. 2017, kterým se stanoví prováděcí technické normy, pokud jde o postupy a formuláře pro předkládání informací o sankcích a opatřeních v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2017/1158 ze dne 29. 6. 2017, kterým se stanoví prováděcí technické normy, pokud jde o postupy a formuláře pro výměnu informací příslušných orgánů s Evropským orgánem pro cenné papíry a trhy podle článku 33 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 596/2014;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2017/2382 ze dne 14. 12. 2017, kterým se stanoví prováděcí technické normy, pokud jde o standardní formuláře, šablony a postupy pro předávání informací v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU;
- Směrnice Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/593 ze dne 7. 4. 2016 kterou se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU, pokud jde o ochranu finančních nástrojů a peněžních prostředků patřících zákazníkům, povinnosti při řízení produktů a pravidla vztahující se na poskytování nebo přijímání poplatků, provizí nebo jiných peněžních či nepeněžních výhod;
- Prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2017/2238 ze dne 5. 12. 2017 o rovnocennosti právního a dohledového rámce platného pro určené smluvní trhy a systémy obchodování se swapy ve Spojených státech amerických v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 600/2014;
- Prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2017/1857, ze dne 13. 10. 2017, kterým se právní, dohledové a vycucovací předpisy Spojených států amerických pro derivátové transakce, nad nimiž vykonává dohled Komise pro obchodování s komoditními futures (Commodity Futures Trading Commission), uznávají za rovnocenné některým požadavkům článku 11 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012 o OTC derivátech, ústředních protistranách a registrech obchodních údajů;
- Prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2017/2318 ze dne 13. 12. 2017 o rovnocennosti právního rámce a rámce dohledu vztahujícího se na finanční trhy v Austrálii v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU;
- Prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2017/2319 ze dne 13. 12. 2017 o rovnocennosti právního rámce a rámce dohledu vztahujícího se na uznané burzovní společnosti ve Zvláštní administrativní oblasti Hongkong v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU;
- Prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2017/2320 ze dne 13. 12. 2017 o rovnocennosti právního rámce a rámce dohledu Spojených států amerických pro vnitrostátní systémy obchodování s cennými papíry a alternativní obchodní systémy v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU.

2) Přípravované evropské právní předpisy (vč. již zveřejněných po 31. 12. 2017) a další iniciativy Komise:

- Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady ze dne 20. 12. 2017 o obezřetnostních požadavcích na investiční podniky a o změně nařízení (EU) č. 575/2013, nařízení (EU) č. 600/2014 a nařízení (EU) č. 1093/2010;
- Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady ze dne 12. 3. 2018 o usnadnění přeshraniční distribuce fondů kolektivního investování a o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 345/2013 a (EU) č. 346/2013;
- Návrh nařízení Evropského Parlamentu a Rady ze dne 12. 3. 2018, kterým se mění nařízení (EU) č. 575/2013, pokud jde o expozice v krytých dluhopisech;
- Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 20. 12. 2017 o obezřetnostním dohledu nad investičními podniky a o změně směrnic 2013/36/EU a 2014/65/EU;
- Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 12. 3. 2018, kterým se mění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/65/ES a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/61/EU, pokud jde o přeshraniční distribuci fondů kolektivního investování;
- Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 12. 3. 2018 o vydávání krytých dluhopisů a veřejném dohledu nad krytými dluhopisy a o změně směrnic 2009/65/ES a 2014/59/EU.

3) Zákony, které nabyly účinnosti v roce 2017:

- Zákon č. 204/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony (účinnost 13. 8. 2017 a 3. 1. 2018).

4) Přípravované zákony (vč. již přijatých, které nabyly nebo nabydou účinnosti po 31. 12. 2017):

- Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 190/2004 Sb., o dluhopisech, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony (předpokládaná účinnost 1. 1. 2019);
- Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů.

5) Sekundární legislativa:

- Vyhláška č. 424/2017 Sb., o informačních povinnostech některých osob podnikajících na kapitálovém trhu (účinnost 3. 1. 2018);
- Vyhláška č. 319/2017 Sb., o odborné způsobilosti pro distribuci na kapitálovém trhu (účinnost 3. 1. 2018);
- Vyhláška č. 309/2017 Sb., o žádostech a oznámení podle zákona o podnikání na kapitálovém trhu (účinnost 3. 1. 2018);
- Vyhláška č. 308/2017 Sb., o podrobnější úpravě některých pravidel při poskytování investičních služeb (účinnost 3. 1. 2018);
- Nařízení vlády č. 133/2017 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 243/2013 Sb., o investování investičních fondů a o technikách k jejich obhospodařování, ve znění nařízení vlády č. 11/2014 Sb. (účinnost 1. 6. 2017).

P1.3 Legislativa v oblasti bankovníctví, stavebního spoření a družstevních záložen

1) Evropské právní předpisy a další iniciativy, které byly zveřejněny v roce 2017:

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/2395 ze dne 12. 12. 2017, kterým se mění nařízení (EU) č. 575/2013, pokud jde o přechodná opatření pro zmírnění dopadu zavedení IFRS 9 na kapitál a pro zacházení s některými expozicemi vůči subjektům veřejného sektoru denominovanými v národní měně kteréhokoli členského státu jako s velkými expozicemi;
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/2401 ze dne 12. 12. 2017, kterým se mění nařízení (EU) č. 575/2013 o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/747 ze dne 17. 12. 2015, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 806/2014, pokud jde o kritéria týkající se výpočtu příspěvků předem a o okolnosti a podmínky, za nichž lze úplně nebo částečně odložit úhradu mimořádných následných příspěvků;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/1230 ze dne 31. 5. 2017, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013, pokud jde o regulační technické normy, jimiž se upřesňují další objektivní kritéria pro uplatnění preferenční sazby odtoku nebo přítoku likvidity na nevyčerpané přeshraniční úvěrové nebo likviditní přísliby ve skupině či institucionálním systému ochrany;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/2188 ze dne 11. 8. 2017, kterým se mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013, pokud jde o upuštění od/výjimku z kapitálových požadavků u některých krytých dluhopisů;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/2295 ze dne 4. 9. 2017, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013, pokud jde o regulační technické normy pro zveřejňování zatížených a nezatížených aktiv;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/2361 ze dne 14. 9. 2017, o konečném systému příspěvků na správní výdaje Jednotného výboru pro řešení krizí;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2017/461 ze dne 16. 3. 2017, kterým se stanoví prováděcí technické normy, pokud jde o společné postupy, formuláře a šablony sloužící konzultačnímu procesu mezi dotčenými příslušnými orgány pro účely navrhovaného nabytí kvalifikovaných účastí v úvěrových institucích podle článku 24 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/36/EU;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2017/954 ze dne 6. 6. 2017 o prodloužení přechodných období týkajících se kapitálových požadavků pro expozice vůči ústředním protistranám stanovených v nařízeních Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013 a (EU) č. 648/2012;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2017/1443 ze dne 29. 6. 2017, kterým se mění prováděcí nařízení (EU) č. 680/2014, kterým se stanoví prováděcí technické normy, pokud jde o podávání zpráv institucí pro účely dohledu podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2017/1486 ze dne 10. 7. 2017, kterým se mění prováděcí nařízení (EU) 2016/2070, pokud jde o srovnávací portfolia a o pokyny k podávání zpráv;

- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2017/2114 ze dne 9. 11. 2017, kterým se mění prováděcí nařízení (EU) č. 680/2014, pokud jde o šablony a pokyny;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2017/2241 ze dne 6. 12. 2017 o prodloužení přechodných období týkajících se kapitálových požadavků pro expozice vůči ústředním protistranám stanovených v nařízeních Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013 a (EU) č. 648/2012.

2) Přípravované evropské právní předpisy (vč. již zveřejněných po 31. 12. 2017) a další iniciativy Komise:

- Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady ze dne 23. 11. 2016, kterým se mění nařízení (EU) č. 575/2013, pokud jde o pákový poměr, ukazatel čistého stabilního financování, požadavky na kapitál a způsobilé závazky, úvěrové riziko protistrany, tržní riziko, expozice vůči ústředním protistranám, expozice vůči subjektům kolektivního investování, velké expozice, požadavky na podávání zpráv a zveřejňování informací, a kterým se mění nařízení (EU) č. 648/2012;
- Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady ze dne 26. 11. 2015, kterým se mění nařízení (EU) 806/2014 za účelem zřízení evropského systému pojištění vkladů (tzv. EDIS);
- Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady ze dne 23. 11. 2016, kterým se mění nařízení (EU) č. 806/2014, pokud jde o schopnost absorbovat ztráty a rekapitalizace úvěrových institucí a investičních podniků;
- Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady ze dne 14. 3. 2018, kterým se mění nařízení (EU) č. 575/2013, pokud jde o minimální krytí ztrát z nevykonných expozic;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2018/171 ze dne 19. 10. 2017, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013, pokud jde o regulační technické normy pro limit podstatnosti úvěrového závazku po splatnosti;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2018/405 ze dne 21. 11. 2017, kterým se opravují některá jazyková znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013 o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky a o změně nařízení (EU) č. 648/2012;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2018/728 ze dne 24. 1. 2018, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013, pokud jde o regulační technické normy pro stanovení postupů, jimiž by se operace s nefinančními smluvními stranami usazenými ve třetí zemi vyňaly z kapitálových požadavků pro riziko CVA;
- Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 23. 11. 2016, kterou se mění směrnice 2013/36/EU, pokud jde o osvobozené subjekty, finanční holdingové společnosti, smíšené finanční holdingové společnosti, odměňování, opatření a pravomoci v oblasti dohledu a opatření na zachování kapitálu.

3) Zákony, které nabyly účinnosti v roce 2017:

- Zákon č. 461/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 96/1993 Sb., o stavebním spoření a státní podpoře stavebního spoření a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění zákona České národní rady č. 35/1993 Sb. (účinnost od 1. 2. 2017).

4) Přípravované zákony (vč. již přijatých, které nabyly nebo nabydou účinnosti po 31. 12. 2017):

- Návrh novely zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 136/2011 Sb., o oběhu bankovek a mincí a o změně zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů, a kterým se zrušuje zákon č. 76/1976 Sb., o ražbě československých dukátů (předpokládaná účinnost červen 2018);
- Návrh novely zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů (předpokládaná účinnost září 2019);
- Návrh novely zákona č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů (předpokládaná účinnost září 2019).

5) Sekundární legislativa:

- Vyhláška č. 431/2016, kterou se mění vyhláška č. 71/2011 Sb., o formě, struktuře a způsobu vedení a poskytování údajů, které je banka a pobočka zahraniční banky povinna vést a které je povinna poskytnout Fondu pojištění vkladů (účinnost od 1. 1. 2017);
- Vyhláška č. 164/2017, kterou se provádí některá ustanovení zákona č. 96/1993 Sb., o stavebním spoření a státní podpoře stavebního spoření, ve znění pozdějších předpisů (účinnost od 1. 6. 2017).

P1.4 Legislativa platebního styku a tržní infrastruktury

1) Evropské právní předpisy a další iniciativy, které byly zveřejněny v roce 2017:

- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/323 ze dne 20. 1. 2017, kterým se opravuje nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2016/2251, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012 o OTC derivátech, ústředních protistranách a registrech obchodních údajů, pokud jde o regulační technické normy pro techniky zmírňování rizika u OTC derivátových smluv, jejichž clearing neprovádí ústřední protistrana;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/979 ze dne 2. 3. 2017, kterým se mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012 o OTC derivátech, ústředních protistranách a registrech obchodních údajů, pokud jde o seznam subjektů vyňatých z působnosti uvedeného nařízení;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/751 ze dne 16. 3. 2017, kterým se mění nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2015/2205, (EU) 2016/592 a (EU) 2016/1178, pokud jde o lhůtu pro splnění povinností clearingů v případě některých smluvních stran obchodujících s OTC deriváty;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/2055 ze dne 23. 6. 2017, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2366, pokud jde o regulační technické normy v oblasti spolupráce a výměny informací mezi příslušnými orgány, které se týkají uplatnění práva na usazování a volného pohybu služeb platebních institucí;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/1800 ze dne 29. 6. 2017, kterým se mění nařízení přenesené pravomoci (EU) č. 151/2013, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/2155 ze dne 22. 9. 2017, kterým se mění nařízení v přenesené pravomoci (EU) č. 149/2013, pokud jde o regulační technické normy týkající se ujednání o nepřímém clearingů;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2017/954 ze dne 6. 6. 2017 o prodloužení přechodných období týkajících se kapitálových požadavků pro expozice vůči ústředním protistranám stanovených v nařízeních Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013 a (EU) č. 648/2012;
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/828 ze dne 17. 5. 2017, kterou se mění směrnice 2007/36/ES, pokud jde o podporu dlouhodobého zapojení akcionářů;
- Prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2017/1857, ze dne 13. 10. 2017, kterým se právní, dohledové a vynucovací předpisy Spojených států amerických pro derivátové transakce, nad nimiž vykonává dohled Komise pro obchodování s komoditními futures (Commodity Futures Trading Commission), uznávají za rovnocenné některým požadavkům článku 11 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012 o OTC derivátech, ústředních protistranách a registrech obchodních údajů.

2) Připravované evropské právní předpisy (vč. již zveřejněných po 31. 12. 2017) a další iniciativy Komise:

- Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady ze dne 28. 11. 2016 o rámci pro ozdravné postupy a řešení krize ústředních protistran a změně nařízení (EU) č. 1095/2010, (EU) č. 648/2012 a (EU) č. 2015/2365;
- Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady ze dne 4. 5. 2017, kterým se mění nařízení (EU) č. 648/2012, pokud jde o povinnost clearingů a její pozastavení, požadavky na oznamování, techniky zmírňování rizika u OTC derivátových smluv, jejichž clearing neprovádí ústřední protistrana, registraci registrů obchodních údajů, dohled nad těmito registry a požadavky na ně;
- Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady ze dne 14. 6. 2017, kterým se mění nařízení (EU) č. 1095/2010 o zřízení Evropského orgánu dohledu (Evropského orgánu pro cenné papíry a trhy) a nařízení (EU) č. 648/2012, pokud jde o postupy a orgány zapojené do povolování ústředních protistran a požadavky na uznávání ústředních protistran ze třetích zemí;
- Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady ze dne 8. 3. 2018 o evropských poskytovatelích služeb skupinového financování pro podniky;
- Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady ze dne 28. 3. 2018, kterým se mění nařízení (ES) č. 924/2009, pokud jde o některé poplatky za přeshraniční platby v Unii a poplatky za konverzi měny;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2018/32 ze dne 28. 9. 2017, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/92/EU, pokud jde o regulační technické normy pro standardizovanou terminologii Unie pro nejreprezentativnější služby spojené s platebním účtem;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2018/72 ze dne 4. 10. 2017, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/751 o mezibankovních poplatcích za karetní platební

transakce, pokud jde o regulační technické normy stanovující požadavky, jež musí splňovat schémata platebních karet a zpracovatelé, aby se zajistilo uplatňování požadavků na nezávislost z hlediska účetnictví, organizace a rozhodovacích procesů;

- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2018/389 ze dne 27. 11. 2017, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2366, pokud jde o regulační technické normy týkající se silného ověření klienta a společných a bezpečných otevřených standardů komunikace;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2018/33 ze dne 28. 9. 2017, kterým se stanoví prováděcí technické normy, pokud jde o standardizovaný formát výpisu poplatků a jeho společný symbol podle směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/92/EU;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2018/34 ze dne 28. 9. 2017, kterým se stanoví prováděcí technické normy, pokud jde o standardizovaný formát sdělení informací o poplatcích a jeho společný symbol podle směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/92/EU;
- Změna projednávaného návrhu nařízení ze dne 13. 6. 2017, kterým se mění nařízení (EU) č. 1095/2010 o zřízení Evropského orgánu dohledu (Evropského orgánu pro cenné papíry a trhy) a nařízení (EU) č. 648/2012, pokud jde o postupy a orgány zapojené do povolování ústředních protistran a požadavky na uznávání ústředních protistran ze třetích zemí;
- Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 14. 3. 2018 o obsluhovatelích úvěrů, kupcích úvěrů a vymáhání kolaterálu.

3) **Zákony, které nabyly účinnosti v roce 2017:**

- Zákon č. 452/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 284/2009 Sb., o platebním styku, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony (částečná účinnost od 13. 1. 2017, účinnost zbylé části od 1. 3. 2017).

4) **Připravované zákony (vč. již přijatých, které nabyly nebo nabydou účinnosti po 31. 12. 2017):**

- Zákon č. 370/2017 Sb., o platebním styku (účinnost 13. 1. 2018);
- Zákon č. 371/2017 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o platebním styku (účinnost 13. 1. 2018);
- Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 277/2013 Sb., o směnářské činnosti, ve znění zákona č. 183/2017 Sb., a zákon č. 370/2017 Sb., o platebním styku (předpokládaná účinnost květen 2019).

5) **Sekundární legislativa:**

- Vyhláška č. 454/2017 Sb., o informačních povinnostech některých osob oprávněných poskytovat platební služby nebo vydávat elektronické peníze (účinnost 13. 1. 2018);
- Vyhláška č. 1/2018 Sb., o žádostech a oznámeních k výkonu činnosti podle zákona o platebním styku (účinnost 13. 1. 2018);
- Vyhláška č. 7/2018 Sb., o některých podmínkách výkonu činnosti platební instituce, správce informací o platebním účtu, poskytovatele platebních služeb malého rozsahu, instituce elektronických peněz a vydavatele elektronických peněz malého rozsahu (účinnost 13. 1. 2018);
- Vyhláška č. 14/2018 Sb., o platebních systémech s neodvolatelností zúčtování (účinnost 1. 2. 2018).

P1.5 Legislativa v oblasti pojišťovnictví a soukromých penzijních systémů

1) **Evropské právní předpisy a další iniciativy, které byly zveřejněny v roce 2017:**

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/2402 ze dne 12. 12. 2017, kterým se stanoví obecný rámec pro sekuritizaci a vytváří se zvláštní rámec pro jednoduchou, transparentní a standardizovanou sekuritizaci a kterým se mění směrnice 2009/65/ES, 2009/138/ES, 2011/61/EU a nařízení (ES) č. 1060/2009 a (EU) č. 648/2012;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/2358 ze dne 21. 9. 2017, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/97, pokud jde o požadavky na dohled nad produktem a jeho řízení vztahující se na pojišťovny a distributory pojištění;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/2359 ze dne 21. 9. 2017, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/97, pokud jde o požadavky na informace a pravidla výkonu činnosti vztahující se na distribuci pojistných produktů s investiční složkou;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2017/1542 ze dne 8. 6. 2017, kterým se mění nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2015/35, pokud jde o výpočet regulatorních kapitálových požadavků pro některé třídy pojišťoven a zajišťoven (infrastrukturní společnosti);

- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2017/1469 ze dne 11. 8. 2017, kterým se stanoví standardizovaný formát pro informační dokument o pojistném produktu;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2017/2015 ze dne 9. 11. 2017, kterým se stanoví technické informace pro výpočet technických rezerv a primárního kapitálu pro vykazování s referenčními daty od 30. 9. 2017 do 30. 12. 2017 v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2009/138/ES o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2017/2189 ze dne 24. 11. 2017, kterým se mění a opravuje prováděcí nařízení (EU) 2015/2450, kterým se stanoví prováděcí technické normy, pokud jde o šablony pro předkládání informací orgánům dohledu podle směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/138/ES;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2017/2190 ze dne 24. 11. 2017, kterým se mění a opravuje prováděcí nařízení (EU) 2015/2452, kterým se stanoví prováděcí technické normy, pokud jde o postupy, formáty a šablony ve zprávě o solventnosti a finanční situaci v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2009/138/ES.

2) Přípravované evropské právní předpisy (vč. již zveřejněných po 31. 12. 2017) a další iniciativy Komise:

- Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady ze dne 29. 6. 2017 o panevropském osobním penzijním produktu (PEPP);
- Návrh nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) ze dne 20. 12. 2017, kterým se mění nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2017/2358 a nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2017/2359, pokud jde o jejich den použitelnosti;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2018/165 ze dne 31. 1. 2018, kterým se stanoví technické informace pro výpočet technických rezerv a primárního kapitálu pro vykazování s referenčními daty od 31. 12. 2017 do 30. 3. 2018 v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2009/138/ES o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu;
- Návrh novely delegovaného nařízení Komise 2015/35 ze dne 17. 4. 2018 týkající se výpočtu regulačních kapitálových požadavků pro sekuritizaci a pro jednoduchou, transparentní a standardizovanou sekuritizaci v držení pojišťoven a zajišťoven.

3) Zákony, které nabyly účinnosti v roce 2017:

- žádné

4) Přípravované zákony (vč. již přijatých, které nabyly nebo nabydou účinnosti po 31. 12. 2017):

- Zákon č. 293/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů (účinnost od 1. 1. 2018);
- Návrh zákona o distribuci pojištění a zajištění;
- Návrh zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o distribuci pojištění a zajištění;
- Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 340/2006 Sb., o činnosti institucí zaměstnaneckého penzijního pojištění, ve znění pozdějších předpisů.

5) Sekundární legislativa:

- Vyhláška č. 417/2017 Sb., kterou se mění vyhláška Ministerstva financí č. 205/1999 Sb., kterou se provádí zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla), ve znění pozdějších předpisů (účinnost od 1. 1. 2018).

PŘÍLOHA 2: DOPLŇUJÍCÍ TABULKY

Tabulka P2.1: Úvěry podle druhového hlediska

K 31. 12. (mld. Kč)	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Kontokorentní a debetní zůstatky běžných účtů	142,9	143,6	148,2	150,9	156,5	174,7	18,2	11,7
Spotřební úvěry (bez KTK a deb.zůstatků na BÚ)	185,3	187,0	186,3	202,6	213,9	224,5	10,7	5,0
Úvěry na bydlení bez hypotečních	138,6	132,2	127,1	126,9	128,8	132,4	3,6	2,8
Hypoteční úvěry na bytové nemovitosti	747,6	789,5	844,3	911,6	992,7	1 082,8	90,1	9,1
Hypoteční úvěry na nebytové nemovitosti	116,6	120,2	120,7	117,9	107,5	99,0	-8,5	-7,9
Ostatní úvěry	415,8	514,7	545,2	544,4	556,2	540,9	-15,3	-2,7
Investiční	577,5	585,4	619,6	697,2	765,2	804,0	38,7	5,1
Na přechodný nedostatek zdrojů	2,7	2,6	2,5	0,5	0,5	1,0	0,5	95,6
Na obchodní pohledávky	33,0	39,1	41,1	30,4	29,2	26,2	-3,0	-10,3
Celkem	2 514,3	2 514,3	2 634,9	2 782,4	2 950,4	3 085,5	135,1	4,6

Pramen: ČNB – ARAD

Tabulka P2.2: Základní ukazatele vývoje stavebního spoření v ČR

K 31. 12.		2012	2013	2014	2015	2016	2017
Nově uzavřené smlouvy o stavebním spoření	počet	433 093	449 588	481 439	373 096	403 259	370 707
	změna (%)	5,5	3,8	7,1	-22,5	8,1	-8,1
Průměrná cílová částka u nově uzavřených smluv o stavebním spoření fyzickými osobami - občany	objem (tis. Kč)	366,1	370,8	336,0	371,1	383,9	396,5
	změna (%)	5,7	1,3	-9,4	10,5	3,4	3,3
Smlouvy o stavebním spoření ve fázi spoření	počet	4 316 999	4 066 684	3 825 367	3 503 349	3 312 077	3 212 427
	změna (%)	-5,1	-5,8	-5,9	-8,4	-5,5	-3,0
Přiznaná státní podpora	objem (mld. Kč)	5,3	5,0	4,8	4,6	4,3	3,9
	změna (%)	-50,7	-6,4	-3,9	-4,2	-6,2	-7,8
Průměrná státní podpora přiznaná na smlouvu o stavebním spoření za příslušný rok	objem (Kč)	1 312,0	1 316,0	1 245,0	1 302,0	1 292,0	-
	změna (%)	-0,9	0,3	2,2	4,6	-0,8	-
Naspořená částka	objem (mld. Kč)	435,0	429,1	413,6	384,2	362,6	358,9
	změna (%)	0,4	-1,4	-3,6	-7,1	-5,6	-1,0
Úvěry celkem z toho ze stavebního spoření překlenovací ¹²⁶	počet	894 358	815 160	752 558	695 439	650 214	612 982
	počet	521 312	471 441	425 508	380 873	339 809	307 668
	počet	373 046	343 719	327 050	314 566	310 405	305 314
	změna (%)	-6,5	-8,9	-7,7	-7,6	-6,5	-5,7
Úvěry celkem z toho ze stavebního spoření překlenovací ¹²⁶	objem (mld. Kč)	282,2	261,4	249,6	242,7	240,6	245,7
	objem (mld. Kč)	55,7	51,7	48,0	43,9	40,0	38,2
	objem (mld. Kč)	226,5	209,7	201,6	198,7	200,6	207,5
	změna (%)	-3,7	-7,4	-4,5	-2,8	-0,8	2,1
Úvěry celkem / naspořená částka	poměr (%)	64,9	60,9	60,4	63,2	66,4	68,5

Pramen: stavební spořitelny

¹²⁶ Úvěry podle § 5 odst. 5 zákona č. 96/1993 Sb., o stavebním spoření a státní podpoře stavebního spoření, ve znění pozdějších předpisů.

Tabulka P2.3: Alokace aktiv penzijních fondů

K 31. 12. (tržní ceny, mld. Kč)	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Podíl 2017 (%)
Dluhopisy	235,9	256,9	300,3	324,4	357,0	344,0	77,2
Pokladniční poukázky	6,8	0,9	1,7	4,7	0,0	0,7	0,2
Akcie	0,6	0,9	0,5	0,9	1,4	2,5	0,6
Podílové listy	3,1	3,8	5,0	6,5	8,8	9,6	2,1
Peníze a ostatní aktiva	26,8	34,9	31,7	36,5	35,1	88,6	19,9
Celkem	273,2	297,4	339,2	373,1	402,3	445,5	100,0

Pramen: APS ČR, ČNB – ARAD

Tabulka P2.4: Základní ukazatele vývoje penzijního připojištění v transformovaných fondech

K 31. 12.		2012	2013	2014	2015	2016	2017
Smlouvy o penzijním připojištění ¹²⁷	počet	5 134 862	4 886 675	4 585 149	4 281 621	3 999 304	3 709 605
	změna (%)	12,5	-4,8	-6,2	-6,6	-6,6	-7,2
Nová penzijní připojištění	počet	1 128 020	-	-	-	-	-
	změna (%)	146,8	-	-	-	-	-
Penzijní připojištění s vedenými příspěvky zaměstnavatele	počet	1 317 563	1 339 000	1 313 766	1 289 925	1 272 665	1 254 968
	změna (%)	3,6	1,6	-1,9	-1,8	-1,3	-1,4
Státní příspěvky poukázané za příslušné období	objem (mld. Kč)	5,9	6,8	6,6	6,3	6,0	5,7
	změna (%)	5,6	15,0	-3,3	-4,8	-4,7	-5,2
Příspěvky účastníků ¹²⁸	objem (mld. Kč)	25,5	33,0	31,6	30,1	29,6	29,4
	změna (%)	8,8	29,3	-4,3	-4,6	-1,5	-1,0
Průměrný měsíční státní příspěvek	objem (Kč)	108	117	119	122	124	120
	změna (%)	2,5	8,2	2,1	2,5	1,6	-3,2
Průměrný měsíční příspěvek účastníka	objem (Kč)	465	568	574	589	606	624
	změna (%)	5,3	22,2	1,1	2,6	2,9	3,0

Pramen: MF

¹²⁷ Údaj uvádí počet připojištění, která nejsou v evidenci ukončena.

¹²⁸ Příspěvky účastníků jsou uvedeny bez příspěvků placených zaměstnavateli za své zaměstnance.

Tabulka P2.5: Základní ukazatele vývoje doplňkového penzijního spoření v účastnických fondech

K 31. 12.		2013	2014	2015	2016	2017
Doplňková penzijní spoření ¹²⁹	počet	76 669	217 985	361 395	536 759	757 549
	změna (%)	-	184,3	65,8	48,5	41,1
Nová doplňková penzijní spoření	počet	77 771	145 841	156 062	195 508	251 818
	změna (%)	-	87,5	7,0	25,3	28,8
z toho s převodem prostředků z penzijního připojištění ¹³⁰	počet	1 284	14 221	12 959	17 705	41 671
Doplňková penzijní spoření s vedenými příspěvky zaměstnavatele	počet	13 461	40 719	72 358	111 137	167 842
	změna (%)	-	202,5	77,7	53,6	51,0
Státní příspěvky poukázané za příslušné období	objem (mld. Kč)	0,062	0,270	0,539	0,857	1,237
	změna (%)	-	335,5	99,6	59,0	44,3
Příspěvky účastníků ¹³¹	objem (mld. Kč)	0,342	1,341	2,573	4,072	6,072
	změna (%)	-	292,1	91,9	58,3	49,1
Průměrný měsíční státní příspěvek	objem (Kč)	143	148	152	156	159
	změna (%)	-	3,5	2,7	2,6	1,9
Průměrný měsíční příspěvek účastníka	objem (Kč)	749	722	722	741	776
	změna (%)	-	-3,6	0,0	2,6	4,7

Pramen: MF

¹²⁹ Stav ke konci období; údaj uvádí počet doplňkových penzijních spoření, která nejsou v evidenci ukončena.

¹³⁰ Prostředky byly převedeny z transformovaného fondu do účastnického fondu podle § 191 zákona č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření.

¹³¹ Příspěvky účastníků jsou uvedeny bez příspěvků placených zaměstnavateli za své zaměstnance.

Zpráva o vývoji finančního trhu v roce 2017

Vydavatel
Ministerstvo financí, Letenská 15, Praha 1
Červen 2018

Tisk
Ministerstvo financí

© Ministerstvo financí

1. vydání
Číslo svazku: 1
Počet stran: 102

ISBN 978-80-7586-012-5 (online)
ISBN 978-80-7586-011-8 (tisk)